Käesolev tekst on üksnes dokumenteerimisvahend ning sel ei ole mingit õiguslikku mõju. Liidu institutsioonid ei vastuta selle teksti sisu eest. Asjakohaste õigusaktide autentsed versioonid, sealhulgas nende preambulid, on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas ning on kättesaadavad EUR-Lexi veebisaidil. Need ametlikud tekstid on vahetult kättesaadavad käesolevasse dokumenti lisatud linkide kaudu

►B **EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2018/1139,**

4. juuli 2018,

mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühisnorme ja millega luuakse Euroopa Liidu Lennundusohutusamet ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 2111/2005, (EÜ) nr 1008/2008, (EL) nr 996/2010, (EL) nr 376/2014 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2014/30/EL ning 2014/53/EL ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 552/2004 ja (EÜ) nr 216/2008 ning nõukogu määrus (EMÜ) nr 3922/91

(EMPs kohaldatav tekst)

(ELT L 212, 22.8.2018, lk 1)

Muudetud:

		Euroopa Liidu Teataja		
		nr	lehekülg	kuupäev
►M1	Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2021/1087, 7. aprill 2021	L 236	1	5.7.2021
►M2	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1689, 13. juuni 2024	L 1689	1	12.7.2024
►M3	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/2803, 23. oktoober 2024	L 2803	1	11.11.2024
►M4	Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2025/870, 28. veebruar 2025	L 870	1	5.5.2025
►M5	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2026/1744, 8. juuli 2026	L 1744	1	24.7.2026

Parandatud:

►C1 Parandus, ELT L 116, 4.5.2023, lk 30 (2018/1139)

▼B

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2018/1139,

4. juuli 2018,

mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühisnorme ja millega luuakse Euroopa Liidu Lennundusohutusamet ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 2111/2005, (EÜ) nr 1008/2008, (EL) nr 996/2010, (EL) nr 376/2014 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2014/30/EL ning 2014/53/EL ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 552/2004 ja (EÜ) nr 216/2008 ning nõukogu määrus (EMÜ) nr 3922/91

(EMPs kohaldatav tekst)

I PEATÜKK

PÕHIMÕTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese ja eesmärgid

1. Käesoleva määruse põhieesmärk on luua ja säilitada liidus tsiviillennundusohutuse ühtlaselt kõrge tase.

2. Lisaks on käesoleval määrusel järgmised eesmärgid:

a) edendada liidu lennunduspoliitikat laiemalt ja suurendada tsiviillennundussektori üldist tulemuslikkust;

b) hõlbustada käesoleva määrusega hõlmatud valdkondades kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumist, tagades kõikidele lennunduse siseturul osalejatele võrdsed tingimused, ning suurendada liidu lennundussektori konkurentsivõimet;

c) anda panus keskkonnakaitse ühtlaselt kõrge taseme tagamisse;

d) hõlbustada käesoleva määrusega hõlmatud valdkondades üleilmselt kaupade, teenuste ja töötajate liikumist, seades selleks sisse asjakohase koostöö kolmandate riikide ja nende lennundusasutustega ning edendades sertifikaatide ja muude asjakohaste dokumentide vastastikust aktsepteerimist;

e) edendada kulutõhusust, muu hulgas topeldamise ärahoidmisega, ning reguleerimis-, sertifitseerimis- ja järelevalvemenetluste tõhusust ning seotud ressursside tõhusat kasutamist liidu ja liikmesriikide tasandil;

f) aidata käesoleva määrusega hõlmatud valdkondades kaasa tsiviillennundusjulgestuse ühtlaselt kõrge taseme saavutamisele ja säilitamisele;

▼B

g) abistada liikmesriike käesoleva määrusega hõlmatud valdkondades nende Chicago konventsioonis sätestatud õiguste kasutamisel ja kohustuste täitmisel, tagades asjakohaselt Chicago konventsiooni sätete ühetaolise tõlgendamise ning ühetaolise ja õigeaegse rakendamise;

h) edendada üleilmselt tsiviillennunduse standardeid ja norme käsitlevaid liidu seisukohti, seades sisse asjakohase koostöö kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega;

i) edendada teadusuuringuid ja innovatsiooni, muu hulgas reguleerimis-, sertifitseerimis- ja järelevalvemenetluste puhul;

j) edendada käesoleva määrusega hõlmatud valdkondades tehnilist ja käitamisalast koostalitlusvõimet ning parimate haldustavade jagamist;

k) soodustada reisijate usaldust ohutu tsiviillennunduse vastu.

3. Lõigetes 1 ja 2 sätestatud eesmärkide saavutamiseks tuleb teha muu hulgas järgmist:

a) koostada ja võtta vastu kõik vajalikud õigusaktid ning neid ühetaoliselt kohaldada;

b) võtta meetmeid ohutusstandardite täiustamiseks;

c) tagada, et käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide kohaselt välja antud deklaratsioonid ja sertifikaadid kehtivad ning neid tunnustatakse ilma täiendavate nõueteta kogu liidus;

d) töötada standardiseerimisorganisatsioonide ja muude lennundussektori asutuste osalusel välja üksikasjalikud tehnilised standardid, mida saab vajaduse korral kasutada käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide nõuetele vastavuse tagamiseks;

e) asutada sõltumatu Euroopa Liidu Lennundusohutusamet (edaspidi „amet“);

f) kõikide vajalike õigusaktide ühetaoline rakendamine liikmesriikide pädevate asutuste ning ameti poolt nende vastutusala piires;

g) koguda, analüüsida ja vahetada teavet, et toetada tõenduspõhist otsustusprotsessi;

h) võtta ette teadlikkuse suurendamise ja edendamise algatusi, sealhulgas korraldada koolitusi ja teabevahetust ning levitada asjakohast teavet.

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse järgmise suhtes:

a) toodete, osade ja kaugjuhtimisseadmete projekteerimine ja tootmine füüsilise või juriidilise isiku poolt ameti või liikmesriigi järelevalve all määral, mis ei ole hõlmatud punktiga b;

▼B

b) õhusõidukite ning nende mootorite, propellerite, osade ning eraldiseisva varustuse ja kaugjuhtimisseadmete projekteerimine, tootmine, hooldamine ja käitamine õhusõidukite puhul, mis juba on või tulevikus on:

i) liikmesriigis registreeritud õhusõidukid, välja arvatud juhul ja määral, mil asjaomane liikmesriik on oma Chicago konventsiooni kohased kohustused üle andnud kolmandale riigile ja õhusõidukit käitab kolmanda riigi õhusõiduki käitaja;

ii) kolmandas riigis registreeritud õhusõidukid, mille käitaja on asutatud või kelle elukoht või peamine tegevuskoht asub aluslepingutega hõlmatud territooriumil;

iii) mehitamata õhusõidukid, mis ei ole liikmesriigis ega kolmandas riigis registreeritud ning mida käitab aluslepingutega hõlmatud territooriumil õhusõiduki käitaja, kes on asutatud või kelle elukoht või peamine tegevuskoht asub kõnealusel territooriumil;

c) kolmanda riigi õhusõiduki käitaja poolne õhusõidukite käitamine aluslepingutega hõlmatud territooriumil, sellele sisenemisel või sealt väljumisel;

d) punktis e osutatud lennuväljadel kasutatavate või seal kasutamiseks ette nähtud ohutusega seotud lennuvälja varustuse projekteerimine, tootmine, hooldamine ja käitamine ning kõnealustel lennuväljadel osutatav maapealne teenindus ja perrooniteenused;

e) selliste lennuväljade, sealhulgas neil kasutatava ohutusega seotud varustuse, projekteerimine, hooldamine ja käitamine, mis asuvad aluslepingutega hõlmatud territooriumil:

i) mis on üldsusele avatud;

ii) mis teenindavad ärilise lennutranspordi lende ning

iii) mille kattega instrumentaalraja pikkus on vähemalt 800 meetrit või mis on mõeldud üksnes kopterite teenindamiseks instrumentaallähenemis- või väljumisprotseduuride abil;

f) ilma et see piiraks keskkonda ja maakasutuse planeerimist käsitlevate liidu ja liikmesriikide õigusaktide kohaldamist, punktis e osutatud lennuväljade ümbruse kaitsmine;

g) ATM/ANS-teenuste osutamine ühtse Euroopa taeva õhuruumis ning nimetatud ATM/ANS-teenuste osutamisel kasutatavate süsteemide ja koostisosade projekteerimine, tootmine, hooldamine ja käitamine;

▼M3

h) ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/2803 ([1]) kohaldamist ning liikmesriikide vastutust oma jurisdiktsiooni kuuluva õhuruumi suhtes, ühtse Euroopa taeva õhuruumi struktuuride kavandamine.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2024. aasta määrus (EL) 2024/2803 ühtse Euroopa taeva algatuse rakendamise kohta (ELT L, 2024/2803, 11.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2803/oj).

▼B

2. Käesolevat määrust kohaldatakse ka lõikes 1 osutatud tegevustega tegelevate töötajate ja organisatsioonide suhtes.

3. Käesolevat määrust ei kohaldata järgmise suhtes:

a) õhusõidukid ja nende mootorid, propellerid, osad ning eraldiseisev varustus ja kaugjuhtimisseadmed sel ajal, kui avaliku võimu volitusi omav organ täidab või tema nimel täidetakse avalikes huvides ning liikmesriigi kontrolli all ja vastutusel sõjaväeliste, tolli, politsei, otsingu- ja pääste-, tuletõrje, piiri- ja rannikuvalve või muude samalaadsete tegevuste või teenustega seotud ülesandeid; samuti kõnealuste õhusõidukitega seotud tegevuse ja teenuste osutamisega tegelevad töötajad ja organisatsioonid;

b) lennuväljad ja nende osad ning varustus, töötajad ja organisatsioonid, mida kontrollib ja kasutab sõjavägi;

c) ATM/ANS-teenused, sealhulgas sellised süsteemid, koostisosad, töötajad ja organisatsioonid, mida osutab või mille teeb kättesaadavaks sõjavägi;

d) selliste I lisas loetletud õhusõidukite projekteerimine, tootmine, hooldamine ja käitamine, mille risk lennundusohutusele on väike, ning kõnealuse tegevusega seotud töötajad ja organisatsioonid, v.a juhul, kui õhusõidukile on välja antud või loetakse väljaantuks määruse (EÜ) nr 216/2008 kohane sertifikaat.

Seoses punktiga a tagavad liikmesriigid, et kõnealuses punktis osutatud õhusõidukite tegevustes ja teenuste osutamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse käesoleva määruse ohutusalaseid eesmärke. Lisaks tagavad liikmesriigid, et asjakohasel juhul eraldatakse nimetatud õhusõidukid ohutult teistest õhusõidukitest.

Ilma et see piiraks liikmesriikide Chicago konventsiooni kohaseid kohustusi, võib käesoleva määruse I lisaga hõlmatud ja liikmesriigis registreeritud õhusõidukit käitada teises liikmesriigis, kui selleks on saadud selle liikmesriigi nõusolek, kelle territooriumil käitamine toimub. Sellist õhusõidukit on samuti lubatud hooldada ja selle projekti muuta teises liikmesriigis, kui projektimuudatused ning hooldustööd toimuvad selle liikmesriigi järelevalve all, kus õhusõiduk on registreeritud, kooskõlas nimetatud liikmesriigi õiguses sätestatud menetlustega.

4. Erandina lõike 3 esimese lõigu punktist d kohaldatakse käesolevat määrust ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusakte ja rakendusakte I lisa punkti 1 alapunktide e, f, g, h või i kohaldamisalasse kuuluva õhusõidukitüübi projekteerimise, tootmise ja hoolduse ning nende tegevustega seotud töötajate ja organisatsioonide suhtes, kui:

a) kõnealuse õhusõidukitüübi projekteerimise eest vastutav organisatsioon on ametilt taotlenud asjaomasele õhusõidukitüübile artikli 11 kohast tüübisertifikaati või esitanud ametile artikli 18 lõike 1 punkti a kohase deklaratsiooni;

▼B

b) kõnealune õhusõidukitüüp on mõeldud seeriatootmiseks ning

c) kõnealuse õhusõidukitüübi projekti ei ole liikmesriigi õiguse kohaselt eelnevalt heaks kiidetud.

Käesolevat määrust ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusakte ja rakendusakte kohaldatakse asjaomase õhusõidukitüübi suhtes alates tüübisertifikaadi väljaandmise kuupäevast või, kui see on kohaldatav, deklaratsiooni esitamise kuupäevast. Sätteid, mis käsitlevad tüübisertifikaadi taotluste hindamist ja tüübisertifikaadi väljaandmist ameti poolt, kohaldatakse alates taotluse laekumise kuupäevast.

▼M3

5. Ilma et see piiraks liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsenõudeid ning määruse (EL) 2024/2803 artikli 1 lõike 2 kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et

a) käesoleva artikli lõike 3 esimese lõigu punktis b osutatud üldsusele avatud rajatiste ning

b) käesoleva artikli lõike 3 esimese lõigu punktis c osutatud ATM/ANS-teenuste, mis teenindavad määruse (EL) 2024/2803 kohaldamisalasse kuuluvat lennuliiklust,

ohutustase ja koostalitlusvõime tsiviilotstarbeliste süsteemidega on samaväärsed sellega, mis saavutatakse käesoleva määruse VII ja VIII lisas kehtestatud oluliste nõuete kohaldamisega.

▼B

6. Liikmesriik võib otsustada kohaldada III peatüki I, II, III või VII jagu eraldi või kombineerituna lõike 3 esimese lõigu punktis a osutatud kõigi või osa tegevuste suhtes ning kõnealuste tegevustega seotud töötajate ja organisatsioonide suhtes, kui ta leiab, et asjaomaste tegevuste, töötajate ja organisatsioonide eripära ning asjaomaste sätete eesmärki ja sisu arvesse võttes on kõnealuseid sätteid võimalik tulemuslikult kohaldada.

Kõnealuses otsuses määratud kuupäevast alates kohaldatakse asjaomaste tegevuste, töötajate ja organisatsioonide suhtes ainult asjaomase jao või asjaomaste jagude sätteid ning käesoleva määruse neid sätteid, mis on seotud kõnealuse jao või kõnealuste jagude kohaldamisega.

Asjaomane liikmesriik teatab oma otsusest viivitamatult komisjonile ja ametile ning esitab neile kogu vajaliku teabe, eeskätt:

a) asjaomane jagu või asjaomased jaod;

b) asjaomased tegevused, töötajad ja organisatsioonid;

c) otsuse põhjused ning

d) otsuse kohaldamise alguskuupäev.

▼B

Kui komisjon leiab pärast ametiga konsulteerimist, et esimeses lõigus sätestatud tingimus ei ole täidetud, võtab komisjon vastu rakendusakti, mis sisaldab sellekohast otsust. Pärast rakendusakti asjaomasele liikmesriigile teatavakstegemist võtab kõnealune liikmesriik viivitamatult vastu käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud varasema otsuse muutmise või kehtetuks tunnistamise otsuse ning teavitab sellest komisjoni ja ametit.

Ilma et see piiraks neljanda lõigu kohaldamist, võib liikmesriik käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud varasemat otsust igal ajal muuta või selle kehtetuks tunnistada. Sel juhul teavitab liikmesriik sellest viivitamatult komisjoni ja ametit.

Amet lisab kõik komisjoni ja liikmesriikide otsused, millest teda on käesoleva lõike kohaselt teavitatud, artiklis 74 osutatud andmekogusse.

Komisjon, amet ja asjaomase liikmesriigi pädevad asutused teevad käesoleva lõike kohaldamisel koostööd.

7. Liikmesriigid võivad otsustada teha käesolevast määrusest erandi lennuvälja planeerimise, hooldamise ja käitamise ning sellel lennuväljal kasutatava ohutusega seotud varustuse puhul, kui lennuväli ei teeninda aastas üle 10 000 ärilise lennutranspordi reisija ja lennuväljal ei tehta aastas üle 850 lastimistoimingu, ning kui asjaomased liikmesriigid tagavad, et selline erand ei ohusta artiklis 33 osutatud oluliste nõuete täitmist.

Alates kõnealuses erandiotsuses kindlaks määratud kuupäevast ei reguleerita asjaomase lennuvälja planeerimist, hooldamist ja käitamist, ohutusega seotud lennuvälja varustust ega lennuvälja maapealset teenindust ja perrooniteenuseid enam käesoleva määrusega ega selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktidega.

Asjaomane liikmesriik teavitab oma erandiotsusest ja selle vastuvõtmise põhjustest viivitamatult komisjoni ja ametit.

Kui komisjon leiab pärast ametiga konsulteerimist, et liikmesriigi erand ei ole kooskõlas esimeses lõigus sätestatud tingimustega, võtab komisjon vastu rakendusakti, mis sisaldab sellekohast otsust. Pärast rakendusakti asjaomasele liikmesriigile teatavakstegemist muudab kõnealune liikmesriik viivitamatult oma erandiotsust või tunnistab selle kehtetuks ning teavitab sellest komisjoni ja ametit.

Samuti teatavad liikmesriigid komisjonile ja ametile nende poolt määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 4 lõike 3b kohaselt tehtud eranditest.

Liikmesriigid kontrollivad igal aastal selliste lennuväljade lennuliikluse näitajaid, mille suhtes nad on teinud käesoleva lõike või määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 4 lõike 3b kohaselt erandi. Kui kontrolli tulemusena selgub, et kolmel järjestikusel aastal teenindab mõni neist lennuväljadest aastas üle 10 000 ärilise lennutranspordi reisija või lennuväljal tehakse aastas üle 850 lastimistoimingu, tunnistab asjaomane liikmesriik kõnealusele lennuväljale tehtud erandi kehtetuks. Sel juhul teavitab liikmesriik erandi kehtetuks tunnistamisest komisjoni ja ametit.

▼B

Amet lisab kõik komisjoni ja liikmesriikide otsused, millest teda on käesoleva lõike kohaselt teavitatud, artiklis 74 osutatud andmekogusse.

8. Liikmesriik võib otsustada teha käesolevast määrusest erandi projekteerimise, tootmise, hoolduse ja käitamisega seotud tegevuste puhul, mis on seotud ühe või mitme järgmise õhusõiduki liigiga:

a) kuni kahekohalised lennukid, mis ei ole mehitamata lennukid ning mille mõõdetav varisemiskiirus või minimaalne stabiilse lennu kiirus maandumiskonfiguratsioonis ei ületa 45 sõlme kalibreeritud õhkkiirust ja mille maksimaalne liikmesriikides registreeritud stardimass ei ole muude kui vee peal käitatavate lennukite puhul suurem kui 600 kg ja vee peal käitatavate lennukite puhul suurem kui 650 kg;

b) kuni kahekohalised kopterid, mis ei ole mehitamata kopterid ning mille maksimaalne liikmesriikides registreeritud stardimass ei ole muude kui vee peal käitatavate kopterite puhul suurem kui 600 kg ja vee peal käitatavate kopterite puhul suurem kui 650 kg;

c) kuni kahekohalised purilennukid, mis ei ole mehitamata purilennukid ning kuni kahekohalised motopurilennukid, mis ei ole mehitamata motopurilennukid ning mille maksimaalne liikmesriikides registreeritud stardimass ei ole suurem kui 600 kg.

Samas ei või liikmesriigid teha sellist otsust nende esimeses lõigus osutatud õhusõidukiliikide puhul, millele on välja antud või loetakse väljaantuks määruse (EÜ) nr 216/2008 või käesoleva määruse kohane sertifikaat või mille suhtes on esitatud käesoleva määruse kohane deklaratsioon.

9. Liikmesriigi lõike 8 kohaselt tehtud erandiotsus ei takista organisatsioonil, mille peamine tegevuskoht asub kõnealuse liikmesriigi territooriumil, otsustada tegeleda asjaomase otsusega hõlmatud õhusõidukiga seotud projekteerimise ja tootmisega seotud tegevustega kooskõlas käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktidega. Kui nimetatud organisatsioon teeb sellise otsuse, teavitab ta sellest asjaomast liikmesriiki. Sel juhul ei kohaldata lõike 8 kohaselt liikmesriigi tehtud erandiotsust nimetatud projekteerimise ja tootmisega seotud tegevuste ega nende tulemusel projekteeritud ja toodetud õhusõiduki suhtes.

10. Ilma et see piiraks liikmesriikide Chicago konventsiooni kohaseid kohustusi, on lubatud käitada lõike 8 kohaselt tehtud erandiotsusega hõlmatud ja kõnealuse otsuse teinud liikmesriigis registreeritud õhusõidukit teises liikmesriigis, kui selleks on saadud selle liikmesriigi nõusolek, kelle territooriumil käitamine toimub. Sellist õhusõidukit on samuti lubatud hooldada või selle projekti muuta teises liikmesriigis, kui hooldustööd või projektimuudatused toimuvad selle liikmesriigi järelevalve all, kus õhusõiduk on registreeritud ning kooskõlas nimetatud liikmesriigi õiguses sätestatud menetlustega.

▼B

Igale sertifikaadile, mis antakse välja õhusõidukile, mille suhtes kohaldatakse käesoleva lõike 8 kohaselt tehtud erandiotsust, märgitakse selgelt, et see ei ole välja antud mitte käesoleva määruse alusel, vaid sertifikaadi välja andnud liikmesriigi õiguse alusel. Teine liikmesriik võib aktsepteerida sellist riigisisest sertifikaati üksnes juhul, kui ka ta ise on teinud lõike 8 kohaselt vastava otsuse.

11. Lõike 8 kohaselt erandiotsuse teinud liikmesriigi õigusnormid, mis reguleerivad kõnealuse otsusega hõlmatud õhusõiduki projekteerimise, tootmise, hoolduse ja käitamisega seotud tegevusi, peavad olema proportsionaalsed asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riskiga ning võtma arvesse vastavalt artiklites 1 ja 4 sätestatud eesmärke ja põhimõtteid.

Lõike 8 kohaselt erandiotsuse teinud liikmesriik teavitab kõnealusest otsusest viivitamatult komisjoni ja ametit ning esitab neile kogu asjakohase teabe, eeskätt kõnealuse otsuse kohaldamise alguskuupäeva ja sellega hõlmatud õhusõidukiliigi.

Liikmesriik võib otsustada lõike 8 kohaselt tehtud erandiotsust muuta või selle kehtetuks tunnistada. Sel juhul teavitab liikmesriik sellest viivitamatult komisjoni ja ametit.

Amet lisab kõik liikmesriikide otsused, millest teda on käesoleva lõike kohaselt teavitatud, artiklis 74 osutatud andmekogusse.

Liikmesriigi lõike 8 kohaselt tehtud erandiotsus kehtib ka kõnealuse otsusega hõlmatud projekteerimise, tootmise, hoolduse ja käitamisega seotud tegevustes osalevate töötajate ja organisatsioonide suhtes.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „järelevalve“ – pädeva asutuse poolt või tema nimel teostatav pidev kontroll, mille eesmärk on teha kindlaks, kas käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide nõuded, mille alusel on välja antud sertifikaat või esitatud deklaratsioon, on jätkuvalt täidetud;

2) „Chicago konventsioon“ – Chicagos 7. detsembril 1944 allkirjastatud rahvusvaheline tsiviillennunduse konventsioon ja selle lisad;

3) „toode“ – õhusõiduk, mootor või propeller;

4) „osa“ – tooteelement, mis on määratletud asjaomase toote tüübiprojektis;

▼M3

5) „ATM/ANS-teenused“ – määruse (EL) 2024/2803 artikli 2 punktis 9 määratletud lennuliikluse korraldamine ja sama määruse artikli 2 punktis 5 määratletud aeronavigatsiooniteenused, samuti kõnealuse määruse artiklis 37 osutatud võrgustikufunktsioonid ning teenused, mis seisnevad andmete koostamises, töötlemises, vormindamises ja edastamises üldisele lennuliiklusele aeronavigatsiooni huvides;

▼B

6) „ATM/ANS-koostisosa“ – materiaalne (näiteks riistvara) või immateriaalne (näiteks tarkvara) ese, millest sõltub EATMN koostalitlusvõime;

7) „ATM/ANS-süsteem“ – õhusõiduki pardal ja maa peal asuvate koostisosade rühm ning kosmoses asuvad seadmed, mis toetavad aeronavigatsiooniteenuseid lennu kõikides etappides;

8) „lennuliikluse korraldamise üldkava“ – kava, mis on heaks kiidetud nõukogu otsusega 2009/320/EÜ ([1]) kooskõlas nõukogu määruse (EÜ) nr 219/2007 ([2]) artikli 1 lõikega 2;

9) „sertifitseerimine“ – käesoleva määruse kohane mis tahes vormis tunnustus, mis põhineb nõuetekohase hinnangu andmisel selle kohta, et juriidiline või füüsiline isik, toode, osa, teisaldatav varustus, mehitamata õhusõiduki kaugjuhtimisseade, lennuväli, ohutusega seotud lennuvälja varustus, ATM/ANS-süsteem, ATM/ANS-koostisosa või lennutreeningseade vastab käesoleva määruse ja selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide kohaldatavatele nõuetele, ning mille kohta antakse välja sellist vastavust tõendav sertifikaat;

10) „deklaratsioon“ – kirjalik avaldus, mis on koostatud kooskõlas käesoleva määrusega sellise juriidilise või füüsilise isiku ainuvastutusel, kelle suhtes kohaldatakse käesolevat määrust, ja millega kinnitatakse, et on täidetud käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide nõuded, mida kohaldatakse asjaomase juriidilise või füüsilise isiku, toote, osa, teisaldatava varustuse, mehitamata õhusõiduki kaugjuhtimisseadme, ohutusega seotud lennuvälja varustuse, ATM/ANS-süsteemi, ATM/ANS-koostisosa või lennutreeningseadme suhtes;

11) „kvalifitseeritud üksus“ – akrediteeritud juriidiline või füüsiline isik, kellele amet või liikmesriigi pädev asutus võib oma kontrolli all ja vastutusel anda käesoleva määruse alusel teatavad sertifitseerimis- või järelevalveülesanded;

([1]) Nõukogu 30. märtsi 2009. aasta otsus 2009/320/EÜ, millega kinnitatakse ühtse Euroopa taeva Euroopa lennuliikluse uue põlvkonna juhtimissüsteemi (SESAR) projekti Euroopa lennuliikluse korraldamise üldkava (ELT L 95, 9.4.2009, lk 41).

([2]) Nõukogu 27. veebruari 2007. aasta määrus (EÜ) nr 219/2007 ühisettevõtte loomise kohta Euroopa lennuliikluse uue põlvkonna juhtimissüsteemi (SESAR) väljaarendamiseks (ELT L 64, 2.3.2007, lk 1).

▼B

12) „sertifikaat“ – sertifikaat, heakskiit, litsents, luba, tunnistus või muu dokument, mis on välja antud sertifitseerimise tulemusel ja mis tõendab vastavust kohaldatavatele nõuetele;

13) „õhusõiduki käitaja“ – juriidiline või füüsiline isik, kes käitab või soovib käitada üht või mitut õhusõidukit;

14) „lennuvälja käitaja“ – juriidiline või füüsiline isik, kes käitab või soovib käitada üht või mitut lennuvälja;

15) „lennutreeningseade“ – mis tahes liiki seade, milles lennutingimusi simuleeritakse maa peal, sealhulgas lennuimitaatorid, lennutreeningseadmed, lennu- ja navigatsiooniprotseduuride treeningseadmed ning instrumentaallennu algtreeningseadmed;

16) „lennuväli“ – maapinnal, vees, maapinnale või veekokku rajatud konstruktsioonil või ujuvkonstruktsioonil asuv piiritletud ala (kaasa arvatud kõik ehitised, rajatised ja igasugune varustus), mis on ette nähtud täielikult või osaliselt kasutamiseks õhusõiduki õhkutõusmiseks, maandumiseks või pinnal liikumiseks;

17) „ohutusega seotud lennuvälja varustus“ – instrumendid, varustus, mehhanismid, aparatuur, lisaseadmed, tarkvara või tarvikud, mida kasutatakse või mis on ette nähtud kasutamiseks õhusõiduki ohutu käitamise toetamiseks lennuväljal;

18) „perroon“ – määratletud lennuväljaala, mis on ette nähtud õhusõiduki reisijate, pagasi, posti või kauba peale- ja mahalaadimiseks ning õhusõiduki tankimiseks, parkimiseks või hooldamiseks;

19) „perrooniteenus“ – teenus, mida osutatakse õhusõiduki ja muu sõiduki tegevuse ja liikumise reguleerimiseks perroonil;

20) „lennuinfoteenus“ – lendude ohutuse ja tõhususe tagamiseks vajalike nõuannete ja teabe andmiseks osutatav teenus;

21) „üldine lennuliiklus“ – tsiviilõhusõidukite ja riiklike õhusõidukite kogu liiklus, mis toimub kooskõlas Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni (ICAO) protseduuridega;

▼C1

22) „rahvusvahelised standardid ja soovituslikud tavad“ – rahvusvahelised standardid ja soovitused, mille on vastu võtnud ICAO kooskõlas Chicago konventsiooni artikliga 37;

▼B

23) „maapealne teenindus“ – lennuväljadel pakutavad teenused, mis hõlmavad maapealse järelevalve, lennukorralduse ja lastimiskontrolli valdkonna ohutusega seotud tegevusi, reisijate teenindamist, pagasikäitlust, kauba- ja postikäitlust, õhusõiduki perroonikäitlust, õhusõiduki teenindamist, kütuse- ja õlikäitlust ning toidu pealelaadimist, seda ka juhul, kui õhusõiduki käitaja osutab maapealset teenindust iseendale (omakäitlus);

▼B

24) „äriline lennutransport“ – õhusõiduki käitamine reisijate, kauba või posti veoks rahalise või muu tasu eest;

25) „ohutusalane suutlikkus“ – liidu, liikmesriigi või organisatsiooni ohutusalased saavutused, mis on kindlaks määratud liidu, liikmesriigi või organisatsiooni ohutuseesmärkide ja -näitajatega;

26) „ohutusnäitaja“ – näitaja, mida kasutatakse ohutusalase suutlikkuse jälgimiseks ja hindamiseks;

27) „ohutuseesmärk“ – eesmärk, mida kavatsetakse või soovitakse saavutada, et teatava ajavahemiku jooksul vastata ohutusnäitajatele;

28) „õhusõiduk“ – seade, mille tõstejõud atmosfääris moodustub õhu vastumõjul, välja arvatud maapinnalt põrkunud õhu vastumõjul;

29) „teisaldatav varustus“ – õhusõiduki käitaja poolt õhusõiduki pardale toodud instrumendid, varustus, mehhanismid, aparatuur, lisaseadmed, tarkvara või tarvikud, mis ei ole õhusõiduki osad ning mida kasutatakse või mis on ette nähtud õhusõiduki käitamiseks või juhtimiseks, mis suurendavad õhusõidukis viibijate ellujäämisvõimalusi või võivad mõjutada õhusõiduki ohutut käitamist;

30) „mehitamata õhusõiduk“ – õhusõiduk, mis lendab või on projekteeritud lendamiseks autonoomselt või kaugjuhtimisel nii, et selle pardal ei ole pilooti;

31) „kaugpiloot“ – füüsiline isik, kelle ülesanne on mehitama õhusõiduki ohutu juhtimine kas manuaalsete juhtimisseadmete abil või automaatjuhtimisel lendava mehitamata õhusõiduki puhul selle lennutrajektoori jälgimine ning valmisolek igal ajal sekkuda ja lennutrajektoori muuta;

32) „mehitamata õhusõiduki kaugjuhtimisseade“ – mehitamata õhusõiduki ohutuks käitamiseks vajalik instrument, varustus, mehhanism, aparatuur, lisaseade, tarkvara või tarvik, mis ei ole mehitamata õhusõiduki osa ega asu selle pardal;

▼M3

33) „ühtse Euroopa taeva õhuruum“ – õhuruum sellise territooriumi kohal, mille suhtes kohaldatakse aluslepinguid, ja muu õhuruum, mille suhtes liikmesriigid kohaldavad määrust (EL) 2024/2803 kooskõlas kõnealuse määruse artikli 1 lõikega 4;

34) „liikmesriigi pädev asutus“ – liikmesriigi määratud üksus või üksused, millel on vajalikud volitused ja kohustus täita sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesandeid kooskõlas käesoleva määrusega ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktidega.

▼B

Artikkel 4

Põhimõtted meetmete võtmiseks käesoleva määruse alusel

1. Käesoleva määruse alusel meetmete võtmisel teevad komisjon, amet ja liikmesriigid järgmist:

a) kajastavad tehnika nüüdistaset ja parimaid tavasid lennundussektoris ning võtavad arvesse kogu maailma lennunduskogemusi ning teaduse ja tehnika edusamme asjaomastes valdkondades;

b) lähtuvad parimatest olemasolevatest tõenditest ja analüüsist;

c) võimaldavad viivitamata reageerida lennuõnnetuste, tõsiste intsidentide ja julgestusnõuete tahtlike rikkumiste kindlakstehtud põhjustele;

d) võtavad arvesse lennundusohutuse eri valdkondade ning lennundusohutuse, küberturbe ja teiste lennundusalaste õigusaktidega hõlmatud tehnikavaldkondade vastastikust sõltuvust;

e) kehtestavad võimaluse korral tulemuspõhised ja eesmärkidele suunatud nõuded ja menetlused, mis võimaldavad samas kasutada eri vahendeid kõnealuste tulemuspõhiste eesmärkide täitmiseks;

f) edendavad koostööd ja vahendite tõhusat kasutamist liidu ja liikmesriikide ametiasutuste vahel;

g) võtavad võimaluse korral mittesiduvaid meetmeid, sealhulgas ohutuse edendamise meetmeid;

h) võtavad arvesse liidu ja liikmesriikide rahvusvahelisi, sealhulgas Chicago konventsiooni kohaseid õigusi ja kohustusi tsiviillennunduse valdkonnas.

2. Käesoleva määruse kohaselt võetavad meetmed peavad olema kooskõlas ja proportsionaalsed kõikide selliste tegevuste liigi ja nendest tuleneva riski tasemega, millega seoses neid võetakse. Selliste meetmete ettevalmistamisel ja sätestamisel võtavad komisjon, amet ja liikmesriigid asjaomase tegevuse puhul nõuetekohaselt arvesse järgmist:

a) kas õhusõiduki pardal on lisaks lennumeeskonnale ka muid isikuid, ja eelkõige seda, kas asjaomane lend on üldsusele avatud;

b) mil määral võib asjaomane tegevus ohustada kolmandaid isikuid või maapinnal asuvat vara;

c) lendu teostava õhusõiduki keerukus, võimsus ja käitamiserisused;

d) lennu eesmärk ning kasutatava õhusõiduki tüüp ja õhuruumi liik;

e) käitamise või tegevuse liik, ulatus ja keerukus, sealhulgas vastutava organisatsiooni või isiku juhitava liiklusvoo maht ja liik, kui see on asjakohane;

▼B

f) mil määral suudavad käitamisega seotud riskidest mõjutatud isikud neid riske hinnata ja kontrollida;

g) varasema sertifitseerimise ja järelevalve tulemused.

II PEATÜKK

LENNUNDUSOHUTUSE JUHTIMINE

Artikkel 5

Euroopa lennundusohutusprogramm

1. Komisjon võtab pärast ameti ja liikmesriikidega konsulteerimist vastu Euroopa lennundusohutussüsteemi toimimist kirjeldava dokumendi, mis hõlmab norme, tegevusi ja protsesse, mida kasutatakse tsiviillennundusohutuse juhtimiseks liidus kooskõlas käesoleva määrusega (edaspidi „Euroopa lennundusohutusprogramm“), avaldab kõnealuse dokumendi ja ajakohastab seda vastavalt vajadusele.

2. Euroopa lennundusohutusprogramm sisaldab vähemalt rahvusvahelistes standardites ja soovitustes kirjeldatud riigi ohutusjuhtimisalaste ülesannetega seotud elemente.

Euroopa lennundusohutusprogrammis kirjeldatakse ka artiklis 6 osutatud Euroopa lennundusohutuskava väljatöötamist, vastuvõtmist, ajakohastamist ja rakendamist, mida tehakse tihedas koostöös liikmesriikide ja asjakohaste sidusrühmadega.

Artikkel 6

Euroopa lennundusohutuskava

1. Amet töötab vastavalt artikli 5 lõike 2 teises lõigus sätestatule tihedas koostöös liikmesriikide ja asjakohaste sidusrühmadega välja Euroopa lennundusohutuskava, võtab selle vastu, avaldab selle ja ajakohastab seda vähemalt kord aastas. Asjakohase ohutusteabe hindamisel põhinevas Euroopa lennundusohutuskavas määratakse kindlaks Euroopa lennundusohutussüsteemi mõjutavad peamised ohutusriskid ning määratakse kindlaks kõnealuste riskide maandamiseks vajalikud meetmed.

2. Amet määrab vastavalt artikli 5 lõike 2 teises lõigus sätestatule tihedas koostöös liikmesriikide ja asjakohaste sidusrühmadega sihtotstarbelises ohutusriskiportfellis kindlaks käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ohutusriskid ja jälgib, kuidas asjaomased isikud rakendavad seonduvaid leevendusmeetmeid, sealhulgas kehtestab vajaduse korral ohutusnäitajad.

3. Euroopa lennundusohutuskavas määratakse artiklis 1 sätestatud eesmärke arvesse võttes kindlaks liidus kohaldatava ohutusalase suutlikkuse tase. Komisjon, amet ja liikmesriigid püüavad ühiselt kõnealust ohutusalase suutlikkuse taset saavutada.

▼B

Artikkel 7

Riigi lennundusohutusprogramm

1. Asjakohaste sidusrühmadega konsulteerides koostab ja järgib iga liikmesriik riigi ohutusprogrammi tsiviillennundusohutuse juhtimiseks oma vastutusalasse kuuluvate lennundustegevuste suhtes (edaspidi „riigi lennundusohutusprogramm“). See programm peab olema kooskõlas liikmesriigi lennundustegevuse ulatuse ja keerukusega ning Euroopa lennundusohutusprogrammiga.

2. Riigi lennundusohutusprogramm sisaldab vähemalt rahvusvahelistes standardites ja soovitustes kirjeldatud riigi ohutusjuhtimisalaste ülesannetega seotud elemente.

3. Riigi lennundusohutusprogrammis määratakse artiklis 1 sätestatud eesmärke ja artikli 6 lõike 3 kohast ohutusalase suutlikkuse taset arvesse võttes kindlaks asjaomase liikmesriigi vastutusalasse kuuluvate lennundustegevuste siseriiklikul tasandil saavutatava ohutusalase suutlikkuse tase.

Artikkel 8

Riigi lennundusohutuskava

1. Riigi lennundusohutusprogramm sisaldab või sellega koos esitatakse riigi lennundusohutuskava. Asjakohase ohutusteabe hindamisel põhinevas riigi lennundusohutuskavas määrab liikmesriik asjaomaste sidusrühmadega konsulteerides kindlaks oma tsiviillennunduse ohutussüsteemi mõjutavad peamised ohutusriskid ning esitab nende maandamiseks vajalikud meetmed.

2. Riigi lennundusohutuskava hõlmab selliseid Euroopa lennundusohutuskavas kindlaks tehtud riske ja meetmeid, mis on asjaomase liikmesriigi jaoks olulised. Liikmesriik teatab ametile sellistest Euroopa lennundusohutuskavas kindlaks tehtud riskidest ja meetmetest, mis tema arvates ei ole tema lennundusohutussüsteemi jaoks olulised, ning lisab vastavad põhjendused.

III PEATÜKK

SISULISED NÕUDED

I JAGU

Lennukõlblikkus Ja Keskkonnakaitse

Artikkel 9

Olulised nõuded

1. Artikli 2 lõike 1 punktides a ja b osutatud õhusõidukid, mis ei ole mehitamata õhusõidukid, ning nende mootorid, propellerid, osad ja teisaldatav varustus peavad vastama käesoleva määruse II lisas kehtestatud lennukõlblikkuse olulistele nõuetele.

▼B

2. ►M4 Nimetatud õhusõidukite ning nende mootorite, propellerite, osade ja teisaldatava varustuse heitkogused ning müra peavad vastama keskkonnakaitse nõuetele, mis sisalduvad Chicago konventsiooni 16. lisa I köite 14. muudatuses, II köite 11. muudatuses ning III köite 2. muudatuses, nagu need on kohaldatavad 1. jaanuaril 2024. ◄

Käesoleva määruse III lisas esitatud keskkonnanõuetele vastavuse olulisi nõudeid kohaldatakse toodete, osade ja teisaldatava varustuse suhtes määral, mil käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud Chicago konventsiooni sätted ei sisalda keskkonnakaitse nõudeid.

Artikli 2 lõike 1 punktides a ja b osutatud toodete projekteerimise, tootmise ja hooldamisega seotud organisatsioonid peavad vastama käesoleva määruse III lisa punkti 8 nõuetele.

Artikkel 10

Nõuetele vastavus

1. Artikli 2 lõike 1 punktis a osutatud õhusõidukite, mis ei ole mehitamata õhusõidukid, ning nende mootorite, propellerite ja osade vastavus artiklile 9 tagatakse kooskõlas artiklitega 11 ja 12 ning artikli 15 lõikega 1.

2. Artikli 2 lõike 1 punkti b alapunktis i osutatud õhusõidukite, mis ei ole mehitamata õhusõidukid, ning nende mootorite, propellerite, osade ja teisaldatava varustuse vastavus artiklile 9 tagatakse kooskõlas artiklitega 11–16.

Artikkel 11

Toote projekt

Toote projekti suhtes kohaldatakse sertifitseerimismenetlust ja selle kohta antakse välja tüübisertifikaat. Ka kõnealuse projekti muutmise suhtes kohaldatakse sertifitseerimismenetlust ja selle kohta antakse välja muudatuste sertifikaat koos täiendavate tüübisertifikaatidega. Remonditööde projektide suhtes kohaldatakse sertifitseerimismenetlust ja nende kohta antakse välja heakskiit.

Tüübiprojekti juurde kuuluvate käitussobivuse andmete kohta antakse välja heakskiit. Heakskiit lisatakse vastavalt kas tüübisertifikaadi või artikli 18 lõike 1 punktis b osutatud piiratud tüübisertifikaadi juurde.

Tüübisertifikaat, muudatuste sertifikaat, remonditööde projekti heakskiit ja käitussobivuse andmete heakskiit antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et toote projekt vastab artikli 19 lõike 1 punkti a alapunktis i, või kui see on kohaldatav, alapunktis ii osutatud delegeeritud õigusaktidega kehtestatud sertifitseerimisalustele ja et toote projektil ei ole keskkonnanõuetele mittevastavaid või käitamist ohustavaid omadusi.

▼B

Tüübisertifikaadi, muudatuste sertifikaadi, remonditööde projekti heakskiidu ja käitussobivuse andmete heakskiidu võib ilma sellekohase taotluseta välja anda ka artikli 15 kohaselt heakskiidu saanud organisatsioon, kellele on antud õigus anda välja kõnealuseid sertifikaate või heakskiite kooskõlas artikli 19 lõike 1 punktis k osutatud delegeeritud õigusaktiga, kui asjaomane organisatsioon on kindlaks teinud, et toote projekt vastab käesoleva lõike kolmandas lõigus sätestatud tingimustele.

Eraldi tüübisertifikaati ei nõuta selliste mootorite ja propellerite projekti kohta, mis on vastavalt käesolevale artiklile sertifitseeritud õhusõiduki projekti osana.

Artikkel 12

Osade projekt

Kui artiklis 19 osutatud delegeeritud õigusaktides ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse osade projekti suhtes sertifitseerimismenetlust ja selle kohta antakse välja sertifikaat.

Sertifikaat antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et osade projekt vastab artikli 19 lõike 1 punkti b alapunktis iii osutatud delegeeritud õigusaktide kohaselt kehtestatud sertifitseerimisalustele.

Sertifikaadi võib ilma sellekohase taotluseta välja anda ka artikli 15 kohaselt heakskiidu saanud organisatsioon, kellele on antud õigus anda välja kõnealuseid sertifikaate kooskõlas artikli 19 lõike 1 punktis k osutatud delegeeritud õigusaktiga, kui asjaomane organisatsioon on kindlaks teinud, et osa projekt vastab artikli 19 lõike 1 punkti b alapunktis iii osutatud delegeeritud õigusaktide kohaselt kehtestatud sertifitseerimisalustele.

Eraldi tüübisertifikaati ei nõuta selliste osade projekti kohta, mis on sertifitseeritud vastavalt artiklile 11 toote projekti osana.

Artikkel 13

Teisaldatava varustuse projekt

Kui see on nii sätestatud artiklis 19 osutatud delegeeritud õigusaktides, kohaldatakse teisaldatava varustuse projekti suhtes sertifitseerimismenetlust ja selle kohta antakse välja sertifikaat.

Sertifikaat antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et teisaldatava varustuse projekt vastab artikli 19 lõike 1 punkti b alapunktis iii osutatud delegeeritud õigusaktide kohaselt kehtestatud sertifitseerimisalustele.

Sertifikaadi võib ilma sellekohase taotluseta välja anda ka artikli 15 kohaselt heakskiidu saanud organisatsioon, kellele on antud õigus anda välja kõnealuseid sertifikaate kooskõlas artikli 19 lõike 1 punktis k osutatud delegeeritud õigusaktiga, kui asjaomane organisatsioon on kindlaks teinud, et teisaldatava varustuse projekt vastab artikli 19 lõike 1 punkti b alapunktis iii osutatud delegeeritud õigusaktide kohaselt kehtestatud sertifitseerimisalustele.

▼B

Artikkel 14

Õhusõiduk

1. Õhusõiduki suhtes kohaldatakse sertifitseerimismenetlust ja selle kohta antakse välja lennukõlblikkussertifikaat, ning kui see on nii sätestatud artiklis 19 osutatud delegeeritud õigusaktides, mürasertifikaat.

Kõnealused sertifikaadid antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et õhusõiduk vastab artikli 11 kohaselt sertifitseeritud projektile ja on seisukorras, mis võimaldab seda ohutult ja keskkonnanõudeid järgides käitada.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaadid kehtivad seni, kuni õhusõidukit, selle mootoreid, propellereid, osi ja teisaldatavat varustust hooldatakse vastavalt artiklis 17 osutatud rakendusaktidele jätkuva lennukõlblikkuse kohta ning nende seisukord võimaldab neid ohutult ja keskkonnanõudeid järgides käitada.

Artikkel 15

Organisatsioonid

1. Kui artiklis 19 osutatud delegeeritud õigusaktides ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse toodete, osade ja teisaldatava varustuse projekteerimise ja tootmise eest vastutavate organisatsioonide suhtes sertifitseerimismenetlust ja neile antakse välja heakskiit. Heakskiit antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et ta järgib artiklis 19 osutatud delegeeritud õigusaktides kehtestatud norme artiklis 9 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks. Heakskiidule märgitakse organisatsioonile antud õigused ning heakskiidu ulatus.

2. Heakskiit on nõutav ka organisatsioonide puhul:

a) kes vastutavad toodete, osade ja teisaldatava varustuse hooldamise ja jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise eest, ning

b) kes tegelevad toote, osa või teisaldatava varustuse hooldusjärgse käibelelaskmise eest vastutavate töötajate koolitamisega.

Esimest lõiget ei kohaldata juhul, kui artikli 17 lõike 1 punktis b osutatud rakendusaktide vastuvõtmise tulemusel ning artiklites 1 ja 4 sätestatud eesmärke ja põhimõtteid ning eelkõige asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski arvesse võttes ei ole sellised heakskiidud nõutavad.

Käesolevas lõikes osutatud heakskiit antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et ta järgib artiklis 17 osutatud rakendusakte, mis on vastu võetud artiklis 9 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

3. Käesoleva artikli lõikes 2 osutatud heakskiidule märgitakse organisatsioonile antud õigused. Kõnealust heakskiitu võib õiguste lisamiseks või äravõtmiseks muuta kooskõlas artikli 17 lõike 1 punktis b osutatud rakendusaktidega.

▼B

4. Käesoleva artikli lõikes 2 osutatud heakskiitu võib vastavalt artikli 17 lõike 1 punktis b osutatud rakendusaktidele piirata, selle peatada või kehtetuks tunnistada, kui heakskiidu omanik ei vasta enam sellise heakskiidu väljaandmist ja kehtivust käsitlevatele normidele ja menetlustele.

5. Kui artikli 17 lõike 1 punktis b osutatud rakendusaktide vastuvõtmise tulemusel ning artiklites 1 ja 4 sätestatud eesmärke ja põhimõtteid ning eelkõige asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski arvesse võttes ei ole käesoleva artikli lõikes 2 osutatud heakskiit nõutav, võib artiklis 17 osutatud rakendusaktidega siiski nõuda asjaomase organisatsiooni deklaratsiooni selle kohta, et ta on suuteline täitma oma tegevusega seotud kohustusi kooskõlas kõnealuste rakendusaktidega ning et tal on selleks vastavad vahendid.

Artikkel 16

Töötajad

1. Toote, osa või teisaldatava varustuse hooldusjärgse käibelelaskmise eest vastutavatel töötajatel peab olema luba, v.a juhul, kui artikli 17 lõike 1 punktis d osutatud rakendusaktide vastuvõtmise tulemusel ja artiklites 1 ja 4 sätestatud eesmärke ja põhimõtteid ning eelkõige asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski arvesse võttes ei ole selline luba nõutav.

Luba antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et ta järgib artiklis 17 osutatud rakendusakte, mis on vastu võetud artiklis 9 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud loale märgitakse töötajatele antud õigused. Luba võib õiguste lisamiseks või äravõtmiseks muuta vastavalt artikli 17 lõike 1 punktis d osutatud rakendusaktidele.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud luba võib vastavalt artikli 17 lõike 1 punktis d osutatud rakendusaktidele piirata, selle peatada või kehtetuks tunnistada, kui loa omanik ei vasta enam sellise loa väljaandmist ja kehtivust käsitlevatele normidele ja menetlustele.

Artikkel 17

Lennukõlblikkust käsitlevad rakendusaktid

1. Selleks et tagada artikli 2 lõike 1 punktides a ja b osutatud õhusõidukite, mis ei ole mehitamata õhusõidukid, ning nende mootorite, propellerite, osade ja teisaldatava varustuse suhtes artiklis 9 osutatud oluliste nõuete ühetaoline rakendamine ja nendele vastavus, võtab komisjon vastavalt artiklis 4 sätestatud põhimõtetele ja artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud sätted järgmise kohta:

a) artiklis 14 ja artikli 18 lõike 2 esimese lõigu punktis a osutatud sertifikaatide kehtivust käsitlevad normid ja menetlused;

b) artikli 15 lõikes 2 osutatud heakskiidu väljaandmist, kehtivust, muutmist, piiramist, peatamist või kehtetuks tunnistamist käsitlevad normid ja menetlused ning normid ja menetlused juhul, kui selline heakskiit ei ole nõutav;

c) artikli 15 lõikes 5 osutatud deklaratsiooni esitamist käsitlevad normid ja menetlused ning normid ja menetlused juhul, kui selline deklaratsioon on nõutav;

▼B

d) artiklis 16 osutatud loa väljaandmist, kehtivust, muutmist, piiramist, peatamist või kehtetuks tunnistamist käsitlevad normid ja menetlused ning normid ja menetlused juhul, kui selline luba ei ole nõutav;

e) artikli 15 lõike 2 ja artikli 16 kohaselt välja antavate heakskiitude ja lubade omanike ning artikli 15 lõike 5 kohaseid deklaratsioone esitavate organisatsioonide õigused ja kohustused;

f) toodete, osade ja teisaldatava varustuse hooldamise normid ja menetlused;

g) õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse korraldamise normid ja menetlused;

h) juba sertifitseeritud projektiga toodete, osade ja teisaldatava varustuse suhtes kehtivad täiendavad lennukõlblikkusnõuded, mis on vajalikud jätkuva lennukõlblikkuse ja ohutuse suurendamise tagamiseks.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Kõnealuste rakendusaktide vastuvõtmisel tagab komisjon vastavuse artiklis 9 osutatud olulistele nõuetele ning võtab nõuetekohaselt arvesse rahvusvahelisi standardeid ja soovitusi, eelkõige neid, mis on esitatud Chicago konventsiooni 1., 6. ja 8. lisas.

▼M2

3. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, kui võetakse vastu lõike 1 kohaseid delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad tehisintellektisüsteeme, mis on turvakomponendid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1689 ([1]) tähenduses, võetakse arvesse nimetatud määruse III peatüki 2. jaos sätestatud nõudeid.

▼B

Artikkel 18

Erandid

1. Erandina artiklitest 9–13 ning asjakohasel juhul:

a) võib toodete, osade ja teisaldatava varustuse projekti vastavust artiklis 9 osutatud kohaldatavatele olulistele nõuetele hinnata sertifikaati välja andmata, kui see on nii sätestatud artikli 19 lõike 1 punkti d alapunktis i osutatud delegeeritud õigusaktides. Sel juhul määratakse artikli 19 lõike 1 punktis j osutatud delegeeritud õigusaktides kindlaks sellise hindamise tingimused ja menetlused. Artikli 19 lõike 1 punkti d alapunktis i osutatud delegeeritud õigusaktidega võib ette näha, et nende toodete, osade ja teisaldatava varustuse projekteerimise ja tootmise eest vastutav organisatsioon võib deklareerida nimetatud toodete, osade ja teisaldatava varustuse projekti vastavust kõnealustele olulistele nõuetele ja artikli 19 lõike 1 punktis i osutatud delegeeritud õigusaktide kohaselt kehtestatud üksikasjalikele tehnilistele kirjeldustele, mis on vastu võetud kõnealuste projektide vastavuse tagamiseks asjaomastele olulistele nõuetele;

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1689, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid ja muudetakse määrusi (EÜ) nr 300/2008, (EL) nr 167/2013, (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1139 ja (EL) 2019/2144 ja direktiivid 2014/90/EL, (EL) 2016/797 ja (EL) 2020/1828 (tehisintellektimäärus) (ELT L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

▼B

b) võib juhul, kui õhusõiduki projekt ei vasta artiklis 9 osutatud olulistele nõuetele, välja anda piiratud tüübisertifikaadi. Sel juhul antakse sertifikaat välja taotluse alusel, kui taotleja on tõendanud, et õhusõiduki projekt vastab artikli 19 lõike 1 punkti b alapunktides i ja ii osutatud delegeeritud õigusaktidega kehtestatud sertifitseerimisalustele ning et õhusõiduki kavandatud kasutusotstarvet silmas pidades vastab selle projekt lennukõlblikkus- ja keskkonnanõuetele.

2. Erandina artiklitest 9, 10 ja 14 ja asjakohasel juhul:

a) antakse kooskõlas artiklis 19 osutatud delegeeritud õigusaktidega välja piiratud lennukõlblikkussertifikaat või piiratud mürasertifikaat õhusõidukile, mille projekti kohta on esitatud lõike 1 punkti a kohaselt deklaratsioon või millele on välja antud lõike 1 punkti b kohaselt piiratud tüübisertifikaat. Sel juhul antakse kõnealune sertifikaat välja taotluse alusel, kui taotleja on tõendanud, et õhusõiduk vastab kõnealusele projektile ning on seisukorras, mis võimaldab seda ohutult ja keskkonnanõudeid järgides käitada;

b) võib kooskõlas artiklis 19 osutatud delegeeritud õigusaktidega anda välja lennuloa sellise õhusõiduki käitamiseks, millel ei ole kehtivat lennukõlblikkussertifikaati või kehtivat piiratud lennukõlblikkussertifikaati. Sel juhul antakse lennuluba välja taotluse alusel, kui taotleja on tõendanud, et õhusõiduk on võimeline sooritama ohutult standardset lendu.

Lennuloa võib ka sellist taotlust saamata välja anda artikli 15 kohaselt heakskiidu saanud organisatsioon, kellele on antud õigus anda välja kõnealuseid lennulube kooskõlas artikli 19 lõike 1 punktis k osutatud delegeeritud õigusaktidega või artikli 17 lõike 1 punktis e osutatud rakendusaktiga, kui asjaomane organisatsioon on kindlaks teinud, et õhusõiduk on võimeline sooritama ohutult standardset lendu.

Lennuloa suhtes kohaldatakse artikli 19 lõike 1 punktis f osutatud delegeeritud õigusaktidega kehtestatud asjakohaseid piiranguid, eelkõige selleks, et tagada kolmandate isikute ohutus.

Artikkel 19

Delegeeritud volitused

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte artikli 2 lõike 1 punktides a ja b osutatud õhusõidukite, mis ei ole mehitamata õhusõidukid, ning nende mootorite, propellerite, osade ja teisaldatava varustuse kohta, et kehtestada üksikasjalikud normid järgmise kohta:

a) toodete, osade ja teisaldatava varustuse üksikasjalikud keskkonnakaitse nõuded artikli 9 lõike 2 teises lõigus osutatud juhtudel;

b) tingimused, mille kohaselt amet kehtestab ja teeb taotlejale kooskõlas artikliga 77 teatavaks järgmise:

i) tüübisertifitseerimise alus, mida kohaldatakse tootele artiklis 11 ja artikli 18 lõike 1 punktis b osutatud tüübisertifitseerimise eesmärgil;

▼B

ii) sertifitseerimisalus, mida kohaldatakse tootele artiklis 11 osutatud käitussobivuse andmete heakskiitmisel, sealhulgas:

— hooldustöödeks volitatud lennundustehniliste töötajate tüübipädevuskoolituse miinimumõppekava;

— pilootide tüübipädevuskoolituse miinimumõppekava ja võrdlusandmed asjaomaste lennutreeningseadmete objektiivse kvalifitseerimise kohta;

— minimaalvarustuse põhiloetelu (kui see on asjakohane);

— salongitöötajate jaoks olulised õhusõiduki tüübi andmed;

— täiendavad tehnilised kirjeldused III jao nõuetele vastavuse tagamiseks;

iii) sertifitseerimisalus, mida kohaldatakse osa või teisaldatava varustuse, sealhulgas artikli 30 lõikes 7 osutatud ohutusega seotud varustuse ja instrumentide suhtes artiklites 12 ja 13 osutatud sertifitseerimise eesmärgil;

c) konkreetsed tingimused, millega tagatakse artikli 2 lõike 1 punkti b alapunktis ii osutatud õhusõidukite vastavus artiklis 9 osutatud olulistele nõuetele;

d) artiklites 11, 12, 13 ja artikli 18 lõike 1 punktis b osutatud sertifikaatide väljaandmise, kehtivuse, muutmise, piiramise, peatamise või kehtetuks tunnistamise tingimused, sealhulgas:

i) tingimused, mida kohaldatakse juhul, kui selline sertifikaat on artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks ning asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski arvesse võttes nõutav või mitte või kui on lubatud esitada deklaratsioon;

ii) tingimused, mida kohaldatakse kõnealuste sertifikaatide kehtivusajale ning piiratud kehtivusajaga sertifikaatide kehtivuse taastamisele;

e) artikli 14 lõikes 1 osutatud lennukõlblikkussertifikaatide ja mürasertifikaatide ning artikli 18 lõike 2 esimesel lõigu punktis a osutatud piiratud lennukõlblikkussertifikaatide ja mürasertifikaatide väljaandmise, muutmise, piiramise, peatamise või kehtetuks tunnistamise tingimused;

f) artikli 18 lõike 2 esimesel lõigu punktis b osutatud lennulubade väljaandmise, kehtivuse, muutmise, piiramise, peatamise, kehtetuks tunnistamise ja kasutamise tingimused;

g) artikli 15 lõikes 1 osutatud heakskiitude väljaandmise, kehtivuse, muutmise, piiramise, peatamise või kehtetuks tunnistamise tingimused ning sealhulgas tingimused, mida kohaldatakse juhul, kui selline heakskiit on artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks ning asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski arvesse võttes nõutav või mitte või kui on lubatud esitada deklaratsioon;

h) artiklite 11, 12, 13, artikli 14 lõike 1, artikli 15 lõike 1, artikli 18 lõike 1 punkti b ning artikli 18 lõike 2 kohaselt välja antud sertifikaatide omanike ning artikli 18 lõike 1 punkti a ja käesoleva lõike punkti g kohaselt deklaratsioonid esitanud organisatsioonide õigused ja kohustused;

▼B

i) tingimused, millega kehtestatakse üksikasjalikud tehnilised kirjeldused selliste toodete, osade ja teisaldatava varustuse projekti kohta, mille kohta esitatakse artikli 18 lõike 1 punkti a kohaselt deklaratsioon;

j) tingimused ja menetlused artikli 18 lõike 1 punkti a kohaselt toodete, osade ja teisaldatava varustuse projekti lennukõlblikkuse ja keskkonnanõuetele vastavuse hindamiseks juhul, kui sertifikaati ei ole vaja välja anda, kaasa arvatud asjakohased käitamistingimused ja -piirangud;

k) tingimused, mille kohaselt antakse artikli 15 lõike 1 kohaselt heakskiidu saanud organisatsioonile õigus anda välja artiklites 11, 12 ja 13 ning artikli 18 lõike 2 esimese lõigu punktis b osutatud sertifikaate.

2. Seoses artikli 2 lõike 1 punktides a ja b osutatud õhusõidukite, mis ei ole mehitamata õhusõidukid, ning nende mootorite, propellerite, osade ja teisaldatava varustuse lennukõlblikkus- ja keskkonnanõuetega on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta II ja III lisa juhul, kui see on vajalik tehniliste, käitamisalaste või teaduslike suundumuste või lennukõlblikkus- või keskkonnanõuete tõttu, ja niivõrd, kuivõrd see on vajalik artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

3. Seoses artikli 2 lõike 1 punktides a ja b osutatud õhusõidukite, mis ei ole mehitamata õhusõidukid, ning nende mootorite, propellerite, osade ja teisaldatava varustuse keskkonnanõuetega on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta artikli 9 lõike 2 esimeses lõigus osutatud viiteid Chicago konventsiooni sätetele, eesmärgiga ajakohastada nimetatud viiteid vastavalt kõnealustes sätetes tehtavatele ning pärast 4. juulit 2018 jõustuvatele ning kõigis liikmesriikides kehtima hakkavatele hilisematele muudatustele, eeldusel et selline kohandamine ei laienda käesoleva määruse kohaldamisala.

▼M2

4. Võttes vastu lõigete 1 ja 2 kohaseid delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad tehisintellektisüsteeme, mis on turvakomponendid määruse (EL) 2024/1689 tähenduses, võetakse arvesse nimetatud määruse III peatüki 2. jaossätestatud nõudeid.

▼B

II JAGU

Õhusõiduki meeskond

Artikkel 20

Olulised nõuded

Artikli 2 lõike 1 punktis b osutatud õhusõidukite, mis ei ole mehitamata õhusõidukid, käitamisega seotud piloodid ja salongitöötajad ning nimetatud pilootide ja salongitöötajate koolitamise, testimise, kontrollimise või tervisekontrolliga seotud lennutreeningseadmed, isikud ja organisatsioonid peavad vastama IV lisas sätestatud olulistele nõuetele.

▼B

Artikkel 21

Piloodid

1. Pilootidel peab olema lennule vastav piloodiluba ja piloodi tervisetõend, v.a juhul, kui artikli 23 lõike 1 punkti c alapunktis i osutatud rakendusaktide vastuvõtmise tulemusel ning artiklites 1 ja 4 sätestatud eesmärke ja põhimõtteid ning eelkõige asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski arvesse võttes ei ole sellised load või tervisetõendid nõutavad.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud piloodiluba antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et ta järgib artiklis 23 osutatud rakendusakte, mis on vastu võetud artiklis 20 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud piloodi tervisetõend antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et ta järgib artiklis 23 osutatud rakendusakte, mis on vastu võetud artiklis 20 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

4. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud piloodiloale ja piloodi tervisetõendile märgitakse piloodile antud õigused.

Piloodiluba ja piloodi tervisetõendit võib õiguste lisamiseks või äravõtmiseks muuta vastavalt artikli 23 lõike 1 punktis c osutatud rakendusaktidele.

5. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud piloodiluba ja piloodi tervisetõendit võib vastavalt artikli 23 lõike 1 punktis c osutatud rakendusaktidele piirata, selle peatada või kehtetuks tunnistada, kui selle omanik ei vasta enam piloodiloa või piloodi tervisetõendi väljaandmist ja kehtivust käsitlevatele normidele ja menetlustele.

6. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud piloodiloa saamiseks võib tunnustada käesoleva määruse kohaldamisalast välja jäävate õhusõidukitega seotud koolitust ja kogemusi vastavalt artikli 23 lõike 1 punkti c alapunktis iv osutatud rakendusaktidele.

Artikkel 22

Salongitöötajad

1. Ärilises lennutranspordis osalevatel salongitöötajatel peab olema asjakohane tunnistus.

2. Artiklites 1 ja 4 sätestatud eesmärke ja põhimõtteid ning eelkõige asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski arvesse võttes võib nõuda tunnistust ka muude kui ärilise lennutranspordi tegevustega seotud salongitöötajatelt vastavalt artikli 23 lõike 2 punktis a osutatud rakendusaktidele.

▼B

3. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud tunnistused antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et ta järgib artiklis 23 osutatud rakendusakte, mis on vastu võetud artiklis 20 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

4. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud tunnistustele märgitakse salongitöötajale antud õigused. Tunnistusi võib õiguste lisamiseks või äravõtmiseks muuta vastavalt artikli 23 lõike 2 punktis a osutatud rakendusaktidele.

5. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud tunnistusi võib vastavalt artikli 23 lõike 2 punktis a osutatud rakendusaktidele piirata, peatada või kehtetuks tunnistada, kui tunnistuse omanik ei vasta enam sellise tunnistuse väljaandmist ja kehtivust käsitlevatele normidele ja menetlustele.

6. Salongitöötaja terviseseisundit tuleb enne talle antud õiguste kasutamist ja hiljem korrapäraste ajavahemike järel hinnata, et tagada vastavus artiklis 20 osutatud terviseseisundit käsitlevatele olulistele nõuetele kooskõlas artikli 23 lõike 2 punktis b osutatud rakendusaktidega.

Artikkel 23

Piloote ja salongitöötajaid käsitlevad rakendusaktid

1. Selleks et tagada artikli 2 lõike 1 punktis b osutatud õhusõidukite, mis ei ole mehitamata õhusõidukid, käitamisega seotud pilootide suhtes artiklis 20 osutatud oluliste nõuete ühetaoline rakendamine ja nendele vastavus, võtab komisjon vastavalt artiklis 4 sätestatud põhimõtetele ja artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud sätted järgmise kohta:

a) artiklis 21 osutatud piloodilubade ja piloodi tervisetõendite eri kategooriad, samuti piloodilubade eri pädevusmärked eri liiki tegevuste sooritamiseks;

b) piloodilubade, pädevusmärgete ja piloodi tervisetõendite omanike õigused ja kohustused;

c) piloodilubade, pädevusmärgete ja piloodi tervisetõendite väljaandmist, kehtivust, muutmist, piiramist, peatamist või kehtetuks tunnistamist käsitlevad normid ja menetlused, sealhulgas:

   i) normid ja menetlused juhul, kui kõnealused load, pädevusmärked ja tervisetõendid ei ole nõutavad;

   ii) normid ja menetlused siseriiklike piloodilubade ja siseriiklike piloodi tervisetõendite väljavahetamiseks vastavalt artikli 21 lõikes 1 osutatud piloodilubade ja piloodi tervisetõendite vastu;

   iii) normid ja menetlused siseriiklike pardamehaanikulubade väljavahetamiseks artikli 21 lõikes 1 osutatud piloodilubade vastu;

▼B

iv) normid ja menetlused, mille alusel tunnustatakse käesoleva määruse kohaldamisalast välja jäävate õhusõidukitega seotud koolitust ja kogemusi, mis on vajalikud artikli 21 lõikes 1 osutatud piloodiloa saamiseks.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Kõnealuste rakendusaktide vastuvõtmisel tagab komisjon vastavuse käesoleva määruse artiklis 20 osutatud olulistele nõuetele ning võtab kohaselt arvesse rahvusvahelisi standardeid ja soovitusi, eelkõige neid, mis on esitatud Chicago konventsiooni 1. lisas.

Kõnealused rakendusaktid sisaldavad asjakohasel juhul sätteid kõikide Chicago konventsiooni 1. lisa alusel nõutavate eri liiki piloodilubade ja pädevusmärgete väljaandmise kohta. Kõnealused rakendusaktid võivad sisaldada ka sätteid muud liiki piloodilubade ja pädevusmärgete väljaandmise kohta.

2. Selleks et tagada artikli 2 lõike 1 punktis b osutatud õhusõidukite, mis ei ole mehitamata õhusõidukid, käitamisega seotud salongitöötajate suhtes artiklis 20 osutatud oluliste nõuete ühetaoline rakendamine ja nendele vastavus, võtab komisjon vastavalt artiklis 4 sätestatud põhimõtetele ja artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud sätted järgmise kohta:

a) salongitöötajate tunnistuste väljaandmist, kehtivust, muutmist, piiramist, peatamist või kehtetuks tunnistamist käsitlevad normid ja menetlused ning normid ja menetlused juhul, kui sellised tunnistused on nõutavad muude kui ärilise lennutranspordi tegevustega seotud salongitöötajate puhul;

b) artiklis 22 osutatud salongitöötajate terviseseisundi hindamist käsitlevad normid ja menetlused;

c) artiklis 22 osutatud salongitöötaja tunnistuse omanike õigused ja kohustused.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 24

Koolitusorganisatsioonid ja lennundusmeditsiinikeskused

1. Lennundusmeditsiinikeskustel peab olema heakskiit.

2. Pilootide ja salongitöötajate koolitusorganisatsioonidel peab olema heakskiit, v.a juhul, kui artikli 27 lõike 1 punktis a osutatud rakendusaktide vastuvõtmise tulemusel ning artiklites 1 ja 4 sätestatud eesmärke ja põhimõtteid ning eelkõige asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski arvesse võttes ei ole sellised heakskiidud nõutavad.

3. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud heakskiidud antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et ta järgib artiklis 27 osutatud rakendusakte, mis on vastu võetud artiklis 20 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

▼B

4. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud heakskiitudele märgitakse organisatsioonile antud õigused. Kõnealuseid heakskiite võib õiguste lisamiseks või äravõtmiseks muuta vastavalt artikli 27 lõike 1 punktis a osutatud rakendusaktidele.

5. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud heakskiite võib vastavalt artikli 27 lõike 1 punktis a osutatud rakendusaktidele piirata, peatada või kehtetuks tunnistada, kui heakskiidu omanik ei vasta enam sellise heakskiidu väljaandmist ja kehtivust käsitlevatele normidele ja menetlustele.

6. Kui artikli 27 lõike 1 punktis a osutatud rakendusaktide vastuvõtmise tulemusel ning artiklites 1 ja 4 sätestatud eesmärke ja põhimõtteid ning eelkõige asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski arvesse võttes ei ole pilootide ja salongitöötajate koolitusorganisatsiooni puhul käesoleva artikli lõikes 2 osutatud heakskiit nõutav, võib artikli 27 lõike 1 punktis b osutatud rakendusaktidega siiski nõuda asjaomase organisatsiooni deklaratsiooni selle kohta, et ta on suuteline täitma oma tegevusega seotud kohustusi kooskõlas kõnealuste rakendusaktidega ning et tal on selleks vastavad vahendid.

Artikkel 25

Lennutreeningseadmed

1. Iga piloodikoolituseks kasutatava lennutreeningseadme kohta peab olema sertifikaat, v.a juhul, kui artikli 27 lõike 1 punktis a osutatud rakendusaktide tulemusel ning artiklites 1 ja 4 sätestatud eesmärke ja põhimõtteid ning eelkõige asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski arvesse võttes ei ole sellised sertifikaadid nõutavad.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaat antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et tema ja tema seade vastavad artiklis 27 osutatud rakendusaktidele, mis on vastu võetud artiklis 20 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaadil kirjeldatakse seadme funktsionaalsust. Sertifikaati võib funktsionaalsuse muutumise kajastamiseks muuta kooskõlas artikli 27 lõike 1 punktis a osutatud rakendusaktidega.

4. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaati võib vastavalt artikli 27 lõike 1 punktis a osutatud rakendusaktidele piirata, selle peatada või kehtetuks tunnistada, kui sertifikaadi omanik ei vasta enam sellise sertifikaadi väljaandmist ja kehtivust käsitlevatele normidele ja menetlustele.

5. Kui see on artiklis 27 osutatud rakendusaktides nii sätestatud, nõutakse lennutreeningseadme käitamise eest vastutavalt organisatsioonilt deklaratsiooni selle kohta, et seade vastab artiklis 20 osutatud olulistele nõuetele ning artikli 27 lõike 1 punktis b osutatud rakendusaktide kohaselt kehtestatud üksikasjalikele tehnilistele kirjeldustele.

▼B

Artikkel 26

Instruktorid ja eksamineerijad

1. Lennukoolituse, lennutreeningu või pilootide hindamise eest vastutavatel isikutel, samuti lennundusarstidel peab olema sertifikaat, v.a juhul, kui artikli 27 lõike 1 punktis a osutatud rakendusaktide vastuvõtmise tulemusel ning artiklites 1 ja 4 sätestatud eesmärke ja põhimõtteid ning eelkõige asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski arvesse võttes ei ole sellised sertifikaadid nõutavad.

2. Artiklites 1 ja 4 sätestatud eesmärke ja põhimõtteid ning eelkõige asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski arvesse võttes võib vastavalt artikli 27 lõike 1 punktis a osutatud rakendusaktidele nõuda sertifikaadi omamist salongitöötajate koolitamise või hindamise eest vastutavatelt isikutelt.

3. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud sertifikaate antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et ta järgib artiklis 27 osutatud rakendusakte, mis on vastu võetud artiklis 20 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

4. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud sertifikaatidele märgitakse isikule antud õigused.

Kõnealuseid sertifikaate võib õiguste lisamiseks või äravõtmiseks muuta vastavalt artikli 27 lõike 1 punktis a osutatud rakendusaktidele.

5. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud sertifikaate võib vastavalt artikli 27 lõike 1 punktis a osutatud rakendusaktidele piirata, peatada või kehtetuks tunnistada, kui sertifikaadi omanik ei vasta enam sellise sertifikaadi väljaandmist ja kehtivust käsitlevatele normidele ja menetlustele.

Artikkel 27

Koolitust, testimist, kontrollimist ja tervisekontrolli käsitlevad rakendusaktid

1. Selleks et tagada lennutreeningseadmete suhtes ning pilootide ja salongitöötajate koolitamise, testimise, kontrollimise ja tervisekontrolliga tegelevate isikute ja organisatsioonide suhtes artiklis 20 osutatud oluliste nõuete ühetaoline kohaldamine ja nendele vastavus, võtab komisjon vastavalt artiklis 4 sätestatud põhimõtetele ja artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud sätted järgmise kohta:

a) artiklites 24, 25 ja 26 osutatud heakskiitude ja sertifikaatide väljaandmist, kehtivust, muutmist, piiramist, peatamist või kehtetuks tunnistamist käsitlevad normid ja menetlused ning normid ja menetlused juhul, kui sellised heakskiidud ja sertifikaadid on nõutavad või mitte;

▼B

b) normid ja menetlused, mis käsitlevad artikli 24 lõikes 6 osutatud pilootide ja salongitöötajate koolitusorganisatsioonide ning artikli 25 lõikes 5 osutatud lennutreeningseadmete käitajate poolt deklaratsioonide esitamist ning normid ja tingimused juhul, kui sellised deklaratsioonid on nõutavad;

c) artiklites 24, 25 ja 26 osutatud heakskiitude ja sertifikaatide omanike ning artikli 24 lõike 6 ja artikli 25 lõike 5 kohaselt deklaratsioone esitavate organisatsioonide õigused ja kohustused.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Kõnealuste rakendusaktide vastuvõtmisel tagab komisjon vastavuse artiklis 20 osutatud olulistele nõuetele ning võtab kohaselt arvesse rahvusvahelisi standardeid ja soovitusi, eelkõige neid, mis on esitatud Chicago konventsiooni 1. ja 6. lisas.

▼M5

3. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, võttes vastu lõike 1 kohaseid rakendusakte, mis käsitlevad tehisintellektisüsteeme, mis on turvakomponendid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1689 ([1]) tähenduses, võetakse arvesse nimetatud määruse III peatüki 2. jaos sätestatud nõudeid.

▼B

Artikkel 28

Delegeeritud volitused

1. Seoses artikli 2 lõike 1 punktis b osutatud õhusõidukite, mis ei ole mehitamata õhusõidukid, käitamisega seotud pilootide ja salongipersonali ning kõnealuste pilootide ja salongipersonali koolitamise, testimise, kontrollimise ja tervisekontrolliga seotud lennutreeningseadmete, isikute ja organisatsioonidega on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta IV lisa juhul, kui see on vajalik õhusõiduki meeskonnaga seotud tehniliste, käitamisalaste või teaduslike suundumuste või ohutustõendite tõttu, ja niivõrd, kuivõrd see on vajalik artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

2. Lõikes 1 osutatud normid sisaldavad asjakohasel juhul sätteid kõikide Chicago konventsiooni alusel nõutavate eri liiki piloodilubade ja pädevusmärgete väljaandmise kohta. Kõnealused normid võivad sisaldada ka sätteid muud liiki lubade ja pädevusmärgete väljaandmise kohta.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1689, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 300/2008, (EL) nr 167/2013, (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1139 ja (EL) 2019/2144 ning direktiive 2014/90/EL, (EL) 2016/797 ja (EL) 2020/1828 (tehisintellekti käsitlev määrus) (ELT L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj)

▼B

III JAGU

Lennutegevus

Artikkel 29

Olulised nõuded

Artikli 2 lõike 1 punktis b osutatud õhusõidukite, mis ei ole mehitamata õhusõidukid, käitamine peab vastama V lisas ning asjakohasel juhul VII ja VIII lisas sätestatud olulistele nõuetele.

Artikkel 30

Õhusõiduki käitajad

1. Selleks et tagada vastavus artiklis 29 osutatud olulistele nõuetele ning artiklites 1 ja 4 sätestatud eesmärke ja põhimõtteid ning eelkõige asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski arvesse võttes võib kooskõlas artikli 31 lõike 1 esimese lõigu punktides b ja c osutatud rakendusaktidega nõuda õhusõiduki käitajalt, kes on asutatud või kelle elukoht või peamine tegevuskoht asub aluslepingutega hõlmatud territooriumil, järgmist:

a) deklaratsiooni esitamist selle kohta, et ta on suuteline täitma õhusõiduki käitamisega seotud kohustusi kooskõlas kõnealuste rakendusaktidega ning et tal on selleks vastavad vahendid, või

b) sertifikaadi omamist.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaat antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et ta järgib artiklis 31 osutatud rakendusakte, mis on vastu võetud artiklis 29 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaadile märgitakse õhusõiduki käitajale antud õigused. Sertifikaati võib õiguste lisamiseks või äravõtmiseks muuta vastavalt artikli 31 lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud rakendusaktidele.

4. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaati võib vastavalt artikli 31 lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud rakendusaktidele piirata, selle peatada või kehtetuks tunnistada, kui sertifikaadi omanik ei vasta enam sellise sertifikaadi väljaandmist ja kehtivust käsitlevatele normidele ja menetlustele.

5. Artiklites 1 ja 4 sätestatud eesmärke ja põhimõtteid ning eelkõige asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski arvesse võttes võib käesoleva artikli lõikes 1 osutatud õhusõiduki käitajalt nõuda kooskõlas artiklis 31 osutatud rakendusaktidega järgmist:

a) teatavate nõuete täitmine koodijagamislepingu või rendilepingu sõlmimisel;

▼B

b) teatavate nõuete täitmine kolmandas riigis registreeritud õhusõiduki käitamisel;

c) minimaalvarustuse loetelu või samaväärse dokumendi koostamine, milles on ette nähtud kindlaksmääratud tingimused õhusõiduki käitamiseks, kui teatavad instrumendid, varustuse osad või funktsioonid ei ole lennu alustamisel töökorras.

6. Liikmesriigid tagavad, et õhusõidukite käitamine aluslepingutega hõlmatud territooriumile sisenemisel, seal viibimisel või sealt väljumisel õhusõiduki käitaja poolt, kes on asutatud või kelle elukoht või peamine tegevuskoht asub väljaspool aluslepingutega hõlmatud territooriumi, kuid mille suhtes liikmesriigid teostavad Chicago konventsiooni alusel käitajariigi funktsioone ja kohustusi, samuti kõnealuste lendudega seotud töötajad ja organisatsioonid, vastavad ohutustasemele, mis on samaväärne käesoleva määruse kohaselt kehtestatud ohutustasemega.

7. Kui see on artikli 31 lõike 1 esimese lõigu punktis g osutatud rakendusaktides nii sätestatud, peab õhusõiduk olema varustatud vajaliku ohutusega seotud varustuse ja vajalike instrumentidega, mis on nõutavuse korral sertifitseeritud vastavalt artikli 19 lõike 1 punkti b alapunktis iii osutatud delegeeritud õigusaktile ning mis hõlmavad ühte või mitut järgmist varustust:

a) pardasalvestid;

b) õhusõiduki asukoha jälgimise vahendid;

c) vahendid hättasattunud õhusõiduki pardasalvesti andmete õigeaegseks taastamiseks, mille puhul tuginetakse reaalajas toimuvale elektroonilisele teabevahetusele või muudele asjakohastele tehnilistele lahendustele.

Artikkel 31

Lennutegevust käsitlevad rakendusaktid

1. Selleks et tagada artikli 2 lõike 1 punktis b osutatud õhusõidukite, mis ei ole mehitamata õhusõidukid, käitamise suhtes artiklis 29 osutatud oluliste nõuete ühetaoline rakendamine ja nendele vastavus, võtab komisjon vastavalt artiklis 4 sätestatud põhimõtetele ja artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud sätted järgmise kohta:

a) konkreetsed normid ja menetlused õhusõidukite käitamiseks vastavalt artiklis 29 osutatud olulistele nõuetele;

b) artikli 30 lõike 1 punktis b osutatud sertifikaadi väljaandmist, kehtivust, muutmist, piiramist, peatamist või kehtetuks tunnistamist käsitlevad normid ja menetlused ning normid ja menetlused juhul, kui selline sertifikaat on nõutav;

c) artikli 30 lõike 1 punktis a osutatud õhusõiduki käitaja deklaratsiooni esitamist käsitlevad normid ja menetlused ning normid ja menetlused juhul, kui selline deklaratsioon on nõutav;

▼B

d) artikli 30 lõike 1 punktis b osutatud sertifikaadi omanike ning artikli 30 lõike 1 punktis a osutatud deklaratsioone esitavate õhusõiduki käitajate õigused ja kohustused;

e) täiendavad nõuded, mis on vajalikud selleks, et tagada vastavus sellistele artiklis 29 osutatud olulistele nõuetele, mida kohaldatakse õhusõiduki käitajate suhtes, kes on asutatud või kelle elukoht või peamine tegevuskoht asub aluslepingutega hõlmatud territooriumil, kui need käitajad sõlmivad koodijagamislepinguid või rendilepinguid või käitavad kolmandas riigis registreeritud õhusõidukit;

f) normid ja menetlused, mida kohaldatakse artikli 30 lõikes 1 osutatud õhusõiduki käitajate suhtes seoses minimaalvarustuse loetelu või samaväärse dokumendi koostamisega, ning normid ja menetlused juhul, kui asjaomane loetelu või dokument on nõutav;

g) normid ja menetlused, mille kohaselt tuleb õhusõiduk varustada ohutusega seotud vajaliku varustuse ja vajalike instrumentidega, sealhulgas pardasalvestite ja/või artikli 30 lõikes 7 osutatud vahenditega, ning asjaomaste andmete säilitamist, kaitset, kasutamist ning kui see on kohaldatav, nende turvalist edastamist käsitlevad normid ja menetlused.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Kõnealuste rakendusaktide vastuvõtmisel tagab komisjon vastavuse käesoleva määruse artiklis 29 osutatud olulistele nõuetele ning võtab kohaselt arvesse rahvusvahelisi standardeid ja soovitusi, eelkõige neid, mis on esitatud Chicago konventsiooni 6. lisas.

▼M5

3. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, võttes vastu lõike 1 kohaseid rakendusakte, mis käsitlevad tehisintellektisüsteeme, mis on turvakomponendid määruse (EL) 2024/1689 tähenduses, võetakse arvesse nimetatud määruse III peatüki 2. jaos sätestatud nõudeid.

▼B

Artikkel 32

Delegeeritud volitused

1. Seoses artikli 2 lõike 1 punktis b osutatud õhusõidukite, mis ei ole mehitamata õhusõidukid, käitamisega on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte, milles kehtestatakse üksikasjalikud normid järgmise kohta:

a) tingimused, mida artikli 30 lõikes 1 osutatud käitajad ja nende õhusõiduki meeskonna liikmed peavad täitma seoses lennu- ja tööajapiirangute ning õhusõiduki meeskonna liikmete puhkeajanõuetega;

▼B

b) tingimused ja menetlused, mis on vajalikud selleks, et tagada vastavus artiklis 29 osutatud sellistele olulistele nõuetele, mis on seotud individuaalse lennuaja spetsifikatsiooniskeemide heakskiitmisega liikmesriigi pädevate asutuste poolt ning ameti arvamuste väljaandmisega kõnealuste spetsifikatsiooniskeemide kohta kooskõlas artikli 76 lõikega 7.

2. Seoses artikli 2 lõike 1 punktis b osutatud õhusõidukite, mis ei ole mehitamata õhusõidukid, käitamisega on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta V lisa ja asjakohasel juhul VII ja VIII lisa juhul, kui see on vajalik lennutegevusega seotud tehniliste, käitamisalaste või teaduslike suundumuste või ohutustõendite tõttu, ja niivõrd, kuivõrd see on vajalik artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

▼M5

3. Võttes vastu lõike 1 kohaseid delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad tehisintellektisüsteeme, mis on turvakomponendid määruse (EL) 2024/1689 tähenduses, võetakse arvesse nimetatud määruse III peatüki 2. jaos sätestatud nõudeid.

▼B

IV JAGU

Lennuväljad

Artikkel 33

Olulised nõuded

Lennuväljad, ohutusega seotud lennuvälja varustus, lennuväljade käitamine ning maapealse teeninduse ja perrooniteenuste osutamine artikli 2 lõike 1 punktis e osutatud lennuväljadel peavad vastama VII lisas ja asjakohasel juhul VIII lisas sätestatud olulistele nõuetele.

Artikkel 34

Lennuväljade sertifitseerimine

1. Lennuväljal peab olema sertifikaat. Sertifikaat hõlmab lennuvälja ja ohutusega seotud lennuvälja varustust, v.a juhul, kui kõnealune varustus on hõlmatud artikli 35 lõike 1 punktides a ja b osutatud deklaratsiooni või sertifikaadiga.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaat antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et:

a) lennuväli vastab artiklis 36 osutatud rakendusaktidele ning käesoleva artikli lõikes 5 sätestatud lennuväljade sertifitseerimise alustele ning

b) lennuväljal puuduvad lennutegevust ohustavad omadused või tegurid.

▼B

3. Lennuvälja või ohutusega seotud lennuvälja varustuse muudatuste kajastamiseks võib käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaati muuta kooskõlas artikli 36 lõike 1 punktis c osutatud rakendusaktidega.

4. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaati võib vastavalt artikli 36 lõike 1 punktis c osutatud rakendusaktidele piirata, selle peatada või kehtetuks tunnistada, kui lennuväli või ohutusega seotud lennuvälja varustus ei vasta enam sellise sertifikaadi väljaandmist ja kehtivust käsitlevatele normidele ja menetlustele.

5. Lennuvälja sertifitseerimise alused hõlmavad järgmist:

a) asjaomase lennuväljatüübi suhtes kohaldatavad sertifitseerimistingimused;

b) need kohaldatavate sertifitseerimistingimuste sätted, mille täitmiseks on heaks kiidetud samaväärne ohutustase;

c) eriotstarbelised üksikasjalikud tehnilised kirjeldused, mis on vajalikud juhul, kui konkreetse lennuvälja planeeringu eripära või käitamise kogemused näitavad, et mõni käesoleva lõike punktis a osutatud sertifitseerimistingimus ei ole artiklis 33 sätestatud oluliste nõuetele vastavuse tagamiseks piisav või sobiv.

Artikkel 35

Ohutusega seotud lennuvälja varustus

1. Võttes arvesse artiklites 1 ja 4 sätestatud eesmärke ja põhimõtteid ning eelkõige asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski, võib artiklis 36 osutatud rakendusaktidega nõuda organisatsioonidelt, kes tegelevad käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvatel lennuväljadel kasutatavate või kasutamiseks ette nähtud ohutusega seotud lennuvälja varustuse projekteerimise, tootmise ja hooldamisega, järgmist:

a) deklaratsiooni esitamist sellise varustuse vastavuse kohta artiklis 36 osutatud rakendusaktide kohaselt kehtestatud üksikasjalikele tehnilistele kirjeldustele või

b) ohutusega seotud lennuvälja varustust käsitlevat sertifikaati.

2. Käesoleva artikli lõike 1 punktis b osutatud sertifikaat antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et varustus vastab artiklis 36 osutatud rakendusaktide kohaselt kehtestatud üksikasjalikele tehnilistele kirjeldustele, mis on vastu võetud artiklis 33 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

3. Käesoleva artikli lõike 1 punktis b osutatud sertifikaadil kirjeldatakse varustuse funktsionaalsust. Sertifikaati võib funktsionaalsuse muutumise kajastamiseks muuta kooskõlas artikli 36 lõike 1 punktis d osutatud rakendusaktidega.

▼B

4. Käesoleva artikli lõike 1 punktis b osutatud sertifikaati võib vastavalt artikli 36 lõike 1 punktis d osutatud rakendusaktidele piirata, selle peatada või kehtetuks tunnistada, kui varustus ei vasta enam sellise sertifikaadi väljaandmist ja kehtivust käsitlevatele normidele ja menetlustele.

Artikkel 36

Lennuvälju ja ohutusega seotud lennuvälja varustust käsitlevad rakendusaktid

1. Selleks et tagada lennuväljade ja ohutusega seotud lennuvälja varustuse suhtes artiklis 33 osutatud oluliste nõuete ühetaoline rakendamine ja nendele vastavus, võtab komisjon vastavalt artiklis 4 sätestatud põhimõtetele ja artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud sätted järgmise kohta:

a) normid ja menetlused, mille kohaselt artikli 34 lõike 5 alusel kehtestatakse ja tehakse taotlejale teatavaks lennuvälja sertifitseerimise alused, mida kohaldatakse artikli 34 lõike 1 kohasel sertifitseerimisel;

b) normid ja menetlused, mille kohaselt kehtestatakse ja tehakse taotlejale teatavaks ohutusega seotud lennuvälja varustuse suhtes kohaldatavad üksikasjalikud tehnilised kirjeldused, mida kohaldatakse artikli 35 lõike 1 kohasel sertifitseerimisel;

c) lennuväljadele, sealhulgas lennuvälja konkreetsest projektist tulenevatele käitamispiirangutele artiklis 34 osutatud lennuväljasertifikaadi väljaandmist, kehtivust, muutmist, piiramist, peatamist või kehtetuks tunnistamist käsitlevad normid ja menetlused;

d) artikli 35 lõikes 1 osutatud ohutusega seotud lennuvälja varustuse sertifikaadi väljaandmist, kehtivust, muutmist, piiramist, peatamist või kehtetuks tunnistamist käsitlevad normid ja menetlused ning normid ja menetlused juhul, kui selline sertifikaat on nõutav;

e) normid ja menetlused selliste üksikasjalike tehniliste kirjelduste kehtestamiseks, mida kohaldatakse ohutusega seotud lennuvälja varustuse suhtes, mille kohta kehtib deklaratsiooni esitamise nõue kooskõlas artikli 35 lõikega 1;

f) ohutusega seotud lennuvälja varustuse kohta artikli 35 lõike 1 kohase deklaratsiooni esitamist käsitlevad normid ja menetlused ning normid ja menetlused juhul, kui selline deklaratsioon on nõutav;

g) artiklis 34 ja artikli 35 lõikes 1 osutatud sertifikaatide omanike ning artikli 35 lõike 1 kohaseid deklaratsioone esitavate organisatsioonide õigused ja kohustused;

h) normid ja menetlused liikmesriigi õigusaktide alusel välja antud siseriiklike lennuväljasertifikaatide aktsepteerimiseks ja väljavahetamiseks käesoleva määruse artiklis 34 osutatud lennuväljasertifikaatide vastu, sealhulgas meetmed, mille asjaomane liikmesriik on juba heaks kiitnud Chicago konventsiooni 14. lisa käsitlevate teatavaks tehtud erinevuste alusel.

▼B

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Kõnealuste rakendusaktide vastuvõtmisel tagab komisjon vastavuse käesoleva määruse artiklis 33 osutatud olulistele nõuetele ning võtab kohaselt arvesse rahvusvahelisi standardeid ja soovitusi, eelkõige neid, mis on esitatud Chicago konventsiooni 14. lisas.

▼M5

3. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, võttes vastu lõike 1 kohaseid rakendusakte, mis käsitlevad tehisintellektisüsteeme, mis on turvakomponendid määruse (EL) 2024/1689 tähenduses, võetakse arvesse nimetatud määruse III peatüki 2. jaos sätestatud nõudeid.

▼B

Artikkel 37

Organisatsioonid

1. Lennuvälja käitamise eest vastutavate organisatsioonide suhtes kohaldatakse sertifitseerimismenetlust ja neile antakse välja sertifikaat. Sertifikaat antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et ta järgib artiklis 39 osutatud delegeeritud õigusakte, mis on vastu võetud artiklis 33 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

Sertifikaadile märgitakse sertifitseeritud organisatsioonile antud õigused ning sertifikaadi ulatus.

2. Käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvatel lennuväljadel maapealse teeninduse ja perrooniteenuste osutamise eest vastutavad organisatsioonid deklareerivad, et nad on suutelised täitma asjaomaste teenuste osutamisega seotud kohustusi kooskõlas artiklis 33 osutatud oluliste nõuetega ning et neil on selleks vastavad vahendid.

Artikkel 38

Lennuvälja ümbruse kaitse

1. Liikmesriigid võtavad meetmeid, mis on vajalikud selleks, et kaitsta oma territooriumil asuvaid lennuvälju nende ümbruses toimuva tegevuse ja sündmuste eest, millega võivad kaasneda lennuvälja kasutava õhusõiduki jaoks lubamatud riskid.

2. Artikli 37 lõikes 1 osutatud organisatsioonid jälgivad tegevust ja suundumusi, millega nende vastutusalasse kuuluva lennuvälja ümbruses võivad kaasneda lennunduse jaoks lubamatud riskid. Nad võtavad kõnealuste riskide maandamiseks vajalikke meetmeid niivõrd, kuivõrd see on nende võimuses, ja kui see ei ole võimalik, teatavad kõnealustest riskidest selle liikmesriigi pädevatele asutustele, kus lennuväli asub.

▼B

3. Selleks et tagada käesoleva artikli ühetaoline kohaldamine, võtab komisjon vastavalt artiklis 4 sätestatud põhimõtetele ja artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud sätted. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 39

Delegeeritud volitused

1. Seoses lennuväljade käitamisega ning maapealse teeninduse ja perrooniteenuste osutamisega lennuväljadel on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte, milles kehtestatakse üksikasjalikud normid järgmise kohta:

a) konkreetsed tingimused lennuväljade käitamiseks kooskõlas artiklis 33 osutatud oluliste nõuetega;

b) artikli 37 lõikes 1 osutatud sertifikaadi väljaandmise, kehtivuse, muutmise, piiramise, peatamise või kehtetuks tunnistamise tingimused;

c) artikli 37 lõikes 1 osutatud sertifikaadi omanike õigused ja kohustused;

d) kooskõlas artikli 37 lõikega 2 maapealset teenindust ja perrooniteenuseid osutavate organisatsioonide poolt deklaratsiooni esitamise tingimused ja menetlused, sealhulgas sellise deklaratsiooni tunnustamine käitajate poolt ilma täiendava kontrollita;

e) maapealset teenindust ja perrooniteenuseid osutavate organisatsioonide, kes on esitanud artikli 37 lõike 2 kohase deklaratsiooni, õigused ja kohustused.

2. Seoses lennuväljade ja ohutusega seotud lennuvälja varustuse, lennuväljade käitamise, maapealse teeninduse ja perrooniteenustega on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta VII lisa ja asjakohasel juhul VIII lisa, kui see on vajalik lennuväljadega seotud tehniliste, käitamisalaste või teaduslike suundumuste või ohutustõendite tõttu, ja niivõrd, kuivõrd see on vajalik artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

▼M5

3. Võttes vastu lõike 1 kohaseid delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad tehisintellektisüsteeme, mis on turvakomponendid määruse (EL) 2024/1689 tähenduses, võetakse arvesse nimetatud määruse III peatüki 2. jaos sätestatud nõudeid.

▼B

V JAGU

ATM/ANS-teenused

Artikkel 40

Olulised nõuded

1. Artikli 2 lõike 1 punktis g osutatud ATM/ANS-teenuste osutamine peab vastama VIII lisas ja asjakohasel juhul VII lisas sätestatud olulistele nõuetele.

▼B

2. Ühtse Euroopa taeva õhuruumis käitatavad õhusõidukid, välja arvatud artikli 2 lõike 3 punktis a osutatud tegevustega seotud õhusõidukid, peavad vastama VIII lisa punktis 1 sätestatud olulistele nõuetele.

Artikkel 41

ATM/ANS-teenuste osutajad

1. ATM/ANS-teenuste osutajatel peab olema sertifikaat.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaat antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et ta järgib artiklis 43 osutatud rakendusakte, mis on vastu võetud artiklis 40 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaadile märgitakse selle omanikule antud õigused. Sertifikaati võib õiguste lisamiseks või äravõtmiseks muuta vastavalt artikli 43 lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud rakendusaktidele.

▼M3

3a. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaadi suhtes võib kohaldada tingimusi, mis on objektiivselt põhjendatud, mittediskrimineerivad, proportsionaalsed ja läbipaistvad. Sellised tingimused võivad vajaduse korral käsitleda:

a) muude kui aeronavigatsiooniteenuste osutamisega seotud teenuste osutamise lahushoidmist või piiramist;

b) ATM/ANS-teenuse osutaja ja kolmanda isiku vahel sõlmitud, teenustega seotud lepinguid, kokkuleppeid või muid leppeid;

c) sellise teabe esitamist, mida nõutakse põhjendatult sertifikaadi kohta käesolevas artiklis esitatud nõuetele vastavuse kontrollimiseks, ning

d) mis tahes muid õiguslikke tingimusi, mis ei ole konkreetselt aeronavigatsiooniteenustega seotud, näiteks sertifikaadi peatamist või kehtetuks tunnistamist käsitlevad sätted.

▼B

4. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaati võib vastavalt artikli 43 lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud rakendusaktidele piirata, selle peatada või kehtetuks tunnistada, kui sertifikaadi omanik ei vasta enam sellise sertifikaadi väljaandmist ja kehtivust käsitlevatele normidele ja menetlustele.

5. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 ja kooskõlas artiklis 43 osutatud rakendusaktidega võivad liikmesriigid otsustada, et lennuinfoteenuse osutajatel on lubatud esitada deklaratsioon selle kohta, et nad on suutelised täitma asjaomaste teenuste osutamisega seotud kohustusi vastavalt artiklis 40 osutatud olulistele nõuetele ning et neil on selleks vastavad vahendid. Sel juhul teavitab asjaomane liikmesriik oma otsusest komisjoni, ametit ja teisi liikmesriike.

6. Erandina lõikest 1 võivad liikmesriigid teha ATM/ANS-teenuste osutajatele erandeid sertifikaadi omamise nõudest, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

a) teenuseosutaja peamine tegevuskoht on Chicago konventsiooni alusel liikmesriikide vastutusalasse kuuluvast territooriumist väljaspool;

▼B

b) ATM/ANS-teenuste osutamine kõnealuse teenuseosutaja poolt puudutab väikesemahulist lennuliiklust erandit tegeva liikmesriigi vastutusalasse kuuluva õhuruumi piiratud osas ja see õhuruumi osa piirneb kolmanda riigi vastutusalasse kuuluva õhuruumiga;

c) lõikes 1 osutatud normidele vastavuse tõendamise nõue põhjustaks kõnealusele teenuseosutajale ülemäärast koormust, pidades silmas tema poolt kõnealuses õhuruumis tehtava asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski;

d) asjaomane liikmesriik on kehtestanud teenuseosutaja poolt ATM/ANS-teenuste osutamist käsitlevad normid ja menetlused, millega tagatakse kooskõlas rahvusvaheliste standardite ja soovitustega ning asjaomase juhtumi konkreetseid asjaolusid arvesse võttes piisav ohutustase ja vastavus artiklis 40 osutatud olulistele nõuetele, ning on kehtestanud asjakohased ja tõhusad meetmed ja korra nende normide ja menetluste täitmise järelevalveks ja tagamiseks;

e) erandi ulatus on selgelt määratletud ja erand piirdub üksnes rangelt vajalikuga; erand vaadatakse piisavate ajavahemike järel korrapäraselt läbi, kui selle kestus ületab viit aastat, ning seda kohaldatakse mittediskrimineerivalt.

Juhul kui liikmesriik kavatseb sellise erandi teha, teatab ta oma kavatsusest komisjonile ja ametile ning esitab kogu asjakohase teabe.

Komisjon võtab pärast ametiga konsulteerimist vastu rakendusakti, mis sisaldab otsust selle kohta, kas käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatud tingimused on täidetud. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega. Nimetatud rakendusakt avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* ja amet lisab selle artiklis 74 osutatud andmekogusse.

Asjaomane liikmesriik teeb erandi üksnes pärast seda, kui kolmandas lõigus osutatud rakendusakt sisaldab selle kohta positiivset otsust. Liikmesriik tunnistab erandi kehtetuks, kui talle saab teatavaks, eelkõige esimese lõigu punktis e osutatud korrapärase läbivaatamise tulemusel, et esimeses lõigus sätestatud tingimused ei ole enam täidetud. Liikmesriik teatab komisjonile ja ametile viivitamatult erandi tegemisest ning asjakohasel juhul kõnealuste läbivaatamiste tulemusest ja erandi kehtetuks tunnistamisest.

Artikkel 42

ATM/ANS-süsteemide ja ATM/ANS-koostisosade projekteerimise, tootmise või hooldamisega tegelevad organisatsioonid

1. Artiklites 1 ja 4 sätestatud eesmärke ja põhimõtteid ning eelkõige asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski arvesse võttes võib selliste ATM/ANS-süsteemide ning -koostisosade projekteerimise, tootmise või hooldamisega tegelevatelt organisatsioonidelt nõuda kooskõlas artiklis 43 osutatud rakendusaktidega järgmist:

a) deklaratsiooni esitamist selle kohta, et nad on suutelised täitma asjaomase tegevusega seotud kohustusi kooskõlas kõnealuste rakendusaktidega ning et neil on selleks vastavad vahendid, või

b) sertifikaadi omamist.

▼B

2. Käesoleva artikli lõike 1 punktis b osutatud sertifikaat antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et ta järgib artiklis 43 osutatud rakendusaktides kehtestatud norme, mis on vastu võetud artiklis 40 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

3. Käesoleva artikli lõike 1 punktis b osutatud sertifikaadile märgitakse selle omanikule antud õigused. Sertifikaati võib õiguste lisamiseks või äravõtmiseks muuta vastavalt artikli 43 lõike 1 esimese lõigu punktis d osutatud rakendusaktidele.

4. Käesoleva artikli lõike 1 punktis b osutatud sertifikaati võib vastavalt artikli 43 lõike 1 esimese lõigu punktis d osutatud rakendusaktidele piirata, selle peatada või kehtetuks tunnistada, kui sertifikaadi omanik ei vasta enam sellise sertifikaadi väljaandmist ja kehtivust käsitlevatele normidele ja menetlustele.

▼M3

Artikkel 43

ATM/ANS-teenuste osutajaid ning ATM/ANS-süsteemide ja ATM/ANS-koostisosade projekteerimise, tootmise või hooldamisega tegelevaid organisatsioone käsitlevad rakendusaktid

1. Selleks et tagada artikli 2 lõike 1 punktis g osutatud ATM/ANS-teenuste osutamise suhtes artiklis 40 osutatud oluliste nõuete ühetaoline rakendamine ja nendele vastavus, võtab komisjon vastavalt artiklis 4 sätestatud põhimõtetele ja artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud sätted järgmise kohta:

a) konkreetsed normid ja menetlused ATM/ANS-teenuste osutamiseks vastavalt artiklis 40 osutatud olulistele nõuetele, sealhulgas hädaolukorra lahendamise plaani koostamiseks ja rakendamiseks vastavalt VIII lisa punkti 5.1 alapunktile f;

b) artikli 41 lõikes 1 osutatud sertifikaadi väljaandmist, kehtivust, muutmist, piiramist, peatamist või kehtetuks tunnistamist käsitlevad normid ja menetlused;

bb) artikli 41 lõikes 3a osutatud tingimused;

c) lennuinfoteenuse osutajate poolt artikli 41 lõikes 5 osutatud deklaratsiooni esitamist käsitlevad normid ja menetlused ning normid ja menetlused juhul, kui sellise deklaratsiooni esitamine on lubatud;

d) artikli 42 lõike 1 punktis b osutatud sertifikaadi väljaandmist, kehtivust, muutmist, piiramist, peatamist või kehtetuks tunnistamist käsitlevad normid ja menetlused ning normid ja menetlused juhul, kui selline sertifikaat on nõutav;

e) organisatsioonide poolt artikli 42 lõike 1 punktis a osutatud deklaratsiooni esitamist käsitlevad normid ja menetlused ning normid ja menetlused juhul, kui selline deklaratsioon on nõutav;

f) artikli 41 lõikes 1 ja artikli 42 lõike 1 punktis b osutatud sertifikaatide omanike ning artikli 41 lõike 5 ja artikli 42 lõike 1 punkti a kohaseid deklaratsioone esitavate organisatsioonide õigused ja kohustused.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

▼M3

2. Lõikes 1 osutatud normide puhul võetakse kohaselt arvesse lennuliikluse korraldamise üldkava.

3. Kõnealuste rakendusaktide vastuvõtmisel tagab komisjon vastavuse käesoleva määruse artiklis 40 osutatud olulistele nõuetele ning võtab kohaselt arvesse rahvusvahelisi standardeid ja soovitusi, eelkõige neid, mis on esitatud Chicago konventsiooni 2.–4., 10., 11. ja 15. lisas.

▼M2

4. Võttes vastu lõike 1 kohaseid rakendusakte, mis käsitlevad tehisintellektisüsteeme, mis on turvakomponendid määruse (EL) 2024/1689 tähenduses, võetakse arvesse nimetatud määruse III peatüki 2. jaos sätestatud nõudeid.

▼B

Artikkel 44

Õhuruumi kasutamist ja õhuruumi struktuuride kavandamist käsitlevad rakendusaktid

1. Selleks et tagada artikli 2 lõike 1 punktis g osutatud ATM/ANS-teenuste osutamise ning õhuruumi struktuuride kavandamise suhtes artiklis 40 osutatud oluliste nõuete ühetaoline rakendamine ja nendele vastavus, võtab komisjon vastavalt artiklis 4 sätestatud põhimõtetele ja artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud sätted järgmise kohta:

a) õhuruumi kasutamise ning õhuruumi kasutamiseks vajaliku õhusõiduki varustuse ja vajalike ATM/ANS-süsteemide ja ATM/ANS-koostisosadega seotud käitamisnormid;

b) õhuruumi struktuuride kavandamise normid ja menetlused, et tagada vastavus artiklile 46.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Lõikes 1 osutatud normide puhul võetakse kohaselt arvesse lennuliikluse korraldamise üldkava.

3. Kõnealuste rakendusaktide vastuvõtmisel tagab komisjon vastavuse käesoleva määruse artiklis 40 osutatud olulistele nõuetele ning võtab kohaselt arvesse rahvusvahelisi standardeid ja soovitusi, eelkõige neid, mis on esitatud Chicago konventsiooni 2, 3., 10., 11. ja 15. lisas.

Artikkel 45

ATM/ANS-süsteemid ja ATM/ANS-koostisosad

1. Kui see on artiklis 47 osutatud delegeeritud õigusaktides nii sätestatud, peavad artiklis 41 osutatud ATM/ANS-teenuste osutajad deklareerima, et sellised ATM/ANS-süsteemid ja ATM/ANS-koostisosad, mille asjaomased teenuseosutajad võtavad kasutusele, vastavad artiklis 47 osutatud delegeeritud õigusaktide kohaselt kehtestatud üksikasjalikele tehnilistele kirjeldustele, mis on vastu võetud artiklis 40 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

2. Kui see on artiklis 47 osutatud delegeeritud õigusaktides nii sätestatud, kohaldatakse selliste ATM/ANS-süsteemide ja ATM/ANS-koostisosade suhtes sertifitseerimismenetlust ja neile antakse välja sertifikaat.

▼B

Sertifikaat antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et nimetatud süsteemid ja koostisosad vastavad artiklis 47 osutatud delegeeritud õigusaktides kehtestatud üksikasjalikele tehnilistele kirjeldustele, mis on vastu võetud artiklis 40 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

Erandina esimesest lõigust ja kui artiklis 47 osutatud delegeeritud õigusaktides on nii sätestatud, lubatakse organisatsioonidel, mis tegelevad ATM/ANS-süsteemide ja ATM/ANS-koostisosade projekteerimise, tootmise või hooldamisega, deklareerida, et asjaomased süsteemid ja koostisosad vastavad artiklis 47 osutatud delegeeritud õigusaktide kohaselt kehtestatud üksikasjalikele tehnilistele kirjeldustele, mis on vastu võetud artiklis 40 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks, ning et nimetatud süsteemid ja koostisosad on kasutamiskõlblikud.

Artikkel 46

Õhuruumi struktuuride kavandamine

Kooskõlas artikli 44 lõike 1 punkti b kohaselt komisjoni poolt vastu võetavate üksikasjalike normidega tagavad liikmesriigid õhuruumi struktuuride nõuetekohase kavandamise, seire ja valideerimise enne nende andmist õhusõidukite kasutusse.

Artikkel 47

Delegeeritud volitused

1. Seoses ATM/ANS-süsteemide ja ATM/ANS-koostisosadega on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte, milles kehtestatakse üksikasjalikud normid järgmise kohta:

a) tingimused, mille kohaselt kehtestatakse ja tehakse taotlejale teatavaks ATM/ANS-süsteemide ja ATM/ANS-koostisosade suhtes kohaldatavad üksikasjalikud tehnilised kirjeldused, mida kohaldatakse artikli 45 lõike 2 kohasel sertifitseerimisel;

b) artikli 45 lõikes 2 osutatud sertifikaadi väljaandmise, kehtivuse, muutmise, piiramise, peatamise või kehtetuks tunnistamise tingimused ning tingimused juhul, kui artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks ning asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski arvesse võttes on nõutav selline sertifikaat või on lubatud esitada deklaratsioon;

c) artikli 45 lõikes 2 osutatud sertifikaadi omanike õigused ja kohustused;

d) artikli 45 lõigete 1 ja 2 kohaseid deklaratsioone esitavate organisatsioonide õigused ja kohustused;

e) artikli 45 lõikes 1 osutatud ATM/ANS-teenuste osutajate deklaratsiooni esitamise tingimused ja menetlused ning tingimused ja menetlused juhul, kui artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks ning asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski arvesse võttes on selline deklaratsioon nõutav;

f) tingimused selliste üksikasjalike tehniliste kirjelduste kehtestamiseks, mis on kohaldatavad ATM/ANS-süsteemide ja ATM/ANS-koostisosade suhtes, mille kohta tuleb esitada artikli 45 lõigete 1 ja 2 kohane deklaratsioon.

▼B

2. Seoses ATM/ANS-teenuste osutamisega on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta VIII lisa ja asjakohasel juhul VII lisa, kui see on vajalik ATM/ANS-teenustega seotud tehniliste, käitamisalaste või teaduslike suundumuste või ohutustõendite tõttu, ja niivõrd, kuivõrd see on vajalik artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

▼M2

3. Võttes vastu lõigete 1 ja 2 kohaseid delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad tehisintellektisüsteeme, mis on turvakomponendid määruse (EL) 2024/1689 tähenduses, võetakse arvesse nimetatud määruse III peatüki 2. jaos sätestatud nõudeid.

▼B

VI JAGU

Lennujuhid

Artikkel 48

Olulised nõuded

Artikli 2 lõike 1 punktis g osutatud ATM/ANS-teenuste osutamisega seotud lennujuhid ning nende koolitamise, testimise, kontrollimise või tervisekontrolliga seotud isikud, organisatsioonid ja treeningseadmed peavad vastama VIII lisas sätestatud olulistele nõuetele.

Artikkel 49

Lennujuhid

1. Lennujuhtidel peab olema lennujuhiluba ja lennujuhi tervisetõend, mis vastab osutatavale teenusele.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud lennujuhiluba antakse välja taotluse alusel juhul, kui loataotleja on tõendanud, et ta järgib artiklis 50 osutatud rakendusakte, mis on vastu võetud artiklis 48 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud lennujuhi tervisetõend antakse välja taotluse alusel juhul, kui lennujuht on tõendanud, et ta järgib artiklis 50 osutatud rakendusakte, mis on vastu võetud artiklis 48 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

4. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud lennujuhiloale ja lennujuhi tervisetõendile märgitakse lennujuhile antud õigused. Lennujuhiluba ja lennujuhi tervisetõendit võib õiguste lisamiseks või äravõtmiseks muuta vastavalt artikli 50 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud rakendusaktidele.

5. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud lennujuhiluba ja lennujuhi tervisetõendit võib vastavalt artikli 50 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud rakendusaktidele piirata, selle peatada või kehtetuks tunnistada, kui selle omanik ei vasta enam sellise loa või tervisetõendi väljaandmist ja kehtivust käsitlevatele normidele ja menetlustele.

▼B

Artikkel 50

Lennujuhte käsitlevad rakendusaktid

1. Selleks et tagada lennujuhtide suhtes artiklis 48 osutatud oluliste nõuete ühetaoline rakendamine ja nendele vastavus, võtab komisjon vastavalt artiklis 4 sätestatud põhimõtetele ja artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud sätted järgmise kohta:

a) artiklis 49 osutatud lennujuhiloaga seotud eri kategooriad, pädevusmärked ja oskusmärked;

b) artiklis 49 osutatud lennujuhiloa, loale kantavate pädevusmärgete ja oskusmärgete ning tervisetõendi omanike õigused ja kohustused;

c) artiklis 49 osutatud lennujuhiloa ja tervisetõendi ning nende pädevusmärgete ja oskusmärgete väljaandmist, kehtivust, muutmist, piiramist, peatamist või kehtetuks tunnistamist käsitlevad normid ja menetlused, sealhulgas normid ja menetlused siseriiklike lennujuhilubade ja tervisetõendite väljavahetamiseks artiklis 49 osutatud lennujuhilubade ja tervisetõendite vastu;

d) lennujuhtide tööajapiiranguid ja puhkeajanõudeid käsitlevad normid ja menetlused; nimetatud normid ja menetlused peavad tagama kõrge ohutustaseme, pakkudes kaitset väsimuse tagajärgede eest ning ühtlasi võimaldama küllalt paindlikke töögraafikuid.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Kõnealuste rakendusaktide vastuvõtmisel tagab komisjon vastavuse käesoleva määruse artiklis 48 osutatud olulistele nõuetele ning võtab kohaselt arvesse rahvusvahelisi standardeid ja soovitusi, eelkõige neid, mis on esitatud Chicago konventsiooni 1. lisas.

▼M5

3. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, võttes vastu lõike 1 kohaseid rakendusakte, mis käsitlevad tehisintellektisüsteeme, mis on turvakomponendid määruse (EL) 2024/1689 tähenduses, võetakse arvesse nimetatud määruse III peatüki 2. jaos sätestatud nõudeid.

▼B

Artikkel 51

Lennujuhtide koolitusorganisatsioonid ja lennundusmeditsiinikeskused

1. Lennujuhtide koolitusorganisatsioonidel ja lennundusmeditsiinikeskustel peab olema heakskiit.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud heakskiit antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et ta järgib artikli 53 alusel vastu võetud rakendusakte, mis on vastu võetud artiklis 48 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

▼B

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud heakskiidule märgitakse organisatsioonile antud õigused. Heakskiitu võib õiguste lisamiseks või äravõtmiseks muuta vastavalt artikli 53 lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud rakendusaktidele.

4. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud heakskiitu võib vastavalt artikli 53 lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud rakendusaktidele piirata, selle peatada või kehtetuks tunnistada, kui heakskiidu omanik ei vasta enam sellise heakskiidu väljaandmist ja kehtivust käsitlevatele normidele ja menetlustele.

Artikkel 52

Instruktorid, tasemetestijad ja lennundusarstid

1. Lennujuhtide praktilise koolituse läbiviimise ning praktiliste oskuste hindamise eest vastutavatel isikutel ja lennundusarstidel peab olema sertifikaat.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaat antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et ta järgib artiklis 53 osutatud rakendusakte, mis on vastu võetud artiklis 48 osutatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaadile märgitakse selle omanikule antud õigused. Sertifikaati võib õiguste lisamiseks või äravõtmiseks muuta vastavalt artikli 53 lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud rakendusaktidele.

4. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaati võib vastavalt artikli 53 lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud rakendusaktidele piirata, selle peatada või kehtetuks tunnistada, kui sertifikaadi omanik ei vasta enam sellise sertifikaadi väljaandmist ja kehtivust käsitlevatele normidele ja menetlustele.

Artikkel 53

Koolitust, testimist, kontrollimist ja tervisekontrolli käsitlevad rakendusaktid

1. Selleks et tagada lennujuhtide koolitamise, testimise, kontrollimise ja tervisekontrolliga seotud isikute ja organisatsioonide suhtes artiklis 48 osutatud oluliste nõuete ühetaoline rakendamine ja nendele vastavus, võtab komisjon vastavalt artiklis 4 sätestatud põhimõtetele ja artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud sätted järgmise kohta:

a) artiklites 51 ja 52 osutatud heakskiidu ja sertifikaadi väljaandmist, kehtivust, muutmist, piiramist, peatamist või kehtetuks tunnistamist käsitlevad normid ja menetlused;

b) artiklites 51 ja 52 osutatud heakskiidu ja sertifikaadi omanike õigused ja kohustused.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

▼B

2. Kõnealuste rakendusaktide vastuvõtmisel tagab komisjon vastavuse käesoleva määruse artiklis 48 osutatud olulistele nõuetele ning võtab kohaselt arvesse rahvusvahelisi standardeid ja soovitusi, eelkõige neid, mis on esitatud Chicago konventsiooni 1. lisas.

▼M5

3. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, võttes vastu lõike 1 kohaseid rakendusakte, mis käsitlevad tehisintellektisüsteeme, mis on turvakomponendid määruse (EL) 2024/1689 tähenduses, võetakse arvesse nimetatud määruse III peatüki 2. jaos sätestatud nõudeid.

▼B

Artikkel 54

Delegeeritud volitused

Seoses lennujuhtidega ning lennujuhtide koolitamise, testimise, kontrollimise või tervisekontrolli ning treeningseadmetega seotud isikute ja organisatsioonidega on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta VIII lisa juhul, kui see on vajalik koolitusorganisatsioonide ja lennujuhtidega seotud tehniliste, käitamisalaste või teaduslike suundumuste või ohutustõendite tõttu, ja niivõrd, kuivõrd see on vajalik artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

VII JAGU

Mehitamata õhusõidukid

Artikkel 55

Mehitamata õhusõidukite suhtes kohaldatavad olulised nõuded

Artikli 2 lõike 1 punktides a ja b osutatud õhusõidukite, kui tegemist on mehitamata õhusõidukitega, ning nende mootorite, propellerite, osade, teisaldatava varustuse ja kaugjuhtimisseadmete projekteerimine, tootmine, hooldamine ja käitamine, samuti nende tegevustega seotud töötajad, kaasa arvatud kaugpiloodid, ja organisatsioonid peavad vastama IX lisas sätestatud olulistele nõuetele ning, kui artiklis 58 osutatud delegeeritud õigusaktid ja artiklis 57 osutatud rakendusaktides on nii sätestatud, II, IV ja V lisas sätestatud olulistele nõuetele.

Artikkel 56

Mehitamata õhusõidukite vastavus nõuetele

1. Võttes arvesse artiklites 1 ja 4 sätestatud eesmärke ja põhimõtteid ning eelkõige asjaomase tegevuse laadi ja sellega seotud riski, asjaomase mehitamata õhusõiduki käitamis- ja tegevuspiirkonna omadusi, võib mehitamata õhusõiduki ning selle mootorite, propellerite, osade, teisaldatava varustuse ja kaugjuhtimisseadmete projekteerimise, tootmise, hooldamise ja käitamise, samuti selle tegevusega seotud töötajate, kaasa arvatud kaugpiloodid, ja organisatsioonide puhul olla nõutav sertifikaat vastavalt artiklis 58 osutatud delegeeritud õigusaktidele ja artiklis 57 osutatud rakendusaktidele.

▼B

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaat antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et ta järgib artiklis 58 osutatud delegeeritud õigusakte ja artiklis 57 osutatud rakendusakte.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaadis täpsustatakse ohutuspiirangud, käitamistingimused ja õigused. Sertifikaati võib piirangute, tingimuste ja õiguste lisamiseks või äravõtmiseks muuta vastavalt artiklis 58 osutatud delegeeritud õigusaktidele ja artiklis 57 osutatud rakendusaktidele.

4. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud sertifikaati võib vastavalt artiklis 58 osutatud delegeeritud õigusaktidele ja artiklis 57 osutatud rakendusaktidele piirata, selle võib peatada või kehtetuks tunnistada, kui sertifikaadi omanik ei vasta enam sellise sertifikaadi väljaandmist või kehtivust käsitlevatele tingimustele, normidele ja menetlustele.

5. Võttes arvesse artiklites 1 ja 4 sätestatud eesmärke ja põhimõtteid ning eelkõige asjaomase tegevuse laadi ja sellega kaasnevat riski, asjaomase mehitamata õhusõiduki käitamis- ja tegevuspiirkonna omadusi, võib artiklis 58 osutatud delegeeritud õigusaktidega ja artiklis 57 osutatud rakendusaktidega nõuda mehitamata õhusõiduki ning selle mootorite, propellerite, osade, teisaldatava varustuse ja kaugjuhtimisseadmete projekteerimise, tootmise, hooldamise ja käitamise, samuti selle tegevusega seotud töötajate, kaasa arvatud kaugpiloodid, ja organisatsioonide puhul deklaratsiooni, mis kinnitab vastavust nimetatud delegeeritud õigusaktidele ja rakendusaktidele.

6. Kui artiklis 1 sätestatud eesmärke saab saavutada ja artiklis 4 sätestatud põhimõtteid saab järgida ilma käesoleva määruse IV ja V peatükki kohaldamata, võib artikli 58 lõike 1 punktis c osutatud delegeeritud õigusaktides sätestada, et kõnealuseid peatükke ei kohaldata ei artiklis 55 osutatud oluliste nõuete ega vastavate artikli 58 kohaselt kehtestatud üksikasjalike normide suhtes. Sel juhul kujutavad kõnealused olulised nõuded ja üksikasjalikud normid endast ühenduse ühtlustamise õigusakte Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 765/2008 ([1]) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 768/2008/EÜ ([2]) tähenduses.

7. Liikmesriigid tagavad, et teave mehitamata õhusõiduki ja mehitamata õhusõiduki käitaja registreerimise kohta, mille või kelle suhtes kehtib artiklis 57 ja IX lisa punktis 4 osutatud registreerimise nõue, säilitatakse digitaalsetes, ühtlustatud ja koostalitlusvõimelistes siseriiklikes registreerimissüsteemides. Liikmesriigid peavad pääsema sellele teabele ligi ja saama seda teavet vahetada artiklis 74 osutatud andmekogu kaudu.

8. Käesolev jagu ei piira liikmesriikide võimalust sätestada kooskõlas liidu õigusega siseriiklikke norme, millega kehtestatakse mehitamata õhusõiduki käitamise suhtes teatavad tingimused käesoleva määruse kohaldamisalast välja jäävatel põhjustel, muu hulgas seoses avaliku julgeoleku ning eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitsega.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT L 218, 13.8.2008, lk 30).

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta otsus nr 768/2008/EÜ toodete turustamise ühise raamistiku kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 93/465/EMÜ (ELT L 218, 13.8.2008, lk 82).

▼B

Artikkel 57

Mehitamata õhusõidukeid käsitlevad rakendusaktid

Selleks et tagada artikli 2 lõike 1 punktis c osutatud õhusõidukite, kui tegemist on mehitamata õhusõidukitega, käitamise, selle tegevusega seotud töötajate, kaasa arvatud kaugpiloodid, ja organisatsioonide suhtes artiklis 55 osutatud oluliste nõuete ühetaoline rakendamine ja nendele vastavus, võtab komisjon vastavalt artiklis 4 sätestatud põhimõtetele ja artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud sätted järgmise kohta:

a) mehitamata õhusõiduki käitamist, samuti selle tegevusega seotud töötajaid, kaasa arvatud kaugpiloodid, ja organisatsioone käsitlevad konkreetsed normid ja menetlused;

b) mehitamata õhusõiduki käitamist, samuti selle tegevusega seotud töötajaid, kaasa arvatud kaugpiloodid, ja organisatsioone käsitlevate sertifikaatide väljaandmist, kehtivust, muutmist, piiramist, peatamist ja kehtetuks tunnistamist ning deklaratsioonide esitamist käsitlevad normid ja menetlused, ning normid ja menetlused juhul, kui sellised sertifikaadid või deklaratsioonid on nõutavad; sertifikaatide väljaandmise ja deklaratsioonide esitamise normid ja menetlused võivad põhineda I, II ja III jaos osutatud üksikasjalikel nõuetel või sisaldada neid nõudeid;

c) sertifikaatide omanike ja deklaratsioone esitavate füüsiliste ja juriidiliste isikute õigused ja kohustused;

d) mehitamata õhusõidukite registreerimist ja märgistamist ning mehitamata õhusõidukite käitajate registreerimist käsitlevad normid ja menetlused, millele on osutatud IX lisa 4. jaos;

e) artikli 56 lõikes 7 osutatud digitaalsete, koostalitlusvõimeliste ja ühtlustatud siseriiklike registreerimissüsteemide loomist käsitlevad normid ja menetlused;

f) normid ja menetlused siseriiklike sertifikaatide väljavahetamiseks artikli 56 lõike 1 alusel nõutavate sertifikaatide vastu.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

▼M2

Võttes vastu kõnealuseid rakendusakte, mis käsitlevad tehisintellektisüsteeme, mis on turvakomponendid määruse (EL) 2024/1689 tähenduses, võetakse arvesse nimetatud määruse III peatüki 2. jaos sätestatud nõudeid.

▼B

Artikkel 58

Delegeeritud volitused

1. Seoses artikli 2 lõike 1 punktides a ja b osutatud õhusõidukite, kui tegemist on mehitamata õhusõidukitega, ning nende mootorite, propellerite, osade, teisaldatava varustuse ja kaugjuhtimisseadmete projekteerimise, tootmise ja hooldamisega, samuti seoses nende tegevustega seotud töötajatega, kaasa arvatud kaugpiloodid, ja organisatsioonidega on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte, milles kehtestatakse üksikasjalikud normid järgmise kohta:

▼B

a) konkreetsed tingimused mehitamata õhusõidukite ning nende mootorite, propellerite, osade, teisaldatava varustuse ja kaugjuhtimisseadmete projekteerimise, tootmise ja hooldamise, samuti selle tegevusega seotud töötajate, kaasa arvatud kaugpiloodid, ja organisatsioonide suhtes, mis on vajalikud artiklis 55 osutatud olulistele nõuetele vastavuse tagamiseks; need võivad hõlmata tingimusi, mille kohaselt mehitamata õhusõidukid peavad olema varustatud vajalike omaduste ja vajaliku funktsionaalsusega, mis eelkõige puudutavad maksimaalset tegevusulatust ja kõrguspiiranguid, asukohast teavitamist, geograafilistesse piirkondadesse sisenemise piirangut, kokkupõrke vältimist, lennu stabiliseerimist ja automaatset maandumist;

b) mehitamata õhusõiduki ja selle mootorite, propellerite, osade, teisaldatava varustuse ja kaugjuhtimisseadmete projekteerimise, tootmise ja hooldamise, samuti selle tegevusega seotud töötajate, kaasa arvatud kaugpiloodid, ja organisatsioonide artikli 56 lõigetes 1 ja 5 osutatud sertifikaatide väljaandmist, kehtivust, muutmist, piiramist, peatamist või kehtetuks tunnistamist käsitlevad ning artikli 56 lõigetes 1 ja 5 osutatud deklaratsioonide esitamist käsitlevad tingimused ja menetlused, ning tingimused ja menetlused juhul, kui sellised sertifikaadid või deklaratsioonid on nõutavad; sertifikaatide väljaandmise ja deklaratsioonide esitamise tingimused ja menetlused võivad põhineda käesoleva peatüki I, II ja III jaos osutatud üksikasjalikel nõuetel või sisaldada neid nõudeid;

c) tingimused, mille puhul mehitamata õhusõidukite ning nende mootorite, propellerite, osade, teisaldatava varustuse ja kaugjuhtimisseadmete projekteerimise, tootmise ja hooldamise nõuete suhtes ei kohaldata artikli 56 lõike 6 kohaldamise eesmärgil käesoleva määruse IV ja V peatükki;

d) sertifikaatide omanike ja deklaratsioone esitavate füüsiliste ja juriidiliste isikute õigused ja kohustused;

e) tingimused siseriiklike sertifikaatide väljavahetamiseks artikli 56 lõike 1 alusel nõutavate sertifikaatide vastu.

2. Seoses artikli 2 lõike 1 punktides a ja b osutatud õhusõidukite, kui tegemist on mehitamata õhusõidukitega, ning nende mootorite, propellerite, osade, teisaldatava varustuse ja kaugjuhtimisseadmete projekteerimise, tootmise, hooldamise ja käitamisega, samuti seoses nende tegevustega seotud töötajatega, kaasa arvatud kaugpiloodid, ja organisatsioonidega on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta IX lisa ja asjakohasel juhul III lisa, kui see on vajalik lennutegevusega seotud tehniliste, käitamisalaste või teaduslike suundumuste või ohutustõendite tõttu, ja niivõrd, kuivõrd see on vajalik artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

▼M2

3. Võttes vastu lõigete 1 ja 2 kohaseid delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad tehisintellektisüsteeme, mis on turvakomponendid määruse (EL) 2024/1689 tähenduses, võetakse arvesse nimetatud määruse III peatüki 2. jaos sätestatud nõudeid.

▼B

VIII JAGU

Õhusõiduk, mida kolmanda riigi käitaja kasutab lendudeks liitu, liidu piires või liidust väljapoole

Artikkel 59

Kohaldatavad normid

Ilma et see piiraks VIII lisa punkti 1 kohaldamist ja artikli 44 lõike 1 punkti a alusel vastu võetud normide kohaldamist, peavad artikli 2 lõike 1 punktis c osutatud õhusõiduk, selle meeskond ja käitamine vastama kohaldatavatele ICAO standarditele.

Nendes aspektides, mille kohta standardid puuduvad, peab nimetatud õhusõiduk, selle meeskond ja käitamine vastama järgmisele:

a) muu õhusõiduki kui mehitamata õhusõiduki puhul II, IV ja V lisas sätestatud olulistele nõuetele;

b) mehitamata õhusõiduki puhul IX lisas sätestatud olulistele nõuetele ja, kui artiklis 61 osutatud delegeeritud õigusaktides on nii sätestatud, II, IV ja V lisas sätestatud olulistele nõuetele.

Teine lõik ei ole kohaldatav, kui need olulised nõuded on vastuolus rahvusvahelistest konventsioonidest tulenevate kolmandate riikide õigustega.

Artikkel 60

Nõuetele vastavus

1. Artikli 2 lõike 1 punktis c osutatud õhusõiduki käitamisele äriliseks lennutranspordiks kohaldatakse sertifitseerimismenetlust ja selle kohta antakse välja luba.

Luba antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et ta on suuteline täitma asjaomase õhusõiduki käitamisega seotud kohustusi kooskõlas artiklis 59 sätestatud nõuetega ning et tal on selleks vastavad vahendid. Loale märgitakse käitajale antud õigused ning lennutegevuse ulatus.

2. Kui see on artiklis 61 osutatud delegeeritud õigusaktides nii sätestatud, kohaldatakse artikli 2 lõike 1 punktis c osutatud õhusõiduki kasutamisele muuks tegevuseks kui äriliseks lennutranspordiks sertifitseerimismenetlust ja selle kohta antakse välja luba.

Luba antakse välja taotluse alusel juhul, kui taotleja on tõendanud, et ta on suuteline täitma asjaomase õhusõiduki käitamisega seotud kohustusi kooskõlas artiklis 59 sätestatud nõuetega ning et tal on selleks vastavad vahendid.

Loale märgitakse käitajale antud õigused ning lennutegevuse ulatus.

▼B

Erandina käesoleva lõike esimesest lõigust ja juhul, kui see on artiklis 61 osutatud delegeeritud õigusaktides nii sätestatud, võib artikli 2 lõike 1 punktis c osutatud õhusõidukit muuks tegevuseks kui äriliseks lennutranspordiks kasutav käitaja esitada deklaratsiooni, et ta on suuteline täitma asjaomase õhusõiduki käitamisega seotud kohustusi kooskõlas artiklis 59 täpsustatud nõuetega ning et tal on selleks vastavad vahendid.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud load ja deklaratsioonid ei ole nõutavad sellise õhusõiduki käitamise korral, mis lendab üksnes sellise territooriumi kohal, mille suhtes kohaldatakse aluslepinguid, välja arvatud mehitamata õhusõiduki puhul.

Artikkel 61

Delegeeritud volitused

1. Seoses artikli 2 lõike 1 punktis c osutatud õhusõiduki, selle meeskonna ja käitamisega on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte, milles kehtestatakse üksikasjalikud normid järgmise kohta:

a) loa andmine õhusõidukile, millel ei ole standardset ICAO lennukõlblikkussertifikaati, või piloodile, kellel ei ole standardset ICAO piloodiluba, lendudeks territooriumile, mille suhtes kohaldatakse aluslepinguid, sellisel territooriumil või selliselt territooriumilt väljapoole;

b) konkreetsed tingimused õhusõiduki käitamiseks kooskõlas artikliga 59;

c) alternatiivtingimused, mida rakendatakse juhul, kui artiklis 59 osutatud standardite ja nõuete järgimine ei ole võimalik või nõuab käitajalt ebaproportsionaalseid pingutusi, ning millega tagatakse asjaomaste standardite ja nõuete eesmärkide saavutamine;

d) artiklis 60 osutatud lubade väljaandmise, kehtivuse, muutmise, piiramise, peatamise või kehtetuks tunnistamise tingimused ning tingimused juhul, kui artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks ning konkreetse tegevuse iseloomu ja sellega seotud riski arvesse võttes on nõutav selline luba või deklaratsiooni esitamine. Nende tingimuste puhul võetakse arvesse registririigi ja käitaja asukohariigi välja antud sertifikaate ja mehitamata õhusõiduki puhul selle riigi välja antud sertifikaate, kus asuvad mehitamata õhusõiduki kaugjuhtimisseadmed, ning need ei tohi piirata määruse (EÜ) nr 2111/2005 ja selle alusel vastu võetud rakendusaktide kohaldamist;

e) artikli 60 lõigetes 1 ja 2 osutatud lubade omanike ning kohaldataval juhul artikli 60 lõike 2 kohase deklaratsiooni esitanud õhusõiduki käitajate õigused ja kohustused.

2. Lõikes 1 osutatud normide vastuvõtmisel tagab komisjon eelkõige järgmise:

a) asjakohasel juhul kasutatakse ICAO soovitusi ja suuniseid;

▼B

b) ükski nõue artikli 2 lõike 1 punkti b alapunktis i osutatud õhusõiduki, selle meeskonna ja käitajate suhtes ei ole rangem käesolevas määruses sätestatud nõuetest;

c) menetlus, mille abil artikli 60 lõigetes 1 ja 2 osutatud lube välja antakse, on lihtne, proportsionaalne, tulemuslik ja kulutõhus ning võimaldab tõendada, et nõudeid järgitakse viisil, mis on vastavuses lennutegevuse keerukuse ning sellega kaasneva riskiga. Eelkõige tagab komisjon, et arvesse võetakse järgmist:

   i) ICAO üldise ohutusjärelevalve auditiprogrammi tulemused;

   ii) teave, mis on kogutud kooskõlas artikli 62 lõikes 13 osutatud delegeeritud õigusaktide ja artikli 62 lõikes 14 osutatud rakendusaktidega kehtestatud õhusõidukite seisuplatsil kontrollimise programmi raames;

   iii) muu tunnustatud teave asjaomase käitajaga seotud ohutusaspektide kohta;

   iv) kolmanda riigi õigusaktide kohaselt välja antud sertifikaadid;

d) arvesse võetakse ATM/ANS-iga seotud aspekte.

IV PEATÜKK

ÜHINE SERTIFITSEERIMISE, JÄRELEVALVE JA NÕUETE TÄITMISE TAGAMISE SÜSTEEM

Artikkel 62

Sertifitseerimine, järelevalve ja nõuete täitmise tagamine

1. Komisjon, amet ja liikmesriigid teevad ühtse Euroopa lennundusohutussüsteemi raames koostööd, et tagada käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide täitmine.

2. Selleks et tagada käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide täitmine, teevad amet ja liikmesriikide pädevad asutused järgmist:

a) võtavad vastu ja hindavad neile esitatud taotlusi ja asjakohasel juhul annavad välja sertifikaate või taastavad nende kehtivust ning võtavad vastu neile esitatud deklaratsioone kooskõlas III peatükiga;

b) teostavad järelevalvet käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate sertifikaadi omanike, deklaratsiooni esitanud füüsiliste ja juriidiliste isikute ning toodete, osade, varustuse, ATM/ANS-süsteemide ja ATM/ANS-koostisosade, lennutreeningseadmete ja lennuväljade üle;

▼B

c) teostavad vajalikke uurimisi, kontrolle, sealhulgas kontrolle seisuplatsil, auditeid ning muid järelevalvetoiminguid, et teha kindlaks käesolevas määruses ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktides ja rakendusaktides sätestatud nõuete võimalik rikkumine juriidiliste ja füüsiliste isikute poolt, kelle suhtes on käesolev määrus kohaldatav;

d) võtavad kindlakstehtud rikkumiste lõpetamiseks kõik vajalikud nõuete täitmise tagamise meetmed, kaasa arvatud nende poolt välja antud sertifikaatide muutmine, piiramine, peatamine või kehtetuks tunnistamine, õhusõidukile lennukeelu kehtestamine ja karistuste määramine;

e) keelavad ohutuse huvides III peatükis osutatud tegevused, piiravad neid või kehtestavad nende suhtes teatavad tingimused;

f) tagavad sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega tegelevate töötajate piisava kvalifikatsiooni, muu hulgas pakkudes selleks asjakohast koolitust.

▼M3

2a. Ilma et see piiraks määruse (EL) 2024/2803 artikli 5 lõike 1 teise lõigu kohaldamist, tuginevad pädevad asutused käesoleva määruse VIII lisa punktis 7 loetletud oluliste nõuetega seotud sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamise ülesannete täitmisel hinnangutele, mille annab kõnealuse määruse artiklis 4 osutatud liikmesriigi järelevalveasutus oma kõnealuse määruse artikli 7 lõikes 3 osutatud ülesannete täitmise raames.

▼B

3. Liikmesriigid tagavad, et nende pädevad asutused on sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamise kohta tehniliste otsuste tegemisel sõltumatud, täidavad oma ülesandeid erapooletult ja läbipaistvalt ning on vastavalt struktureeritud, töötajatega varustatud ja juhitud. Liikmesriigid tagavad ka oma pädevatele asutustele vajalikud vahendid ja võimekused, et täita neile käesoleva määrusega pandud ülesandeid tõhusalt ja õigeaegselt.

4. Lõikes 2 osutatud sertifitseerimis-, järelevalve- ja nõuete täitmise tagamise ülesannetega seotud kohustused loetakse lõppenuks vastavalt käesolevale lõikele.

Amet vastutab nimetatud ülesannete eest juhul, kui need on talle määratud vastavalt artiklitele 77–82 ja kui need ülesanded on talle pandud vastavalt artiklitele 64 ja 65.

Kui aga liikmesriik teeb kooskõlas artikli 41 lõikega 6 erandi, siis artikli 80 lõike 1 punkti a enam ei kohaldata ning kõnealune liikmesriik vastutab asjaomase ATM/ANS-teenuste osutaja järelevalve ja tema suhtes kohaldatavate nõuete täitmise tagamise eest vastavalt kõnealuses erandis ettenähtule.

Lennuvälja asukohaliikmesriigi pädev asutus vastutab nimetatud ülesannete täitmise eest seoses artikli 34 lõikes 1 osutatud lennuväljasertifikaadi ja artikli 37 lõikes 1 osutatud lennuvälja käitaja sertifikaadiga.

Kõnealune liikmesriigi pädev asutus vastutab samuti järelevalve- ja nõuete täitmise tagamise ülesannete eest sellel lennuväljal maapealse teeninduse või perrooniteenuste osutamise eest vastutavate organisatsioonide puhul.

▼B

Kõigil muudel juhtudel vastutab nimetatud ülesannete eest selle liikmesriigi pädev asutus, kus asub sertifikaati taotlenud või deklaratsiooni esitanud füüsilise või juriidilise isiku peamine tegevuskoht või selle puudumise korral tema elukoht või asukoht, välja arvatud juhul, kui sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete tulemuslikuks täitmiseks on vaja need ülesanded anda teise liikmesriigi pädevale asutusele kooskõlas lõike 14 punktis d osutatud üksikasjalike normidega.

Kui lõikes 15 osutatud rakendusaktides on nii sätestatud, kohaldatakse järgmist:

a) lennundusarstid, lennundusmeditsiinikeskused ja üldarstid vastutavad artikli 21 lõikes 1 osutatud piloodi tervisetõendite ja artikli 49 lõikes 1 osutatud lennujuhi tervisetõendite väljaandmise eest;

b) salongipersonali koolitusorganisatsioonid, kellele on välja antud artikli 24 kohane heakskiit, ning õhusõiduki käitajad, kellele on välja antud artikli 30 kohane sertifikaat, vastutavad artiklis 22 osutatud salongipersonali tunnistuste väljaandmise eest.

5. Liikmesriigid võivad otsustada, et erandina lõikest 4 vastutavad nende pädevad asutused ühiselt sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete eest ärilise lennutranspordiga tegeleva õhusõiduki käitaja puhul, kui on täidetud mõlemad järgmised tingimused:

a) selline ühine vastutus on nähtud ette asjaomaste liikmesriikide vahel enne 1. jaanuari 1992 sõlmitud lepingus;

b) asjaomased liikmesriigid on taganud, et nende pädevad asutused täidavad nimetatud ülesandeid tulemuslikult kooskõlas käesoleva määrusega ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktidega.

Asjaomased liikmesriigid teavitavad hiljemalt 12. märtsiks 2019 komisjoni ja ametit ühist vastutust käsitlevast otsusest ning esitavad neile kogu asjakohase teabe, eelkõige punktis a osutatud lepingu ja kooskõlas punktiga b nimetatud ülesannete tulemusliku täitmise tagamiseks võetud meetmed.

Kui komisjon leiab pärast ametiga konsulteerimist, et esimeses lõigus sätestatud tingimused ei ole täidetud, võtab ta vastu rakendusakti, mis sisaldab sellekohast otsust. Pärast rakendusakti asjaomastele liikmesriikidele teatavakstegemist muudavad kõnealused liikmesriigid viivitamatult ühist vastutust käsitlevat otsust või tunnistavad selle kehtetuks ning teavitavad sellest komisjoni ja ametit.

Amet lisab kõik komisjoni ja liikmesriikide otsused, millest teda on käesoleva lõike kohaselt teavitatud, artiklis 74 osutatud andmekogusse.

6. Ameti ja liikmesriikide pädevate asutuste teostatav järelevalve on pidev ja tugineb tsiviillennunduse riskide põhjal kehtestatud prioriteetidele.

7. Lõike 2 punktis c osutatud seisuplatsil tehtavate kontrollide läbiviimisel teeb amet koostööd selle liikmesriigi pädeva asutusega, kelle territooriumil seisuplatsil tehtav kontroll toimub.

▼B

8. Amet haldab ja kasutab vahendeid ja menetlusi, mis on vajalikud lõike 2 punktis c osutatud seisuplatsil tehtavate kontrollide käigus saadud ohutusteabe kogumiseks, vahetamiseks ja analüüsimiseks.

9. Sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete tulemusliku täitmise hõlbustamiseks vahetavad komisjon, amet ja liikmesriikide pädevad asutused asjakohast teavet, muu hulgas võimalike või kindlakstehtud rikkumiste kohta.

10. Amet edendab käesolevas määruses ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktides ja rakendusaktides sätestatud nõuete ühtset mõistmist ja kohaldamist, muu hulgas töötades pärast liikmesriikide pädevate asutustega konsulteerimist välja artikli 76 lõikes 3 osutatud juhendmaterjali.

11. Kõik käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvad füüsilised ja juriidilised isikud võivad juhtida ameti tähelepanu väidetavatele erinevustele, mis võivad ilmneda normide kohaldamisel liikmesriikide vahel. Kui sellised erinevused takistavad tõsiselt nimetatud isikute tegevust või põhjustavad muul viisil olulisi probleeme, teevad amet ja asjaomaste liikmesriikide pädevad asutused koostööd, et kõnealuste erinevustega tegeleda ja vajaduse korral need viivitamata kõrvaldada. Kui kõnealuseid erinevusi ei ole võimalik kõrvaldada, teatab amet probleemist komisjonile.

12. Amet ja liikmesriikide pädevad asutused võtavad vajalikke ja tulemuslikke meetmeid, et suurendada ja edendada tsiviillennundusohutusega seotud teadlikkust ning levitada lennuõnnetuste ja intsidentide ennetamiseks vajalikku ohutusalast teavet.

13. Seoses ameti ülesannetega, mis on seotud käesoleva määruse kohase sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte, milles kehtestatakse üksikasjalikud normid järgmise kohta:

a) tingimused, mida kohaldatakse sertifitseerimise, uurimiste, kontrollide, auditite ja muude järelevalvetoimingute suhtes, mis on vajalikud selleks, et tagada tõhus ametipoolne järelevalve käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate füüsiliste ja juriidiliste isikute, toodete, osade, varustuse, ATM/ANS-süsteemide ja ATM/ANS-koostisosade, lennutreeningseadmete ja lennuväljade üle;

b) tingimused, mida kohaldatakse, kui amet viib läbi kontrolli seisuplatsil, ja õhusõidukile lennukeelu kehtestamise suhtes, kui asjaomane õhusõiduk, selle käitaja või õhusõiduki meeskond ei vasta käesoleva määruse või selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide nõuetele;

c) tingimused, mille kohaselt võib III peatükis reguleeritava tegevuse ohutuse huvides keelata, seda piirata või seada sellele teatavad tingimused;

d) tingimused, mida amet peab täitma artikli 76 lõike 6 kohaselt kohustusliku teabe ja soovituste väljaandmisel ja levitamisel, et tagada III peatükiga reguleeritud tegevuse ohutus;

▼B

e) tingimused, mida amet peab täitma artikli 77 kohaselt kohustusliku teabe väljaandmisel ja levitamisel, et tagada toodete, osade, teisaldatava varustuse ja kaugjuhtimisseadmete jätkuv lennukõlblikkus ja vastavus keskkonnanõuetele, ning tingimused kõnealuse kohustusliku teabe nõuete täitmise alternatiivsete meetodite heakskiitmiseks;

f) tingimused ja menetlused, mille kohaselt amet akrediteerib kvalifitseeritud üksuse artikli 69 kohaldamise eesmärgil.

14. Selleks et tagada liikmesriikide pädevate asutuste käesolevast määrusest tulenevate sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete puhul käesoleva artikli lõigete 2–9 ühetaoline rakendamine ja nendele vastavus, võtab komisjon vastavalt artiklis 4 sätestatud põhimõtetele ja artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud sätted järgmise kohta:

▼M3

a) normid ja menetlused, mida kohaldatakse sertifitseerimise, uurimiste, kontrollide, auditite ja muude järelevalvetoimingute suhtes, mis on vajalikud selleks, et tagada tõhus liikmesriikide pädevate asutuste poolne järelevalve käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate füüsiliste ja juriidiliste isikute, toodete, osade, varustuse, ATM/ANS-süsteemide ja ATM/ANS-koostisosade, lennutreeningseadmete ja lennuväljade üle, ning normid ja menetlused, mille kohaselt määruse (EL) 2024/2803 artiklis 4 osutatud liikmesriigi järelevalveasutus hindab ja kontrollib ATM/ANS-teenuse osutajate vastavust käesoleva määruse VIII lisa punktis 7 loetletud olulistele nõuetele, ilma et see piiraks kõnealuse määruse artikli 5 lõike 1 kohaldamist;

▼B

b) normid ja menetlused, mida kohaldatakse, kui liikmesriigi pädev asutus viib läbi kontrolli seisuplatsil, ja õhusõidukile lennukeelu kehtestamise suhtes, kui asjaomane õhusõiduk, selle käitaja või õhusõiduki meeskond ei vasta käesoleva määruse või selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide või rakendusaktide nõuetele;

c) normid ja menetlused, mille kohaselt võib III peatükis reguleeritava tegevuse ohutuse huvides keelata, seda piirata või seada sellele teatavad tingimused;

d) lõikega 4 seotud normid ja menetlused, mille alusel jagatakse ülesanded liikmesriikide pädevate asutuste vahel, et tagada sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete tulemuslik täitmine;

e) normid ja menetlused, mille kohaselt liikmesriigi pädev asutus akrediteerib kvalifitseeritud üksuse artikli 69 kohaldamise eesmärgil.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

15. Selleks et tagada ameti ja liikmesriikide pädevate asutuste käesolevast määrusest tulenevate sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete puhul käesoleva artikli lõigete 2–9 ühetaoline rakendamine ja nendele vastavus, võtab komisjon vastavalt artiklis 4 sätestatud põhimõtetele ja artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud sätted järgmise kohta:

▼B

a) normid ja menetlused seoses asjakohase teabe, kaasa arvatud võimalikke või kindlakstehtud rikkumisi käsitleva teabe kogumisega komisjoni, ameti ja liikmesriikide pädevate asutuste poolt ning sellise teabe vahetamise ja levitamisega komisjoni, ameti ja liikmesriikide pädevate asutuste vahel, et täita tulemuslikult nende sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesandeid;

b) normid ja menetlused seoses sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega tegelevate ameti ja liikmesriikide pädevate asutuste töötajate ning nende koolitusorganisatsioonide töötajate kvalifikatsiooniga;

c) normid ja menetlused, mida kohaldatakse selliste haldus- ja juhtimissüsteemide suhtes, mida amet ja liikmesriikide pädevad asutused kasutavad sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete täitmisel;

d) käesoleva artikli lõikega 4 seotud normid ja menetlused, mille alusel pannakse ülesanded lennundusarstidele ja lennundusmeditsiinikeskustele piloodi tervisetõendite ja lennujuhtide tervisetõendite väljaandmiseks, samuti tingimused, mille alusel kõnealused ülesanded pannakse üldarstidele, et tagada pilootidele ja lennujuhtidele tervisetõendite väljaandmisega seotud ülesannete tulemuslik täitmine;

e) käesoleva artikli lõikega 4 seotud normid ja menetlused, mille alusel määratakse kindlaks salongipersonali koolitusorganisatsioonide ja õhusõiduki käitajate vastutus salongipersonali tunnistuse väljaandmisel, et tagada salongipersonali sertifitseerimisega seotud ülesannete tulemuslik täitmine.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 63

Euroopa lennundusinspektorite salv

1. Amet kehtestab koostöös liikmesriikide pädevate asutustega inspektorite ja muude käesoleva määruse kohaste sertifitseerimis- ja järelevalveülesannete täitmiseks vajalike oskustega töötajate salve vabatahtliku loomise ja nende vabatahtliku jagamise mehhanismi.

Selleks määrab amet koostöös liikmesriikide pädevate asutustega kindlaks nõutavad kvalifikatsiooni- ja kogemuskriteeriumid, mille alusel kõnealused asutused ja amet nimetavad kandidaadid, kui need on olemas, kes kuuluksid Euroopa lennundusinspektorite salve loomise ja jagamise mehhanismi.

2. Amet ja kõik liikmesriikide pädevad asutused võivad taotleda järelevalve- ja sertifitseerimisülesannete täitmiseks abi Euroopa lennundusinspektorite salvest. Amet koordineerib kõnealustele taotlustele vastamist ja töötab selleks liikmesriikide pädevate asutustega konsulteerides välja asjakohased menetlused.

▼B

3. Euroopa lennundusinspektorid täidavad järelevalve ja sertifitseerimisülesandeid ameti või nende abi taotlenud liikmesriigi pädeva asutuse kontrolli ja juhendite kohaselt ning nende vastutusel.

4. Euroopa lennundusinspektorite antava abiga kaasnevad kulud katab abi taotlenud asutus.

Nimetatud asutus võib otsustada rahastada selle abiga kaasnevad kulud tasude kaudu, mille kohta esitatakse arved lõike 6 punkti c kohaselt kehtestatud normidest lähtuvalt juriidilisele või füüsilisele isikule, kelle suhtes Euroopa lennundusinspektorid sertifitseerimis- ja järelevalvetoiminguid teostasid.

Sellisel juhul edastab nimetatud asutus kogutud tasude summa abi andnud asutusele.

5. Kõiki Euroopa lennundusinspektorite avaldusi, kirjeid ja aruandeid, mis nad teevad oma käesoleva artikli kohaste ülesannete täitmisel, käsitatakse kõigis aspektides samaväärsetena liikmesriikide inspektorite avalduste, kirjete ja aruannetega ning need on haldus- ja kohtumenetlustes vastuvõetavad tõendid.

6. Seoses käesoleva artikli lõikes 1 osutatud salve loomise ja jagamise mehhanismiga on komisjonil õigus võtta vastu rakendusakte, milles kehtestatakse üksikasjalikud normid järgmise kohta:

a) normid ja menetlused, mille kohaselt amet ja liikmesriikide pädevad asutused selle mehhanismi kaudu abi taotlevad, saavad ja annavad;

b) normid ja menetlused seoses lubade ja üksikasjalike normidega, mida kohaldatakse Euroopa lennundusinspektorite suhtes siis, kui nad annavad sellist abi;

c) normid ja menetlused seoses käesoleva artikli lõikes 4 osutatud tasude kindlaksmääramise ja kogumisega.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 64

Vastutuse ümberjaotamine liikmesriigi taotlusel

1. Liikmesriik võib esitada ametile taotluse, et amet täidaks artikli 62 lõikes 2 osutatud sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesandeid mõne füüsilise ja juriidilise isiku, õhusõiduki, ohutusega seotud lennuvälja varustuse, ATM/ANS-süsteemi ja ATM/ANS-koostisosa, lennutreeningseadme ja lennuvälja või kõigi nimetatute suhtes, mille eest on käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide alusel vastutav asjaomane liikmesriik.

Kui amet on kõnealuse taotlusega nõus, saab ta pädevaks asutuseks, kes vastutab kõnealuse taotlusega hõlmatud ülesannete eest, ning taotlev liikmesriik vabastatakse vastutusest nimetatud ülesannete eest.

▼B

Ameti poolt nimetatud ülesannetega seoses võetud vastutuse suhtes kohaldatakse IV ja V peatükki.

2. Liikmesriik võib esitada teisele liikmesriigile taotluse, et see teine liikmesriik täidaks artikli 62 lõikes 2 osutatud sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesandeid mõne füüsilise ja juriidilise isiku, õhusõiduki, ohutusega seotud lennuvälja varustuse, ATM/ANS-süsteemi ja ATM/ANS-koostisosa, lennutreeningseadme ja lennuvälja või kõigi nimetatute suhtes, mille eest on käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide alusel vastutav asjaomane liikmesriik.

Kui liikmesriik on kõnealuse taotlusega nõus, saab ta vastutavaks kõnealuse taotlusega hõlmatud ülesannete eest, ning taotluse esitanud liikmesriik vabastatakse vastutusest nimetatud ülesannete eest.

Käesoleva lõike kohaselt ümber jaotatud ülesannetega seotud vastutuse suhtes kohaldatakse II ja IV peatükki ning artikleid 131 ja 132, samuti taotlusega nõustunud liikmesriigi õiguse kohaldatavaid sätteid.

3. Nõuete täitmise tagamise osas vastutab taotlusega nõustunud liikmesriik või amet ainult nende küsimuste eest, mis on seotud menetlustega, mille tulemusena kõnealuse liikmesriigi pädev asutus või amet võtab vastu otsused, ja mis puudutavad talle kooskõlas käesoleva artikliga ümberjaotatud sertifitseerimis- ja järelevalveülesandeid, samuti kõnealuste otsuste kohaldamist. Nõuete täitmise tagamisega seotud kõigi muude küsimuste puhul käesolevas määruses ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktides ja rakendusaktides sätestatud vastutuse jaotus ei muutu.

4. Amet või liikmesriik nõustub vastavalt lõikes 1 või 2 osutatud taotlusega üksnes juhul, kui amet või asjaomase liikmesriigi pädev asutus leiab, et tal on selleks vajalikud vahendid ja ta saab asjaomaste ülesannete eest tõhusalt vastutada.

5. Kui liikmesriik soovib kohaldada lõiget 1 või 2, sõlmib ta vastavalt kas ameti või teise liikmesriigiga üksikasjaliku kokkuleppe asjaomaste ülesannete eest vastutuse ümberjaotamise kohta. Enne üksikasjaliku kokkuleppe sõlmimise lõpuleviimist konsulteeritakse sellega seoses vastutuse ümberjaotamisega seotud füüsiliste ja juriidiliste isikutega ja lõikes 2 osutatud ümberjaotamise puhul ametiga. Üksikasjalikus kokkuleppes tuuakse vähemalt selgelt välja, millised ülesanded ümber jaotatakse, ning see hõlmab õiguslikke, praktilisi ja halduskokkuleppeid asjaomaste ülesannete nõuetekohase üleandmise ja nende tulemusliku ja katkematu täitmise tagamiseks kooskõlas käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktidega, samuti asjaomaste füüsiliste ja juriidiliste isikute tegevuse sujuvaks jätkumiseks. Üksikasjalik kokkulepe hõlmab ka sätteid asjakohaste tehniliste kirjete ja dokumentide üleandmise kohta.

Amet ja vastavalt kas asjaomane liikmesriik või asjaomased liikmesriigid tagavad, et ülesannete eest vastutuse ümberjaotamine toimub nimetatud üksikasjaliku kokkuleppe kohaselt.

▼B

6. Amet teeb artikli 74 kohaselt loodud andmekogu kaudu teatavaks nende liikmesriikide loetelu, kes on kohaldanud käesoleva artikli lõikeid 1 või 2. Loetelus määratakse selgelt kindlaks ümberjaotatud ülesanded ja pädev asutus, kes on pärast ümberjaotamist ülesannete eest vastutav.

Amet võtab ülesannete eest vastutuse ümberjaotamist kontrollide ja muude artikli 85 kohaste järelevalvetoimingute tegemisel arvesse.

7. Käesoleva artikli kohane vastutuse ümberjaotamine ei piira liikmesriikide õigusi ja kohustusi, mis tulenevad Chicago konventsioonist.

Kui liikmesriik jaotab käesoleva artikli kohaselt ümber vastutuse talle Chicago konventsiooniga pandud ülesannete eest, teavitab ta ICAOd asjaolust, et talle Chicago konventsiooni alusel määratud funktsioone ja kohustusi täidab tema nimel amet või teine liikmesriik.

8. Liikmesriik, kes on vastutuse ülesannete eest lõike 1 või 2 kohaselt ametile või teisele liikmesriigile ümber jaotanud, võib otsustada ümberjaotamise igal ajal lõpetada. Sellisel juhul kohaldatakse *mutatis mutandis* lõikeid 4, 5 ja 6 ning lõike 7 teist lõiku.

Artikkel 65

Vastutuse ümberjaotamine, kui taotluse esitab rohkem kui ühes liikmesriigis tegutsev organisatsioon

1. Organisatsioon võib erandina artikli 62 lõikest 4 taotleda, et amet tegutseks kõnealuse organisatsiooni sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete eest vastutava pädeva asutusena, kui tal on III peatüki kohaselt ühe liikmesriigi pädeva asutuse sertifikaat või õigus seda taotleda, kuid märkimisväärne osa tema kõnealuse sertifikaadiga hõlmatud rajatistest ja töötajatest asub ühes või mitmes teises liikmesriigis või tal on kavas need sinna paigutada.

Sellise taotluse võivad esitada ka kaks või enam samasse kontserni kuuluvat organisatsiooni, kelle kõigi peamised tegevuskohad asuvad eri liikmesriikides ja kellel kõigil on III peatüki kohane sertifikaat üht ja sama liiki lennundustegevusega tegelemiseks või õigus sellist sertifikaati taotleda.

2. Lõikes 1 osutatud taotluse esitavad asjaomased organisatsioonid ametile ja nende liikmesriikide pädevatele asutustele, kus on nende peamised tegevuskohad.

Taotluse saamisel konsulteerivad amet ja asjaomased liikmesriikide pädevad asutused põhjendamatu viivituseta üksteisega ja vajaduse korral küsivad taotluse esitanud organisatsioonidelt lisateavet. Konsultatsioonide raames käsitlevad amet ja liikmesriikide pädevad asutused asjaomaste liikmesriikide pädevate asutuste jaoks kättesaadavate inspektorite ja muude töötajate kasutamist, kui on sõlmitud kokkulepe vastutuse ümberjaotamise kohta.

▼B

Kui pärast kõnealuseid konsultatsioone leiab amet või asjaomane liikmesriigi pädev asutus, et taotlus mõjutaks negatiivselt tema enda võimet täita tõhusalt käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide kohaseid sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesandeid või mõjutaks muul viisil negatiivselt tema tõhusat toimimist, teavitab ta maksimaalselt 180 päeva jooksul alates taotluse saamisest asjaomast organisatsiooni sellest, miks tema arvates oleks taotlusel selline negatiivne mõju, ja esitab põhjenduse. Teavitus saadetakse ka teisele osalisele. Sellisel juhul käsitatakse taotlust tagasilükatuna.

3. Amet ja asjaomased liikmesriikide pädevad asutused sõlmivad asjaomaste ülesannete eest vastutuse ümberjaotamise kohta üksikasjaliku kokkuleppe, välja arvatud juhul, kui taotlus lükatakse lõike 2 kohaselt tagasi. Enne üksikasjaliku kokkuleppe sõlmimise lõpuleviimist konsulteeritakse kokkuleppe osas organisatsioonidega, kes esitasid ametile taotluse nende suhtes pädeva asutusena tegutsemiseks. Üksikasjalikus kokkuleppes tuuakse vähemalt selgelt välja, millised ülesanded ümber jaotatakse, ning see hõlmab õiguslikke, praktilisi ja halduskokkuleppeid asjaomaste ülesannete nõuetekohase üleandmise ning nende tulemusliku ja katkematu täitmise tagamiseks kooskõlas käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktidega, samuti asjaomaste organisatsioonide tegevuse sujuvaks jätkumiseks. Üksikasjalik kokkulepe hõlmab ka sätteid asjakohaste tehniliste kirjete ja dokumentide üleandmise kohta.

Amet ja vastavalt kas asjaomane liikmesriik või asjaomased liikmesriigid tagavad, et ülesannete eest vastutuse ümberjaotamine toimub nimetatud üksikasjaliku kokkuleppe kohaselt. Nimetatud kokkuleppe rakendamisel kasutab amet võimalikult suures ulatuses inspektoreid ja muid liikmesriigis kasutada olevaid töötajaid.

4. Lõike 3 kohase üksikasjaliku kokkuleppe sõlmimise korral saab ametist pädev asutus, kes vastutab taotlusega hõlmatud ülesannete eest ning asjaomane liikmesriik või asjaomased liikmesriigid vabastatakse vastutusest nende ülesannete eest. Ümberjaotatud ülesannete eest ameti poolt võetud vastutuse suhtes kohaldatakse IV ja V peatükki.

5. Käesoleva artikli kohase ülesannete eest vastutuse ümberjaotamise suhtes kohaldatakse *mutatis mutandis* artikli 64 lõikeid 3, 6 ja 7.

6. Organisatsioon, kelle suhtes amet tegutseb käesoleva artikli alusel pädeva asutusena, võib taotleda, et tema sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete eest võtaks uuesti vastutuse see liikmesriik, kus on kõnealuse organisatsiooni peamine tegevuskoht. Sellisel juhul kohaldatakse *mutatis mutandis* artikli 64 lõikeid 4–7.

Artikkel 66

Järelevalve toetuse mehhanism

1. Kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

▼B

a) ameti poolt artikli 85 kohaselt korraldatud kontrollide ja muude järelevalvetoimingute tulemused osutavad liikmesriigi tõsisele ja püsivale suutmatusele tulemuslikult täita teatavaid või kõiki käesolevast määrusest tulenevaid sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesandeid;

b) komisjon on nõudnud asjaomaselt liikmesriigilt, et ta kõrvaldaks punkti a kohaselt kindlaks tehtud puudujäägid;

c) asjaomane liikmesriik ei ole puudujääke rahuldavalt kõrvaldanud ja tekkinud olukord ohustab tsiviillennundusohutust,

loovad asjaomane liikmesriik ja amet komisjoni taotluse alusel ühiselt ajutise tehnilise abi programmi, eesmärgiga kõrvaldada kindlakstehtud puudujäägid ja abistada asjaomast liikmesriiki, et taastada toetusetapi lõpuks tema võime täita käesoleva määruse kohaseid sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesandeid. Tehnilise abi programm sisaldab eeskätt programmi ajakava, sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamise ülesannete plaanimist ja täitmist juhtudel, kus on kindlaks tehtud puudujäägid, asjaomaste inspektorite ja töötajate koolitust ja kvalifikatsiooni ning asjaomase liikmesriigi pädeva asutuse töö korraldust, kui see mõjutab otseselt kindlakstehtud puudujääke.

2. Asjaomane liikmesriik vastutab tehnilise abi programmi rakendamise eest, et kõrvaldada kindlakstehtud puudujäägid. Sel eesmärgil teeb asjaomane liikmesriik tehnilise abi programmi rakendamisel koostööd ametiga, muu hulgas andes liikmesriigi pädevale asutusele kõik vajalikud korraldused ja tehes kättesaadavaks kõik abiprogrammi edukaks läbiviimiseks vajalikud materiaalsed vahendid.

Tehnilise abi programmi rakendamise käigus on asjaomane liikmesriik kooskõlas artikli 62 lõikega 2 jätkuvalt vastutav sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamise ülesannete eest. Ameti kulud, mis tekivad abi andmisest asjaomasele liikmesriigile, kannab amet ise.

Tehnilise abi programmi rakendamisel kasutab asjaomane liikmesriik vajaduse korral ja puudujääkide iseloomu arvestades artikli 63 kohaselt loodud Euroopa lennundusinspektorite salve, artikli 69 kohaseid kvalifitseeritud üksusi ja artiklis 92 ette nähtud koolitusvõimalusi.

3. Amet esitab komisjonile ja teistele liikmesriikidele aruandeid tehnilise abi programmi rakendamisel tehtud edusammude kohta.

4. Asjaomane liikmesriik teeb kõik mis võimalik, et taastada oma võime täita käesoleva määruse kohaseid sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamise ülesandeid. Kui asjaomane liikmesriik tunnistab, et tehnilise abi programmi ei saa kavandatu kohaselt rakendada, teavitab ta sellest komisjoni ja kas jaotab artikli 64 kohaselt sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamise ülesannete eest vastutuse ümber ametile või teisele liikmesriigile või võtab puudujääkide kõrvaldamiseks muid meetmeid. Vastutuse ümberjaotamisel piirdutakse sellega, mis on rangelt vajalik kindlakstehtud puudujääkide kõrvaldamiseks. Amet lisab artikli 74 kohaselt loodud andmekogusse teabe ümber jaotatud ülesannete kohta ja teeb selle teabe üldsusele kättesaadavaks.

▼B

5. Käesolev artikkel ei piira muude meetmete, sealhulgas käesoleva määruse artikli 67 ja määruse (EÜ) nr 2111/2005 kohaldamist.

Artikkel 67

Sertifikaatide ja deklaratsioonide kehtivus ja tunnustamine

1. Käesoleva määruse ja selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide kohaselt ameti või liikmesriigi pädeva asutuse välja antud sertifikaatide ning füüsilise ja juriidilise isiku poolt esitatud deklaratsioonide suhtes kohaldatakse üksnes käesolevas määruses sätestatud norme, tingimusi ja menetlusi ja liikmesriigi haldusnõudeid ning need kehtivad ja neid tunnustatakse kõigis liikmesriikides ilma lisanõuete või täiendava hindamiseta.

2. Kui komisjon leiab, et juriidiline või füüsiline isik, kellele on välja antud sertifikaat või kes on esitanud deklaratsiooni, ei vasta enam käesoleva määruse või selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide kohaldatavatele nõuetele, nõuab komisjon ameti soovituse alusel kõnealuse isiku üle järelevalve teostamise eest vastutavalt liikmesriigilt, et see võtaks asjakohaseid korrigeerivaid ja kaitsemeetmeid, mis hõlmavad sertifikaadiga antud õiguste piiramist või selle kehtivuse peatamist. Komisjon võtab vastu rakendusakti, mis sisaldab sellekohast otsust. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega. Nõuetekohaselt põhjendatud tungiva kiireloomulisuse tõttu, mis on seotud lennundusohutusega, võtab komisjon kooskõlas artikli 127 lõikes 4 osutatud menetlusega vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.

Alates kõnealuse rakendusakti jõustumise kuupäevast kaotab asjaomane sertifikaat või deklaratsioon erandina lõikest 1 kehtivuse ja seda ei tunnustata üheski liikmesriigis.

3. Kui komisjon leiab, et lõikes 2 osutatud liikmesriik on võtnud asjakohased korrigeerivad ja kaitsemeetmed, võtab ta ameti soovituse alusel vastu otsuse, mille kohaselt asjaomane sertifikaat või deklaratsioon on vastavalt lõikele 1 kehtiv ja seda tunnustatakse taas kõikides liikmesriikides.

Komisjon võtab vastu rakendusakti, mis sisaldab sellekohast otsust. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega. Nõuetekohaselt põhjendatud tungiva kiireloomulisuse tõttu, mis on seotud lennundusohutusega, võtab komisjon kooskõlas artikli 127 lõikes 4 osutatud menetlusega vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.

4. Käesoleva artikli kohaldamine ei piira määruse (EÜ) nr 2111/2005 kohaldamist.

▼B

Artikkel 68

Kolmandate riikide sertifikaatide aktsepteerimine

1. Amet ja liikmesriikide pädevad asutused võivad käesoleva määruse ja selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide kohaseid sertifikaate välja anda kolmanda riigi õiguse kohaselt välja antud sertifikaatide alusel või aktsepteerida sertifikaate ja muid kolmanda riigi õiguse kohaselt välja antud asjakohaseid dokumente, millega tõendatakse tsiviillennundusnormidele vastavust, kui selline võimalus on sätestatud järgmistes dokumentides:

a) liidu ja kolmanda riigi vahel sõlmitud sertifikaatide tunnustamist käsitlevad rahvusvahelised lepingud;

b) lõike 3 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktid või

c) vastavalt käesoleva lõike punktides a ja b osutatud rahvusvahelise lepingu ja asjakohase delegeeritud õigusakti puudumise korral ja ilma et see piiraks käesoleva määruse artikli 140 lõike 6 kohaldamist, enne määruse (EÜ) nr 1592/2002 jõustumist liikmesriigi ja kolmanda riigi vahel sõlmitud leping sertifikaatide tunnustamise kohta, millest on teavitatud komisjoni ja teisi liikmesriike kooskõlas määruse (EÜ) nr 1592/2002 artikli 9 lõike 2 punktiga a või määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 12 lõike 2 punktiga a.

2. Usalduse saavutamiseks ja säilitamiseks kolmandate riikide reguleerivate raamistike suhtes on ametil õigus viia läbi kolmandate riikide õigusnormide ja välismaiste lennundusasutuste vajalik tehniline hindamine ja analüüs. Selliste hindamiste ja analüüside tegemiseks võib amet sõlmida kooskõlas artikli 90 lõikega 2 koostöökokkuleppeid.

3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada üksikasjalikud normid kolmanda riigi õiguse alusel välja antud, tsiviillennundusnormidele vastavust tõendavate ning käesolevas määruses sätestatud ohutustasemega samaväärse ohutustaseme tagamist kinnitavate sertifikaatide ja muude dokumentide aktsepteerimise kohta, sealhulgas tingimuste ja menetluste kohta, millega saavutatakse ja säilitatakse vajalik usaldus kolmandate riikide reguleerivate raamistike suhtes.

Artikkel 69

Kvalifitseeritud üksused

1. Amet ja liikmesriikide pädevad asutused võivad oma käesoleva määruse kohaste sertifitseerimise ja järelevalvega seotud ülesannete täitmise üle anda kvalifitseeritud üksustele, mis on kooskõlas artikli 62 lõike 13 punktis f osutatud delegeeritud õigusaktidega või artikli 62 lõike 14 esimese lõigu punktis e osutatud rakendusaktidega akrediteeritud VI lisas sätestatud kriteeriumidele vastavate kvalifitseeritud üksustena.

Ilma et see piiraks lõike 4 kohaldamist, loovad amet ja liikmesriikide pädevad asutused, kes kasutavad kvalifitseeritud üksusi, süsteemi kõnealuseks akrediteerimiseks ja kvalifitseeritud üksuste hindamiseks kõnealustele kriteeriumidele vastavuse osas nii akrediteerimise ajal kui ka püsivalt pärast akrediteerimist.

▼B

Kvalifitseeritud üksuse võivad akrediteerida kas amet või liikmesriigi pädev asutus eraldi, kaks või enam liikmesriikide pädevat asutust ühiselt või amet koos ühe või mitme liikmesriigi pädeva asutusega.

2. Amet või vastavalt kas liikmesriigi pädev asutus või liikmesriikide pädevad asutused muudavad, piiravad, peatavad või tunnistavad kehtetuks nende poolt kvalifitseeritud üksusele antud akrediteeringu, kui see üksus ei vasta enam VI lisas sätestatud kriteeriumidele.

3. Kvalifitseeritud üksust akrediteeriv amet või liikmesriigi pädev asutus või liikmesriikide pädevad asutused võivad anda sellele üksusele õiguse välja anda, taastada, muuta, piirata, peatada ja kehtetuks tunnistada sertifikaate või võtta vastu deklaratsioone ameti või liikmesriigi pädeva asutuse nimel. See õigus lisatakse akrediteeringu ulatusse.

4. Amet ja liikmesriikide pädevad asutused tunnustavad ameti ja teiste liikmesriikide pädevate asutuste poolt kvalifitseeritud üksustele lõike 1 kohaselt antud akrediteeringuid ilma täiendavate tehniliste tingimuste või täiendava hindamiseta.

Siiski ei ole amet ja liikmesriikide pädevad asutused kohustatud kasutama teise liikmesriigi pädeva asutuse või ameti poolt kvalifitseeritud üksusele antud akrediteeringut täies ulatuses ega kasutama teise liikmesriigi pädeva asutuse või ameti poolt sellele üksusele lõike 3 kohaselt antud õigusi täies ulatuses.

5. Amet ja liikmesriikide pädevad asutused vahetavad teavet välja antud, piiratud, peatatud ja kehtetuks tunnistatud akrediteeringute, sealhulgas välja antud akrediteeringute ja õiguste ulatuse kohta. Amet teeb kõnealuse teabe kättesaadavaks artiklis 74 osutatud andmekogu kaudu.

Artikkel 70

Kaitsemeetmed

1. Käesolev määrus ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktid ja rakendusaktid ei takista liikmesriiki viivitamata reageerimast tsiviillennundusohutusega seotud probleemile, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

a) probleem kujutab endast tõsist riski lennundusohutusele ja liikmesriik peab selle kõrvaldamiseks viivitamata meetmeid võtma;

b) liikmesriigil ei ole võimalik probleemi nõuetekohaselt käsitleda kooskõlas käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktidega;

c) võetud meede on probleemi suurusega proportsionaalne.

Sellisel juhul teavitab asjaomane liikmesriik artikli 74 alusel loodud andmekogu kaudu viivitamata komisjoni, ametit ja teisi liikmesriike võetud meetmetest, nende kestusest ja nende võtmise põhjustest.

▼B

2. Kui amet on käesoleva artikli lõikes 1 osutatud teabe kätte saanud, hindab ta põhjendamatu viivituseta, kas käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud. Amet lisab hindamise tulemused artikli 74 alusel loodud andmekogusse.

Kui amet leiab, et kõnealused tingimused on täidetud, hindab ta põhjendamatu viivituseta, kas tal on võimalik lahendada liikmesriigi tuvastatud probleemi artikli 76 lõike 4 esimeses lõigus osutatud otsuste tegemisega, nii et liikmesriik ei peaks meetmeid võtma. Kui ameti arvates saab kõnealuse probleemi sel viisil lahendada, teeb ta sellekohase otsuse ja teavitab sellest liikmesriike artikli 74 alusel loodud andmekogu kaudu. Kui ameti arvates ei saa probleemi sel viisil lahendada, soovitab ta komisjonil muuta käesoleva määruse alusel vastu võetud delegeeritud õigusakte või rakendusakte viisil, mida ta peab käesoleva artikli lõike 1 kohaldamist silmas pidades vajalikuks.

Kui amet leiab, et kõnealused tingimused ei ole täidetud, esitab ta põhjendamatu viivituseta komisjonile soovituse seoses kõnealuse hindamise tulemustega. Amet lisab soovituse artikli 74 alusel loodud andmekogusse.

3. Komisjon hindab lõike 2 kolmandas lõigus osutatud ameti soovitust arvesse võttes, kas lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud.

4. Kui komisjon leiab, et kõnealused tingimused ei ole täidetud, või kui ta ei ole ameti hinnangu tulemustega nõus, võtab komisjon põhjendamatu viivituseta vastu rakendusakti, mis sisaldab komisjoni otsust ja sellekohaseid järeldusi. Nimetatud rakendusakt avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* ning amet lisab selle artikli 74 alusel loodud andmekogusse.

Pärast teate saamist rakendusakti kohta, milles kinnitatakse, et kõnealused tingimused ei ole täidetud, tunnistab asjaomane liikmesriik viivitamata lõike 1 kohaselt võetud meetme kehtetuks.

Artikkel 71

Paindlikkussätted

1. Liikmesriigid võivad käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvale füüsilisele või juriidilisele isikule teha erandeid asjaomase isiku suhtes III peatüki alusel kohaldatavatest nõuetest, mis ei ole kõnealuses peatükis kehtestatud olulised nõuded, või kõnealuse peatüki alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidest või rakendusaktidest, kui tegemist on seda isikut mõjutavate teatavate kiireloomuliste ettenägematute asjaolude või kiireloomuliste käitamisvajadustega ja kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

a) neid asjaolusid või vajadusi ei ole võimalik kohaldatavaid nõudeid järgides käsitleda;

b) tagatud on ohutus, keskkonnakaitse ning vastavus kohaldatavatele olulistele nõuetele, mille saavutamiseks võib vajaduse korral kohaldada leevendusmeetmeid;

▼B

c) liikmesriik on võtnud kõik võimalikud meetmed erandi andmisest põhjustatud turumoonutuste leevendamiseks ning

d) erandi ulatus ei ole suurem ja selle kestus ei ole pikem, kui on rangelt vajalik, ning erandit kohaldatakse mittediskrimineerival viisil.

Sellisel juhul teavitab asjaomane liikmesriik artikli 74 alusel loodud andmekogu kaudu viivitamata komisjoni, ametit ja teisi liikmesriike tehtud erandist, selle kestusest ja tegemise põhjustest ning kui see on kohaldatav, vajalikest võetud leevendusmeetmetest.

2. Kui käesoleva artikli lõikes 1 osutatud erand tehti ajavahemikuks, mis on pikem kui kaheksa järjestikust kuud, või kui liikmesriik on teinud sama erandi mitu korda ja nende kehtivusaeg kokku ületab kaheksat kuud, hindab amet käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tingimuste täitmist ja annab kolme kuu jooksul pärast käesoleva artikli lõikes 1 osutatud viimase teate kättesaamise kuupäeva komisjonile soovituse seoses selle hindamise tulemustega. Amet lisab kõnealuse soovituse artikli 74 alusel loodud andmekogusse.

Sel juhul hindab komisjon kõnealust soovitust arvesse võttes, kas kõnealused tingimused on täidetud. Kui komisjon leiab, et kõnealused tingimused ei ole täidetud, või kui ta ei ole ameti hindamise tulemustega nõus, võtab komisjon kolme kuu jooksul pärast kõnealuse soovituse kättesaamise kuupäeva vastu rakendusakti, mis sisaldab sellekohast otsust. Nimetatud rakendusakt avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* ning amet lisab selle artikli 74 alusel loodud andmekogusse.

Pärast teate saamist rakendusakti kohta, milles kinnitatakse, et kõnealused tingimused ei ole täidetud, tunnistab asjaomane liikmesriik viivitamata käesoleva artikli lõike 1 kohaselt tehtud erandi kehtetuks.

3. Kui liikmesriik leiab, et vastavust lisades sätestatud kohaldatavatele olulistele nõuetele saab tõendada käesoleva määruse alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktides ja rakendusaktides kehtestatutest erinevate meetmetega ning et kõnealustel meetmetel on tsiviillennundusohutuse või käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate isikute või asjaomaste ametite tulemuslikkuse seisukohalt märkimisväärseid eeliseid, võib asjaomane liikmesriik esitada komisjonile ja ametile artikli 74 kohaselt loodud andmekogu kaudu põhjendatud taotluse asjaomase delegeeritud õigusakti või rakendusakti muutmiseks, mis võimaldaks kasutada nimetatud muid meetmeid.

Sel juhul esitab amet komisjonile põhjendamatu viivituseta soovituse selle kohta, kas liikmesriigi taotlus vastab esimese lõigus sätestatud tingimustele. Kui see on käesoleva lõike kohaldamise tulemusel vajalik, kaalub komisjon viivitamata ja kõnealust soovitust arvesse võttes asjaomase delegeeritud õigusakti või rakendusakti muutmist.

▼B

Artikkel 72

Teabe kogumine, vahetamine ja analüüsimine

1. Komisjon, amet ja liikmesriikide pädevad asutused vahetavad igasugust neile kättesaadavat teavet, mis on seotud käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide kohaldamisega ning mis on teiste asjaomaste isikute jaoks asjakohane käesolevas määruses sätestatud ülesannete täitmiseks. Ka nendele liikmesriikide pädevatele asutustele, kellele on usaldatud tsiviillennunduses toimunud õnnetuste ja intsidentide uurimine või ohutust mõjutavate juhtumite analüüsimine, on õigus pääseda oma ülesannete täitmiseks juurde kõnealusele teabele. Seda teavet võib levitada lõikes 5 osutatud rakendusaktide kohaselt ka huvitatud isikutele.

2. Ilma et see piiraks määruste (EL) nr 996/2010 ja (EL) nr 376/2014 kohaldamist, koordineerib amet liidu tasandil käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvaid küsimusi käsitleva teabe, kaasa arvatud käitamisega seotud lennuandmete kogumist, vahetamist ja analüüsimist. Sel eesmärgil võib amet sõlmida andmete kogumise, vahetamise ja analüüsimise kohta kokkuleppeid käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate füüsiliste ja juriidiliste isikutega või selliste isikute ühendustega. Teabe kogumisel, vahetamisel ja analüüsimisel ning nimetatud kokkulepete sõlmimisel ja täitmisel tekitab amet asjaomastele isikutele võimalikult vähe halduskoormust ning tagab kogu teabe, sealhulgas kõigi selles sisalduvate isikuandmete asjakohase kaitse kooskõlas käesoleva artikli lõikega 6 ning käesoleva määruse artikli 73 lõikega 1 ning artiklitega 123 ja 132.

3. Amet abistab taotluse korral komisjoni määruse (EL) nr 376/2014 artiklis 8 osutatud Euroopa keskse andmekogu haldamisel.

4. Amet analüüsib komisjoni taotluse korral käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvaid kiireloomulisi või olulisi küsimusi. Vajaduse korral teevad liikmesriikide pädevad asutused selliste analüüside tegemiseks ametiga koostööd.

5. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud normid, milles käsitletakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud komisjoni, ameti ja liikmesriikide pädevate asutuste vahelist teabevahetust ning sellise teabe levitamist huvitatud isikutele. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud üksikasjalikes normides võetakse arvesse vajadust:

a) anda käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvatele füüsilistele ja juriidilistele isikutele teavet, mida nad vajavad artiklis 1 sätestatud eesmärkide täitmiseks ja edendamiseks;

▼B

b) levitada ja kasutada üksnes sellist teavet, mida on otseselt vaja artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks;

c) vältida teabe kättesaadavaks tegemist või selle kasutamist süü või vastutuse omistamise eesmärgil, ilma et see piiraks liikmesriikide kriminaalõiguse kohaldamist.

6. Komisjon, amet ja liikmesriikide pädevad asutused ning käesoleva artikli lõikes 2 osutatud füüsilised ja juriidilised isikud ja nende ühendused võtavad kooskõlas liidu ja liikmesriigi õigusega vajalikke meetmeid, et tagada käesoleva artikli kohaselt saadud teabe nõuetekohane konfidentsiaalsus. Käesoleva lõike kohaldamine ei piira määrustes (EL) nr 996/2010 ja (EL) nr 376/2014 või muudes liidu õigusaktides sätestatud rangemate konfidentsiaalsusnõuete kohaldamist.

7. Selleks et teavitada avalikkust liidu tsiviillennundusohutuse üldisest tasemest, avaldab amet igal aastal ning erijuhtude korral ohutusalase ülevaate. See ülevaade sisaldab üldist ohutusalast analüüsi lihtsas ja kergesti arusaadavas sõnastuses ning selles märgitakse, kas ohutusriskid on suurenenud või mitte.

Artikkel 73

Teabeallika kaitse

1. Kui liikmesriigi pädevale asutusele on antud artikli 72 lõigetes 1 ja 2 osutatud teavet, kaitstakse sellise teabe allikat kooskõlas liidu ja liikmesriigi õigusega tsiviillennundusohutuse alase teabe allika kaitse kohta. Kui sellist teavet annab komisjonile või ametile füüsiline isik, siis teabeallikat ei avalikustata ja tema isikuandmeid ei talletata koos esitatud teabega.

2. Ilma et see piiraks liikmesriigi karistusõiguse kohaldamist, hoiduvad liikmesriigid menetluse alustamisest selliste ettekavatsemata või tahtmatute seaduserikkumiste suhtes, mis on neile teatavaks saanud ainult seetõttu, et nendest on teatatud vastavalt käesolevale määrusele ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidele ja rakendusaktidele.

Esimest lõiku ei kohaldata juhul, kui tegemist on tahtliku väärkäitumisega või kui ilmset riski on selgelt ja rängalt eiratud ning kui üldse ei ole võetud selliseid ametialaste kohustustega seotud meetmeid, mis asjaolusid arvestades on selgelt vajalikud, ning kui sellega tekitatakse prognoositavat kahju inimesele või varale või kui rängalt kahjustatakse tsiviillennundusohutust.

3. Liikmesriigid võivad säilitada või vastu võtta meetmeid, et tugevdada lõikes 1 osutatud teabeallika kaitset.

4. Alalisi ja lepingulisi töötajaid, kes annavad teavet käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide kohaselt, ei tohiks nende tööandja ega organisatsioon, kelle heaks nad töötavad, mingil viisil diskrimineerida esitatud teabe põhjal.

▼B

Esimest lõiku ei kohaldata juhul, kui tegemist on tahtliku väärkäitumisega või kui ilmset riski on selgelt ja rängalt eiratud ning kui üldse ei ole võetud selliseid ametialaste kohustustega seotud meetmeid, mis asjaolusid arvestades on selgelt vajalikud, ning kui sellega tekitatakse prognoositavat kahju inimesele või varale või kui rängalt kahjustatakse lennundusohutust.

5. Käesolev artikkel ei takista komisjoni, ametit ega liikmesriike võtmast vajalikke meetmeid, et säilitada või suurendada tsiviillennundusohutust.

6. Käesoleva artikli kohaldamine ei piira määrustes (EL) nr 996/2010 ja (EL) nr 376/2014 teabeallikate kaitse kohta kehtestatud normide kohaldamist.

Artikkel 74

Andmekogu

1. Amet loob koostöös komisjoni ja liikmesriikide pädevate asutustega selliste andmete kogu, mis on vajalikud tulemusliku koostöö tagamiseks ameti ja liikmesriikide pädevate asutuste vahel, kui nad täidavad oma käesoleva määruse kohaseid sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesandeid, ning haldab seda.

Andmekogu peab sisaldama teavet järgmise kohta:

a) sertifikaadid, mille amet ja liikmesriikide pädevad asutused on välja andnud, ja deklaratsioonid, mille amet ja liikmesriikide pädevad asutused on saanud kooskõlas III peatükiga ning artiklitega 64, 65, 77–82;

b) sertifikaadid, mille kvalifitseeritud üksused on ameti ja liikmesriikide pädevate asutuste nimel välja andnud, ja deklaratsioonid, mille kvalifitseeritud üksused on ameti ja liikmesriikide pädevate asutuste nimel saanud kooskõlas artikli 69 lõikega 3;

c) akrediteeringud, mille amet ja liikmesriikide pädevad asutused on andnud kvalifitseeritud üksustele kooskõlas artikliga 69, sealhulgas teave antud akrediteeringute ja õiguste ulatuse kohta;

d) liikmesriikide poolt artikli 2 lõigete 6 ja 7 kohaselt võetud meetmed ja sellekohased komisjoni otsused;

e) artikli 2 lõike 8 kohaselt tehtud liikmesriikide otsused;

f) artikli 41 lõike 5 kohaselt tehtud liikmesriikide otsused;

g) ülesannete eest vastutuse ümberjaotamine liikmesriikide poolt ametile või teisele liikmesriigile kooskõlas artiklitega 64 ja 65, sealhulgas ümberjaotatud ülesannete üksikasjad;

h) artikli 67 kohaselt tehtud komisjoni otsused;

i) liikmesriikide pädevate asutuste teated, milles käsitletakse individuaalseid lennuaja spetsifikatsiooniskeeme ja mis esitatakse ametile artikli 32 lõike 1 punkti b kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktide alusel, ja ameti sellekohased arvamused, mis esitatakse kooskõlas artikli 76 lõikega 7;

▼B

j) artikli 70 lõike 1 ja artikli 71 lõike 1 kohased liikmesriikide teated meetmete kohta, mis võetakse tsiviillennundusohutuse alasele probleemile viivitamatuks reageerimiseks ja seoses erandite tegemisega, ning sellekohased ameti soovitused ja komisjoni otsused;

k) artikli 71 lõike 3 kohased liikmesriikide taotlused olulistele nõuetele vastamise muude viiside kohta ja ameti sellekohased soovitused;

l) artikli 76 lõike 4 kohased ameti teated ja komisjoni sellekohased otsused;

m) liikmesriikide pädevatele asutustele kättesaadav teave muus kui ärilises lennutranspordis käitatavate õhusõidukite tegevuse kohta;

n) teave rahvusvaheliste standardite ja soovituste rakendamise kohta, millele on osutatud artikli 90 lõikes 4;

o) liikmesriikide ja komisjoni otsused, millest on artikli 62 lõike 5 kohaselt teatatud, sealhulgas teave ühiselt täidetavate ülesannete kohta;

p) liikmesriikide poolt artikli 41 lõike 6 kohaselt tehtud erandid ja sellekohased komisjoni otsused;

q) artikli 88 lõike 3 kohaselt võetud ameti meetmed seoses lendudega konfliktipiirkondade kohal;

r) muu teave, mis võib olla vajalik ameti ja liikmesriikide pädevate asutuste vahelise tulemusliku koostöö tagamiseks seoses käesoleva määruse kohaste sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete täitmisega.

2. Liikmesriikide pädevad asutused, lennundusarstid ja lennundusmeditsiinikeskused vahetavad andmekogu kaudu teavet ka pilootide terviseseisundi kohta. Kogu selline teave, mida käsitatakse isikuandmetena, sealhulgas terviseandmed, piirdub rangelt sellega, mida on vaja pilootide tulemuslikuks sertifitseerimiseks ja järelevalveks kooskõlas artikliga 21.

3. Andmekogus sisalduvaid isikuandmeid, sealhulgas terviseandmed, säilitatakse üksnes seni, kuni neid on vaja otstarbeks, milleks andmeid koguti või mille jaoks neid edasi töödeldakse.

4. Liikmesriigid ja amet tagavad, et andmesubjekte teavitatakse eelnevalt nende isikuandmete töötlemisest kõnealuses andmekogus.

5. Liikmesriigid ja amet võivad kooskõlas määruse (EL) 2016/679 artikliga 23 ja määruse (EÜ) nr 45/2001 artikliga 20 piirata andmesubjekti õigusi pääseda ligi andmekogus sisalduvatele isikuandmetele ning neid andmeid parandada ja kustutada niivõrd, kuivõrd see on rangelt vajalik tsiviillennundusohutuse tagamiseks.

▼B

6. Ilma et see piiraks lõike 7 kohaldamist, on komisjonil, ametil, liikmesriikide pädevatel asutustel ja liikmesriikide kõigil pädevatel asutustel, kellele on usaldatud tsiviillennunduses toimunud õnnetuste ja intsidentide uurimine, oma ülesannete täitmiseks veebipõhine ja turvaline juurdepääs kogu andmekogus sisalduvale teabele.

Asjakohasel juhul võivad komisjon ja amet levitada teatavat andmekogus sisalduvat teavet, v.a lõikes 2 osutatud teave, huvitatud isikutele või teha selle kättesaadavaks üldsusele.

Igal juhul teeb amet üldsusele kättesaadavaks järgmise teabe:

a) artikli 2 lõike 4 kohaselt välja antud sertifikaadid ja saadud deklaratsioonid;

b) komisjoni ja liikmesriikide otsused, millest ametit on teavitatud artikli 2 lõigete 6 ja 7 kohaselt;

c) liikmesriikide otsused, millest ametit on teavitatud artikli 2 lõike 11 teise lõigu kohaselt.

7. Andmekogus sisalduvat teavet kaitstakse loata juurdepääsu eest asjakohaste vahendite ja protokollidega. Lõikes 2 osutatud teave on kättesaadav ja see avalikustatakse üksnes isikutele, kes vastutavad pilootide terviseseisundi sertifitseerimise ja järelevalve eest, et nad saaksid täita oma käesolevast määrusest tulenevaid ülesandeid. Piiratud juurdepääsu sellele teabele võib anda ka teistele volitatud isikutele, et tagada andmekogu asjakohane toimimine, eelkõige seoses tehnilise hooldusega. Isikuandmeid sisaldavale teabele juurdepääsu õigust omavad isikud saavad eelneva koolituse kohaldatavate isikuandmete kaitset käsitlevate õigusaktide ja seonduvate kaitsemeetmete kohta.

8. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles sätestatakse andmekogu toimimiseks ja haldamiseks vajalikud normid ning üksikasjalikud nõuded seoses järgmisega:

a) andmekogu loomise ja hooldamise tehnilised aspektid;

b) komisjoni, ameti ja liikmesriikide pädevate asutuste poolt andmekogusse lisamiseks edastatava teabe liigitamine, sh sellise teabe edastamise vorm ja viis;

c) andmekogus sisalduva teabe korrapärane ja standardne ajakohastamine;

d) käesoleva artikli lõike 6 kohaselt andmekogus sisalduva teatava teabe levitamise ja avaldamise üksikasjalik kord;

e) sellise teabe liigitamine, mille liikmesriikide pädevad asutused, lennundusarstid ja lennundusmeditsiinikeskused edastavad andmekogusse pilootide terviseseisundi kohta, sh sellise teabe edastamise vorm ja viis;

▼B

f) üksikasjalik kord, mille abil kaitstakse andmekogus sisalduvat teavet loata juurdepääsu eest, piiratakse juurdepääsu teabele ja kaitstakse andmekogus sisalduvaid isikuandmeid kooskõlas kohaldatava liidu õigusega, mis käsitleb isikuandmete kaitset, kaitstes andmeid eelkõige juhusliku või ebaseadusliku hävitamise, kaotsimineku, muutmise või avalikustamise eest;

g) andmekogus sisalduvate isikuandmete, sh pilootide terviseseisundi alase teabe, mida käsitatakse isikuandmetena, maksimaalne säilitamisaeg;

h) üksikasjalikud tingimused, mille kohaselt liikmesriigid ja amet võivad käesoleva artikli lõike 5 kohaldamisel piirata andmesubjekti õigusi pääseda ligi andmekogus sisalduvatele isikuandmetele ning neid andmeid parandada ja kustutada.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

V PEATÜKK

EUROOPA LIIDU LENNUNDUSOHUTUSAMET

I JAGU

Ülesanded

Artikkel 75

Ameti asutamine ja ülesanded

1. Asutatakse Euroopa Liidu Lennundusohutusamet.

2. Liidu tsiviillennunduse nõuetekohase toimimise ja arenemise tagamiseks kooskõlas artiklis 1 sätestatud eesmärkidega teeb amet järgmist:

a) täidab ülesandeid ja koostab arvamusi kõikides käesoleva määrusega hõlmatud valdkondades;

b) abistab komisjoni käesoleva määruse alusel võetavate meetmete ettevalmistamisel. Kui need meetmed hõlmavad tehnilisi norme, ei või komisjon nende sisu muuta ilma ametiga eelnevalt kooskõlastamata;

c) pakub komisjonile tema ülesannete täitmiseks vajalikku tehnika-, teadus- ja haldusalast tuge;

d) võtab vajalikke meetmeid talle käesoleva määruse või muude liidu õigusaktidega antud volituste piires;

e) teostab kontrolle ja muid järelevalvetoiminguid ning toimetab uurimisi, kui see on vajalik tema käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks või kui komisjon seda nõuab;

▼B

f) täidab oma pädevuse piires liikmesriikide nimel funktsioone ja ülesandeid, mis on neile pandud kohaldatavate rahvusvaheliste konventsioonidega, eelkõige Chicago konventsiooniga;

g) abistab liikmesriikide pädevaid asutusi nende ülesannete täitmisel, eelkõige tegutsedes teabe ja oskusteabe jagamise kohana;

h) aitab käesoleva määrusega hõlmatud küsimuse puhul komisjoni taotluse korral kehtestada ja mõõta tulemusnäitajaid, nendest aru anda ja neid analüüsida, kui liidu õigusega on kehtestatud tsiviillennunduse tulemuslikkuse kavad;

i) edendab liidu lennundusstandardeid ja -norme rahvusvahelisel tasandil, seades sisse asjakohase koostöö kolmandate riikide pädevate asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega;

j) teeb koostööd teiste liidu institutsioonide, organite ja asutustega valdkondades, kus nende tegevus seondub tsiviillennunduse tehniliste aspektidega.

Artikkel 76

Ameti meetmed

1. Taotluse korral aitab amet kooskõlas artiklis 4 sätestatud põhimõtetega komisjonil ette valmistada ettepanekuid käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetavate delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide muutmiseks. Amet esitab sellekohased dokumendid komisjonile arvamustena.

2. Amet esitab komisjonile soovitusi artiklite 70 ja 71 kohaldamiseks.

3. Kooskõlas artikliga 115 ning käesoleva määruse alusel vastu võetud kohaldatavate delegeeritud õigusaktidega ja rakendusaktidega esitab amet sertifitseerimistingimused ja muud üksikasjalikud tehnilised kirjeldused, nõuete täitmise aktsepteeritud meetodid ja juhendmaterjali käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide kohaldamiseks.

4. Amet võtab vastu asjakohased otsused käesoleva artikli lõike 6 ning artiklite 77 – 83, 85 ja 126 kohaldamiseks ning ülesannete kohta, mis on talle pandud artiklite 64 ja 65 kohaselt.

Amet võib teha erandeid juriidilistele ja füüsilistele isikutele, kellele ta on andnud sertifikaadi, artikli 71 lõikes 1 sätestatud juhtudel ja tingimustel.

Sellisel juhul teavitab amet artikli 74 alusel loodud andmekogu kaudu viivitamata komisjoni ja liikmesriike tehtud eranditest, nende põhjustest ning kui see on kohaldatav, vajalikest võetud leevendusmeetmetest.

▼B

Kui erand tehti ajavahemikuks, mis on pikem kui kaheksa järjestikust kuud, või kui amet on teinud sama erandi mitu korda ja selle kehtivusaeg kokku ületab kaheksat kuud, hindab komisjon artikli 71 lõikes 1 sätestatud tingimuste täitmist. Kui komisjoni arvates ei ole kõnealused tingimused täidetud, võtab ta vastu rakendusakti, mis sisaldab sellekohast otsust. Nimetatud rakendusakt avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* ja amet lisab selle artikli 74 alusel loodud andmekogusse.

Pärast kõnealusest rakendusaktist teatamist tunnistab amet viivitamata erandi kehtetuks.

5. Amet esitab aruandeid artikli 85 kohaselt tehtud kontrollide ja muude järelevalvetoimingute kohta.

6. Amet reageerib ilma põhjendamatu viivituseta käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvale kiireloomulisele ohutusprobleemile:

a) määrates kindlaks korrigeerivad meetmed, mille peavad võtma füüsilised ja juriidilised isikud, kelle suhtes amet tegutseb pädeva asutusena, ning levitades kõnealustele isikutele seonduvat teavet, sealhulgas suuniseid või soovitusi, kui on vaja tagada artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamine; amet võib välja anda ka muudele lennundustegevustega seotud füüsilistele ja juriidilistele isikutele suunatud ohutusbülletääne, mis sisaldavad mittesiduvat teavet või soovitusi;

b) määrates kindlaks ohutuseesmärgid ja soovitades korrigeerivaid meetmeid, mida liikmesriikide pädevad asutused peaksid võtma, ning levitades kõnealustele liikmesriikide pädevatele asutustele seonduvat teavet, kui see on vajalik artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamise tagamiseks.

Seoses punktiga b teavitavad liikmesriikide pädevad asutused ametit põhjendamatu viivituseta ameti poolt kindlaks määratud ohutuseesmärkide saavutamiseks võetud meetmetest. Peale selle, kui probleem mõjutab rohkem kui ühte liikmesriiki, teevad asjaomased liikmesriikide pädevad asutused ametiga koostööd, et tagada nende ohutuseesmärkide saavutamiseks vajalike meetmete võtmine koordineeritud viisil.

7. Amet esitab arvamusi selliste individuaalsete lennuaja spetsifikatsiooniskeemide kohta, mille kohta liikmesriigid teevad ettepaneku artikli 32 lõike 1 punkti b kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktide alusel ja mis erinevad ameti vastu võetud sertifitseerimistingimustest.

Artikkel 77

Lennukõlblikkuse ja keskkonnaohutuse sertifitseerimine

1. Artikli 2 lõike 1 punktis a ja artikli 2 lõike 1 punkti b alapunktis i osutatud toodete, osade, teisaldatava varustuse ja mehitamata õhusõiduki kaugjuhtimisseadmete puhul täidab amet asjakohasel juhul ning vastavalt Chicago konventsioonile või selle lisadele liikmesriikide nimel projekteerimis-, tootja- või registreerimisriigi funktsioone ja ülesandeid, mis on seotud projekti sertifitseerimise ja jätkuvat lennukõlblikkust käsitleva kohustusliku teabega. Selleks teeb ta eelkõige järgmist:

▼B

a) kehtestab sertifitseerimisaluse iga sellise toote ja mehitamata õhusõiduki kaugjuhtimisseadme projekti kohta, mille jaoks on taotletud tüübisertifikaati, piiratud tüübisertifikaati või tüübisertifikaadi või piiratud tüübisertifikaadi muutmist, sealhulgas täiendavat tüübisertifikaati, remonditööde projekti heakskiitu või käitussobivuse andmete heakskiitu kooskõlas artikliga 11 või artikli 56 lõikega 1, ning teatab sertifitseerimisalusest taotlejale;

b) kehtestab sertifitseerimisaluse iga sellise osa või teisaldatava varustuse projekti kohta, millele on taotletud sertifikaati kooskõlas artikliga 12 või 13 või artikli 56 lõikega 1, ning teatab sertifitseerimisalusest taotlejale;

c) annab õhusõidukile, millele on taotletud lennuluba kooskõlas artikli 18 lõike 2 esimese lõigu punktiga b või artikli 56 lõikega 1, heakskiidu projektiga seotud lennutingimuste kohta;

d) kehtestab ja teeb kättesaadavaks lennukõlblikkus- ja keskkonnanõuetele vastavuse normid selliste toodete, osade, teisaldatava varustuse ja mehitamata õhusõiduki kaugjuhtimisseadme projekti kohta, mille puhul tuleb esitada artikli 18 lõike 1 punkti a või artikli 56 lõike 5 kohane deklaratsioon;

e) vastutab artikli 62 lõike 2 kohase sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete eest seoses artikli 11, artikli 18 lõike 1 punkti b või artikli 56 lõike 1 kohase toodete projekti tüübisertifikaatide, piiratud tüübisertifikaatide, muudatuste sertifikaatide, sh täiendavate tüübisertifikaatide, remonditööde projektide heakskiitude ja käitussobivuse andmete heakskiitude eest;

f) vastutab artikli 62 lõike 2 kohase sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete eest seoses artiklite 12 ja 13 ning artikli 56 lõike 1 kohase osade, teisaldatava varustuse ja mehitamata õhusõiduki kaugjuhtimisseadmete projekti sertifikaatidega;

g) annab nende toodete projekti kohta, mida ta sertifitseerib kooskõlas artikliga 11 ja artikli 56 lõikega 1, välja asjakohaseid keskkonnanõuetele vastavuse andmelehti;

h) tagab tema poolt sertifitseeritud ja järelevalvatava toodete, osade, teisaldatava varustuse ja mehitamata õhusõiduki kaugjuhtimisseadmete projektiga seotud jätkuva lennukõlblikkuse funktsioonid, sealhulgas reageerib põhjendamatu viivituseta ohutus- või julgestusprobleemile ning esitab ja levitab asjakohast kohustuslikku teavet.

2. Amet vastutab artikli 62 lõike 2 kohase sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete eest seoses järgmisega:

a) kooskõlas artikli 15 lõikega 1, artikli 19 lõike 1 punktiga g ning artikli 56 lõigetega 1 ja 5 toodete, osade, teisaldatava varustuse ja mehitamata õhusõiduki kaugjuhtimisseadmete projekti eest vastutavatele organisatsioonidele antavad heakskiidud ja nende esitatud deklaratsioonid;

▼B

b) kooskõlas artikliga 15, artikli 19 lõike 1 punktiga g ja artikli 56 lõigetega 1 ja 5 toodete, osade, teisaldatava varustuse ja mehitamata õhusõiduki kaugjuhtimisseadmete tootmise, hooldamise ja jätkuva lennukõlblikkuse tagamise eest vastutavatele organisatsioonidele antavad heakskiidud ja nende esitatud deklaratsioonid ning toote, osa, teisaldatava varustuse või mehitamata õhusõiduki kaugjuhtimisseadme hooldusjärgse käibelelaskmise eest vastutavate töötajate koolitusorganisatsioonidele antavad heakskiidud ja nende esitatud deklaratsioonid, kui nende organisatsioonide peamine tegevuskoht on Chicago konventsiooni alusel liikmesriikide vastutusalasse kuuluvast territooriumist väljaspool.

3. Amet vastutab kooskõlas artikli 62 lõikega 2 järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete eest seoses organisatsiooni poolt kooskõlas artikli 18 lõike 1 punktiga a ja artikli 56 lõikega 5 esitatud deklaratsiooniga toote, osa, teisaldatava varustuse või mehitamata õhusõiduki kaugjuhtimisseadme projekti üksikasjalikele tehnilistele spetsifikatsioonidele vastavuse kohta.

Artikkel 78

Õhusõiduki meeskonna sertifitseerimine

1. Amet vastutab artikli 62 lõike 2 kohase sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete eest seoses pilootide koolitusorganisatsioonidele ja salongitöötajate koolitusorganisatsioonidele ning artiklis 24 ning artikli 56 lõigetes 1 ja 5 osutatud lennundusmeditsiinikeskustele antavate heakskiitudega ja nende esitatud deklaratsioonidega, kui nende organisatsioonide ja keskuste peamine tegevuskoht on Chicago konventsiooni alusel liikmesriikide vastutusalasse kuuluvast territooriumist väljaspool.

2. Amet vastutab artikli 62 lõike 2 kohase sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete eest seoses artikli 25 ning artikli 56 lõigete 1 ja 5 kohaste lennutreeningseadmete sertifikaatide ja neid käsitlevate deklaratsioonidega kõigil järgmistel juhtudel:

a) seadet käitab organisatsioon, kelle peamine tegevuskoht on Chicago konventsiooni alusel liikmesriikide vastutusalasse kuuluvast territooriumist väljaspool;

b) seade asub Chicago konventsiooni alusel liikmesriikide vastutusalasse kuuluvast territooriumist väljaspool.

Artikkel 79

Ohutusega seotud lennuvälja varustuse sertifitseerimine

Seoses artiklis 35 osutatud ohutusega seotud lennuvälja varustusega teeb amet järgmist:

a) kehtestab ja teeb taotlejale teatavaks üksikasjalikud tehnilised kirjeldused, mida kohaldatakse artikli 35 kohaselt sertifitseeritavate ohutusega seotud lennuvälja varustuse suhtes;

b) kehtestab ja teeb kättesaadavaks üksikasjalikud tehnilised kirjeldused, mida kohaldatakse ohutusega seotud lennuvälja varustuse suhtes, mille kohta tuleb artikli 35 kohaselt esitada deklaratsioon;

▼B

c) vastutab artikli 62 lõike 2 kohase sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete eest seoses artikli 35 kohaste ohutusega seotud lennuvälja varustuse sertifikaatidega ja artikli 35 kohaselt sellise varustuse kohta esitatud deklaratsioonidega.

Artikkel 80

ATM/ANS-teenused

1. Amet vastutab artikli 62 lõike 2 kohase sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete eest seoses järgmisega:

a) artiklis 41 osutatud ATM/ANS-teenuste osutajate sertifikaadid, kui nende teenuseosutajate peamine tegevuskoht on Chicago konventsiooni alusel liikmesriikide vastutusalasse kuuluvast territooriumist väljaspool ning nad vastutavad ATM/ANS-teenuste osutamise eest õhuruumis sellise territooriumi kohal, mille suhtes kohaldatakse aluslepinguid;

b) artiklis 41 osutatud ATM/ANS-teenuste osutajate sertifikaadid, kui nad osutavad üleeuroopalisi ATM/ANS-teenuseid;

c) artiklis 42 osutatud organisatsioonide sertifikaadid ja nende esitatud deklaratsioonid, kui need organisatsioonid tegelevad käesoleva lõike punktis b osutatud teenuste pakkumisel kasutatavate ATM/ANS-süsteemide ja ATM/ANS-koostisosade projekteerimise, tootmise või hooldamisega, kaasa arvatud juhul, kui need aitavad kaasa Euroopa lennuliikluse uue põlvkonna juhtimissüsteemi (SESAR) rakendamisele;

d) selliste ATM/ANS-teenuste osutajate esitatud deklaratsioonid, kellele amet on välja andnud sertifikaadi kooskõlas käesoleva lõike punktidega a ja b, seoses ATM/ANS-süsteemide ja ATM/ANS-koostisosadega, mille kõnealused teenuseosutajad on võtnud kasutusele kooskõlas artikli 45 lõikega 1.

2. Kui see on artiklis 47 osutatud delegeeritud õigusaktides nii sätestatud, teeb amet seoses artiklis 45 osutatud ATM/ANS-süsteemide ja ATM/ANS-koostisosadega, kaasa arvatud juhul, kui need aitavad kaasa SESARi rakendamisele, järgmist:

a) kehtestab ja teeb taotlejale teatavaks üksikasjalikud tehnilised kirjeldused, mida kohaldatakse artikli 45 lõike 2 kohaselt sertifitseerimisele kuuluvate ATM/ANS-süsteemide ja ATM/ANS-koostisosade suhtes;

b) kehtestab ja teeb kättesaadavaks üksikasjalikud tehnilised kirjeldused, mida kohaldatakse ATM/ANS-süsteemide ja ATM/ANS-koostisosade suhtes, mille kohta tuleb esitada artikli 45 lõike 2 kohane deklaratsioon;

c) vastutab artikli 62 lõike 2 kohase sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete eest seoses artikli 45 lõike 2 kohaste sertifikaatide ja deklaratsioonidega, mis käsitlevad ATM/ANS-süsteeme ja ATM/ANS-koostisosi.

▼B

Artikkel 81

Lennujuhtide koolitusorganisatsioonide sertifitseerimine

Amet vastutab artikli 62 lõike 2 kohase sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete eest seoses artiklis 51 osutatud lennujuhtide koolitusorganisatsioonidega ja vajaduse korral ka seoses nende personaliga, kui nende organisatsioonide peamine tegevuskoht on Chicago konventsiooni alusel liikmesriikide vastutusalasse kuuluvast territooriumist väljaspool.

Artikkel 82

Kolmanda riigi õhusõiduki käitajad ja rahvusvaheline ohutusjärelevalve

1. Amet vastutab artikli 62 lõike 2 kohaste sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete eest seoses artiklis 60 osutatud õhusõiduki käitamise ja õhusõiduki käitajate lubade ja deklaratsioonidega, v.a juhul, kui asjaomaste õhusõiduki käitajate puhul täidab käitajariigi funktsioone ja kohustusi liikmesriik.

2. Amet vastutab artikli 62 lõike 2 kohaste sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete eest seoses artikli 61 lõike 1 punktis a osutatud lubade välja andmisega õhusõidukitele ja pilootidele.

3. Taotluse korral aitab amet komisjonil rakendada määrust (EÜ) nr 2111/2005, teostades kõik vajalikud ohutusalased hindamised kolmanda riigi käitajate ja nende järelevalve eest vastutavate asutuste suhtes, muu hulgas tehes kontrollkäike kohapeal. Ta esitab kõnealuste hindamiste tulemused ja asjakohased soovitused komisjonile.

Artikkel 83

Ameti toimetatavad uurimised

1. Amet toimetab ise või liikmesriikide pädevate asutuste või kvalifitseeritud üksuste kaudu uurimisi, mis on vajalikud artikli 62 lõike 2 kohaste sertifitseerimise, järelevalve ja nõuete täitmise tagamisega seotud ülesannete täitmiseks.

2. Lõikes 1 osutatud uurimiste toimetamisel on ametil õigus:

a) nõuda kogu vajalikku teavet juriidilistelt ja füüsilistelt isikutelt, kellele ta on välja andnud sertifikaadi või kes on talle esitanud deklaratsiooni;

b) nõuda kõnealustelt isikutelt suulisi selgitusi iga seiga, dokumendi, eseme või protseduuri kohta või mõnes muus küsimuses, mis on asjakohane selle kindlakstegemiseks, kas isik järgib käesolevat määrust ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusakte ja rakendusakte;

▼B

c) siseneda kõnealuste isikute asjaomastesse ruumidesse ja transpordivahenditesse ning asjaomasele territooriumile;

d) uurida ja kopeerida kõiki kõnealuste isikute käsutuses olevaid või neile kättesaadavaid asjaomaseid dokumente, kirjeid või andmeid ning teha nendest väljavõtteid, olenemata sellest, millisele andmekandjale teave on salvestatud.

Selle kindlakstegemiseks, kas isik, kellele amet on välja andnud sertifikaadi või kes on talle esitanud deklaratsiooni, järgib käesolevat määrust ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusakte ja rakendusakte, võib amet ka kasutada esimeses lõigus sätestatud õigust kõikide teiste juriidiliste ja füüsiliste isikute suhtes, kelle puhul on põhjust arvata, et nende käsutuses on sellekohane vajalik teave või et neil on juurdepääs sellisele teabele. Käesolevas lõikes sätestatud õigusi kasutatakse vastavalt selle liikmesriigi või kolmanda riigi õigusele, kus uurimist toimetatakse, ning seejuures võetakse asjakohaselt arvesse asjaomaste isikute õigusi ja õigustatud huve ning järgitakse proportsionaalsuse põhimõtet.

Kui asjaomastesse ruumidesse ja transpordivahenditesse ning asjaomasele territooriumile sisenemiseks, nagu on osutatud esimese lõigu punktis c, on kohaldatava siseriikliku õiguse kohaselt vaja eelnevalt saada asjaomase liikmesriigi või kolmanda riigi kohtu või haldusorgani luba, kasutatakse kõnealuseid õigusi alles pärast eelneva loa saamist.

3. Amet tagab, et uurimises osalevad ameti töötajad ja asjakohasel juhul muud eksperdid on selleks piisavalt kvalifitseeritud ja asjakohaselt instrueeritud ning nõuetekohaselt volitatud. Kõnealused isikud peavad kohustuste täitmisel esitama kirjaliku volituse.

4. Ameti taotluse korral abistavad teda uurimises selle liikmesriigi pädevate asutuste ametnikud, kelle territooriumil uurimist toimetatakse. Abi taotlemise korral teavitab amet aegsasti enne uurimist seda liikmesriiki, kelle territooriumil hakatakse uurimist toimetama, uurimisest ja taotletavast abist.

Artikkel 84

Trahvid ja perioodilised karistusmaksed

1. Komisjon võib ameti taotluse korral määrata juriidilisele või füüsilisele isikule, kellele amet on välja andnud sertifikaadi või kes on talle esitanud deklaratsiooni kooskõlas käesoleva määrusega, ühe järgmistest või mõlemad järgmised:

a) trahv, kui isik on tahtlikult või hooletusest eiranud käesoleva määruse või selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide või rakendusaktide sätteid;

b) perioodiline karistusmakse, kui isik jätkab mõne sätte rikkumist, et mõjutada kõnealust isikut asjaomast sätet täitma.

▼B

2. Lõikes 1 osutatud trahvid ja perioodilised karistusmaksed peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Nende määramisel võetakse arvesse juhtumi tõsidust, eelkõige seda, kui suurt ohtu kujutab see ohutuse või keskkonnakaitse seisukohast, ning tegevust, millega rikkumine on seotud, ja asjaomase juriidilise või füüsilise isiku majandussuutlikkust.

Trahvi suurus ei tohi ületada 4 % asjaomase juriidilise või füüsilise isiku aastasest sissetulekust või käibest. Perioodilise karistusmakse suurus ei tohi ületada 2,5 % asjaomase juriidilise või füüsilise isiku keskmisest päevasest sissetulekust või käibest.

3. Komisjon määrab lõike 1 kohaselt trahve ja perioodilisi karistusmakseid üksnes juhul, kui muud käesolevas määruses ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktides ja rakendusaktides selliste rikkumiste käsitlemiseks sätestatud meetmed on ebapiisavad või ebaproportsionaalsed.

4. Seoses käesoleva artikli sätete kohaste trahvide ja perioodiliste karistusmaksete määramisega võtab komisjon kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusaktid, milles sätestatakse:

a) trahvide ja perioodiliste karistusmaksete suuruse kehtestamise üksikasjalikud kriteeriumid ja meetodid;

b) üksikasjalikud normid, mis käsitlevad järelepärimiste tegemist, sellekohaseid meetmeid ning aruandlust, samuti otsuste tegemist, sealhulgas sätted kaitseõiguste, andmetele juurdepääsu, õigusliku esindamise ja konfidentsiaalsuse kohta ning ajutised sätted, ning

c) trahvide ja perioodiliste karistusmaksete kogumise kord.

5. Euroopa Kohtul on täielik pädevus vaadata läbi lõike 1 kohaselt tehtud komisjoni otsused. Ta võib määratud trahvi või perioodilise karistusmakse tühistada või seda vähendada või suurendada.

6. Lõike 1 kohaselt tehtud komisjoni otsused ei ole oma olemuselt karistusõiguslikud.

Artikkel 85

Järelevalve liikmesriikide üle

1. Amet aitab komisjonil teostada järelevalvet selle üle, kuidas liikmesriigid kohaldavad käesolevat määrust ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusakte ja rakendusakte, tehes kontrolle ja muid järelevalvetoiminguid. Kontrollide ja muude järelevalvetoimingute eesmärk on ühtlasi aidata liikmesriikidel tagada käesoleva määruse ja selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide ühetaolist kohaldamist ning parimate tavade jagamist.

Amet annab komisjonile aru käesoleva lõike kohaselt tehtud kontrollidest ja muudest järelevalvetoimingutest.

▼B

2. Lõikes 1 osutatud kontrollide ja muude järelevalvetoimingute teostamisel on ametil õigus:

a) nõuda kõigilt liikmesriikide pädevatelt asutustelt ning füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt, kelle suhtes käesolevat määrust kohaldatakse, kogu vajalikku teavet;

b) nõuda kõnealustelt asutustelt ja isikutelt suulisi selgitusi iga seiga, dokumendi, eseme või protseduuri kohta või mõnes muus küsimuses, mis on asjakohane selle kindlakstegemiseks, kas liikmesriik järgib käesolevat määrust ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusakte ja rakendusakte;

c) siseneda kõnealuste asutuste ja isikute asjaomastesse ruumidesse ja transpordivahenditesse ning asjaomasele territooriumile;

d) uurida ja kopeerida kõiki kõnealuste asutuste ja isikute käsutuses olevaid või neile kättesaadavaid asjakohaseid dokumente, kirjeid või andmeid ning teha nendest väljavõtteid, olenemata sellest, millisele andmekandjale teave on salvestatud.

Selle kindlakstegemiseks, kas liikmesriik järgib käesolevat määrust ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusakte ja rakendusakte, võib amet ka kasutada esimeses lõigus osutatud õigust kõikide teiste juriidiliste või füüsiliste isikute suhtes, kelle puhul on põhjust arvata, et nende käsutuses on sellekohane vajalik teave või et neil on juurdepääs sellisele teabele.

Käesolevas lõikes sätestatud õigusi kasutatakse vastavalt selle liikmesriigi õigusele, kus kontrolli või muid järelevalvetoiminguid teostatakse, ning seejuures võetakse nõuetekohaselt arvesse asjaomaste asutuste ja isikute õigusi ja õigustatud huve ning järgitakse proportsionaalsuse põhimõtet. Kui asjaomastesse ruumidesse ja transpordivahenditesse ning asjaomasele territooriumile sisenemiseks, nagu on osutatud esimese lõigu punktis c, on kohaldatava liikmesriigi õiguse kohaselt vaja eelnevalt saada asjaomase liikmesriigi kohtu või haldusorgani luba, kasutatakse kõnealuseid õigusi alles pärast eelneva loa saamist.

3. Amet tagab, et kontrollimises või muus järelevalvetoimingus osalevad ameti töötajad ja asjakohasel juhul muud eksperdid on selleks piisavalt kvalifitseeritud ja asjakohaselt instrueeritud. Kõnealused isikud peavad kontrollide tegemisel esitama kirjaliku volituse.

Amet teavitab asjaomast liikmesriiki aegsasti enne kontrolli teostamist tegevuse sisust, eesmärgist ja alguskuupäevast ning esitab seda toimingut teostavate ameti töötajate või muude ekspertide andmed.

4. Asjaomane liikmesriik aitab kaasa kontrolli või muu järelevalvetoimingu teostamisele. Ta tagab asjaomaste asutuste ja isikute koostöö ametiga.

Kui juriidiline või füüsiline isik ei tee ametiga koostööd, annavad asjaomase liikmesriigi pädevad asutused ametile kontrolli või muu järelevalvetoimingu teostamiseks vajalikku abi.

▼B

5. Kui käesoleva artikli kohane kontroll või muu järelevalvetoiming hõlmab kontrolli või muu järelevalvetoimingu teostamist käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluva juriidilise või füüsilise isiku suhtes, kohaldatakse artikli 83 lõikeid 2, 3 ja 4.

6. Liikmesriigi taotluse korral tehakse aruanded, mille amet on koostanud vastavalt lõikele 1, kättesaadavaks selle liikmesriigi ametlikus keeles või ametlikes keeltes, kus kontrolli teostati.

7. Amet avaldab kokkuvõtliku teabe selle kohta, kuidas liikmesriigid kohaldavad käesolevat määrust ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusakte ja rakendusakte. See sisaldab artikli 72 lõikes 7 osutatud iga-aastases ohutusaruandes esitatud teavet.

8. Amet aitab hinnata käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide rakendamise mõju, ilma et see piiraks komisjoni õigust teostada hindamist artikli 124 alusel, võttes arvesse artiklis 1 sätestatud eesmärke.

9. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud normid ameti töömeetodite kohta seoses käesolevast artiklist tulenevate ülesannete täitmisega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 86

Teadusuuringud ja innovatsioon

1. Amet aitab komisjonil ja liikmesriikidel välja selgitada põhilised uurimisteemad tsiviillennunduse valdkonnas, et aidata tagada sidusus ja kooskõla avaliku sektori vahenditest rahastavate teadusuuringute ja arendustegevuse ning käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate poliitikameetmete vahel.

2. Amet toetab komisjoni liidu teadusuuringute ja innovatsiooni alaste asjakohaste raamprogrammide ning iga- ja mitmeaastaste tööprogrammide koostamisel ja täitmisel, sealhulgas hindamisel, rahastatud projektide läbivaatamisel ning teadus- ja innovatsiooniprojektide tulemuste rakendamisel.

Amet rakendab teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi tsiviillennundusega seotud osi, kui komisjon on teda selleks asjakohaselt volitanud.

3. Amet võib korraldada ja rahastada uuringuid, kuivõrd need on rangelt seotud tema pädevusse kuuluva tegevuse edendamisega. Ameti teadusalased vajadused ja sellekohane tegevus lisatakse ameti iga-aastasesse tööprogrammi.

4. Ameti rahastatud teadusuuringute tulemused avaldatakse, v.a juhul, kui selle välistavad kohaldatavad intellektuaalomandiõiguse normid või artiklis 123 osutatud ameti julgeolekueeskirjad.

▼B

5. Lisaks käesoleva artikli lõigetes 1–4 ja artiklis 75 osutatud ülesannetele võib amet tegeleda ka sihtotstarbeliste teadusuuringutega, tingimusel et need on kooskõlas ameti ülesannete ja käesoleva määruse eesmärkidega.

Artikkel 87

Keskkonnakaitse

1. Heitkoguste ja müraga seotud meetmed, mida amet võtab toodete projekti sertifitseerimise eesmärgil kooskõlas artikliga 11, on suunatud asjaomaste tsiviillennundustoodetega kliimale, keskkonnale ja inimeste tervisele tekitatava märkimisväärse kahjuliku mõju ärahoidmisele, võttes seejuures nõuetekohaselt arvesse rahvusvahelisi standardeid ja soovitusi, kasu keskkonnale, tehnilist teostatavust ja majanduslikku mõju.

2. Komisjon, amet, muud liidu institutsioonid, organid ja asutused ning liikmesriigid teevad oma pädevusvaldkonna piires koostööd keskkonnaküsimustes, kaasa arvatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2003/87/EÜ ([1]) ning määruses (EÜ) nr 1907/2006 käsitletud küsimustes, selle tagamiseks, et võetaks arvesse kliima ja keskkonnakaitse, inimeste tervise ja tsiviillennunduse muude, tehniliste aspektide vastastikust sõltuvust, võttes seejuures kohaselt arvesse rahvusvahelisi standardeid ja soovitusi, kasu keskkonnale, tehnilist teostatavust ja majanduslikku mõju.

3. Amet abistab komisjoni tsiviillennunduse valdkonnas rakendatava keskkonnakaitsepoliitika ja sellekohaste meetmete kindlaksmääramisel ja koordineerimisel, kui tal on asjakohane oskusteave, eelkõige korraldab ta uuringuid ja simulatsioone ning annab tehnikaalast nõu, võttes seejuures arvesse kliima ja keskkonnakaitse, inimeste tervise ja tsiviillennunduse muude, tehniliste aspektide vahelist vastastikust sõltuvust.

4. Huvitatud isikute ja üldsuse teavitamiseks avaldab amet vähemalt iga kolme aasta järel keskkonnaülevaate, milles kirjeldatakse objektiivselt keskkonnakaitse olukorda liidu tsiviillennunduses.

Ülevaate koostamisel tugineb amet eeskätt liidu institutsioonides ja asutustes juba olemasolevale teabele ja avalikult kättesaadavale teabele.

Ülevaate koostamisel teeb amet koostööd liikmesriikidega ning konsulteerib asjakohaste sidusrühmade ja organisatsioonidega.

Ülevaade sisaldab ka soovitusi eesmärgiga parandada liidus tsiviillennunduse valdkonnas keskkonnakaitse taset.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

▼B

Artikkel 88

Tsiviillennundusohutuse ja -julgestuse vastastikune sõltuvus

1. Komisjon, amet ja liikmesriigid teevad koostööd tsiviillennundusega seotud julgestusküsimustes, sealhulgas küberturbe alal valdkondades, kus tsiviillennundusohutus ja -julgestus on vastastikku sõltuvad.

2. Amet annab valdkondades, kus tsiviillennundusohutus ja -julgestus on vastastikku sõltuvad, taotluse korral oma ohutusalase oskusteabe piires komisjonile Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 300/2008 ([1]) ja liidu õigusaktide muude asjakohaste sätete rakendamise raames tehnilist abi.

3. Selleks et aidata kaitsta tsiviillennundust ebaseadusliku sekkumise eest juhul, kui tsiviillennundusohutus ja -julgestus on vastastikku sõltuvad, reageerib amet vajaduse korral põhjendamatu viivituseta liikmesriikide ühistele kiireloomulistele probleemidele, mis kuuluvad käesoleva määruse kohaldamisalasse, tehes selleks järgmist:

a) võtab artikli 77 lõike 1 punkti h kohaseid meetmeid haavatavuste käsitlemiseks õhusõiduki projektis;

b) soovitab liikmesriikide pädevatele asutustele või füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kelle suhtes käesolevat määrust kohaldatakse, võtmiseks korrigeerivaid meetmeid ja/või levitab kõnealustele asutustele ja isikutele asjakohast teavet juhul, kui probleem mõjutab õhusõiduki käitamist, sealhulgas konfliktipiirkondadest tsiviillennundusele tulenevate ohtude puhul.

Enne esimese lõigu punktides a ja b osutatud meetmete võtmist hangib amet komisjonilt nõusoleku ja konsulteerib liikmesriikidega. Amet lähtub nimetatud meetmete puhul võimaluse korral liidu ühistest riskihinnangutest ning võtab arvesse kiire reageerimise vajadust hädaolukorras.

Artikkel 89

Tsiviillennundusohutuse ja sotsiaal-majanduslike tegurite vastastikune sõltuvus

1. Komisjon, amet, muud liidu institutsioonid, organid ja asutused ning liikmesriigid teevad oma vastava pädevuse ulatuses koostööd, et tagada tsiviillennundusohutuse ja seonduvate sotsiaal-majanduslike tegurite vastastikuse sõltuvuse arvessevõtmine, muu hulgas regulatiivmenetlustes, järelevalves ja määruse (EL) nr 376/2014 artiklis 2 määratletud õiglase suhtumise rakendamisel, et käsitleda sotsiaal-majanduslikke riske lennundusohutusele.

2. Selliste vastastikuste sõltuvuste käsitlemisel konsulteerib amet asjaomaste sidusrühmadega.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2008. aasta määrus (EÜ) nr 300/2008, mis käsitleb tsiviillennundusjulgestuse ühiseeskirju ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2320/2002 (ELT L 97, 9.4.2008, lk 72).

▼B

3. Amet avaldab iga kolme aasta tagant objektiivse ülevaate võetud meetmetest ja abinõudest, eelkõige nendest, mida võeti tsiviillennundusohutuse ja sotsiaal-majanduslike tegurite vastastikuse sõltuvuse käsitlemiseks.

Artikkel 90

Rahvusvaheline koostöö

1. Amet abistab taotluse korral komisjoni suhtlemisel kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega käesoleva määrusega hõlmatud küsimustes. Eelkõige aitab selline abi ühtlustada norme, tunnustada Euroopa tööstuse huvides vastastikku sertifikaate ning edendada Euroopa lennundusohutusstandardeid.

2. Amet võib teha koostööd kolmandate riikide pädevate asutustega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, kes on pädevad käesoleva määrusega hõlmatud küsimustes. Selleks võib amet komisjoniga eelnevalt konsulteerides sõlmida kõnealuste asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega koostöökokkuleppe. Koostöökokkulepe ei too liidule ega selle liikmesriikidele kaasa õiguslikke kohustusi.

3. Amet aitab liikmesriikidel kasutada nende õigusi ja täita nende kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelistest lepingutest, käesoleva määrusega hõlmatud küsimustes, eelkõige Chicago konventsioonist tulenevaid õigusi ja kohustusi.

Amet võib tegutseda ICAO raamistikus piirkondliku ohutusjärelevalve organisatsioonina.

4. Amet lisab koostöös komisjoni ja liikmesriikidega artiklis 74 osutatud andmekogusse järgmise teabe, mida ta vajaduse korral ajakohastab:

a) teave käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide, käesoleva määruse alusel võetud meetmete ning rahvusvaheliste standardite ja soovituste omavahelise kooskõla kohta;

b) kõikide liikmesriikide jaoks ühine muu selline teave käesoleva määruse rakendamise kohta, mida ICAO vajab selleks, et jälgida, kuidas liikmesriigid järgivad Chicago konventsiooni ning rahvusvahelisi standardeid ja soovitusi.

Liikmesriigid kasutavad kõnealust teavet Chicago konventsiooni artiklist 38 tulenevate kohustuste täitmisel ja ICAOle ICAO üldise ohutusjärelevalve auditiprogrammi alusel teabe esitamisel.

5. Ilma et see piiraks asjakohaste aluslepingu sätete kohaldamist, teevad komisjon, amet ja ICAO tegevuses osalevad liikmesriikide pädevad asutused eksperdivõrgustiku kaudu koostööd käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvates ja ICAO tööga seotud tehnilistes küsimustes. Amet pakub kõnealusele võrgustikule vajalikku haldustuge, sealhulgas abi selle kohtumiste ettevalmistamisel ja korraldamisel.

▼B

6. Lisaks käesoleva artikli lõigetes 1–5 ja artiklis 75 osutatud ülesannetele võib amet teha sihtotstarbelist tehnilist koostööd ning korraldada teadusuuringuid ja abiprojekte kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, tingimusel et selline tegevus on kooskõlas ameti ülesannete ja artiklis 1 sätestatud eesmärkidega.

Artikkel 91

Kriisijuhtimine lennunduses

1. Amet aitab oma pädevuse piires õigeaegselt reageerida lennunduskriisidele ja neid leevendada, kooskõlastades oma tegevuse muude asjakohaste sidusrühmadega.

2. Amet osaleb komisjoni määruse (EL) nr 677/2011 ([1]) artikli 18 kohaselt loodud Euroopa lennunduskriiside koordineerimisüksuse tegevuses.

Artikkel 92

Lennunduskoolitus

1. Selleks et edendada käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide parimatele tavadele vastavat ja ühetaolist rakendamist, võib amet lennunduskoolitaja taotluse korral hinnata koolitaja ja tema koolituskursuste vastavust ameti kehtestatud ja tema ametlikus väljaandes avaldatud nõuetele. Pärast vastavuse kindlakstegemist on koolitajal õigus pakkuda ameti poolt heakskiidetud koolituskursusi.

2. Amet võib pakkuda koolitust, mis on peamiselt suunatud tema enda ja liikmesriikide pädevate asutuste töötajatele, kuid ka kolmandate riikide pädevatele asutustele, rahvusvahelistele organisatsioonidele, käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvatele füüsilistele ja juriidilistele isikutele ning muudele huvitatud isikutele kas oma koolitusressursside kaudu või vajaduse korral välistele koolitajatele tuginedes.

▼M3

Artikkel 93

Ühtse Euroopa taeva algatuse rakendamine

Amet annab valdkondades, milles tal on vastav oskusteave, taotluse korral komisjonile tehnilist abi ühtse Euroopa taeva algatuse rakendamisel, tehes eelkõige järgmist:

a) teeb tehnilisi kontrolle, tehnilisi uurimisi ning uuringuid;

b) toetab käesoleva määrusega hõlmatud küsimustes ning koostöös määruse (EL) 2024/2803 artiklis 13 sätestatud tulemushindamiskoguga aeronavigatsiooniteenuste ja võrgustikufunktsioonide tulemussüsteemi rakendamist;

([1]) Komisjoni 7. juuli 2011. aasta määrus (EL) nr 677/2011, millega kehtestatakse lennuliikluse korraldamise (ATM) võrgustiku funktsioonide üksikasjalikud rakenduseeskirjad ja muudetakse määrust (EL) nr 691/2010 (ELT L 185, 15.7.2011, lk 1).

▼M3

c) aitab rakendada Euroopa lennuliikluse korraldamise üldkava, sealhulgas aitab töötada välja ja rakendada SESARi projekti.

▼B

II JAGU

sisemine struktuur

Artikkel 94

Õiguslik staatus, asukoht ja kohalikud bürood

1. Amet on liidu asutus. Amet on juriidiline isik.

2. Ametil on igas liikmesriigis kõige laialdasem õigusvõime, mis vastavalt selle riigi õigusele on juriidilistel isikutel. Eelkõige võib amet omandada ja võõrandada vallas- ja kinnisasju ning olla kohtus menetlusosaliseks.

3. Amet asub Saksamaa Liitvabariigis Kölnis.

4. Amet võib kooskõlas artikli 104 lõikega 4 asutada kohalikke büroosid liikmesriikides või paigutada töötajaid liidu delegatsioonidesse kolmandates riikides.

5. Ametit esindab õiguslikult selle tegevdirektor.

Artikkel 95

Töötajad

1. Ameti töötajate suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu ametnike personalieeskirju, Euroopa Liidu muude teenistujate teenistustingimusi ([1]) ning liidu institutsioonide kokkuleppel nende personalieeskirjade ja teenistustingimuste jõustamiseks vastu võetud norme.

2. Amet võib kasutada riikide lähetatud eksperte või muid ametiväliseid töötajaid. Haldusnõukogu võtab vastu otsuse, milles sätestatakse reeglid riikide ekspertide ametisse lähetamise kohta.

Artikkel 96

Privileegid ja immuniteedid

Ameti ja selle töötajate suhtes kohaldatakse ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 7 (Euroopa Liidu privileegide ja immuniteetide kohta).

([1]) Nõukogu 29. veebruari 1968. aasta määrus (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68, millega kehtestatakse Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjad ja muude teenistujate teenistustingimused ning komisjoni ametnike suhtes ajutiselt kohaldatavad erimeetmed (EÜT L 56, 4.3.1968, lk 1).

▼B

Artikkel 97

Vastutus

1. Ameti lepingujärgset vastutust reguleerib asjaomase lepingu suhtes kohaldatav õigus.

2. Otsuste tegemine ameti sõlmitud lepingus sisalduva vahekohtuklausli kohaselt kuulub Euroopa Kohtu pädevusse.

3. Lepinguvälise vastutuse korral hüvitab amet kõik ameti või selle töötajate poolt ametiülesannete täitmisel tekitatud kahjud vastavalt liikmesriikide õigusnormide ühistele üldpõhimõtetele.

4. Lõikes 3 osutatud kahju hüvitamisega seotud vaidluste lahendamine kuulub Euroopa Kohtu pädevusse.

5. Ameti töötajate isiklik vastutus ameti ees on reguleeritud nende suhtes kohaldatavate personalieeskirjade või teenistustingimuste sätetega.

Artikkel 98

Haldusnõukogu ülesanded

1. Ametil on haldusnõukogu.

2. Haldusnõukogu:

a) nimetab ametisse tegevdirektori ja vajaduse korral pikendab tema ametiaega või tagandab ta ametist kooskõlas artikliga 103;

b) võtab vastu ameti iga-aastase konsolideeritud tegevusaruande ja edastab selle hiljemalt iga aasta 1. juuliks Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja kontrollikojale. Kõnealune tegevusaruanne avalikustatakse;

c) võtab igal aastal hääleõiguslike liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega ja kooskõlas artikliga 117 vastu ameti programmdokumendi;

d) võtab hääleõiguslike liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega ja kooskõlas artikli 120 lõikega 11 vastu ameti aastaeelarve;

e) kehtestab korra, mille alusel tegevdirektor teeb artiklites 115 ja 116 osutatud otsuseid;

f) täidab ameti eelarvega seotud ülesandeid vastavalt artiklitele 120, 121 ja 125;

g) nimetab apellatsiooninõukogu liikmed vastavalt artiklile 106;

h) teostab tegevdirektori suhtes distsiplinaarjärelevalvet;

i) esitab oma arvamuse artiklis 126 osutatud lõive ja tasusid käsitlevate normide kohta;

j) võtab vastu oma kodukorra;

k) otsustab ameti keelekorralduse üle;

▼B

l) võtab vastu ameti direktorite tasandi sisestruktuuride kehtestamise ja vajaduse korral nende muutmise otsused;

m) rakendab vastavalt lõikele 6 ameti töötajate suhtes volitusi, mis on personalieeskirjadega antud ametisse nimetavale asutusele või ametiisikule ja muude teenistujate teenistustingimustega teenistuslepingute sõlmimise pädevusega asutusele (edaspidi „ametisse nimetava asutuse volitused“);

n) võtab vastu asjakohased rakenduseeskirjad, et jõustada personalieeskirjad ja muude teenistujate teenistustingimused vastavalt personalieeskirjade artiklile 110;

o) võtab vastu reeglid oma ja apellatsiooninõukogu liikmetega seotud huvide konfliktide ärahoidmise ja ohjamise kohta;

p) tagab asjakohaste järelmeetmete võtmise sise- ja välisauditite aruannetest ja hinnangutest, samuti Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) ([1]) juurdlustest tulenevate järelduste ja soovituste suhtes;

q) võtab vastavalt artiklile 125 vastu ameti suhtes kohaldatavad finantseeskirjad;

r) nimetab vastavalt personalieeskirjadele ja muude teenistujate teenistustingimustele ametisse peaarvepidaja, kes on oma ülesannete täitmisel täiesti sõltumatu;

s) võtab vastu pettustevastase strateegia, mis on proportsionaalne pettuste ohuga, ja võtab arvesse rakendatavate meetmete kulusid ja kasulikkust;

t) esitab oma arvamuse Euroopa lennundusohutusprogrammi eelnõu kohta kooskõlas artikliga 5;

u) võtab vastu Euroopa lennundusohutuskava kooskõlas artikliga 6;

v) võtab vastu asjakohaselt põhjendatud otsused seoses puutumatuse äravõtmisega kooskõlas ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 7 (Euroopa Liidu privileegide ja immuniteetide kohta) artikliga 17;

w) kehtestab menetlused ameti otstarbekaks koostööks liikmesriikide õigusasutustega, ilma et see piiraks määruste (EL) nr 996/2010 ja (EL) nr 376/2014 kohaldamist.

3. Haldusnõukogu võib nõustada tegevdirektorit kõikides käesoleva määrusega hõlmatud küsimustes.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

▼B

4. Haldusnõukogu moodustab kõiki ameti tööst mõjutatud huvitatud isikuid esindava nõuandeorgani, kellega ta konsulteerib enne otsuste tegemist lõike 2 punktides c, e, f ja i osutatud valdkondades. Haldusnõukogu võib otsustada nõuandeorganiga konsulteerida ka lõigetes 2 ja 3 osutatud küsimustes. Nõuandeorgani arvamus ei ole haldusnõukogu jaoks siduv.

5. Haldusnõukogu võib moodustada töörühmi, kes abistavad teda tema ülesannete täitmisel, sealhulgas otsuste ettevalmistamisel ja nende rakendamise üle järelevalve teostamisel.

6. Haldusnõukogu võtab kooskõlas personalieeskirjade artikliga 110 vastu otsuse, mis põhineb personalieeskirjade artikli 2 lõikel 1 ja muude teenistujate teenistustingimuste artiklil 6 ning millega delegeeritakse asjakohased ametisse nimetava asutuse volitused tegevdirektorile ja määratakse kindlaks tingimused, mille alusel volituste delegeerimise võib peatada. Tegevdirektoril on õigus need volitused edasi delegeerida.

Erandlike asjaolude korral võib haldusnõukogu teha otsuse ajutiselt peatada tegevdirektorile delegeeritud ja tema poolt edasi delegeeritud ametisse nimetava asutuse volitused ning täita kõnealuseid volitusi ise või delegeerida need ühele oma liikmetest või mis tahes töötajale peale tegevdirektori.

Artikkel 99

Haldusnõukogu koosseis

1. Haldusnõukokku kuuluvad liikmesriikide ja komisjoni esindajad, kellel on kõigil hääleõigus. Iga liikmesriik nimetab haldusnõukokku ühe liikme ning kaks asendusliiget. Asendusliige esindab liiget üksnes tema puudumise korral. Komisjon nimetab kaks esindajat ja nende asendusliikmed. Liikmete ja asendusliikmete ametiaeg on neli aastat. Seda ametiaega võib pikendada.

2. Haldusnõukogu liikmed ja nende asendusliikmed nimetatakse tsiviillennunduse alal omandatud teadmiste, tunnustatud kogemuste ja pühendumuse alusel, võttes arvesse asjakohaseid juhtimis-, haldus- ja eelarvealaseid oskusi, mida on vaja käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks. Liikmed vastutavad vähemalt oma liikmesriigi tsiviillennunduse ohutuse poliitika eest üldiselt.

3. Kõik haldusnõukogus esindatud osalised püüavad piirata oma esindajate vahetumist, et tagada haldusnõukogu töö järjepidevus. Kõikide osaliste eesmärk on saavutada meeste ja naiste võrdne esindatus haldusnõukogus.

4. Asjakohasel juhul kehtestatakse Euroopa kolmandate riikide esindajate haldusnõukogus vaatlejana osalemise kord ja tingimused artiklis 129 osutatud lepingutes.

▼B

5. Artikli 98 lõikes 4 osutatud nõuandeorgan nimetab oma neli liiget haldusnõukokku vaatlejaks. Nad esindavad kõnealuse nõuandeorgani eri seisukohti võimalikult laialdaselt. Nende esialgne ametiaeg on 48 kuud ja see on pikendatav.

Artikkel 100

Haldusnõukogu esimees

1. Haldusnõukogu valib oma hääleõiguslike liikmete hulgast esimehe ja aseesimehe. Aseesimees asendab esimeest *ex officio* juhul, kui esimehel ei ole võimalik oma kohustusi täita.

2. Esimehe ja aseesimehe ametiaeg on neli aastat ja seda võib nelja aasta võrra üks kord pikendada. Kui nende liikmesus haldusnõukogus lõpeb mis tahes hetkel nende ametiaja jooksul, lõpeb nende ametiaeg automaatselt samal päeval.

Artikkel 101

Haldusnõukogu koosolekud

1. Haldusnõukogu koosolekud kutsub kokku esimees.

2. Haldusnõukogu tuleb korralisteks koosolekuteks kokku vähemalt kaks korda aastas. Lisaks tuleb ta kokku esimehe, komisjoni või vähemalt ühe kolmandiku liikmete taotluse korral.

3. Ameti tegevdirektor osaleb aruteludes, kuid tal puudub hääleõigus.

4. Haldusnõukogu liikmed võivad kooskõlas haldusnõukogu kodukorraga kasutada oma nõustajate või ekspertide abi.

5. Haldusnõukogu võib koosolekutele vaatlejana kutsuda iga isiku, kelle arvamusel võib olla tähtsust.

6. Sekretariaaditeenust osutab haldusnõukogule amet.

Artikkel 102

Haldusnõukogus hääletamise reeglid

1. Ilma et see piiraks artikli 98 lõike 2 punktide c ja d ning artikli 103 lõike 7 kohaldamist, võtab haldusnõukogu otsused vastu oma hääleõiguslike liikmete häälteenamusega. Haldusnõukogu liikme taotluse korral võetakse artikli 98 lõike 2 punktis k nimetatud otsus vastu ühehäälselt.

2. Igal artikli 99 lõike 1 kohaselt nimetatud liikmel on üks hääl. Liikme puudumise korral võib tema asendusliige kasutada tema hääleõigust. Vaatlejatel ja ameti tegevdirektoril ei ole hääleõigust.

▼B

3. Haldusnõukogu kodukorraga kehtestatakse üksikasjalikum hääletamiskord, eelkõige tingimused, mille korral üks liige võib tegutseda teise liikme nimel, ja vajaduse korral nõuded kvoorumi kohta.

4. Eelarve või töötajatega seotud otsuste tegemiseks, eeskätt artikli 98 lõike 2 punktide d, f, h, m, n, o ja q puhul, on nõutav komisjoni poolthääl.

Artikkel 103

Tegevdirektor

1. Tegevdirektor võetakse tööle ajutise teenistujana vastavalt muude teenistujate teenistustingimuste artikli 2 punktile a.

2. Tegevdirektori nimetab ametisse haldusnõukogu komisjoni esitatud kandidaatide nimekirjast pärast avatud ja läbipaistvat valikumenetlust, lähtuvalt teenetest ning dokumenteeritud pädevusest ja kogemustest tsiviillennunduse alal.

Tegevdirektoriga lepingu sõlmimisel esindab ametit haldusnõukogu esimees.

Enne haldusnõukogu valitud kandidaadi ametisse nimetamist kutsutakse teda esinema Euroopa Parlamendi pädeva komisjoni ette ja vastama selle liikmete küsimustele.

3. Tegevdirektori ametiaeg on viis aastat. Kõnealuse perioodi lõpuks viib komisjon läbi hindamise, milles võetakse arvesse hinnangut tegevdirektori tegevusele ning ameti edasisi ülesandeid ja probleeme. Ametiaja keskpaigas võib tegevdirektorit kutsuda esinema Euroopa Parlamendi pädeva komisjoni ette ja vastama selle liikmete küsimustele seoses tegevdirektori tegevusega.

4. Komisjoni ettepanekul, milles on võetud arvesse lõikes 3 osutatud hindamist, võib haldusnõukogu pikendada tegevdirektori ametiaega üks kord kuni viieks aastaks. Enne tegevdirektori ametiaja pikendamist teavitab haldusnõukogu Euroopa Parlamenti oma kavatsusest tegevdirektori ametiaega pikendada. Ühe kuu jooksul enne sellist pikendamist võib tegevdirektorit kutsuda esinema Euroopa Parlamendi pädeva komisjoni ette, et vastata selle liikmete küsimustele.

5. Tegevdirektor, kelle ametiaega on pikendatud, ei tohi ametiaja koguperioodi lõppedes sama ametikoha valikumenetluses osaleda.

6. Tegevdirektori võib ametist tagandada üksnes otsusega, mille haldusnõukogu teeb komisjoni ettepaneku alusel.

▼B

7. Tegevdirektori ametisse nimetamise, ametiaja pikendamise ja ametist tagandamise otsused teeb haldusnõukogu hääleõiguslike liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega.

8. Tegevdirektorit võib abistada üks või mitu direktorit. Kui tegevdirektor puudub või ei saa oma kohustusi täita, asendab teda üks direktoritest.

Artikkel 104

Tegevdirektori ülesanded

1. Ametit juhib tegevdirektor. Tegevdirektor annab aru haldusnõukogule. Ilma et see piiraks komisjoni ja haldusnõukogu volitusi, on tegevdirektor oma ülesannete täitmisel sõltumatu ja ta ei või taotleda ega vastu võtta juhiseid üheltki valitsuselt ega muult asutuselt.

2. Tegevdirektor esitab Euroopa Parlamendile selle taotluse korral aruande oma ülesannete täitmise kohta. Nõukogu võib taotleda tegevdirektorilt aruannet tema ülesannete täitmise kohta.

3. Tegevdirektor vastutab käesoleva määrusega või muude liidu õigusaktidega ametile pandud ülesannete täitmise eest. Eelkõige teeb tegevdirektor järgmist:

a) kiidab heaks ameti meetmed, mis on kindlaks määratud artiklis 76, käesoleva määrusega ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidega ja rakendusaktidega kehtestatud piirides;

b) teeb artiklites 83 ja 85 sätestatud uurimiste, kontrollide ja muude järelevalvetoimingute kohta otsuseid;

c) otsustab kvalifitseeritud üksustele ülesannete panemise kooskõlas artikli 69 lõikega 1 ja selle, kuidas liikmesriikide pädevad asutused või kvalifitseeritud üksused toimetavad ameti nimel uurimisi kooskõlas artikli 83 lõikega 1;

d) võtab vajalikke meetmeid ameti sellise tegevuse kohta, mis on seotud artikli 90 kohase rahvusvahelise koostööga;

e) võtab kõik vajalikud meetmed, sealhulgas võtab vastu sisekorraeeskirjad ja avaldab teateid, et tagada ameti nõuetekohane toimimine vastavalt käesolevale määrusele;

f) rakendab haldusnõukogu otsuseid;

g) koostab ameti iga-aastase konsolideeritud tegevusaruande ja esitab selle haldusnõukogule vastuvõtmiseks;

▼B

h) koostab ameti tulude ja kulude eelarvestuse projekti vastavalt artiklile 120 ja täidab eelarvet vastavalt artiklile 121;

i) delegeerib oma volitused teistele ameti töötajatele. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse normid sellise delegeerimise kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega;

j) koostab artikli 117 lõikes 1 osutatud programmdokumendi ja esitab selle pärast komisjonilt arvamuse saamist vastuvõtmiseks haldusnõukogule;

k) rakendab artikli 117 lõikes 1 osutatud programmdokumenti ja annab haldusnõukogule selle rakendamise kohta aru;

l) koostab sise- ja välisauditite aruannetest ja hinnangutest ning OLAFi juurdlustest tulenevate järelduste põhjal tegevuskava ning annab kaks korda aastas komisjonile ja korrapäraselt haldusnõukogule aru tegevuskava täitmise kohta;

m) kaitseb liidu finantshuve, kohaldades selleks ennetusmeetmeid pettuste, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu võitlemiseks, tehes tulemuslikke kontrolle, nõudes nõuete rikkumise avastamise korral tagasi valesti makstud summad ning kohaldades asjakohasel juhul tulemuslikke, proportsionaalseid ja hoiatavaid haldus- ja finantskaristusi;

n) koostab ameti pettustevastase strateegia ja esitab selle haldusnõukogule vastuvõtmiseks;

o) koostab ameti suhtes kohaldatavate finantseeskirjade eelnõu;

p) koostab Euroopa lennundusohutuskava ja selle ajakohastatud versioonid ning esitab need haldusnõukogule vastuvõtmiseks;

q) annab haldusnõukogule aru Euroopa lennundusohutuskava rakendamise kohta;

r) reageerib abitaotlustele, mille komisjon esitab kooskõlas käesoleva määrusega;

s) nõustub artiklite 64 ja 65 kohase vastutuse ametile ümber jaotamisega;

t) juhib ameti igapäevast tööd;

u) teeb kõik otsused ameti sisestruktuuride loomise kohta ja vajaduse korral nende muutmise kohta, välja arvatud direktorite tasandi struktuuride puhul, mille kiidab heaks haldusnõukogu;

▼B

v) võtab vastu reeglid töörühmade ja eksperdirühmade liikmetega ning teiste, personalieeskirjade alla mittekuuluvate töötajatega seotud huvide konfliktide vältimiseks ja ohjamiseks, mis sisaldavad sätteid huvide deklaratsioonide ja asjakohasel juhul teenistusest lahkumise järgse kutsetegevuse kohta.

4. Tegevdirektor vastutab ka otsuste tegemise eest selle kohta, kas ameti ülesannete tõhusaks ja tulemuslikuks täitmiseks on ühes või mitmes liikmesriigis vaja asutada üks või mitu kohalikku bürood või kas on vaja paigutada töötajaid liidu delegatsioonidesse kolmandates riikides vastavalt Euroopa välisteenistusega sõlmitud asjakohastele kokkulepetele. Sellise otsuse tegemiseks on vaja komisjoni, haldusnõukogu ja asjakohasel juhul nende liikmesriikide eelnevat nõusolekut, kus kohalik büroo on kavas asutada. Otsuses määratakse kindlaks kohaliku büroo või delegatsioonidesse paigutatud töötajate tegevuse ulatus sellisel viisil, millega välditakse tarbetuid kulusid ja ameti haldusülesannete dubleerimist.

Artikkel 105

Apellatsiooninõukogu volitused

1. Ameti juurde moodustatakse selle haldusstruktuuri osana apellatsiooninõukogu. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte, et määrata kindlaks apellatsiooninõukogu struktuur ja koosseis.

2. Apellatsiooninõukogu ülesanne on teha otsuseid artiklis 108 osutatud otsuste kohta esitatud kaebuste suhtes. Apellatsiooninõukogu kutsutakse kokku vastavalt vajadusele.

Artikkel 106

Apellatsiooninõukogu liikmed

1. Liikmed ja nende asendusliikmed nimetab haldusnõukogu komisjoni koostatud kvalifitseeritud kandidaatide nimekirjast.

2. Apellatsiooninõukogu liikmete, sealhulgas esimehe ja kõikide asendusliikmete ametiaeg on viis aastat ja seda võib pikendada veel viieks aastaks.

3. Apellatsiooninõukogu liikmed on sõltumatud. Otsuste tegemisel ei või nad taotleda ega vastu võtta juhiseid üheltki valitsuselt ega muult asutuselt.

4. Apellatsiooninõukogu liikmed ei või täita ametis muid kohustusi. Apellatsiooninõukogu liikmed võivad töötada osalise tööajaga.

5. Apellatsiooninõukogu liikmeid ei või nende ametiaja jooksul ametist tagasi kutsuda ega kvalifitseeritud kandidaatide nimekirjast kustutada, välja arvatud juhul, kui selleks on tõsised põhjused ja kui komisjon on teinud pärast haldusnõukogu arvamuse saamist sellekohase otsuse.

▼B

6. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 128 vastu delegeeritud õigusakte, et määrata kindlaks apellatsiooninõukogu liikmetelt nõutav kvalifikatsioon, nende staatus ja lepinguline suhe ametiga, üksikliikme volitused otsuste ettevalmistamise etapis ning hääletamisnormid ja -menetlused.

Artikkel 107

Väljaarvamine ja taandamine

1. Apellatsiooninõukogu liikmed ei osale kaebuse menetlemises, kui neil on sellega seotud isiklikud huvid või kui nad on olnud varem ühe menetlusosalise esindajad või kui nad on osalenud edasikaevatud otsuse vastuvõtmises.

2. Kui apellatsiooninõukogu liige leiab ühel lõikes 1 loetletud või muul põhjusel, et ta ei peaks osalema kaebuse menetlemises, teatab ta sellest apellatsiooninõukogule.

3. Kaebemenetluse osaline võib taotleda apellatsiooninõukogu liikme taandamist kõikidel lõikes 1 osutatud põhjustel või juhul, kui liiget kahtlustatakse erapoolikuses. Sellist taandamistaotlust ei võeta vastu, kui kaebemenetluse osaline on juba alustanud menetlust, olles samas teadlik taandamistaotluse põhjusest. Taandamistaotluse aluseks ei või olla liikme kodakondsus.

4. Apellatsiooninõukogu teeb otsuse lõigetes 2 ja 3 sätestatud juhtudel võetavate meetmete kohta ilma asjaomase liikme osavõtuta. Kõnealuse otsuse tegemisel asendab asjaomast liiget apellatsiooninõukogus tema asendusliige.

Artikkel 108

Otsuste edasikaebamine

1. Ameti poolt artiklite 64 ja 65, artikli 76 lõike 6, artiklite 77 – 83, 85 või 126 kohaselt tehtud otsuste peale võib esitada kaebuse.

2. Lõike 1 kohaselt esitatud kaebus ei peata otsuse kohaldamist. Tegevdirektor võib peatada edasikaevatud otsuse kohaldamise, kui ta leiab, et olukord seda võimaldab.

3. Otsuse peale, millega ei lõpetata menetlust mõne osalise suhtes, võib esitada kaebuse üksnes koos kaebusega lõpliku otsuse peale, välja arvatud juhul, kui selle otsusega nähakse ette eraldi kaebuse esitamine.

Artikkel 109

Kaebeõigusega isikud

Iga füüsiline või juriidiline isik võib esitada kaebuse temale adresseeritud otsuse või mõne sellise otsuse peale, mis teda vormiliselt teisele isikule adresseeritud otsusena siiski otseselt ja isiklikult puudutab. Menetlusosalised võivad olla kaebemenetluse osalised.

▼B

Artikkel 110

Tähtaeg ja vorm

Kaebus ning selle põhjendus tuleb esitada apellatsiooninõukogu sekretariaadile kirjalikult kahe kuu jooksul alates meetme teatavaks tegemisest asjaomasele isikule või, kui seda ei ole tehtud, kahe kuu jooksul alates päevast, mil ta sellest teada sai.

Artikkel 111

Esialgne läbivaatamine

1. Enne kaebuse läbivaatamist annab apellatsiooninõukogu ametile võimaluse oma otsus läbi vaadata. Kui tegevdirektor leiab, et kaebus on põhjendatud, parandab ta otsust kahe kuu jooksul alates apellatsiooninõukogult teate saamisest. Seda ei kohaldata, kui teine kaebemenetluse osaline esitab kaebuse esitajale vastuväiteid.

2. Kui otsust ei parandata, otsustab amet, kas otsuse kohaldamine tuleks vastavalt artikli 108 lõikele 2 peatada või mitte.

Artikkel 112

Kaebuse läbivaatamine

1. Apellatsiooninõukogu hindab, kas kaebus on vastuvõetav ja hästi põhjendatud.

2. Lõike 1 kohasel kaebuse läbivaatamisel tegutseb apellatsiooninõukogu kiiresti. Ta kutsub nii sageli kui vaja kaebemenetluse osalisi esitama kindlaksmääratud aja jooksul kirjalikke märkusi apellatsiooninõukogu saadetud teadete või teiste kaebemenetlusosaliste avalduste kohta. Apellatsiooninõukogu võib omal algatusel või kaebemenetluse ühe osalise põhjendatud taotluse alusel otsustada korraldada suulise ärakuulamise.

Artikkel 113

Kaebust käsitlev otsus

Kui apellatsiooninõukogu leiab, et kaebus ei ole vastuvõetav või selles esitatud väited ei ole põhjendatud, lükkab ta kaebuse tagasi. Kui apellatsiooninõukogu leiab, et kaebus on vastuvõetav ja selles esitatud väited on põhjendatud, edastab ta kaebuse ametile. Amet teeb apellatsiooninõukogu otsust arvesse võttes uue põhjendatud otsuse.

Artikkel 114

Hagi esitamine Euroopa Kohtule

1. Euroopa Kohtule võib esitada hagi ameti selliste aktide tühistamiseks, mille eesmärk on tekitada kolmandatele isikutele õiguslikke tagajärgi, ameti tegevusetuse korral ning vastavalt artiklile 97 seoses lepinguvälise vastutusega ja vastavalt vahekohtuklauslile lepingujärgse vastutusega ameti aktidega põhjustatud kahju eest.

▼B

2. Hagi artiklite 64 ja 65, artikli 76 lõike 6, artiklite 77 – 83, artikli 85 ja 126 alusel tehtud ameti otsuse tühistamiseks võib Euroopa Kohtule esitada üksnes pärast seda, kui kõik ametisisesed kaebemenetlused on ammendatud.

3. Liidu institutsioonid ja liikmesriigid võivad esitada ameti otsust käsitleva hagi otse Euroopa Kohtule ilma ametisisest kaebemenetlust kasutamata.

4. Amet võtab kõik vajalikud meetmed Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks.

III JAGU

töömeetodid

Artikkel 115

Arvamuste, sertifitseerimistingimuste ja muude üksikasjalike tehniliste kirjelduste, nõuete täitmise aktsepteeritud meetodite ja juhendmaterjali väljatöötamise kord

1. Haldusnõukogu kehtestab artikli 76 lõigetes 1 ja 3 osutatud arvamuste, sertifitseerimistingimuste ja muude üksikasjalike tehniliste kirjelduste, nõuete täitmise aktsepteeritud meetodite ja juhendmaterjali väljaandmise läbipaistva korra. Selle korra kohaselt:

a) tuginetakse liikmesriikide tsiviillennundusametite ja, kui see on asjakohane, liikmesriikide sõjalennundusasutuste oskusteabele;

b) kaasatakse vajaduse korral asjaomaste huvitatud isikute eksperte või kasutatakse asjaomaste Euroopa standardiorganisatsioonide või muude spetsialiseeritud asutuste oskusteavet;

c) tagatakse, et amet avaldab dokumendid ning konsulteerib laiaulatuslikult huvitatud isikutega vastavalt ajakavale ja menetlusele, mis hõlmab ameti kohustust anda konsulteerimisprotsessis kirjalik vastus.

2. Kui amet töötab artikli 76 lõigete 1 ja 3 kohaselt välja arvamused, sertifitseerimistingimused ja muud üksikasjalikud tehnilised kirjeldused, nõuete täitmise aktsepteeritud meetodid ja juhendmaterjali, kehtestab ta liikmesriikidega eelneva konsulteerimise menetluse. Selleks võib ta luua töörühma, kuhu iga liikmesriik võib määrata ühe eksperdi. Kui on vaja konsulteerida sõjalistes aspektides, konsulteerib amet peale liikmesriikide ka Euroopa Kaitseagentuuri ja liikmesriikide määratud muude pädevate sõjaliste ekspertidega. Kui on vaja konsulteerida ameti meetmete võimaliku sotsiaalmõju küsimustes, kaasab amet konsultatsioonidesse liidu sotsiaalpartnerid ja muud asjakohased sidusrühmad.

3. Amet avaldab artikli 76 lõigete 1 ja 3 kohaselt välja töötatud arvamused, sertifitseerimistingimused ja muud üksikasjalikud tehnilised kirjeldused, nõuete täitmise aktsepteeritud meetodid ja juhendmaterjali ning käesoleva artikli lõike 1 kohaselt kehtestatud korra ameti ametlikus väljaandes.

▼B

Artikkel 116

Otsustamiskord

1. Haldusnõukogu kehtestab artikli 76 lõike 4 kohaste üksikotsuste vastuvõtmise läbipaistva korra.

Selle korra kohaselt:

a) kuulatakse ära füüsiline või juriidiline isik, kellele otsus on adresseeritud, ja kõik teised isikud, keda see otseselt ja isiklikult puudutab;

b) antakse füüsilistele ja juriidilistele isikutele teavet otsuse ja selle avaldamise kohta, lähtudes artiklist 123 ja artikli 132 lõikest 2;

c) teavitatakse füüsilist või juriidilist isikut, kellele otsus on adresseeritud, ja kõiki teisi menetlusosalisi neile käesoleva määrusega tagatud õiguskaitsevahenditest;

d) tagatakse, et otsus sisaldab põhjendust.

2. Haldusnõukogu kehtestab korra selliste tingimuste täpsustamiseks, mille kohaselt teavitatakse asjaomaseid isikuid otsustest, sealhulgas käesolevas määruses sätestatud kaebemenetlustest.

Artikkel 117

Iga- ja mitmeaastased programmid

1. Iga aasta 31. detsembriks võtab haldusnõukogu vastavalt artikli 98 lõike 2 punktile c vastu mitmeaastast ja iga-aastast tööprogrammi sisaldava programmdokumendi, mis põhineb tegevdirektori poolt kuus nädalat enne selle vastuvõtmist esitatud kavandil ning milles võetakse arvesse komisjoni arvamust mitmeaastase programmi kohta ja olles mitmeaastase programmi suhtes eelnevalt konsulteerinud Euroopa Parlamendiga. Haldusnõukogu edastab selle dokumendi Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile. Programmdokument jõustub pärast üldeelarve lõplikku vastuvõtmist ja vajaduse korral kohandatakse seda vastavalt.

2. Iga-aastases tööprogrammis esitatakse üksikasjalikud eesmärgid ja oodatavad tulemused, sealhulgas tulemusnäitajad, ning võetakse arvesse Euroopa lennundusohutuskava eesmärke. Samuti sisaldab see rahastatavate meetmete kirjeldust ning andmeid igale meetmele eraldatud finants- ja inimressursside kohta kooskõlas tegevuspõhise eelarvestamise ja juhtimise põhimõtetega ning selles näidatakse, milliseid tegevusvaldkondi rahastatakse regulatiivse eelarve kaudu ning milliseid ameti saadud lõivudest ja tasudest. Iga-aastane tööprogramm peab olema kooskõlas käesoleva artikli lõikes 4 osutatud mitmeaastase tööprogrammiga. Iga-aastases tööprogrammis osutatakse selgelt ülesannetele, mis võrreldes eelnenud eelarveaastaga on lisatud või välja jäetud või mida on muudetud. Iga-aastane tööprogramm sisaldab ameti strateegiat artikli 90 kohase rahvusvahelise koostöö kohta ja ameti sellekohast tegevust.

▼B

3. Kui ametile antakse mõni uus ülesanne, muudab haldusnõukogu vastuvõetud iga-aastast tööprogrammi. Kõik iga-aastase tööprogrammi olulised muudatused võetakse vastu sama korra kohaselt kui algne iga-aastane tööprogramm. Haldusnõukogu võib delegeerida tegevdirektorile õiguse teha iga-aastases tööprogrammis ebaolulisi muudatusi.

4. Mitmeaastases tööprogrammis esitatakse üldine strateegiline programm, sealhulgas eesmärgid, oodatavad tulemused ja tulemusnäitajad. Selles kavandatakse ka vahendite eraldamine, sealhulgas mitmeaastane eelarve ja personal.

Ressursside planeerimist ajakohastatakse igal aastal. Strateegilist programmi ajakohastatakse, kui selle järele on vajadus ja eriti artiklis 124 osutatud hindamise tulemuse arvesse võtmiseks.

Artikkel 118

Iga-aastane konsolideeritud tegevusaruanne

1. Iga-aastases konsolideeritud tegevusaruandes kirjeldatakse, kuidas amet on täitnud iga-aastast tööprogrammi ja eelarvet ning kasutanud inimressurssi. Selles näidatakse selgelt, millised ameti volitused ja ülesanded on lisatud või välja jäetud ning milliseid on muudetud võrreldes eelnenud aastaga.

2. Aruandes antakse ülevaade ameti tegevusest ja hinnatakse selle tulemusi, võttes aluseks eesmärgid, tulemusnäitajad ja määratud ajakava, tegevusega seotud riskid, ressursside kasutamise ja ameti üldise tegevuse ning sisekontrollisüsteemide tõhususe ja tulemuslikkuse. Samuti tuuakse aruandes välja, milliseid tegevusvaldkondi on rahastatud regulatiivse eelarve kaudu ja milliseid ameti saadud lõivudest ja tasudest.

Artikkel 119

Läbipaistvus ja teabevahetus

1. Ameti valduses olevate dokumentide suhtes kohaldatakse määrust (EÜ) nr 1049/2001. See ei piira andmetele ja teabele juurdepääsu käsitlevate normide kohaldamist, mis on sätestatud määruses (EL) nr 376/2014 ning käesoleva määruse artikli 72 lõike 5 ja artikli 74 lõike 8 alusel vastu võetud rakendusaktides.

2. Amet võib osaleda teabevahetuses omal algatusel ja oma pädevuse ulatuses. Eelkõige tagab ta, et lisaks artikli 115 lõikes 3 nimetatud väljaandele antakse üldsusele ja kõikidele huvitatud isikutele kiiresti objektiivset, usaldusväärset ja hõlpsasti arusaadavat teavet ameti tegevuse kohta. Amet tagab, et ressursside eraldamine teabevahetuseks ei kahjusta artiklis 75 osutatud ülesannete tulemuslikku täitmist.

▼B

3. Asjakohasel juhul tõlgib amet ohutuse edendamist käsitleva materjali liidu ametlikesse keeltesse.

4. Liikmesriikide pädevad asutused abistavad ametit sellega, et edastavad asjakohast ohutusteavet tulemuslikult oma jurisdiktsiooni piires.

5. Kõikidel füüsilistel ja juriidilistel isikutel on õigus pöörduda kirjalikult ameti poole ükskõik millises liidu ametlikus keeles ja saada vastus samas keeles.

6. Ameti toimimiseks vajalikke tõlketeenuseid osutab Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus.

IV JAGU

Finantsnõuded

Artikkel 120

Eelarve

1. Ilma et see piiraks muid tulusid, koosnevad ameti tulud järgmisest:

a) liidu toetus;

b) kõikide selliste Euroopa kolmandate riikide toetus, kellega liit on sõlminud artiklis 129 osutatud rahvusvahelise lepingu;

c) ameti väljaantavate sertifikaatide taotlejate ja omanike ning ametis deklaratsiooni registreerinud isikute makstavad tasud;

d) tasud väljaannete, koolituste ja ameti osutatavate muude teenuste eest ning ameti poolt kaebuste menetlemise eest;

e) vabatahtlik rahaline toetus liikmesriikidelt, kolmandatelt riikidelt või muudelt üksustelt, tingimusel et selline toetus ei ohusta ameti sõltumatust ega erapooletust;

f) toetused.

2. Ameti kuludeks on personali-, haldus-, taristu- ja tegevuskulud. Tegevuskulude osas võib üle ühe eelarveaasta pikkuste meetmete eelarvelised kulukohustused vajaduse korral jaotada mitme eelarveaasta vahel aastasteks osamakseteks.

3. Tulud ja kulud peavad olema tasakaalus.

4. Regulatiivset eelarvet, sertifitseerimistoimingute tegemise eest määratavaid ja kogutavaid tasusid ning ameti võetavaid lõivusid käsitletakse ameti raamatupidamisarvestuses eraldi.

5. Eelarveaasta vältel kohandab amet oma personaliplaneerimist ning lõivude ja tasudega seotud ressurssidest rahastatava tegevuse haldamist nii, et ta suudaks kiiresti reageerida töökoormusele ja nimetatud tulude kõikumistele.

▼B

6. Tegevdirektor koostab igal aastal ameti järgmise eelarveaasta tulude ja kulude eelarvestuse projekti, sealhulgas ametikohtade loetelu kava, ning edastab selle koos eelarveolukorda selgitava materjaliga haldusnõukogule. Ametikohtade loetelu kavas võetakse lõivudest ja tasudest rahastatavate ametikohtade puhul aluseks piiratud näitajad, mille komisjon on heaks kiitnud ameti töökoormuse ja tõhususe mõõtmiseks, ja selles esitatakse ressursid, mida amet vajab sertifitseerimis- ja muude ülesannete tõhusaks ja õigeaegseks täitmiseks, kaasa arvatud ülesanded, mis tulenevad vastutuse ümberjaotamisest kooskõlas artiklitega 64 ja 65.

Kõnealuse kava alusel võtab haldusnõukogu järgmiseks eelarveaastaks vastu ameti tulude ja kulude esialgse eelarvestuse projekti. Ameti tulude ja kulude esialgne eelarvestuse projekt esitatakse komisjonile iga aasta 31. jaanuariks.

7. Haldusnõukogu saadab ameti tulude ja kulude lõpliku eelarvestuse projekti, kaasa arvatud ametikohtade loetelu kava ja esialgse tööprogrammi hiljemalt 31. märtsiks komisjonile ja Euroopa kolmandatele riikidele, kellega liit on sõlminud artiklis 129 osutatud rahvusvahelise lepingu.

8. Komisjon edastab eelarvestuse Euroopa Parlamendile ja nõukogule koos Euroopa Liidu üldeelarve projektiga.

9. Eelarvestuse alusel kannab komisjon Euroopa Liidu üldeelarve projekti arvestuslikud summad, mida ta peab ametikohtade loetelu jaoks vajalikuks, ja üldeelarvest makstava toetuse summa ning esitab need Euroopa Parlamendile ja nõukogule kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 313 ja 314.

10. Euroopa Parlament ja nõukogu kinnitavad ameti toetuseks eraldatavad assigneeringud ja võtavad vastu ameti ametikohtade loetelu, võttes seejuures arvesse lõikes 6 osutatud ameti töökoormust ja tõhusust iseloomustavaid näitajaid.

11. Ameti eelarve võtab vastu haldusnõukogu. See on lõplik pärast Euroopa Liidu üldeelarve vastuvõtmist. Vajaduse korral tehakse ameti eelarves vastavaid kohandusi.

12. Haldusnõukogu teatab Euroopa Parlamendile ja nõukogule võimalikult kiiresti oma kavatsusest rakendada projekte, millel võib olla märkimisväärne rahaline mõju ameti eelarve rahastamisele, eelkõige kinnisvaraga seotud projekte, nagu hoonete rentimine või ost, ja teatab sellest komisjonile. Hoonetega seotud projektide suhtes, mis võivad märkimisväärselt mõjutada ameti eelarvet, kohaldatakse komisjoni delegeeritud määrust (EL) nr 1271/2013 ([1]).

([1]) Komisjoni 30. septembri 2013. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 1271/2013 raamfinantsmääruse kohta asutustele, millele viidatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artiklis 208 (ELT L 328, 7.12.2013, lk 42).

▼B

Kui Euroopa Parlament või nõukogu on teatanud kavatsusest esitada arvamus, esitab ta selle haldusnõukogule kuue nädala jooksul pärast projektist teatamise kuupäeva.

Artikkel 121

Eelarve täitmine ja kontroll

1. Ameti eelarve täitmise eest vastutab tegevdirektor.

2. Ameti peaarvepidaja esitab hiljemalt eelarveaastale järgneva aasta 1. märtsiks komisjoni peaarvepidajale ja kontrollikojale esialgse raamatupidamise aastaaruande. Samuti saadab ameti peaarvepidaja komisjoni peaarvepidajale igale eelarveaastale järgnevaks 1. märtsiks eelarveaasta eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande. Komisjoni peaarvepidaja konsolideerib institutsioonide ja detsentraliseeritud asutuste esialgsed raamatupidamise aastaaruanded vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 ([1]) artiklile 147.

3. Tegevdirektor saadab eelarveaasta eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja kontrollikojale hiljemalt igale eelarveaastale järgnevaks 31. märtsiks.

4. Olles kätte saanud kontrollikoja tähelepanekud ameti esialgse raamatupidamise aastaaruande kohta vastavalt määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artiklile 148, koostab peaarvepidaja omal vastutusel ameti lõpliku raamatupidamise aastaaruande ja tegevdirektor esitab selle haldusnõukogule arvamuse avaldamiseks.

5. Haldusnõukogu esitab oma arvamuse ameti lõpliku raamatupidamise aastaaruande kohta.

6. Ameti peaarvepidaja edastab lõpliku raamatupidamise aastaaruande ja haldusnõukogu arvamuse Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja kontrollikojale hiljemalt igale eelarveaastale järgnevaks 1. juuliks.

7. Lõplik raamatupidamise aastaaruanne avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* hiljemalt igale eelarveaastale järgnevaks 15. novembriks.

8. Tegevdirektor saadab kontrollikojale vastuse kontrollikoja tähelepanekute kohta hiljemalt igale eelarveaastale järgnevaks 30. septembriks. Ta saadab selle vastuse ka haldusnõukogule ja komisjonile.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

▼B

9. Tegevdirektor esitab taotluse korral Euroopa Parlamendile määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 165 lõike 3 kohaselt kogu teabe, mida on vaja asjaomase eelarveaasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse tõrgeteta rakendamiseks.

10. Kvalifitseeritud häälteenamusega otsustava nõukogu soovituse põhjal teeb Euroopa Parlament otsuse heakskiidu andmise kohta tegevdirektori tegevusele aasta n eelarve täitmisel enne 15. maid aastal n + 2.

Artikkel 122

Pettustevastane võitlus

1. Pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu võitlemiseks kohaldatakse piiranguteta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) nr 883/2013 ([1]).

2. Amet ühineb Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Ühenduste Komisjoni vahelise 25. mai 1999. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppega Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) sisejuurdluste kohta ([2]) kuue kuu jooksul alates 11. septembrist 2018 ja võtab kõnealuse kokkuleppe lisas esitatud vormi kasutades vastu oma töötajate suhtes kohaldatavad asjakohased sätted.

3. Kontrollikojal on õigus auditeerida dokumentide põhjal ja kohapeal kõiki toetusesaajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, keda amet on rahastanud liidu vahenditest.

4. OLAF võib vastavalt määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 ja nõukogu määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ([3]) sätetele neis määrustes sätestatud korras teostada uurimisi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas seoses ameti rahastatud toetuse või lepinguga on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

5. Ilma et see piiraks lõigete 1 – 4 kohaldamist, sisaldavad ameti ning kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide vahelised koostöölepingud ning ameti lepingud, toetuslepingud ja -otsused sätteid, mis annavad kontrollikojale ja OLAFile sõnaselgelt õiguse teha oma pädevuse piires selliseid auditeid ja uurimisi.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

([2]) EÜT L 136, 31.5.1999, lk 15.

([3]) Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

▼B

Artikkel 123

Julgeolekunormid salastatud ja tundliku salastamata teabe kaitse kohta

Amet võtab vastu oma julgeolekunormid, mis on samaväärsed komisjoni julgeolekunormidega, mis käsitlevad Euroopa Liidu salastatud ja tundliku salastamata teabe kaitset ning mis on sätestatud komisjoni otsustes (EL, Euratom) 2015/443 ([1]) ja (EL, Euratom) 2015/444 ([2]). Ameti julgeolekunormid hõlmavad muu hulgas sätteid sellise teabe vahetamise, töötlemise ja säilitamise kohta.

Artikkel 124

Hindamine

1. Hiljemalt 12. septembriks 2023 ja seejärel iga viie aasta tagant hindab komisjon oma suuniste kohaselt ameti tegevust selle eesmärkide saavutamisel, volituste kasutamisel ja ülesannete täitmisel. Hindamisel analüüsitakse käesoleva määruse, ameti ning selle töötavade mõju tsiviillennundusohutuse kõrge taseme saavutamisele. Samuti käsitletakse hindamisel võimalikku vajadust muuta ameti volitusi ning sellise võimaliku muutmise finantstagajärgi. Hindamisel võetakse arvesse haldusnõukogu ning nii liidu kui ka liikmesriikide tasandi sidusrühmade seisukohti.

2. Kui komisjon leiab, et ameti töö jätkamine ei ole ametile seatud eesmärkide, volituste ja ülesannete seisukohast enam põhjendatud, võib ta teha ettepaneku käesolevat määrust vastavalt muuta või see kehtetuks tunnistada.

3. Komisjon edastab hindamistulemused koos oma järeldustega Euroopa Parlamendile, nõukogule ja haldusnõukogule. Asjakohasel juhul lisatakse tegevuskava koos ajakavaga. Hindamistulemused ja soovitused avalikustatakse.

Artikkel 125

Finantseeskirjad

Pärast komisjoniga konsulteerimist võtab haldusnõukogu vastu ameti suhtes kohaldatavad finantseeskirjad. Need ei tohi kalduda kõrvale delegeeritud määrusest (EL) nr 1271/2013, välja arvatud juhul, kui selline kõrvalekaldumine on vajalik ameti tegevuseks ja komisjon on andnud selleks eelneva nõusoleku.

([1]) Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/443 komisjoni julgeoleku kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 41).

([2]) Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/444 ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 53).

▼B

Artikkel 126

Lõivud ja tasud

1. Lõive ja tasusid võetakse järgmiste toimingute eest:

a) sertifikaatide väljaandmine ja nende kehtivuse taastamine ning deklaratsioonide registreerimine ametis vastavalt käesolevale määrusele ning ameti järelevalve nende sertifikaatide ja deklaratsioonidega seotud tegevuse üle;

b) trükised, koolitus ja muud ameti teenused, milles väljendub iga üksiku osutatud teenuse tegelik maksumus;

c) kaebuste menetlemine.

Kõiki lõive ja tasusid väljendatakse ja makstakse eurodes.

2. Lõivude ja tasude suuruse määramisel seatakse eesmärgiks tagada, et nendest saadav tulu kataks osutatud teenustega seotud tegevuse kulu täielikult ja et välditaks ülejäägi märkimisväärset kuhjumist. Kõik ameti kulud, mis on seotud lõikes 1 osutatud tegevusse kaasatud töötajatega, eelkõige tööandja proportsionaalsed maksed pensioniskeemi, peavad kajastuma selles kulusummas. Lõivud ja tasud kantakse ameti tuludesse seoses nende teenustega seotud tegevusega, mille eest lõive ja tasusid makstakse.

3. Lõivude ja tasudega tekitatud eelarveülejäägist rahastatakse lõivude ja tasudega seotud edasist tegevust või kaetakse kahjum. Kui hakkab korduma olukord, et eelarve täitmise tulemus on märkimisväärselt positiivne või negatiivne, vaadatakse läbi lõivude ja tasude suurus.

4. Pärast ametiga konsulteerimist vastavalt artikli 98 lõike 2 punktile 1 võtab komisjon vastu rakendusaktid, milles kehtestatakse üksikasjalikud normid ameti nõutavate lõivude ja tasude kohta, määrates eelkõige kindlaks artikli 120 lõike 1 punktide c ja d kohaste lõivude ja tasude maksmise juhud, summad ja nende maksmise viisid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 127 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

VI PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 127

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

3. Käesolevale lõikele viitamise korral kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

▼B

4. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostoimes kõnealuse määruse artikliga 4.

Artikkel 128

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artiklites 19, 28, 32, 39, 47, 54, 58 ja 61, artikli 62 lõikes 13, artikli 68 lõikes 3, artikli 84 lõikes 4 ning artiklites 105 ja 106 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 11. septembrist 2018. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklites 19, 28, 32, 39, 47, 54, 58 ja 61, artikli 62 lõikes 13, artikli 68 lõikes 3, artikli 84 lõikes 4 ning artiklites 105 ja 106 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artiklites 19, 28, 32, 39, 47, 54, 58, 61 ja artikli 62 lõikes 13, artikli 68 lõikes 3, artikli 84 lõikes 4 ning artiklites 105 ja 106 osutatud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 129

Euroopa kolmandate riikide osalemine

Amet on avatud osalemiseks Euroopa kolmandatele riikidele, kes on liitunud Chicago konventsiooniga ja sõlminud liiduga rahvusvahelise lepingu, mille alusel nad on vastu võtnud liidu õigusaktid käesoleva määrusega reguleeritud valdkondades ja kohaldavad neid õigusakte.

▼B

Kõnealused rahvusvahelised lepingud võivad sisaldada sätteid, milles eelkõige täpsustatakse, kuidas ja mil määral osaleb asjaomane Euroopa kolmas riik ameti töös, sealhulgas sätteid rahalise toetuse ja töötajate kohta. Kõnealuste sätete jõustamiseks võib amet kooskõlas artikli 90 lõikega 2 sõlmida asjaomase Euroopa kolmanda riigi pädeva asutusega koostöökokkuleppe.

Artikkel 130

Peakorterileping ja tegutsemistingimused

1. Vajalikud kokkulepped, milles käsitletakse ametile asukohaliikmesriigis antavaid ruume ja selle liikmesriigi pakutavaid vahendeid ning asukohaliikmesriigis tegevdirektori, haldusnõukogu liikmete, ameti töötajate ja nende pereliikmete suhtes kohaldatavaid erieeskirju, sätestatakse ameti ja selle liikmesriigi vahelises peakorterit käsitlevas lepingus, kus peakorter asub.

2. Ameti asukohaliikmesriik tagab vajalikud tingimused ameti tõrgeteta toimimiseks, sealhulgas mitmekeelse piisava kooliharidus ning asjakohased transpordiühendused.

Artikkel 131

Karistused

Liikmesriigid kehtestavad käesoleva määruse ning selle alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide rikkumise korral kohaldatavad karistusnormid ning võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

Artikkel 132

Isikuandmete töötlemine

1. Seoses isikuandmete töötlemisega käesoleva määruse raames täidavad liikmesriigid käesolevast määrusest tulenevaid ülesandeid kooskõlas siseriiklike õigus- ja haldusnormidega, mis on vastavuses määrusega (EL) 2016/679.

2. Seoses isikuandmete töötlemisega käesoleva määruse raames täidavad komisjon ja amet käesolevast määrusest tulenevaid ülesandeid kooskõlas määrusega (EÜ) nr 45/2001.

Artikkel 133

Määruse (EÜ) nr 2111/2005 muutmine

Määruse (EÜ) nr 2111/2005 artikli 15 lõiked 1–3 asendatakse järgmisega.

„1. Komisjoni abistab komitee (edaspidi „ELi lennuohutuskomitee“). Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

▼B

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.“

Artikkel 134

Määruse (EÜ) nr 1008/2008 muutmine

Määrust (EÜ) nr 1008/2008 muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 4 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) tal on kehtiv lennuettevõtja sertifikaat, mille on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/1139 (*) välja andnud kas liikmesriigi riiklik asutus, mitu kõnealuse määruse artikli 62 lõike 5 kohaselt ühiselt tegutsevat liikmesriikide riiklikku asutust või Euroopa Liidu Lennundusohutusamet;

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2018. aasta määrus (EL) 2018/1139, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühisnorme ja millega luuakse Euroopa Liidu Lennundusohutusamet ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 2111/2005, (EÜ) nr 1008/2008, (EL) nr 996/2010, (EL) nr 376/2014 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2014/30/EL ning 2014/53/EL ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 552/2004 ja (EÜ) nr 216/2008 ning nõukogu määrus (EMÜ) nr 3922/91 (ELT L 212, 22.8.2018, lk 1).“

2) Artikkel 6 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 6*

Lennuettevõtja sertifikaat

1. Lennutegevusloa andmine ja selle kehtivus sõltub kehtiva lennuettevõtja sertifikaadi omamisest, milles on kindlaks määratud kõnealuse lennutegevusloaga hõlmatud tegevusvaldkonnad.

2. Ühenduse lennuettevõtjale kuuluva lennuettevõtja sertifikaadi iga muudatus kajastub vajaduse korral ka tema lennutegevusloal.

Lennuettevõtja sertifikaati väljaandev pädev asutus teavitab lennutegevusluba väljaandvat pädevat asutust niipea kui võimalik lennuettevõtja sertifikaadi igast asjakohasest kavandatud muudatusest.

3. Lennuettevõtja sertifikaati väljaandev pädev asutus ja lennutegevusluba väljaandev pädev asutus lepivad kokku meetmetes, et vahetada ennetavalt teavet lennuettevõtja sertifikaatide ja lennutegevuslubade hindamise ja säilitamise kohta.

▼B

Nimetatud teabevahetus võib muu hulgas hõlmata teavet ühenduse lennuettevõtja selliste finants-, omandiga seotud või töökorralduslike kokkulepete kohta, mis võivad mõjutada tema tegevuse ohutust või maksevõimet või aidata lennuettevõtja sertifikaati väljaandval pädeval asutusel teostada ohutusalaseid järelevalvetoiminguid. Teabe konfidentsiaalselt esitamise korral tuleb võtta meetmeid sellise teabe asjakohase kaitsmise tagamiseks.

3a. Kui tõenäoliselt on tarvis võtta täitmise tagamise meetmeid, peavad lennuettevõtja sertifikaati väljaandev pädev asutus ja lennutegevusluba väljaandev pädev asutus enne selliste meetmete võtmist niipea kui võimalik omavahel nõu ning teevad koostööd, püüdes lahendada probleemid enne meetmete võtmist. Lennuettevõtja sertifikaati väljaandev pädev asutus ja lennutegevusluba väljaandev pädev asutus teavitavad üksteist niipea kui võimalik selliste meetmete võtmisest.“

3) Artikli 12 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Ühenduse lennuettevõtja kasutatav õhusõiduk registreeritakse selle liikmesriigi valikul, kelle pädev asutus annab lennutegevusloa, kas tema enda riiklikus registris või teise liikmesriigi riiklikus registris. Siiski võib õhusõiduki, mida kasutatakse kooskõlas artikliga 13 kuiv- või märgrendilepingu alusel, registreerida kas ükskõik millise liikmesriigi riiklikus registris või kolmanda riigi riiklikus registris.“

Artikkel 135

Määruse (EL) nr 996/2010 muutmine

Määruse (EL) nr 996/2010 artikkel 5 asendatakse järgmisega.

„Artikkel 5

Uurimiskohustus

1. Iga lennuõnnetuse või tõsise intsidendi puhul, mis on toimunud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1139 (*) kohaldamisalasse kuuluva õhusõidukiga, toimetatakse ohutusalast uurimist selles liikmesriigis, kus õnnetus või intsident toimus.

2. Kui määruse (EL) 2018/1139 kohaldamisalasse kuuluva ja liikmesriigis registreeritud õhusõidukiga toimunud lennuõnnetuse või tõsise intsidendi puhul ei ole võimalik täpselt kindlaks määrata, millise riigi territooriumil see toimus, toimetab ohutusalast uurimist registreerimisliikmesriigis tegutsev lennuõnnetuste uurimisorgan.

3. Lõigetes 1, 2 ja 4 osutatud ohutusalase uurimise ulatuse ja selle toimetamisel järgitava korra kehtestab lennuõnnetuste uurimisorgan, võttes arvesse lennuõnnetuse või tõsise intsidendi tagajärgi ning uurimise käigus eeldatavalt tehtavaid järeldusi lennundusohutuse parandamiseks.

▼B

4. Lennuõnnetuste uurimisorgan võib otsustada uurida ka lõigetes 1 ja 2 osutamata intsidente, samuti muud tüüpi õhusõidukitega toimunud lennuõnnetusi või tõsiseid intsidente, tehes seda vastavalt liikmesriigi õigusaktidele, kui uurimisorgan teeb eeldatavalt nende põhjal lennundusohutusalaseid järeldusi.

5. Erandina käesoleva artikli lõigetest 1 ja 2 võib vastutav lennuõnnetuste uurimisorgan lennundusohutuse parandamiseks eeldatavalt tehtavaid järeldusi arvesse võttes teha otsuse mitte algatada ohutusalast uurimist, kui lennuõnnetus või tõsine intsident on seotud mehitamata õhusõidukiga, mille puhul ei ole vaja sertifikaati ega deklaratsiooni vastavalt määruse (EL) 2018/1139 artikli 56 lõigetele 1 ja 5, või on seotud mehitatud õhusõidukiga, mille maksimaalne stardimass on 2 250 kg või väiksem, ja kui inimesed ei ole saanud surmavalt ega raskelt vigastada.

6. Lõigetes 1, 2 ja 4 osutatud ohutusalase uurimise eesmärk ei ole mingil juhul omistada süüd või vastutust. Sellised uurimised on sõltumatud ning ei mõjuta ega piira süüd või vastutust omistavat kohtu- või haldusmenetlust.

_____

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2018. aasta määrus (EL) 2018/1139, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühisnorme ja millega luuakse Euroopa Liidu Lennundusohutusamet ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 2111/2005, (EÜ) nr 1008/2008, (EL) nr 996/2010, (EL) nr 376/2014 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2014/30/EL ning 2014/53/EL ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 552/2004 ja (EÜ) nr 216/2008 ning nõukogu määrus (EMÜ) nr 3922/91 (ELT L 212, 22.8.2018, lk 1).“

Artikkel 136

Määruse (EL) nr 376/2014 muutmine

Määruse (EL) nr 376/2014 artikli 3 lõige 2 asendatakse järgmisega.

„2. Käesolevat määrust kohaldatakse selliste lennuohutust mõjutavate juhtumite ja muu ohutusalase teabe suhtes, mis on seotud määruse Euroopa Parlamendi ja nõukogu (EL) 2018/1139 (*) kohaldamisalasse kuuluva tsiviilõhusõidukiga.

Käesolevat määrust ei kohaldata lennuohutust mõjutavate juhtumite ega muu ohutusteabe suhtes, mis on seotud mehitamata õhusõidukiga, mille puhul ei ole vaja sertifikaati ega deklaratsiooni vastavalt määruse (EL) 2018/1139 artikli 56 lõigetele 1 ja 5, v.a juhul, kui sellise mehitamata õhusõidukiga seotud lennuohutust mõjutava juhtumi või muu ohutusteabe tagajärjeks on surmav või raske vigastus või kui sellega on seotud mõni muu õhusõiduk kui mehitamata õhusõiduk.

▼B

Liikmesriigid võivad otsustada kohaldada käesolevat määrust ka selliste lennuohutust mõjutavate juhtumite ja muu ohutusalase teabe suhtes, mis on seotud määruse (EL) 2018/1139 kohaldamisalasse mittekuuluva õhusõidukiga.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2018. aasta määrus (EL) 2018/1139, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühisnorme ja millega luuakse Euroopa Liidu Lennundusohutusamet ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 2111/2005, (EÜ) nr 1008/2008, (EL) nr 996/2010, (EL) nr 376/2014 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2014/30/EL ning 2014/53/EL ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 552/2004 ja (EÜ) nr 216/2008 ning nõukogu määrus (EMÜ) nr 3922/91 (ELT L 212, 22.8.2018, lk 1).“

Artikkel 137

Direktiivi 2014/30/EL muutmine

Direktiivi 2014/30/EL artikli 2 lõike 2 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) järgmise lennundusvarustuse suhtes, kui see kuulub Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1139 (*) kohaldamisalasse ja on mõeldud üksnes õhus kasutamiseks:

i) õhusõidukid, mis ei ole mehitamata õhusõidukid, ning nendega seotud mootorid, propellerid, osad ja teisaldatav varustus;

ii) mehitamata õhusõidukid ja nendega seotud mootorid, propellerid, osad ja teisaldatav varustus, mille projekt on sertifitseeritud kooskõlas kõnealuse määruse artikli 56 lõikega 1 ja mis on mõeldud käitamiseks üksnes sagedustel, mis on Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu raadiosidenormidega eraldatud kaitstud lennundusalaseks kasutamiseks.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2018. aasta määrus (EL) 2018/1139, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühisnorme ja millega luuakse Euroopa Liidu Lennundusohutusamet ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 2111/2005, (EÜ) nr 1008/2008, (EL) nr 996/2010, (EL) nr 376/2014 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2014/30/EL ning 2014/53/EL ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 552/2004 ja (EÜ) nr 216/2008 ning nõukogu määrus (EMÜ) nr 3922/91 (ELT L 212, 22.8.2018, lk 1).“

▼B

Artikkel 138

Direktiivi 2014/53/EL muutmine

Direktiivi 2014/53/EL I lisa punkt 3 asendatakse järgmisega:

„3. Järgmine lennundusvarustus, kui see kuulub Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1139 (*) kohaldamisalasse ja on mõeldud üksnes õhus kasutamiseks:

a) õhusõidukid, mis ei ole mehitamata õhusõidukid, ning nendega seotud mootorid, propellerid, osad ja teisaldatav varustus;

b) mehitamata õhusõidukid ja nendega seotud mootorid, propellerid, osad ja teisaldatav varustus, mille projekt on sertifitseeritud kooskõlas nimetatud määruse artikli 56 lõikega 1 ja mis on mõeldud käitamiseks üksnes sagedustel, mis on Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu raadiosidenormidega eraldatud kaitstud lennundusalaseks kasutamiseks.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2018. aasta määrus (EL) 2018/1139, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühisnorme ja millega luuakse Euroopa Liidu Lennundusohutusamet ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 2111/2005, (EÜ) nr 1008/2008, (EL) nr 996/2010, (EL) nr 376/2014 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2014/30/EL ning 2014/53/EL ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 552/2004 ja (EÜ) nr 216/2008 ning nõukogu määrus (EMÜ) nr 3922/91 (ELT L 212, 22.8.2018, lk 1).“

Artikkel 139

Kehtetuks tunnistamine

1. Määrus (EÜ) nr 216/2008 tunnistatakse kehtetuks alates 11. septembrist 2018.

2. Määrus (EÜ) nr 552/2004 tunnistatakse kehtetuks alates 11. septembrist 2018. Siiski jätkatakse kõnealuse määruse artiklite 4, 5, 6, 6a ja 7 ning III ja IV lisa kohaldamist kuni käesoleva määruse artiklis 47 osutatud delegeeritud õigusaktide kohaldamise alguskuupäevani ning selles ulatuses, milles nimetatud õigusaktid hõlmavad määruse (EÜ) nr 552/2004 asjakohaste sätete sisu, ent igal juhul mitte kauem kui 12. septembrini 2023.

3. Määrus (EMÜ) nr 3922/91 tunnistatakse kehtetuks alates kuupäevast, mil hakatakse kohaldama artikli 32 lõike 1 punkti a kohaselt vastu võetud üksikasjalikke norme lennu- ja tööajapiirangute ning puhkeajanõuete kohta seoses lennukitega tehtavate taksolendude, kiirabilendude ja ühe piloodiga ärilise lennutranspordi tegevustega.

▼B

4. Viiteid lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud kehtetuks tunnistatud määrustele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ning asjakohasel juhul loetakse neid vastavalt X lisas esitatud vastavustabelile.

Artikkel 140

Üleminekusätted

1. Määruse (EÜ) nr 216/2008 ja selle rakenduseeskirjade kohaselt välja antud või tunnustatud sertifikaadid ja konkreetsed lennukõlblikkustingimused ning esitatud või tunnustatud deklaratsioonid jäävad kehtima ja neid käsitatakse käesoleva määruse vastavate sätete kohaselt väljaantuna, esitatuna ja tunnustatuna, sealhulgas artikli 67 kohaldamisel.

2. Hiljemalt 12. Septembriks 2023 kohandatakse määruste (EÜ) nr 216/2008 ja (EÜ) nr 552/2004 alusel vastu võetud rakenduseeskirju vastavalt käesolevale määrusele. Kuni kohandamiseni käsitatakse kõnealustes rakenduseeskirjades esitatud viiteid:

a) mõistele „äriline lennutegevus“ viitena määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 3 punktile i;

b) mõistele „keerukas mootoriga õhusõiduk“ viitena määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 3 punktile j;

c) mõistele „seadmed“ viitena käesoleva määruse artikli 3 punktile 29;

d) mõistele „harrastuspiloodi luba“ viitena määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 7 lõikele 7.

3. Hiljemalt kahe aasta möödumisel 11. septembrist 2018 esitab amet kooskõlas käesoleva määruse artikli 76 lõigetega 1 ja 3 arvamused ettepanekute kohta muuta komisjoni määruseid (EL) nr 748/2012, ([1]) (EL) nr 1321/2014, ([2]) (EL) nr 1178/2011 ([3]) ja (EL) nr 965/2012 ([4]) ning kohaldatavaid sertifitseerimistingimusi, et kohandada neid peamiselt spordiks ja harrastuseks ette nähtud õhusõidukite osas vastavalt käesolevale määrusele.

([1]) Komisjoni 3. augusti 2012. määrus (EL) nr 748/2012, millega nähakse ette õhusõidukite ja nendega seotud toodete, osade ja seadmete lennukõlblikkuse ja keskkonnaohutuse sertifitseerimise ning projekteerimis- ja tootjaorganisatsioonide sertifitseerimise rakenduseeskirjad (ELT L 224, 21.8.2012, lk 1).

([2]) Komisjoni 26. novembri 2014. aasta määrus (EL) nr 1321/2014 õhusõidukite ja lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuva lennukõlblikkuse ning sellega tegelevate organisatsioonide ja isikute sertifitseerimise kohta (ELT L 362, 17.12.2014, lk 1).

([3]) Komisjoni 3. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1178/2011, millega kehtestatakse tsiviillennunduses kasutatavate õhusõidukite meeskonnaga seotud tehnilised nõuded ja haldusmenetlused vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 216/2008 (ELT L 311, 25.11.2011, lk 1).

([4]) Komisjoni 5. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 965/2012, millega kehtestatakse lennutegevusega seotud tehnilised nõuded ja haldusmenetlused vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 216/2008 (ELT L 296, 25.10.2012, lk 1).

▼B

4. Amet võib hiljemalt 12. septembriks 2021 esitada liikmesriikide jaoks vabatahtlikult rakendatava juhendmaterjali, et toetada liikmesriikide proportsionaalsete normide väljatöötamist I lisas loetletud õhusõidukite projekteerimise, tootmise, hooldamise ja käitamise kohta.

5. Erandina artiklitest 55 ja 56 kohaldatakse määruse (EÜ) nr 216/2008 asjakohaseid sätteid jätkuvalt kuni käesoleva määruse artiklis 58 osutatud delegeeritud õigusaktide ja artiklis 57 osutatud rakendusaktide jõustumiseni.

6. Võimalikult kiiresti pärast käesoleva määruse jõustumist ja igal juhul enne 12. septembrit 2021 lõpetavad liikmesriigid kolmandate riikidega käesoleva määrusega hõlmatud valdkondades sõlmitud kahepoolsed lepingud või kohandavad neid.

Artikkel 141

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

▼B

I LISA

Artikli 2 lõike 3 punktis d osutatud õhusõidukid

1. Mehitatud õhusõidukite liigid, mille suhtes käesolevat määrust ei kohaldata:

a) ajaloolised õhusõidukid, mis vastavad järgmistele tingimustele:

i) õhusõidukid, mille:

— esialgne projekt kehtestati enne 1. jaanuari 1955 ja

— tootmine on lõpetatud enne 1. jaanuari 1975;

või

ii) selge ajaloolise väärtusega õhusõidukid, mis on seotud

— osavõtuga märkimisväärsest ajaloosündmusest,

— olulise sammuga lennunduse arengus või

— liikmesriigi relvajõududes täidetud olulise rolliga;

või

b) õhusõidukid, mis on projekteeritud või ümber ehitatud spetsiaalselt uurimis-, katse- või teaduseesmärkidel ning mida tõenäoliselt toodetakse väga piiratud arvul;

c) õhusõidukid, sealhulgas kokkupandava komplektina tarnitavad õhusõidukid, mille puhul vähemalt 51 % tootmisest ja kokkupanemisest teeb amatöör või amatööride mittetulundusühendus enda tarbeks ilma ärilise eesmärgita;

d) õhusõidukid, mida on kasutanud sõjavägi, välja arvatud juhul, kui õhusõiduk on sellist tüüpi, mille suhtes amet on vastu võtnud projekteerimisstandardi;

e) kuni kahekohalised lennukid, mille mõõdetav varisemiskiirus või minimaalne stabiilse lennu kiirus maandumiskonfiguratsioonis ei ületa 35 sõlme kalibreeritud õhkkiirust, kopterid, jõuallikaga langevarjud, purilennukid ja motopurilennukid, mille maksimaalne liikmesriikides registreeritud stardimass ei ole suurem kui:

	Lennuk/kopter/jõuallikaga langevari/motopurilennuk	Purilennuk	Amfiib- või vesilennuk/kopter	Plaanerile paigaldatud täielik päästelangevarjusüsteem
Ühekohaline	maksimaalne stardimass 300 kg	maksimaalne stardimass 250 kg	Täiendav maksimaalne stardimass 30 kg	Täiendav maksimaalne stardimass 15 kg
Kahekohaline	maksimaalne stardimass 450 kg	maksimaalne stardimass 400 kg	Täiendav maksimaalne stardimass 45 kg	Täiendav maksimaalne stardimass 25 kg
Kui amfiib- või vesilennukit/kopterit kasutatakse nii vesilennuki/kopteri kui ka maalennukina/kopterina, tuleb pidada kinni kehtivast maksimaalsest stardimassist.				

f) ühe- ja kahekohalised autožiirod maksimaalse stardimassiga kuni 600 kg;

▼B

g) punktide a või d tingimustele vastavate õhusõidukite koopiad, mis sarnanevad konstruktsioonilt algse õhusõidukiga;

h) ühe- või kahekohalised õhupallid ja õhulaevad, mille suurim ette nähtud maht on kuuma õhu puhul 1 200 m^3 ja muu õhku tõstmiseks kasutatava gaasi puhul 400 m^3;

i) kõik muud mehitatud õhusõidukid, mille maksimaalne tühimass koos kütusega ei ületa 70 kg.

2. Peale selle ei kohaldata käesolevat määrust järgmise suhtes:

a) trossiga kinnitatud jõuallikata õhusõidukid, mille trossipikkus on kuni 50 m ja:

i) õhusõiduki maksimaalne stardimass on koos lastiga väiksem kui 25 kg või

ii) õhust kergema õhusõiduki puhul on õhusõiduki maksimaalne ette nähtud ruumala väiksem kui 40 m^3;

b) trossiga kinnitatud õhusõidukid, mille maksimaalne stardimass on väiksem kui 1 kg.

▼B

II LISA

Lennukõlblikkuse olulised nõuded

1. TOOTE TERVIKLIKKUS

Toote terviklikkus, sealhulgas kaitse infoturbe alaste ohtude eest, peab olema tagatud kõikides eeldatavates lennutingimustes õhusõiduki kogu käitamisea jooksul. Vastavus kõikidele nõuetele peab olema tõendatud hinnangu või analüüsiga, millega vajaduse korral kaasneb katsetamine.

1.1. Struktuur ja materjalid

1.1.1. Struktuuri, sealhulgas jõuseadme terviklikkus peab olema tagatud õhusõiduki käituspiirides ja piisava varuga väljaspool seda ning säilima õhusõiduki kogu käitamisea jooksul.

1.1.2. Kõik õhusõiduki osad, mille rike võiks kahjustada struktuuri terviklikkust, peavad vastama järgmistele tingimustele, ilma et tekiks ohtlikku deformatsiooni või riket. See hõlmab kõiki märkimisväärse massiga elemente ja nende kinnitusviise.

a) Arvesse tuleb võtta kõiki mõistlikult eeldatavaid kombinatsioone koormustest, mis võivad ilmneda õhusõiduki koormamise, raskuskeskme asukoha, käituspiiride ja käitamisea piires ning piisava varuga väljaspool seda. See hõlmab tuuleiilidest, manöövritest, siserõhu säilitamisest, liikuvatest pindadest, juhtimissüsteemist ja jõuseadmest tulenevaid koormusi nii lennu ajal kui ka maa peal.

b) Arvesse tuleb võtta maale või vette tehtavatest hädamaandumistest tingitud koormust ja tõenäolisi rikkeid.

c) Käitamise liigist olenevalt tuleb struktuurse reaktsiooni puhul nimetatud koormustele silmas pidada ka dünaamilist koormust, võttes arvesse õhusõiduki suurust ja konfiguratsiooni.

1.1.3. Õhusõidukis ei tohi olla aeroelastset ebastabiilsust ega liigset vibratsiooni.

1.1.4. Tootmisprotsess ja õhusõiduki konstruktsioonis kasutatavad materjalid peavad tulemuseks andma tuntud ja korratavad struktuuriomadused. Arvesse tuleb võtta materjali omaduste võimalikku muutumist seoses kasutuskeskkonnaga.

1.1.5. Võimaluse piires tuleb tagada, et tsükliline koormus, keskkonnaoludest tingitud kahjustumine ning juhuslikud ja märkamatud kahjustused ei vähenda struktuuri terviklikkust allapoole aktsepteeritavat tugevusvaru. Kõik sellekohased lennukõlblikkuse säilitamiseks vajalikud juhised tuleb teha teatavaks.

1.2. Jõuallikas

1.2.1. Jõuseadme (st mootori ja asjakohasel juhul propelleri) terviklikkus peab olema kontrollitud jõuseadme käituspiirides ja piisava varuga väljaspool seda ning see peab säilima jõuseadme kogu käitamisea jooksul, võttes arvesse jõuseadme osatähtsust õhusõiduki üldise ohutuse seisukohast.

1.2.2. Jõuseade peab ettenähtud piires andma vajaliku tõmbe või võimsuse kõikides lennutingimustes, võttes arvesse keskkonnamõju ja -tingimusi.

▼B

1.2.3. Tootmisprotsess ja jõuseadme konstruktsioonis kasutatavad materjalid peavad tulemuseks andma tuntud ja korratavad struktuuriomadused. Arvesse tuleb võtta materjali omaduste võimalikku muutumist seoses kasutuskeskkonnaga.

1.2.4. Tsükliline koormus, keskkonnaoludest ja käitamisest tingitud kahjustumine ning sellest tuleneda võivad osade kahjustused ei tohi vähendada jõusüsteemi terviklikkust allapoole aktsepteeritavat piiri. Kõik sellekohased lennukõlblikkuse säilitamiseks vajalikud juhised tuleb teha teatavaks.

1.2.5. Kõik jõuseadme ja õhusõiduki ohutu ja nõuetekohase koostöö tagamiseks vajalikud juhised, andmed ja nõuded tuleb teha teatavaks.

1.3. Süsteemid ja varustus (v.a teisaldatav varustus)

1.3.1. Õhusõidukil ei tohi olla projektilahendusi ega osi, mis kogemuste põhjal on osutunud ohtlikuks.

1.3.2. Õhusõiduk, sealhulgas tüübiprojekti hindamiseks vajalikud või käitamiseeskirjadest tulenevalt kohustuslikud süsteemid ja kohustuslik varustus peavad toimima eeldatavates käitamistingimustes ja piisava varuga väljaspool seda, võttes nõuetekohaselt arvesse süsteemi või varustuse kasutuskeskkonda. Muud süsteemid või muu varustus, mida ei ole vaja tüübisertifitseerimiseks või mis ei ole käitamiseeskirjadest tulenevalt kohustuslikud, ei tohi vähendada ohutust ega kahjustada muude süsteemide või muu varustuse tööd, olenemata sellest, kas nad töötavad korralikult või mitte. Süsteemide ja varustuse käitamiseks ei ole vaja erakordseid oskusi ega erakordset jõudu.

1.3.3. Õhusõiduki süsteemid ja varustus peavad nii eraldi võttes kui ka üksteise suhtes olema projekteeritud nii, et iga üksik rike, mille tõenäosus ei ole kaduvväike, ei põhjustaks katastroofi põhjustavat riket, ning rikke tõenäosus ja selle kahjulik mõju õhusõidukile ning selles viibijatele peavad olema pöördvõrdelises seoses. Nimetatud üksiku rikke kriteeriumi osas aktsepteeritakse, et õhusõiduki suuruse ja arvukate konfiguratsioonivariantidega seoses tuleb teha vastavaid mööndusi ning see võib takistada nimetatud üksiku rikke kriteeriumi täitmist kopterite ja väikelennukite mõningate osade ja süsteemide puhul.

1.3.4. Meeskonnale või asjakohasel juhul hooldustöötajatele tuleb anda selgel, arusaadaval ja ühesel viisil ohutuks lendamiseks vajalikku teavet ning teavet ohtlike tingimuste kohta. Süsteemid, varustus ja juhtimisseadmed, sealhulgas sildid ja teated, peavad olema projekteeritud ja paigaldatud ohte põhjustada võivaid vigu minimeerival viisil.

1.3.5. Projekteerimisel tuleb võtta ohutusmeetmeid, et minimeerida õhusõiduki seest või väljast lähtuvate mõistlikult tõenäoliste ohtude, kaasa arvatud infoturbeohtude mõju õhusõidukile ja selles viibijatele, muu hulgas kaitsta neid õhusõiduki teisaldatava varustuse olulise rikke või häire eest.

1.4. Teisaldatav varustus

1.4.1. Teisaldatav varustus peab täitma oma ohutus- või sellega seotud funktsiooni õhusõiduki kõikides eeldatavates käitamistingimustes, v.a juhul, kui kõnealust funktsiooni on võimalik ka muud moodi täita.

▼B

1.4.2. Teisaldatava varustuse kasutamiseks ei ole vaja erakordseid oskusi ega erakordset jõudu.

1.4.3. Teisaldatav varustus ei tohi vähendada ohutust ega kahjustada ühegi muu varustuse, süsteemi ega seadme tööd, olenemata sellest, kas nad töötavad korralikult või mitte.

1.5. Jätkuv lennukõlblikkus

1.5.1. Tuleb koostada ja kättesaadavaks teha kõik vajalikud dokumendid, sh jätkuva lennukõlblikkuse juhendid, et tagada õhusõiduki tüübi ja seonduva osaga seotud lennukõlblikkustaseme säilimine õhusõiduki kogu käitamisea jooksul.

1.5.2. Jätkuva lennukõlblikkuse tagamiseks tuleb luua osade ja teisaldatava varustuse kontrollimise, reguleerimise, määrimise, eemaldamise või asendamise võimalused.

1.5.3. Jätkuva lennukõlblikkuse juhendid tuleb esitada käsiraamatu või käsiraamatutena vastavalt esitatavate andmete hulgale. Käsiraamatud peavad sisaldama hooldus- ja remondijuhendeid, teenindusteavet, veatuvastus- ja ülevaatusmenetlusi praktilist kasutamist võimaldaval viisil.

1.5.4. Jätkuva lennukõlblikkuse juhendid peavad sisaldama lennukõlblikkuspiiranguid, millega nähakse ette kõik kohustusliku komponentide asendamise ajad, ülevaatusvahemikud ja seonduvad ülevaatusmenetlused.

2. LENNUKÕLBLIKKUSASPEKTID TOOTE KÄITAMISEL

2.1. Tuleb tõendada, et toote käitamise ajal pardal ja maa peal viibijate ohutuse tagamiseks on tehtud järgmist:

a) kindlaks peavad olema määratud õhusõiduki heakskiidetud käitamise viisid ning kehtestatud peavad olema ohutuks käitamiseks vajalikud piirangud ja teave, sealhulgas keskkonnapiirangud ja jõudlus;

b) õhusõiduk peab oma suurusest ja konfiguratsioonist sõltuvalt olema ohutult juhitav ja manööverdatav kõikides eeldatavates käitamistingimustes, sealhulgas pärast ühe või asjakohasel juhul mitme jõuseadme riket. Nõuetekohaselt tuleb arvesse võtta piloodi füüsilist jõudu, piloodikabiini keskkonda, piloodi töökoormust ja muid inimtegureid ning lennuetappi ja selle kestust;

c) kõikides eeldatavates käitamistingimustes peab olema võimalik ühest lennuetapist teise siirduda, ilma et see nõuaks erilisi piloteerimisoskusi, tähelepanu, jõudu või töökoormust;

d) õhusõiduk peab olema sedavõrd stabiilne, et piloodilt ei nõutaks liigset pingutust, pidades silmas lennuetappi ja selle kestust;

e) tuleb kehtestada tava- ja hädaolukorras ning rikke korral tegutsemise menetlused;

f) tuleb ette näha konkreetsele õhusõidukitüübile sobivad hoiatussignaalid või muud hoiatusvahendid, et vältida väljumist normaalsest lennurežiimide diapasoonist;

g) õhusõiduki ja selle süsteemide omadused peavad võimaldama ohutut tagasipöördumist lennurežiimide diapasoonist võimaliku väljumise korral.

▼B

2.2. Käitamispiirangud ja muu ohutuks käitamiseks vajalik teave tuleb teha meeskonnaliikmetele kättesaadavaks.

2.3. Toote käitamine peab olema kaitstud ohtude eest, mida põhjustavad kahjulikud välis- ja sisetingimused, sealhulgas keskkonnatingimused.

a) Eelkõige ei tohi käitamise liigist sõltuvalt ohuolukorda põhjustada muu hulgas näiteks sellised nähtused nagu halb ilm, äike, kokkupõrge linnuga, kõrgsageduslikud kiirgusväljad, osoon jne, mille esinemist toote käitamise käigus on põhjust eeldada, võttes arvesse õhusõiduki suurust ja konfiguratsiooni.

b) Salongis peavad käitamise liigist sõltuvalt olema reisijatele tagatud sobivad veotingimused ja nõuetekohane kaitse lennutegevuse käigus tekkida võiva või hädaolukordadest tuleneva ohu, sh tule, suitsu, mürgiste gaaside ja kiire rõhulanguse eest, võttes arvesse õhusõiduki suurust ja konfiguratsiooni. Pardal viibijaile tuleb võimaldada kõik mõistlikud tingimused raskete kehavigastuste ennetamiseks, õhusõidukist kiiresti evakueerimiseks ja enda kaitsmiseks inertsjõu mõju eest hädamaandumisel vette või maale. Vastavalt vajadusele tuleb tagada selged ja arusaadavad sildid ja teated, mis selgitavad pardal viibijatele sobivat ohutut käitumist ning ohutusvarustuse asukohta ja õiget kasutamist. Nõuetekohane ohutusvarustus peab olema hõlpsasti kättesaadav.

c) Meeskonnaruumid peavad käitamise liigist sõltuvalt olema paigutatud viisil, mis hõlbustab lennutegevust, sealhulgas olukorrast teavitamist ning eeldatavate olukordade ja hädaolukordade lahendamist. Meeskonnaruumide keskkond ei tohi ohustada meeskonna võimet täita oma ülesandeid ning need peavad olema projekteeritud nii, et välditakse kõrvalist sekkumist ja juhtimisseadmete väärkasutust.

3. PROJEKTEERIMISE, TOOTMISE, JÄTKUVA LENNUKÕLBLIKKUSE TAGAMISE VÕI HOOLDUSEGA TEGELEVAD ORGANISATSIOONID (SEALHULGAS FÜÜSILISED ISIKUD)

3.1. Tegevuse liigist sõltuvalt tuleb organisatsioonile välja anda sertifikaat juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) organisatsioonil peavad olema kõik oma ülesannete täitmiseks vajalikud vahendid. Nimetatud vahendite hulka kuuluvad muu hulgas rajatised, töötajad, varustus, tööriistad ja materjalid, ülesandeid, kohustusi ja menetlusi käsitlevad dokumendid, juurdepääs asjakohastele andmetele ning andmete dokumenteerimine;

b) tegevuse liigist ja organisatsiooni suurusest sõltuvalt peab organisatsioon rakendama ning töös hoidma juhtimissüsteemi, millega tagatakse käesolevas lisas sätestatud oluliste nõuete täitmine, juhtima ohutusriske ning püüdma kõnealust süsteemi pidevalt täiustada;

c) organisatsioon sõlmib vajaduse korral kokkulepped teiste asjaomaste organisatsioonidega käesolevas lisas sätestatud lennukõlblikkuse oluliste nõuete jätkuva täitmise tagamiseks;

▼B

d) organisatsioon peab punkti b kohase juhtimissüsteemi ja punkti c kohase kokkuleppe osana sisse seadma ohutust mõjutavatest juhtumitest teatamise süsteemi, et aidata järjepidevalt parandada ohutust. Ohutust mõjutavatest juhtumitest teatamise süsteem peab olema kooskõlas kohaldatava liidu õigusega.

3.2. Hoolduskoolitusorganisatsioonide suhtes punkti 3.1 alapunktides c ja d esitatud tingimusi ei kohaldata.

3.3. Hooldusega tegelevad füüsilised isikud peavad omandama selles tegevusvaldkonnas nõutavad teoreetilised teadmised, praktilised oskused ja kogemused ning omandatud taset hoidma.

▼B

III LISA

Toodete keskkonnanõuetele vastavuse olulised nõuded

1. Tooted tuleb punkti 4 arvesse võttes projekteerida nii, et nendega kaasnev müra oleks võimalikult väike.

2. Tooted tuleb punkti 4 arvesse võttes projekteerida nii, et nendega kaasnevad heitkogused oleksid võimalikult väikesed.

3. Tooted tuleb punkti 4 arvesse võttes projekteerida nii, et vedelike aurustumise või väljavoolamisega kaasnevad heitkogused oleksid võimalikult väikesed.

4. Müra minimeerimiseks kavandatud projekteerimislahenduste vahel tehtavate kompromisside puhul tuleb võtta arvesse eri liiki heiteid ja vedelike väljavoolamist.

5. Müra ja heitkoguste minimeerimisel võetakse arvesse kõiki tavapäraseid käitamistingimusi ja geograafilisi piirkondi, kus õhusõiduki käitamisega kaasnevad müra ja heitkogused tekitavad probleemi.

6. Keskkonnakaitse eesmärgil vajalikke õhusõidukisüsteeme ja -seadmeid tuleb projekteerida, toota ja hooldada nii, et need töötaksid kõigis ettenähtavates käitamistingimustes. Nad peavad olema piisavalt usaldusväärsed, et täita oma otstarvet seoses toote keskkonnanõuetele vastavusega.

7. Selleks et tagada lennundustoote jätkuv vastavus käesolevas lisas sätestatud olulistele nõuetele, tuleb kehtestada sellekohased juhendid, protseduurid, vahendid, käsiraamatud, piirangud ja kontrollid ning esitada need selgelt ettenähtud kasutajatele.

8. Lennundustoodete projekteerimise, tootmise ja hooldamisega tegelevad organisatsioonid peavad:

   a) omama kõiki vajalikke vahendeid, et tagada lennundustoote vastavus käesolevas lisas sätestatud olulistele nõuetele, ning

   b) vajaduse korral sõlmima kokkulepped teiste asjaomaste organisatsioonidega, et tagada lennundustoote vastavus käesolevas lisas sätestatud olulistele nõuetele.

▼B

IV LISA

Õhusõiduki meeskonda käsitlevad olulised nõuded

1. PILOODIKOOLITUS

1.1. Üldine

Õhusõiduki juhtimise koolitusel osalev isik peab olema hariduselt ning füüsiliselt ja vaimselt piisavalt küps, et omandada, säilitada ja tõendada asjakohaseid teoreetilisi teadmisi ja praktilisi oskusi.

1.2. Teoreetilised teadmised

Piloot peab omandama õhusõidukil täidetavatele ülesannetele vastava ja tegevuse liigiga kaasnevate riskidega proportsionaalsete teadmiste taseme ja selle säilitama. Need teadmised peavad hõlmama vähemalt järgmist:

a) lennundusõigus;

b) üldteadmised õhusõidukitest;

c) õhusõiduki liigiga seotud tehnilised küsimused;

d) lennu sooritamine ja planeerimine;

e) inimvõimed ja nende piirid;

f) meteoroloogia;

g) navigatsioon;

h) käitamisprotseduurid, sealhulgas meeskonnatöö korraldamine;

i) aerodünaamika alused;

j) side ja

k) mittetehnilised oskused, sealhulgas ohtude ja vigade äratundmine ja käsitlemine.

1.3. Teoreetiliste teadmiste tõendamine ja säilitamine

1.3.1. Teoreetiliste teadmiste omandamist ja säilitamist tuleb tõendada pideva hindamise käigus koolituse ajal ja asjakohasel juhul eksamitel.

1.3.2. Vajalikku teoreetiliste teadmiste taset tuleb säilitada. Nõuetele vastavust tuleb tõendada regulaarsete hindamiste, eksamite, testide või kontrollimiste käigus. Eksamite, testide või kontrollimiste sagedus peab vastama tegevusega kaasneva riski tasemele.

1.4. Praktilised oskused

Piloot peab omandama õhusõidukil täidetavatele ülesannetele vastava praktiliste oskuste taseme ja seda säilitama. Need oskused peavad olema proportsionaalsed tegevuse liigiga kaasnevate riskidega ja hõlmama olenevalt õhusõidukil täidetavatest ülesannetest järgmist:

a) tegevused enne lendu ja lennu ajal, sealhulgas õhusõiduki lennutehniliste näitajate, massi ja tasakaalu kindlaksmääramine, õhusõiduki ülevaatus ja teenindamine, kütuse/energia planeerimine, ilmastikuolude hindamine, marsruudi planeerimine, õhuruumi piirangud ja vaba raja olemasolu;

▼B

b) lennuvälja ja liikluskorralduse toimingud;

c) ettevaatusabinõud ja protseduurid kokkupõrke vältimiseks;

d) õhusõiduki kontroll välise visuaalse vaatluse põhjal;

e) lennumanöövrid, sealhulgas kriitilistes olukordades, ja nendega seotud tehniliselt teostatavad ettenägematust asendist väljatuleku manöövrid;

f) tavalised ja külgtuulega stardid ja maandumised;

g) lendamine ainult instrumentide abil vastavalt tegevuse liigile;

h) käitamisprotseduurid, sealhulgas meeskonna oskused ja meeskonnatöö korraldamine vastavalt käitamise liigile kas ühe- või mitmeliikmelise meeskonnaga lendudel;

i) navigatsioon ning lennureeglite ja nendega seotud protseduuride rakendamine, kasutades asjakohasel juhul visuaalset vaatlust või navigatsioonivahendeid;

j) tegutsemine ebatavalises ja hädaolukorras, sealhulgas õhusõiduki varustuse häirete simulatsioonid;

k) lennuliiklusteenuste nõuete ja sidepidamisprotseduuride järgimine;

l) õhusõiduki tüübi või klassiga seotud eriaspektid;

m) praktiliste oskuste alane täienduskoolitus, mida võidakse vajada konkreetsete tegevustega kaasnevate riskide maandamiseks, ning

n) mittetehnilised oskused, sealhulgas ohtude ja vigade äratundmine ja käsitlemine asjakohaste hindamismeetodite abil koos tehniliste oskuste hindamisega.

1.5. Praktiliste oskuste tõendamine ja säilitamine

1.5.1. Piloot peab tõendama oma võimet sooritada protseduure ja manöövreid õhusõidukil täidetavatele ülesannetele vastaval oskuste tasemel järgmises:

a) õhusõiduki käitamine selle võimaluste piires;

b) hea otsustusvõime ja lennumeisterlikkuse rakendamine;

c) lennundusalaste teadmiste rakendamine;

d) õhusõiduki juhitavuse säilitamine kogu lennu ajal viisil, mis tagab protseduuri ja manöövri eduka lõpuleviimise, ning

e) mittetehnilised oskused, sealhulgas ohtude ja vigade äratundmine ja käsitlemine asjakohaste hindamismeetodite abil koos tehniliste oskuste hindamisega.

1.5.2. Vajalikku teoreetiliste teadmiste taset tuleb säilitada. Nõuetele vastavust tuleb tõendada regulaarsete hindamiste, eksamite, testide või kontrollimiste käigus. Eksamite, testide või kontrollimiste sagedus peab vastama tegevusega kaasneva riski tasemele.

▼B

1.6. Keeleoskus

Piloodil peab olema õhusõidukil täidetavate ülesannete tasemele vastav keeleoskus. Vastav keeleoskus hõlmab järgmist:

a) võime aru saada meteoroloogilise teabe dokumentidest;

b) lennumarsruutide, väljumis- ja lähenemiskaartide ning nendega seotud aeronavigatsiooniteabe dokumentide kasutamine ning

c) võime suhelda lennu raadiosides kasutatavas keeles teiste lennumeeskondade ja aeronavigatsiooniteenistustega lennu kõigil etappidel, sealhulgas lennu ettevalmistamisel.

1.7. Lennutreeningseadmed

Kui koolituseks või praktilise oskuse omandamise või säilimise tõendamiseks kasutatakse lennutreeningseadet, peab see seade vastama asjaomase ülesande täitmiseks vajalikule kindlale lennundustehniliste võimaluste tasemele. Eelkõige peab konfiguratsiooni, käsitsemisomaduste, õhusõiduki lennutehniliste omaduste ja süsteemide töö imitatsioon õhusõidukit piisavalt esindama.

1.8. Koolituskursus

1.8.1. Koolitus peab toimuma koolituskursuse vormis.

1.8.2. Koolituskursus peab vastama järgmistele tingimustele:

a) iga kursuseliigi jaoks tuleb välja töötada õppekava ning

b) koolituskursus peab koosnema teoreetiliste teadmiste ja asjakohasel juhul praktiliste oskuste (sealhulgas õpe treeningseadmel) õpetamisest.

1.9. Instruktorid

1.9.1. Teooriaõpe

Teooriaõpet peavad korraldama vajaliku kvalifikatsiooniga instruktorid. Nad peavad:

a) omama vajalikke teadmisi õpetatavast valdkonnast ja

b) olema võimelised kasutama sobivaid õppemeetodeid.

1.9.2. Piloteerimisõpe ja treening õhusõiduki lennutreeningseadmel

Piloteerimisõpet ja treeningut lennutreeningseadmel peavad korraldama vajaliku kvalifikatsiooniga instruktorid, kes:

a) omavad korraldatavale õppele vastavaid teoreetilisi teadmisi ja kogemusi;

b) on võimelised kasutama sobivaid õppemeetodeid;

c) on õpetatavate lennumanöövrite ja protseduuride õpetamise meetodeid praktikas rakendanud;

▼B

d) on tõendanud suutlikkust õpetada valdkondades, milles piloteerimisõpet korraldatakse, kaasa arvatud lennueelne ja -järgne ning maapealne õpe, ja

e) osalevad regulaarselt täienduskoolituses õpetamistaseme säilitamiseks.

Õhusõidukis koolitust läbi viivatel lennuinstruktoritel peab olema ka õigus tegutseda selle õhusõiduki kaptenina, millel õpetamine toimub, välja arvatud uut tüüpi õhusõidukiga seotud koolitustel.

1.10. Eksamineerijad

Pilootide oskuste hindamise eest vastutavad isikud peavad:

a) vastama lennuinstruktoritele või lennutreeningseadmel toimuva treeningu instruktoritele esitatavatele nõuetele ning

b) olema võimelised hindama pilootide suutlikkust ning teostama kontroll-lende ja lennukontrolle.

2. PILOODILT NÕUTAVAD KOGEMUSED

Lennumeeskonna liige, instruktor või eksamineerija peab oma ülesannete täitmiseks omama ja säilitama piisavat kogemust, välja arvatud juhul, kui käesoleva määruse alusel vastu võetud rakendusaktidega nähakse ette pädevuse tõendamine vastavalt punktile 1.5.

3. PILOODI TERVISESEISUND

3.1. Tervisenõuded

3.1.1. Kõik piloodid peavad perioodiliselt tõendama, et nende terviseseisund võimaldab neil täita rahuldavalt nende ülesandeid, võttes arvesse tegevuse liiki. Nõuetele vastavust tuleb tõendada lennundusmeditsiini parimal taval põhineva nõuetekohase hindamisega, võttes arvesse tegevuse liiki ning vanusest tingitud vaimse ja füüsilise seisundi võimalikku halvenemist.

Sobiv terviseseisund, mis hõlmab füüsilist ja vaimset tervist, tähendab seda, et piloodil ei ole haigust ega puuet, mille tõttu ta ei ole võimeline:

a) täitma õhusõiduki käitamiseks vajalikke ülesandeid,

b) igal ajal täitma talle määratud tööülesandeid või

c) tajuma õigesti oma ümbruskonda.

3.1.2. Kui sobiv terviseseisund ei ole täielikult tõendatud, võib rakendada samaväärse lennuohutuse tagavaid leevendusmeetmeid.

3.2. Lennundusarstid

Lennundusarst peab:

a) omama meditsiinialast kvalifikatsiooni ja tegevusluba;

▼B

b) olema läbinud lennundusmeditsiinikoolituse ja regulaarsed lennundusmeditsiinialased täienduskoolitused, et tagada ajakohase hindamistaseme säilitamine, ning

c) olema omandanud praktilised teadmised ja kogemused seoses tingimustega, milles piloodid oma tööülesandeid täidavad.

3.3. Lennundusmeditsiinikeskused

Lennundusmeditsiinikeskused peavad vastama järgmistele tingimustele:

a) neil on kõik neile antud õigustega kaasnevate ülesannete ulatusele vastavad vahendid. Nende vahendite hulka kuuluvad muu hulgas rajatised, töötajad, varustus, tööriistad ja materjalid, ülesandeid, kohustusi ja menetlusi käsitlevad dokumendid, juurdepääs asjakohastele andmetele ning andmete dokumenteerimine;

b) tegevuse liigist ja organisatsiooni suurusest sõltuvalt rakendatakse ja hoitakse töös juhtimissüsteemi, millega tagatakse käesolevas lisas sätestatud oluliste nõuete täitmine, juhitakse ohutusriske ning püütakse seda süsteemi pidevalt täiustada, ning

c) vajaduse korral sõlmitakse kokkulepped teiste asjaomaste organisatsioonidega kõnealuste nõuete jätkuva täitmise tagamiseks.

4. SALONGITÖÖTAJAD

4.1. Üldine

Salongitöötajaid:

a) tuleb korrapäraselt koolitada ja kontrollida, et nad omandaksid ja säilitaksid neile määratud ohutusalaste ülesannete täitmiseks piisava oskuste taseme, ning

b) tuleb perioodiliselt hinnata, et teha kindlaks, kas nende terviseseisund võimaldab täita ohutult neile määratud ohutusalaseid ülesandeid. Nõuetele vastavust tuleb tõendada lennundusmeditsiini parimal taval põhineva nõuetekohase hindamisega.

4.2. Koolituskursus

4.2.1. Käitamise liigist või õigustest sõltuvalt peab koolitus toimuma koolituskursuse vormis.

4.2.2. Koolituskursus peab vastama järgmistele tingimustele:

a) iga kursuseliigi jaoks tuleb välja töötada õppekava ning

b) koolituskursus peab koosnema teoreetiliste teadmiste ja asjakohasel juhul praktiliste oskuste (sealhulgas õpe treeningseadmel) õpetamisest.

4.3. Salongitöötajate instruktorid

Õpet peavad andma vajaliku kvalifikatsiooniga instruktorid. Instruktorid peavad:

a) omama vajalikke teadmisi õpetatavast valdkonnast;

b) olema võimelised kasutama sobivaid õppemeetodeid ja

c) osalema regulaarselt täienduskoolituses õpetamistaseme säilitamiseks.

▼B

4.4. Salongitöötajate eksamineerijad

Salongitöötajate eksamineerimise eest vastutavad isikud peavad:

a) vastama salongitöötajate instruktorite suhtes kehtivatele nõuetele ja

b) olema võimelised hindama salongitöötajate tööd ja neid eksamineerima.

5. KOOLITUSORGANISATSIOONID

Pilootide või salongitöötajate koolitust pakkuv koolitusorganisatsioon peab vastama järgmistele nõuetele:

a) tal on kõik oma tegevusega kaasnevate ülesannete ulatusele vastavad vahendid. Nende vahendite hulka kuuluvad muu hulgas rajatised, töötajad, varustus, tööriistad ja materjalid, ülesandeid, kohustusi ja menetlusi käsitlevad dokumendid, juurdepääs asjakohastele andmetele ning andmete dokumenteerimine;

b) koolituse liigist ja organisatsiooni suurusest sõltuvalt peab organisatsioon rakendama ja töös hoidma juhtimissüsteemi, millega tagatakse käesolevas lisas sätestatud oluliste nõuete täitmine, juhtima ohutusriske, sealhulgas koolituse taseme alanemisega seotud riske, ning püüdma seda süsteemi pidevalt täiustada, ning

c) vajaduse korral sõlmib kokkulepped teiste asjaomaste organisatsioonidega kõnealuste nõuete jätkuva täitmise tagamiseks.

▼B

V LISA

Lennutegevuse olulised nõuded

1. ÜLDTEAVE

1.1. Lendu tohib sooritada vaid juhul, kui õhusõiduki meeskonna liikmed ja asjakohasel juhul ka kõik teised lennu ettevalmistamise ja sooritamisega seotud töötajad tunnevad oma tööülesannete täitmisega seotud ja läbitavate piirkondade, kasutatavate lennuväljade ja nendega seotud aeronavigatsioonivahendite suhtes kohaldatavaid õigusakte, eeskirju ja protseduure.

1.2. Lend tuleb sooritada õhusõiduki käsiraamatus või, kui see on nõutav, tegevuskäsiraamatus lennu ettevalmistamise ja sooritamise suhtes ettenähtud töökorra kohaselt.

1.3. Enne iga lendu tuleb kindlaks määrata iga meeskonnaliikme ülesanded ja kohustused. Kapten peab vastutama õhusõiduki käitamise ja ohutuse ning kõigi meeskonnaliikmete, reisijate ja pardal oleva kauba ohutuse eest.

1.4. Õhusõidukis ei tohi vedada esemeid ega aineid, mis võivad oluliselt ohustada tervist, ohutust, vara või keskkonda, näiteks ohtlikke kaupu, relvi või laskemoona, välja arvatud juhul, kui sellega seotud riskide maandamiseks kohaldatakse spetsiaalseid ohutusprotseduure ja -juhiseid.

1.5. Iga lennu kohta säilitatakse kõik vajalikud andmed, dokumendid, kirjed ja teave, et registreerida punktis 5.3 sätestatud tingimuste täitmine, ning need peavad olema kättesaadavad ja kaitstud loata muutmise eest minimaalse nõutava ajavahemiku jooksul, mis oleneb käitamise liigist.

2. LENNU ETTEVALMISTAMINE

Lendu ei tohi alustada enne, kui kättesaadavate mõistlike vahenditega on kindlaks tehtud, et täidetud on kõik järgmised tingimused.

a) Lennu sooritamiseks on olemas lennuks ja õhusõiduki ohutuks käitamiseks otseselt nõutavad piisavad vahendid, sealhulgas side- ja navigatsioonivahendid, võttes arvesse kättesaadavat aeronavigatsiooniteabe teenistuse dokumentatsiooni.

b) Meeskond peab teadma, kus asuvad asjakohased ohutusvahendid ja kuidas neid kasutada, ning reisijaid peab olema sellest teavitatud. Meeskonnale ja reisijatele tuleb anda piisavalt teavet hädaolukorras tegutsemise viiside ja salongi ohutusvahendite kasutamise kohta, arvestades konkreetset käitamist ja selleks mõeldud vahendeid.

c) Kapten peab veenduma, et:

i) õhusõiduk on lennukõlblik vastavalt punktile 6;

ii) õhusõiduk on nõuetekohaselt registreeritud, kui see on nõutav, ning pardal on sellekohased sertifikaadid;

iii) õhusõidukisse on paigaldatud kõnealuse lennu sooritamiseks nõutavad, punktis 5 sätestatud instrumendid ja varustus ning need on töökorras, välja arvatud juhul, kui kohaldatava minimaalvarustuse loetelu või samaväärse dokumendi põhjal on tehtud sellest nõudest mööndusi;

▼B

iv) õhusõiduki mass ja raskuskese võimaldavad sooritada lennu lennukõlblikkuse dokumentatsioonis ettenähtud piirides;

v) kogu käsipagas, registreeritud pagas ja kaup on nõuetekohaselt laaditud ja kinnitatud, ning

vi) lennu ajal ei ületata kordagi punktis 4 sätestatud õhusõiduki käitamispiiranguid.

d) Lennumeeskonnale peab olema kättesaadav teave väljumise, sihtkoha ja asjakohasel juhul varulennuväljade ilmastikutingimuste ja marsruudil esinevate ilmastikutingimuste kohta. Erilist tähelepanu tuleb pöörata potentsiaalselt ohtlikele atmosfääritingimustele.

e) Lennu jooksul ette tulla võivates ohtlikes atmosfääritingimustes käitumiseks tuleb ette näha asjakohased leevendusmeetmed või hädaolukorra lahendamise plaan.

f) Visuaallennureeglitel põhineva lennu korral peavad lennumarsruudil olema sellised ilmastikutingimused, mis võimaldavad neid lennureegleid täita. Instrumentaallennureeglitel põhineva lennu korral tuleb valida sihtkoht ja asjakohasel juhul varulennuväli või varulennuväljad, kuhu õhusõiduk saaks maanduda, võttes arvesse eelkõige prognoositavaid ilmastikutingimusi, aeronavigatsiooniteenuste olemasolu, maapealsete üksuste olemasolu ja sihtkoha ja/või varulennuvälja asukohariigi poolt heaks kiidetud instrumentaallennureegleid.

g) Kavandatud lennu ohutu lõpuleviimise tagamiseks peab pardal olema piisavalt õhusõiduki liikumapanemiseks vajalikku kütust/energiat ja tarbekaupu, võttes arvesse ilmastikutingimusi, õhusõiduki lennutehnilisi võimalusi mõjutavaid asjaolusid ja võimalikke eeldatavaid viivitusi lennu ajal. Peale selle peab pardal olema kütuse-/energiavaru ettenägematuteks olukordadeks. Vajaduse korral tuleb kehtestada kord kütuse-/energiakasutuse korraldamiseks lennu ajal.

3. LENNUTEGEVUS

Lennutegevuse puhul peavad olema täidetud kõik järgmised tingimused:

a) olenevalt õhusõiduki tüübist peavad kõik meeskonnaliikmed stardi ja maandumise ajal ja igal ajal, kui kapten seda ohutuse huvides vajalikuks peab, istuma oma kohal ja kasutama ettenähtud kinnitussüsteeme;

b) olenevalt õhusõiduki tüübist peavad kõik lennu ajal kabiinis töötavad lennumeeskonna liikmed olema lennu ajal oma kohal ja jääma sinna ning olema kinnitatud turvavööga, välja arvatud liikumised füsioloogiliste või tööga seotud vajaduste tõttu;

c) olenevalt õhusõiduki tüübist ning käitamise liigist peab kapten tagama, et kõik reisijad on enne starti ja maandumist, ruleerimise ajal ja igal ajal, mil kapten seda ohutuse huvides vajalikuks peab, oma istekohal nõuetekohaselt kinnitatud;

▼B

d) lend tuleb sooritada nii, et kõigil lennuetappidel säilib nõuetekohane eraldatus teistest õhusõidukitest ja tagatakse takistuste vältimine. See eraldatus peab olema vähemalt sama, mis on nõutav käitamise liigi suhtes kohaldatavate lennureeglitega;

e) lendu tohib jätkata vaid juhul, kui teadaolevad tingimused püsivad vähemalt samaväärsed punktis 2 sätestatud tingimustega. Peale selle ei tohi instrumentaallennureeglitel põhineva lennu puhul jätkata lennuväljale lähenemist allpool teatavat ettenähtud kõrgust või teatavast asukohast kaugemale, kui ettenähtud nähtavustingimused ei ole täidetud;

f) hädaolukorras peab kapten tagama, et kõiki reisijaid on teavitatud sellest, kuidas tuleb hädaolukorras oludele vastavalt tegutseda;

g) kapten peab võtma kõik vajalikud meetmed lendu mõjutavate kordarikkuvate reisijate käitumise tagajärgede minimeerimiseks;

h) õhusõidukit tohib ruleerida lennuvälja liiklusalal ja selle rootorit tohib sisse lülitada ainult juhul, kui juhtimisseadmeid käsitseb asjakohase pädevusega isik;

i) asjakohasel juhul tuleb järgida lennu ajal kohaldatavat kütuse-/energiakasutuse korraldamise korda.

4. ÕHUSÕIDUKI LENNUTEHNILISED OMADUSED JA KÄITAMISE PIIRANGUD

4.1. Õhusõidukit tuleb käitada kooskõlas selle lennukõlblikkusdokumentidega ja kõigi seonduvate käitamisprotseduuride ja -piirangutega, mis on esitatud selle heakskiidetud lennukäsiraamatus või muudes samaväärsetes dokumentides. Lennukäsiraamat või samaväärsed dokumendid peavad olema meeskonnale kättesaadavad ja neid tuleb iga õhusõiduki kohta hoida ajakohastena.

4.2. Olenemata punktist 4.1 võib kopteriga lühiajaliselt eirata lennukõrguse ja -kiiruse alusel kehtestatud piiranguid, tingimusel et on tagatud ohutus.

4.3. Õhusõidukit tuleb käitada kooskõlas kohaldatavate keskkonnadokumentidega.

4.4. Lendu tohib alustada või jätkata vaid juhul, kui õhusõiduki lennutehnilised näitajad, võttes arvesse kõiki selle jõudlustaset oluliselt mõjutavaid tegureid, võimaldavad planeeritud käitamismassiga sooritada kõiki lennuetappe kohaldatavate vahemaade/alade ja takistuste vältimise piires. Starti, marsruudil lendamist ja lähenemist/maandumist mõjutavad eelkõige järgmised lennutehnilised tegurid:

a) käitamisprotseduurid;

b) lennuvälja rõhkkõrgus;

c) ilmastikutingimused (temperatuur, tuul, sademed ja nähtavus);

d) stardi- või maandumisala suurus, kalle ja seisund, ning

e) plaaneri, jõuseadme või süsteemide seisund, võttes arvesse võimalikku amortiseerumist.

▼B

4.5. Selliseid tegureid tuleb otseselt arvesse võtta käitamisparameetritena või kaudselt lennutehniliste andmete kavandamisel ettenähtud hälbeid või varusid arvestades, olenevalt käitamise liigist.

5. INSTRUMENDID, ANDMED JA VARUSTUS

5.1. Õhusõiduk peab olema varustatud kavandatud lennuks vajaliku navigatsiooni-, side- ja muu varustusega, võttes arvesse kõigil lennuetappidel kohaldatavaid lennuliikluseeskirju ja lennureegleid.

5.2. Vajaduse korral peab õhusõiduk olema varustatud vajaliku ohutus-, meditsiini-, evakuatsiooni- ja päästevarustusega, võttes arvesse lennutegevuse piirkondade, lennumarsruutide, -kõrguse ja -kestusega seotud riske.

5.3. Kõik meeskonnale lennu sooritamiseks vajalikud andmed peavad olema värsked ja õhusõiduki pardal kättesaadavad, võttes arvesse kohaldatavaid lennuliikluseeskirju, lennureegleid, lennukõrgusi ja lennutegevuse piirkondi.

6. JÄTKUV LENNUKÕLBLIKKUS JA TOODETE VASTAVUS KESKKONNANÕUETELE

6.1. Õhusõidukit tohib käitada vaid järgmistel juhtudel:

a) õhusõiduk on lennukõlblik ja seisukorras, mis võimaldab seda ohutult ja keskkonnanõudeid järgides käitada;

b) kavandatud lennuks vajalikud käitamis- ja ohutusvahendid on töökorras;

c) õhusõidukil on kehtiv lennukõlblikkust tõendav dokument ja asjakohasel juhul kehtiv mürasertifikaat ning

d) õhusõidukit hooldatakse vastavalt kohaldatavatele nõuetele.

6.2. Õhusõidukile tuleb teha enne igat lendu või omavahel seotud järjestikuseid lende lennueelne ülevaatus, et teha kindlaks selle kõlblikkus kavandatud lennuks.

6.3. Õhusõidukit tohib kasutada ainult juhul, kui selle on hooldusjärgselt kasutamiseks üle andnud kvalifitseeritud isikud või organisatsioonid. Allakirjutatud hooldustõend peab eelkõige sisaldama põhiandmeid tehtud hoolduse kohta.

6.4. Õhusõiduki lennukõlblikkuse ja keskkonnanõuetele vastavuse tõendamiseks vajalikke kirjeid tuleb säilitada ning kaitsta loata muutmise eest kohaldatavate jätkuva lennukõlblikkuse nõuete kehtivusele vastava ajavahemiku jooksul seni, kuni nendes sisalduv teave asendatakse mahult ja üksikasjade poolest samaväärse uue teabega, kuid mitte vähem kui 24 kuud.

6.5. Kõik muudatus- ja remonditööd tuleb teha kooskõlas oluliste lennukõlblikkusnõuetega ja asjakohasel juhul toodete keskkonnanõuetele vastavust järgides. Lennukõlblikkusnõuetele vastavust ja toodete vastavust keskkonnanõuetele tõendavad andmed tuleb säilitada ning neid tuleb kaitsta loata muutmise eest.

▼B

6.6. Õhusõiduki käitaja kohustus on tagada, et õhusõidukit hooldav kolmas isik vastab käitaja suhtes kehtivatele ohutus- ja julgestusnõuetele.

7. MEESKONNALIIKMED

7.1. Meeskonnaliikmete arvu ja koosseisu kindlaksmääramisel tuleb võtta arvesse järgmist:

a) õhusõiduki sertifitseerimise piirangud, sealhulgas asjakohasel juhul hädaolukorras evakueerimise asjakohane demonstreerimine;

b) õhusõiduki konfiguratsioon ja

c) lennutegevuse liik ja kestus.

7.2. Kaptenil peab olema õigus anda kõiki korraldusi ja võtta kõiki kohaseid meetmeid õhusõiduki töö ning õhusõiduki ja selles olevate isikute ja/või vara ohutuse tagamiseks.

7.3. Hädaolukorras, mis seab ohtu õhusõiduki töö ja õhusõiduki ja/või pardal olevate isikute ohutuse, peab kapten võtma meetmed, mida ta ohutuse huvides vajalikuks peab. Kui kõnealuse meetme võtmisega kaasneb kohalike normide või protseduuride rikkumine, peab kapten sellest viivitamata teatama asjaomasele kohalikule ametiasutusele.

7.4. Piiramata punkti 8.12 kohaldamist võib juhul, kui pardal on teisi isikuid, simuleerida hädaolukorda või ebatavalisi olukordi üksnes siis, kui neid isikuid on nõuetekohaselt teavitatud ja nad on enne lennule minekut teadlikud kaasnevatest riskidest.

7.5. Meeskonnaliige ei tohi lubada, et väsimus, võttes muu hulgas arvesse pikaajalist väsimust, magamatust, vahemaandumiseta lendude arvu, öiseid tööaegu või ajavööndite muutust, halvendaks tema ülesannete täitmist või otsuste tegemist sellisel määral, et see seaks ohtu lennu ohutuse. Puhkeajad peavad olema piisava pikkusega selleks, et meeskonnaliikmed taastuksid eelnevate tööülesannete täitmise mõjudest ning oleksid järgmiseks lennutööajaks hästi välja puhanud.

7.6. Meeskonnaliige ei tohi õhusõiduki pardal täita määratud ülesandeid, kui ta on psühhoaktiivsete ainete või alkoholi mõju all või töövõimetu vigastuse, väsimuse, ravimite, haiguse vms tõttu.

8. LISANÕUDED LENNUKITE, KOPTERITE VÕI KOPTERLENNUKITEGA TEHTAVA ÄRILISE LENNUTRANSPORDI JA MUU LENNUTEGEVUSE KOHTA, MILLE PUHUL ON NÕUTAV SERTIFITSEERIMINE VÕI DEKLARATSIOON

8.1. Lennutegevus võib toimuda üksnes juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) õhusõiduki käitajal on endal või kolmandate isikutega sõlmitud lepingute kaudu lennutegevuse mahuks ja ulatuseks vajalikud vahendid. Nende vahendite hulka kuuluvad muu hulgas õhusõidukid, rajatised, juhtimisstruktuur, töötajad, varustus, ülesandeid, kohustusi ja menetlusi käsitlevad dokumendid, juurdepääs asjakohastele andmetele ning andmete dokumenteerimine;

▼B

b) õhusõiduki käitaja kasutab ainult sobiva kvalifikatsiooni ja koolitusega töötajaid ning rakendab ja hoiab käigus meeskonnaliikmete ja muu olulise personali koolitus- ja kontrolliprogramme, mis on vajalikud nende sertifikaatide, reitingute ja kvalifikatsioonide säilimise tagamiseks;

c) tegevuse liigist ja organisatsiooni suurusest sõltuvalt peab õhusõiduki käitaja rakendama ja töös hoidma juhtimissüsteemi, millega tagatakse käesolevas lisas sätestatud oluliste nõuete täitmine, juhtima ohutusriske ning püüdma seda süsteemi pidevalt täiustada;

d) õhusõiduki käitaja peab alapunkti c kohase juhtimissüsteemi osana sisse seadma ohutust mõjutavatest juhtumitest teavitamise süsteemi, et aidata ohutust pidevalt parandada. Ohutust mõjutavatest juhtumitest teatamise süsteem peab olema kooskõlas kohaldatava liidu õigusega.

8.2. Lennutegevuses tuleb igal juhul järgida õhusõiduki käitaja tegevuskäsiraamatut. Tegevuskäsiraamat peab sisaldama kõigi käitatavate õhusõidukite ja nende käitamisega seotud töötajate kohustuste täitmiseks vajalikke juhendeid, teavet ja menetlusi. Neis tuleb sätestada lennuaja, lennutööaja ja puhkeaegade suhtes kohaldatavad piirangud. Tegevuskäsiraamat ja selle muudatused peavad vastama heakskiidetud lennukäsiraamatule ja neis tuleb vajaduse korral teha muudatusi.

8.3. Õhusõiduki käitaja kehtestab sobiva korra lennuohutust mõjutavate kordarikkuvate reisijate käitumise tagajärgede minimeerimiseks.

8.4. Õhusõiduki käitaja peab välja töötama ja käigus hoidma eelkõige järgmised julgestusprogrammid, mida on kohandatud vastavalt õhusõidukile ja käitamise liigile:

a) piloodikabiini turvalisuse tagamine;

b) õhusõiduki läbiotsimise korra kontroll-loend;

c) koolitusprogrammid ning

d) elektroonika- ja arvutisüsteemide kaitse süsteemide tahtliku või tahtmatu häirimise ja rikkumise vältimiseks.

8.5. Kui julgestusmeetmed võivad lennuohutust kahjustada, tuleb riske hinnata ja töötada välja sobiv kord ohutusriskide maandamiseks, kasutades vajaduse korral erivarustust.

8.6. Õhusõiduki käitaja peab määrama õhusõiduki kapteniks lennumeeskonna ühe piloodi.

8.7. Väsimuse tekkimist tuleb vältida väsimuse juhtimise süsteemi abil. Lennu või lendudeseeria puhul peab see süsteem hõlmama lennuaega, lennutööaegu, tööaegu ja nendele vastavalt kohandatud puhkeaegu. Väsimuse juhtimise süsteemis kehtestatud piirangutes tuleb arvestada kõiki väsimust põhjustavaid asjakohaseid tegureid, näiteks vahemaandumiseta lendude arv, ajavööndite läbimine, magamatus, ööpäevatsükli häirimine, öötöö, töökohale lendamine, tööaja kumuleerumine teatavatel perioodidel, meeskonnaliikmete vaheline tööjaotus, samuti meeskonna suurendamine.

▼B

8.8. Õhusõiduki käitaja peab tagama, et punktis 6.1 loetletud ja punktides 6.4 ja 6.5 kirjeldatud ülesandeid kontrollib jätkuva lennukõlblikkuse tagamise eest vastutav organisatsioon, mis peab vastama II lisa punkti 3.1 ning III lisa punktide 7 ja 8 nõuetele.

8.9. Õhusõiduki käitaja peab tagama, et punktiga 6.3 nõutud hooldustõendi annab välja toodete, osade ja teisaldatava varustuse hooldamise õigust omav organisatsioon. Kõnealune organisatsioon peab vastama II lisa punkti 3.1 nõuetele.

8.10. Punktis 8.8 osutatud organisatsioon kehtestab organisatsioonisisese käsiraamatu, mis on mõeldud asjaomastele töötajatele suunisena kasutamiseks ja milles kirjeldatakse kõiki organisatsioonilisi jätkuva lennukõlblikkuse tagamise protseduure.

8.11. Õhusõiduki käitamise kõigis etappides, nii tavapärastes, ebatavalistes kui ka hädaolukorra tingimustes ja olukordades peab õhusõiduki meeskonna liikmetel olema vajaduse korral kasutamiseks kättesaadav kontroll-loendite süsteem. Igaks võimalikuks ettenähtavaks hädaolukorraks tuleb kehtestada vastav kord.

8.12. Reisijaid või kaupa vedades ei tohi simuleerida hädaolukordi ega ebatavalisi olukordi.

▼B

VI LISA

Kvalifitseeritud üksustele esitatavad olulised nõuded

1. Kvalifitseeritud üksus, selle direktor ning sertifitseerimis- ja järelevalveülesannete täitmise eest vastutavad töötajad ei tohi ise ega volitatud esindajatena osaleda toodete, osade, teisaldatava varustuse, koostisosade või süsteemide projekteerimises, tootmises, turustamises ja hooldamises ning nende käitamises, teenindamises ja kasutamises. See ei välista tehnilise teabe vahetamise võimalust asjaomaste organisatsioonide ja kvalifitseeritud üksuse vahel.

   Esimene lõik ei takista lennuspordi või harrastuslennunduse edendamiseks loodud organisatsioonil saada kvalifitseeritud üksuse akrediteeringut, tingimusel et ta tõendab akrediteerimisasutusele, et on sisse seadnud huvide konflikti vältimiseks nõuetekohase töökorralduse.

2. Kvalifitseeritud üksus ning sertifitseerimis- ja järelevalveülesannete täitmise eest vastutavad töötajad peavad oma ülesandeid täitma võimalikult kõrgel erialase usaldusväärsuse ja tehnilise pädevuse tasemel ning neil ei tohi olla mingisugust, eelkõige rahalist survet ega stiimulit, mis võiks mõjutada nende hinnanguid ja otsuseid või nende sertifitseerimis- ja järelevalveülesannete täitmise tulemusi, seda eriti kõnealuste tulemustega seotud isikute või isikute grupi poolt.

3. Kvalifitseeritud üksusel peavad olema töötajad ja vahendid sertifitseerimis- ja järelevalvemenetlusega seotud tehniliste ja haldusülesannete nõuetekohaseks täitmiseks; samuti peab olema kättesaadav varustus erakorraliste kontrollide teostamiseks.

4. Uurimiste eest vastutaval kvalifitseeritud üksusel ja selle töötajatel peavad olema:

   a) hea tehniline ja erialane ettevalmistus või asjakohaste toimingute teostamise käigus omandatud piisav asjatundlikkus;

   b) nõuetekohased teadmised teostatavate sertifitseerimis- ja järelevalveülesannete suhtes kehtivatest nõuetest ja piisav kogemus nende ülesannete täitmise alal;

   c) oskus koostada deklaratsioone, kirjeid ja aruandeid, mis tõendavad sertifitseerimis- ja järelevalveülesannete täitmist.

5. Tagada tuleb sertifitseerimis- ja järelevalveülesannete täitmise eest vastutavate töötajate erapooletus. Nende tasustamine ei tohi sõltuda teostatud uurimiste arvust või uurimistulemustest.

6. Kvalifitseeritud üksus peab võtma vastutuskindlustuse, välja arvatud juhul, kui vastutus kuulub siseriikliku õiguse alusel liikmesriigile.

7. Kvalifitseeritud üksuse töötajad peavad hoidma ametisaladust, mis on seotud käesoleva määruse alusel täidetud ülesannete käigus omandatud teabega.

▼B

VII LISA

Lennuvälju käsitlevad olulised nõuded

1. FÜÜSILISED OMADUSED, TARISTU JA VARUSTUS

1.1. Liiklusala

1.1.1. Lennuväljal on määratud ala õhusõidukite maandumiseks ja stardiks ning see peab vastama järgmistele tingimustele:

a) maandumis- ja stardiala mõõtmed ja omadused sobivad seda kasutavate õhusõidukite jaoks;

b) maandumis- ja stardiala kandetugevus on piisav ettenähtud õhusõidukite korduvaks käitamiseks, kui see on kohaldatav. Alad, mis ei ole ette nähtud korduvaks käitamiseks, peavad olema võimelised õhusõidukit üksnes kandma;

c) maandumis- ja stardiala projekteeritakse nii, et vesi juhitakse ära ja välditakse olukorda, kus seisev vesi võib põhjustada lubamatut riski õhusõiduki käitamisele;

d) maandumis- ja stardiala kalle ja kaldemuutused ei tekita lubamatut riski õhusõiduki käitamisele;

e) maandumis- ja stardiala pinnaomadused sobivad ettenähtud õhusõidukitele ning

f) maandumis- ja stardiala on vaba takistustest, mis võivad põhjustada lubamatut riski õhusõiduki käitamisele.

1.1.2. Kui lennuväljal on mitu määratud maandumis- ja stardiala, on need sellised, et need ei põhjusta lubamatut riski õhusõiduki käitamisele.

1.1.3. Määratud maandumis- ja stardiala ümbritsetakse piiritletud aladega. Need alad on ette nähtud startimisel ja maandumisel neist üle lendavate õhusõidukite kaitsmiseks ning vajakmaandumise ja rajalt külgsuunas või raja otsast väljasõitmise tagajärgede leevendamiseks ja need vastavad järgmistele tingimustele:

a) alade mõõtmed on sobivad õhusõiduki eeldatavaks käitamiseks;

b) alade kalle ja kaldemuutused ei põhjusta lubamatut riski õhusõiduki käitamisele;

c) alad on vabad takistustest, mis võivad põhjustada lubamatut riski õhusõiduki käitamisele. See ei välista kergesti puruneva varustuse paigaldamist nimetatud aladele, kui neid on vaja õhusõiduki käitamisele kaasaaitamiseks, ning

d) igal alal on otstarbele vastav kandetugevus.

▼B

1.1.4. Lennuvälja alad koos vahetu ümbrusega, mis on nähtud ette õhusõidukite ruleerimiseks või parkimiseks, projekteeritakse nii, et tagada kasutatavate õhusõidukite ohutu käitamine kõigis kavandatud tingimustes, ja need vastavad järgmistele tingimustele:

a) aladel on küllaldane kandetugevus ettenähtud õhusõidukite korduvaks käitamiseks, välja arvatud ajutise kasutusega alad, mille kandetugevus peab olema piisav üksnes õhusõiduki kandmiseks;

b) alad projekteeritakse nii, et vesi juhitakse ära ja välditakse olukorda, kus seisev vesi võib tekitada lubamatut riski õhusõiduki käitamisele;

c) alade kalle ja kaldemuutused ei põhjusta lubamatut riski õhusõiduki käitamisele;

d) alade pinnaomadused sobivad kasutamiseks ettenähtud õhusõidukite poolt ning

e) alad on vabad takistustest, mis võivad põhjustada lubamatut riski õhusõiduki käitamisele. See ei välista kõnealusel alal vajalike parkimisseadmete paigutamist spetsiaalselt kindlaks määratud kohta või piirkonda.

1.1.5. Õhusõiduki kasutamiseks ettenähtud muu taristu projekteeritakse nii, et selle kasutamine ei põhjusta õhusõidukile lubamatut riski.

1.1.6. Konstruktsioonid, ehitised, varustus ja hoiustamisalad paigutatakse ja projekteeritakse nii, et need ei põhjusta lubamatut riski õhusõiduki käitamisele.

1.1.7. Liiklusalal on vahendid, et takistada volitamata isikute, sõidukite või suuruse tõttu õhusõiduki käitamisele lubamatut riski põhjustavate loomade sisenemist liiklusalale, ilma et see piiraks siseriiklikke ja rahvusvahelisi loomakaitsealaseid sätteid.

1.2. Kaugus takistustest

1.2.1. Lennuväljale maandumisel läheneva või lennuväljalt startiva õhusõiduki kaitsmiseks kehtestatakse lähenemis- ja väljumismarsruudid. Sellised marsruudid või alad tagavad õhusõiduki vajaliku kauguse lennuvälja ümbruses olevatest takistustest kohalikke füüsilisi parameetreid nõuetekohaselt arvesse võttes.

1.2.2. Kaugus takistustest vastab lennuetapile ja käitamise liigile. Arvesse võetakse ka õhusõiduki asukoha määramise varustust.

1.3. Ohutusega seotud lennuvälja varustus, sealhulgas visuaalsed ja mittevisuaalsed vahendid

1.3.1. Vahendid on otstarbekohased ja tuvastatavad ning annavad kasutajatele üheselt mõistetavat teavet kõikides ettenähtud käitamistingimustes.

1.3.2. Ohutusega seotud lennuvälja varustus toimib eeldatavates käitamistingimustes nõuetekohaselt. Käitamistingimustes või rikete korral ei põhjusta ohutusega seotud lennuvälja varustus lennundusohutusele lubamatut riski.

▼B

1.3.3. Vahendid ja nende elektritoitesüsteem projekteeritakse nii, et rikked ei põhjusta asjakohatu, eksitava või puuduliku teabe esitamist kasutajatele ega oluliste teenuste katkemist.

1.3.4. Vahendite kahjustumise või rikete vältimiseks kasutatakse sobivaid kaitsemeetmeid.

1.3.5. Kiirgusallikad või liikuvad või fikseeritud esemed ei häiri ega halvenda lennunduse side-, navigatsiooni- ega seiresüsteemide toimimist.

1.3.6. Asjaomaseid töötajaid teavitatakse ohutusega seotud lennuvälja varustuse funktsioonidest ja kasutamisest, sealhulgas antakse selged juhised tingimuste kohta, mis võivad põhjustada lubamatuid riske lennundusohutusele.

1.4. Lennuväljaandmestik

1.4.1. Lennuvälja ning pakutavate teenuste kohta koostatakse andmestik ja seda hoitakse ajakohasena.

1.4.2. Andmed on täpsed, arusaadavad, täielikud ja üheselt mõistetavad. Tagatakse autentsus ja sobiv andmetervikluse tase.

1.4.3. Andmed on kasutajatele ja asjaomastele aeronavigatsiooniteenuste osutajatele kättesaadavad õigel ajal piisavalt turvaliste, töökindlate ja kiirete sidevahendite kaudu.

2. KÄITAMINE JA JUHTIMINE

2.1. Lennuvälja käitaja kohustused

Lennuvälja käitamise eest vastutab lennuvälja käitaja. Lennuvälja käitaja kohustused on järgmised:

a) lennuvälja käitajal on endal või kolmandate isikutega sõlmitud kokkulepete kaudu kõik vajalikud vahendid õhusõiduki ohutu käitamise tagamiseks lennuväljal. Nende vahendite hulka kuuluvad muu hulgas rajatised, töötajad, varustus ja materjalid, ülesandeid, kohustusi ja menetlusi käsitlevad dokumendid, juurdepääs asjakohastele andmetele ning andmete dokumenteerimine;

b) lennuvälja käitaja kontrollib, et punkti 1 nõudeid täidetakse pidevalt, või võtab nõuete mittetäitmisega seotud riskide maandamiseks asjakohaseid meetmeid. Kehtestatakse menetlused kõigi kasutajate õigeaegseks teavitamiseks sellistest meetmetest ning kohaldatakse neid menetlusi;

c) lennuvälja käitaja koostab ja rakendab ise või kolmandate isikutega sõlmitud kokkulepete kaudu elusloodusega seotud riskide haldamise programmi;

d) lennuvälja käitaja tagab ise või kolmandate isikutega sõlmitud kokkulepete kaudu, et sõidukite ja isikute liikumine liiklusalal ning muudel käitamisaladel kooskõlastatakse õhusõidukite liikumisega, et vältida kokkupõrkeid ja õhusõidukite kahjustamist;

e) lennuvälja käitaja tagab, et on kehtestatud menetlused riskide maandamiseks õhusõiduki käitamisel talvetingimustes, halbades ilmastikuoludes, halva nähtavuse korral või, kui see on asjakohane, öösel, ning et neid menetlusi rakendatakse;

f) lennuvälja käitaja sõlmib kokkulepped teiste asjaomaste organisatsioonidega käesolevas lisas sätestatud lennuvälju käsitlevate oluliste nõuete jätkuva täitmise tagamiseks. Kõnealuste organisatsioonide hulka kuuluvad muu hulgas õhusõidukite käitajad, aeronavigatsiooniteenuste osutajad, maapealse teeninduse ja perrooniteenuse pakkujad ning muud organisatsioonid, mille tegevus või tooted võivad mõjutada õhusõiduki ohutust;

▼B

g) lennuvälja käitaja veendub selles, et õhusõidukite kütuse ladustamise-ga/käitamiseks kasutatava energia salvestamisega ja selle jaotamisega seotud organisatsioonid on kehtestanud protseduurid, mis tagavad õhusõidukite varustamise puhta ja nõuetele vastava kütuse/käitamiseks kasutatava energiaga;

h) lennuväljavarustuse käitamise ja hooldamise käsiraamatud peavad olema kättesaadavad, neid tuleb kasutada ning need peavad sisaldama hooldus- ja remondijuhendeid, teenindusteavet, veatuvastus- ning ülevaatusmenetlusi;

i) lennuvälja käitaja kehtestab ja rakendab ise või kolmandate isikutega sõlmitud kokkulepete kaudu lennuvälja hädaolukorra lahendamise plaani, mis hõlmab lennuvälja või selle vahetu läheduse võimalike hädaolukordade stsenaariume. Plaan kooskõlastatakse asjakohasel juhul kogukonna hädaolukorra lahendamise plaaniga;

j) lennuvälja käitaja tagab ise või kolmandate isikutega sõlmitud kokkulepete kaudu, et on tagatud nõuetele vastavad lennuvälja pääste- ja tuletõrjeteenistused. Pääste- ja tuletõrjeteenistus reageerivad intsidendi või õnnetuse korral vajaliku kiirusega ning neil peavad olema vähemalt varustus, kustutusvahendid ja piisaval arvul töötajaid;

k) lennuvälja käitaja kasutab lennuvälja käitamiseks ja hooldamiseks üksnes asjakohase väljaõppe ja kvalifikatsiooniga töötajaid ning rakendab ja hoiab töös ise või kolmandate isikutega sõlmitud kokkulepete kaudu kogu asjaomase personali kvalifikatsiooni säilitamiseks vajalikke koolitus- ja kontrolliprogramme;

l) lennuvälja käitaja tagab, et kõik isikud, kellel on lubatud järelevalveta viibida lennuvälja liiklusalal või muudel käitamisaladel, on asjakohase väljaõppe ja kvalifikatsiooniga;

m) päästetöötajad ja tuletõrjujad on lennuvälja keskkonnas tegutsemiseks vajaliku väljaõppe ja kvalifikatsiooniga. Lennuvälja käitaja rakendab ja hoiab töös ise või kolmandate isikutega sõlmitud kokkulepete kaudu väljaõppe- ja kontrolliprogramme, et säilitada kõigi asjaomaste töötajate kvalifikatsioon, ning

n) kõik päästetöötajad ja tuletõrjujad, kes peavad vajaduse korral tegutsema hädaolukorras, tõendavad perioodiliselt terviseseisundit, mis võimaldab neil täita rahuldavalt oma ülesandeid, võttes arvesse tegevuse liiki. Käesolevas kontekstis tähendab sobiv terviseseisund, mis hõlmab füüsilist ja vaimset tervist, et töötajal ei ole haigust ega puuet, mille tõttu kõnealune töötaja ei suuda:

— täita hädaolukorras tegutsemiseks vajalikke ülesandeid;

— igal ajal täita talle määratud tööülesandeid või

— tajuda õigesti oma ümbruskonda.

2.2. Juhtimissüsteemid

2.2.1. Tegevuse liigist ja organisatsiooni suurusest sõltuvalt peab lennuvälja käitaja rakendama ja töös hoidma juhtimissüsteemi, millega tagatakse käesolevas lisas sätestatud oluliste nõuete täitmine, juhtima ohutusriske ning püüdma seda süsteemi pidevalt täiustada.

▼B

2.2.2. Lennuvälja käitaja peab punkti 2.2.1 kohase juhtimissüsteemi osana sisse seadma ohutust mõjutavatest juhtumitest teatamise süsteemi, et aidata järjepidevalt parandada ohutustaset. Kõnealuse ohutust mõjutavatest juhtumitest teatamise süsteemi kaudu saadud teavet analüüsivad vastavalt asjaoludele punkti 2.1 alapunktis f loetletud isikud. Ohutust mõjutavatest juhtumitest teatamise süsteem peab olema kooskõlas kohaldatava liidu õigusega.

2.2.3. Lennuvälja käitaja peab koostama lennuvälja käsiraamatu ja käitama lennuvälja selle järgi. Käsiraamat peab sisaldama kõiki juhendeid, teavet ja menetlusi, mida läheb vaja lennuvälja ja juhtimissüsteemi kasutamiseks ning mida käitamis- ja hooldustöötajad vajavad oma tööülesannete täitmiseks.

3. LENNUVÄLJA ÜMBRUS

3.1.1. Lennuvälja liiklusalasid ümbritsev õhuruum hoitakse vaba takistustest, et lennuväljal oleks võimalik õhusõidukit ettenähtud korras käitada, ilma et lennuvälja ümbruse takistused põhjustaksid lubamatuid riske. Seepärast töötatakse välja ja võetakse kasutusele takistuste seire alad, mida jälgitakse katkematult igasuguse rikkuva sissetungimise kindlakstegemise eesmärgil.

3.1.2. Seirealadel esinevate rikkumiste korral tuleb hinnata, kas tegemist on lubamatu riskiga või mitte. Kõik objektid, mis kujutavad lubamatut riski, tuleb kõrvaldada või võtta asjakohaseid leevendusmeetmeid lennuvälja kasutava õhusõiduki kaitsmiseks.

3.1.3. Andmed kõikide allesjäävate takistuste kohta avaldatakse ning vastavalt vajadusele takistused tähistatakse ja varustatakse hoiatustuledega.

3.2. Jälgitakse inimtegevuse ja maakasutusega, sh järgmises mitteammendavas nimekirjas toodud asjaoludega seotud riske. Tuleb hinnata ja asjakohasel juhul maandada järgmisi inimtegevuse ja maakasutuse põhjustatud riske:

a) lennuvälja piirkonna maakasutusega seotud arendustegevus või muudatused;

b) takistuste põhjustatud võimalik turbulents;

c) ohtliku, segava ja eksitava valgustuse kasutamine;

d) suurte ja tugevasti peegeldavate pindade põhjustatud pimestus;

e) elusloodu jaoks soodsate tingimustega alade loomine lennuvälja liiklusala lähedal või

f) nähtamatu kiirguse allikad või liikuvad või paiksed objektid, mis võivad häirida või takistada lennunduse side-, navigatsiooni- või seiresüsteemide toimimist.

3.3. Liikmesriigid tagavad, et lennuvälja ümbruses esinevate lennundusalaste hädaolukordade jaoks on kehtestatud hädaolukordade lahendamise plaan.

4. MAAPEALNE TEENINDUS

4.1. Maapealse teeninduse teenuse osutaja kohustused

Maapealse teeninduse teenuse osutaja vastutab oma toimingute ohutu teostamise eest lennuväljal. Kõnealuse teenuseosutaja kohustused on järgmised:

a) teenuseosutajal on kõik vajalikud vahendid teenuse ohutuks osutamiseks lennuväljal. Nende vahendite hulka kuuluvad muu hulgas rajatised, töötajad, varustus ja materjalid;

▼B

b) teenuseosutaja järgib lennuvälja käsiraamatus kindlaks määratud menetlusi, sealhulgas seoses oma sõidukite, varustuse ja töötajate liikumisega ning talvistes, öistes ja halbades ilmastikutingimustes lennuvälja käitamisest tuleneva riskiga;

c) teenuseosutaja pakub maapealset teenindust kooskõlas teenindatava õhusõiduki käitaja sätestatud menetluste ja juhistega;

d) teenuseosutaja tagab, et maapealse teeninduse varustuse käitamise ja hooldamise käsiraamatud on kättesaadavad, et neid kasutatakse ning et need sisaldavad käitamis-, hooldus- ja remondijuhendeid, teenindusteavet, vigade leidmise menetlusi ja ülevaatusmenetlusi;

e) teenuseosutaja kasutab üksnes piisava väljaõppe ja kvalifikatsiooniga töötajaid ning tagab kõigi asjaomaste töötajate pideva pädevuse tagamiseks vajalike koolitus- ja kontrolliprogrammide rakendamise ja kasutamise;

f) teenuseosutaja tagab selle, et tema töötajate füüsiline ja vaimne tervis on nende ülesannete rahuldavalt täitmiseks korras, arvestades nende tegevuse liiki ning eeskätt selle mõju ohutusele ja ohutusega seotud julgestusele.

4.2. Juhtimissüsteemid

4.2.1. Tegevuse liigist ja organisatsiooni suurusest sõltuvalt peab teenuseosutaja rakendama ja pidevalt kasutama juhtimissüsteemi, millega tagatakse käesolevas lisas sätestatud oluliste nõuete täitmine, juhtima ohutusriske ning püüdma seda süsteemi pidevalt täiustada. Nimetatud süsteem tuleb kooskõlastada lennuvälja käitaja juhtimissüsteemiga.

4.2.2. Teenuseosutaja peab punkti 4.2.1 kohase juhtimissüsteemi osana sisse seadma ohutust mõjutavatest juhtumitest teatamise süsteemi, et aidata järjepidevalt parandada ohutustaset. Ilma, et see piiraks muid aruandekohustusi, teatab teenuseosutaja kõigist ohutust mõjutavatest juhtumitest lennuvälja käitaja, õhusõiduki käitaja ja asjakohasel juhul lennuliiklusteenuste osutaja vastavasse teatamise süsteemi. Ohutust mõjutavatest juhtumitest teatamise süsteem peab olema kooskõlas kohaldatava liidu õigusega.

4.2.3. Teenuseosutaja töötab välja maapealse teeninduse käsiraamatu ja tegutseb selle järgi. Käsiraamat peab sisaldama kõiki teeninduseks, juhtimissüsteemi käitamiseks ja töötajate töökohustuste täitmiseks vajalikke juhendeid, teavet ja menetlusi.

5. PERROONITEENUSED

5.1. Perrooniteenuste osutaja pakub oma teenuseid kooskõlas lennuvälja käsiraamatus sisalduvate käitamismenetlustega.

5.2. Tegevuse liigist ja organisatsiooni suurusest sõltuvalt peab perrooniteenuse osutaja rakendama ja töös hoidma juhtimis-, sealhulgas ohutusjuhtimise süsteemi, millega tagatakse käesolevas lisas sätestatud oluliste nõuete täitmine.

5.3. Perrooniteenuste osutaja sõlmib lennuvälja käitaja ja lennuliiklusteenuse osutajaga ametlikud kokkulepped, milles on kirjeldatud osutatavate teenuste ulatus.

▼B

5.4. Perrooniteenuse osutaja peab seadma punkti 5.2 kohase juhtimissüsteemi osana sisse lennuohutust mõjutavatest juhtumitest teatamise süsteemi, et aidata järjepidevalt parandada ohutust. Ilma et see piiraks muid aruandekohustusi, teatab teenuseosutaja kõigist ohutust mõjutavatest juhtumitest lennuvälja käitaja ja asjakohasel juhul lennuliiklusteenuste osutaja vastavasse teatamise süsteemi.

5.5. Perrooniteenuse osutaja osaleb lennuvälja käitaja kehtestatud ohutusprogrammides.

6. MUUD

Ilma et see piiraks õhusõiduki käitaja kohustusi, tagab lennuvälja käitaja, et lennuvälja ega selle osi ei kasuta õhusõiduk, mille jaoks lennuväli ning selle käitamismenetlused ei ole tavaolukorras ette nähtud, välja arvatud õhusõiduki hädaolukorras, kui õhusõiduk suunatakse ümber teisele lennuväljale, või muudel, igal konkreetsel juhul kindlaks määratud tingimustel.

▼B

VIII LISA

ATM/ANS-teenuseid ning lennujuhte käsitlevad olulised nõuded

1. ÕHURUUMI KASUTAMINE

1.1. Kõiki õhusõidukeid, välja arvatud neid, mis on seotud artikli 2 lõike 3 punktis a osutatud tegevustega, käitatakse igal lennuetapil või lennuvälja liiklusalas vastavalt ühtsetele üldistele käitamiseeskirjadele ning kõikidele kohaldatavatele menetlustele, mille kasutamine on asjaomases õhuruumis ette nähtud.

1.2. Kõik õhusõidukid, välja arvatud need, mis on seotud artikli 2 lõike 3 punktis a osutatud tegevustega, varustatakse nõutavate koostisosadega ja neid käitatakse nõuetekohaselt. ATM/ANS-süsteemis kasutatavad koostisosad peavad vastama ka punkti 3 nõuetele.

2. TEENUSED

2.1. Õhuruumi kasutajatele aeronavigatsiooniks esitatavad andmed ja aeronavigatsiooniteave

2.1.1. Aeronavigatsiooniteabe allikana kasutatavad andmed peavad olema piisavalt kvaliteetsed, täielikud ja ajakohased ning need tuleb esitada õigel ajal.

2.1.2. Aeronavigatsiooniteave peab olema täpne, täielik, ajakohane, üheselt mõistetav, pärit õiguspärasest allikast, piisavalt terviklik ning esitatud kasutajatele sobivas vormingus.

2.1.3. Aeronavigatsiooniteave edastatakse õhuruumi kasutajatele õigel ajal, kasutades piisavalt töökindlaid ja kiireid sidevahendeid, mis on kaitstud tahtlike või tahtmatute häirete ja andmete rikkumise eest.

2.2. Meteoroloogiateave

2.2.1. Lennumeteoroloogilise teabe allikana kasutatavad andmed peavad olema piisavalt kvaliteetsed, täielikud ja ajakohased.

2.2.2. Lennumeteoroloogiline teave peab olema õhuruumi kasutajate vajaduste täitmiseks võimalikult täpne, täielik, ajakohane, piisavalt terviklik ja üheselt mõistetav. Lennumeteoroloogiline teave peab olema pärit õiguspärasest allikast.

2.2.3. Lennumeteoroloogiline teave edastatakse õhuruumi kasutajatele õigel ajal, kasutades piisavalt töökindlaid ja kiireid sidevahendeid, mis on kaitstud häirete ja andmete rikkumise eest.

2.3. Lennuliiklusteenused

2.3.1. Lennuliiklusteenuste osutamise alusena kasutatavad andmed peavad olema täpsed, täielikud ja ajakohased.

2.3.2. Lennuliiklusteenuste osutamine peab olema kasutajate ohutusvajaduste täitmiseks piisavalt täpne, täielik, ajakohane ja üheselt mõistetav.

2.3.3. Kasutajatele teavet või nõuandeid edastavaid automatiseeritud seadmeid projekteeritakse, toodetakse ja hooldatakse nõuetekohaselt, et tagada nende otstarbekohasus.

▼B

2.3.4. Lennujuhtimisteenuste ja seotud protsessidega tagatakse õhusõidukite nõuetekohane eraldatus teistest õhusõidukitest ning välditakse õhusõidukite kokkupõrkeid lennuvälja manööverdamisalal olevate takistustega ning asjakohasel juhul aidatakse kaitsta õhusõidukeid muude õhus esinevate ohtude eest ning tagatakse kiire ja õigeaegne kooskõlastamine kõikide asjakohaste kasutajate ning õhuruumi piirnevate osadega.

2.3.5. Lennuliiklusteeninduse ja õhusõiduki vaheline ning asjaomaste lennuliiklusteenuseid osutavate üksuste vaheline sidepidamine peab olema õigeaegne, selge, täpne ja üheselt mõistetav, kaitstud häirete eest ning kõik asjaosalised peavad seda võimaluse korral ühtemoodi mõistma ja tunnustama.

2.3.6. Kehtestatakse meetmed võimalike hädaolukordade avastamiseks ning asjakohasel juhul tõhusa otsimis- ja päästetegevuse algatamiseks. Selliste meetmete hulka kuuluvad vähemalt asjakohased häiremehhanismid, kooskõlastamismeetmed ning vastutuspiirkonna tõhusaks katmiseks vajalikud menetlused, vahendid ja töötajad.

▼M3

2.3a. Lennuliikluse andmeteenused

2.3a.1. Kogutud lennuliiklusandmed peavad olema piisavalt kvaliteetsed, täielikud, ajakohased, pärit õiguspärasest allikast ning need tuleb esitada õigel ajal.

2.3a.2. Kasutajate vajaduste täitmiseks saavutatakse ja säilitatakse lennuliikluse andmeteenuste piisav toimimine seoses teenuste kättesaadavuse, terviklikkuse, järjepidevuse ja õigeaegsusega.

2.3a.3. Lennuliikluse andmeteenuseid osutavad süsteemid ja vahendid projekteeritakse ja toodetakse ning neid hooldatakse nõuetekohaselt, et tagada nende otstarbekohasus.

2.3a.4. Sellised andmed edastatakse õigel ajal, kasutades piisavalt töökindlaid ja kiireid sidevahendeid, mis on kaitstud tahtlike ja tahtmatute häirete ning andmete rikkumise eest.

▼B

2.4. Sideteenused

Saavutatakse ja säilitatakse sideteenuste piisav toimimine seoses teenuste kättesaadavuse, terviklikkuse, järjepidevuse ja õigeaegsusega. Sideteenused peavad olema kiired ning kaitstud andmete rikkumise ja häirete eest.

2.5. Navigatsiooniteenused

Navigatsiooniteenused saavutavad ja säilitavad sellise toimimistaseme, mis on piisav suunamise, positsioneerimise ja, kui sellist teenust pakutakse, siis ajastamist käsitleva teabe osas. Toimivuskriteeriumid hõlmavad täpsust, terviklikkust, õiguspärasest allikast pärinemist, kättesaadavust ja teenuse järjepidevust.

2.6. Seireteenused

Seireteenused määravad kindlaks õhusõiduki asukoha õhus ning muude õhusõidukite ja maapealsete sõidukite asukoha lennuväljal, toimides täpsuse, terviklikkuse, õiguspärasest allikast pärinemise, järjepidevuse ja avastamise tõenäosuse seisukohast piisavalt tõhusalt.

2.7. Lennuliiklusvoo juhtimine

Lennuliiklusvoo taktikalisel juhtimisel liidus kasutatakse ja esitatakse piisavalt täpset ja ajakohast teavet teenuste osutamist mõjutava kavandatava lennuliikluse mahu ja laadi kohta ning kooskõlastatakse ja arutatakse liiklusvoo ümbersuunamist või edasilükkamist, et vähendada ülekoormuse tekkimise ohtu õhus või lennuväljadel. Lennuliiklusvoo juhtimise eesmärk on optimeerida õhuruumi olemasoleva läbilaskevõime

▼B

kasutamist ja parandada lennuliiklusvoo juhtimise protsesse. Sellise juhtimise puhul lähtutakse Euroopa piirkonna aeronavigatsioonikavast tulenevalt ohutus-, läbipaistvus- ja tõhususpõhimõttest, tagades läbilaskevõime paindliku ja õigeaegse jaotamise.

Artiklis 43 osutatud meetmed, mis käsitlevad lennuliiklusvoo juhtimist, toetavad käitamisalaseid otsuseid, mida teevad aeronavigatsiooniteenuste osutajad, lennuväljade käitajad ja õhuruumi kasutajad, ning hõlmavad järgmisi valdkondi:

a) lendude planeerimine;

b) õhuruumi olemasoleva läbilaskevõime kasutamine kõikides lennuetappides, sealhulgas marsruudi teenindusaegade eraldamine;

c) marsruutide kasutamine üldises lennuliikluses, sealhulgas

— lennuteede ja -liikluse suuniste ühtse avaldamise korraldamine;

— võimalused üldise lennuliikluse kõrvalejuhtimiseks tihedalt asustatud piirkondadest ja

— eesõigusreeglid õhuruumile juurdepääsu kohta üldise lennuliikluse puhul, eelkõige ülekoormatud ja kriisiperioodidel; ning

d) lennuplaanide ja lennujaamade teenindusaegade vaheline kooskõla ning vajalik koordineerimine naaberpiirkondadega, kui see on asjakohane.

▼M3

2.8. Õhuruumi korraldamine

Konkreetsete õhuruumiosade määramist teatavaks kasutuseks jälgitakse, kooskõlastatakse ja avalikustatakse õigel ajal, et vähendada igas olukorras õhusõidukite hajutusmiinimumi rikkumise ohtu. Võttes arvesse liikmesriikide vastutuse alla kuuluvat militaartegevuse ja sellega seotud aspektide korraldust, toetatakse õhuruumi korraldamisega ka ICAO poolt kirjeldatud ja määruse (EL) 2024/2803 alusel rakendatud õhuruumi paindliku kasutamise kontseptsiooni ühtset kohaldamist, et lihtsustada õhuruumi ja lennuliikluse korraldamist ühise transpordipoliitika raames.

▼B

2.9. Lennu sooritamise menetluste koostamine

Lennu sooritamise menetlused koostatakse, vaadatakse üle ja valideeritakse enne, kui need saab õhusõidukitel kasutusele võtta.

3. SÜSTEEMID JA KOOSTISOSAD

3.1. Üldine

ATM/ANS-süsteemid ja ATM/ANS-koostisosad, mis edastavad asjaomast teavet õhusõidukitele, õhusõidukitelt ning maa peal, projekteeritakse, toodetakse, paigaldatakse ja hooldatakse ning neid kaitstakse lubamatu häirimise eest ja käitatakse nõuetekohaselt, et tagada nende vastavus oma otstarbele.

Need süsteemid ja protseduurid peavad hõlmama eelkõige järgmiste funktsioonide ja teenuste toetamiseks vajalikku:

a) õhuruumi korraldamine;

b) lennuliiklusvoo juhtimine;

▼B

c) lennuliiklusteenused, eelkõige lennuandmete töötlemise süsteemid, seireandmete töötlemise süsteemid ja kasutajaliidese süsteemid;

d) sidesüsteemid, sh maa-maa-/satelliit-, õhk-maa- ja õhk-õhk-/satelliitside;

e) navigeerimine;

f) seire;

g) aeronavigatsiooniteabe teenused ja

h) meteoroloogiateenused.

3.2. Süsteemide ja koostisosade terviklikkus, toimivus ja usaldusväärsus

Õhusõidukitel, maapinnal või õhuruumis paiknevate süsteemide ja koostisosade terviklikkus ja ohutusalane suutlikkus peavad olema otstarbekohased. Need peavad vastama nõutavale käitamistasemele kõikides eeldatavates käitamistingimustes ja kogu oma käitamisea jooksul.

ATM/ANS-süsteemide ning ATM/ANS-koostisosade projekteerimisel, ehitamisel, hooldamisel ja käitamisel kasutatakse asjakohaseid ja valideeritud menetlusi viisil, millega tagatakse Euroopa lennuliikluse juhtimise võrgustiku (EATMN) tõrgeteta toimimine igal ajal ja kõikides lennuetappides. Tõrgeteta toimimine tähendab eelkõige teabe jagamist (sealhulgas asjakohane tegevusolukorda käsitlev teave, teabest ühtemoodi arusaamine, võrreldavad töötlemismenetlused ning seonduvad menetlused, mis võimaldavad ühiselt toimida), nagu on kokku lepitud kogu EATMN või selle osade jaoks.

EATMN, selle süsteemid ja nende koostisosad peavad kooskõlastatult toetama uusi kokkulepitud ja valideeritud toimimispõhimõtteid, mis parandavad aeronavigatsiooniteenuste kvaliteeti, jätkusuutlikkust ja tõhusust, eelkõige ohutuse ja läbilaskevõime näol.

EATMN, selle süsteemid ja nende koostisosad toetavad tsiviil- ja sõjandusvaldkonna koostöö järkjärgulist elluviimist määral, mis on vajalik õhuruumi ja lennuliiklusvoo juhtimise tõhusaks korraldamiseks ning õhuruumi ohutuks ja tõhusaks kasutamiseks kõikide kasutajate poolt, järgides seejuures õhuruumi paindliku kasutamise põhimõtet.

Nende eesmärkide saavutamiseks peavad EATMN, selle süsteemid ja nende koostisosad toetama kõikides lennuetappides korrektse ja ühetaolise teabe jagamist tsiviil- ja sõjandusala osapoolte vahel, ilma et see piiraks julgeoleku- või kaitsepoliitikahuvide kaitsmist, sealhulgas konfidentsiaalsusnõuete kohaldamist.

3.3. Süsteemide ja koostisosade projekteerimine

3.3.1. Süsteemide ja koostisosade projekteerimisel tuleb järgida kohaldavaid ohutus- ja julgeolekunõudeid.

3.3.2. Süsteemid ja koostisosad projekteeritakse nii tervikuna, eraldi kui ka üksteise suhtes nii, et sellise rikke tõenäosus, mille tagajärjel süsteem lakkab täielikult töötamast, oleks pöördvõrdelises seoses rikke korral teenindusohutusele avalduva mõju raskusastmega.

3.3.3. Süsteemide ja koostisosade projekteerimisel nii eraldi kui üksteisega seotult võetakse arvesse inimvõimete ja -tegevuse piire.

▼B

3.3.4. Süsteemid ja koostisosad projekteeritakse nii, et need ja nende edastavad andmed oleksid kaitstud kahjustava kokkupuute eest sise- ja välisteguritega.

3.3.5. Süsteemide ja koostisosade tootmiseks, paigaldamiseks, käitamiseks ja hooldamiseks vajalik teave ning ohtlikke tingimusi käsitlev teave esitatakse töötajatele selgelt, ühtselt ja üheselt mõistetavalt.

3.4. Püsiv teenindustase

Teenuse osutamise ajal ja selle muutmise korral säilitatakse süsteemide ja koostisosade ohutustase.

4. LENNUJUHTIDE KVALIFIKATSIOON

4.1. Üldine

Lennujuhi koolitusel osalev isik või lennujuhiõpilane peab hariduse poolest ning füüsiliselt ja vaimselt olema piisavalt küps vajalike teoreetiliste teadmiste ning praktiliste oskuste omandamiseks, säilitamiseks ja tõendamiseks.

4.2. Teoreetilised teadmised

4.2.1. Lennujuht peab omandama ja säilitama sellise teadmiste taseme, mis vastab tema täidetavate ülesannete keerukusele ja on proportsionaalne asjaomase teenuseliigiga seotud riskidega.

4.2.2. Teoreetiliste teadmiste omandamist ja säilimist kontrollitakse pideva hindamise kaudu koolituse jooksul või asjakohaste eksamite abil.

4.2.3. Vajalik teoreetiliste teadmiste tase tuleb säilitada. Nõuetele vastavust kontrollitakse korrapäraste hindamiste või eksamitega. Eksamite sagedus peab olema proportsionaalne teenuseliigiga seotud riskidega.

4.3. Praktilised oskused

4.3.1. Lennujuht peab omandama ja säilitama oma ülesannete täitmiseks vajalikud praktilised oskused. Sellised oskused peavad olema proportsionaalsed teenuseliigiga seotud riskidega ning, kui see on täidetavate ülesannete puhul asjakohane, hõlmama vähemalt järgmisi valdkondi:

a) käitamisprotseduurid;

b) konkreetsete ülesannetega seotud küsimused;

c) ebatavalised ja hädaolukorrad ning

d) inimtegurid.

4.3.2. Lennujuht tõendab oma suutlikkust teostada asjakohaseid protseduure ja ülesandeid tema täidetavatele funktsioonidele vastaval pädevustasemel.

4.3.3. Praktiliste oskuste puhul tuleb säilitada rahuldav oskuste tase. Nõuetele vastavust kontrollitakse korrapäraste hindamistega. Hindamiste sagedus peab vastama asjaomase teenuseliigi ja täidetavate ülesannete keerukusele ning riskitasemele.

▼B

4.4. Keeleoskus

4.4.1. Lennujuht tõendab oma võimet rääkida ja mõista inglise keelt määral, mida on vaja konkreetsetel ja tööga seotud teemadel, sealhulgas hädaolukorras, tõhusa teabevahetuse pidamiseks ainult hääle (telefon/raadiotelefon) abil või inimestega vahetult kohtudes.

4.4.2. Kui see on vajalik lennuliiklusteenuse osutamiseks kindlaksmääratud õhuruumiosas, peab lennujuht suutma rääkida ja mõista ka riigikeelt (riigikeeli) ülalkirjeldatud tasemel.

4.5. Treeningseadmed

Kui olukorrateadlikkuse ja inimtegurite alase õppepraktika raames või oskuse omandamise või säilimise tõendamisel kasutatakse treeningseadet, peab see olema asjaomasele praktikale vastava töökeskkonna ja käitamisolukorra jäljendamiseks piisavalt funktsionaalne.

4.6. Koolituskursus

4.6.1. Koolitus toimub koolituskursuse vormis, mis võib hõlmata teoreetilist ja praktilist õpet ning asjakohasel juhul koolitust treeningseadmel.

4.6.2. Kursus tuleb määratleda ja heaks kiita iga koolitusliigi jaoks eraldi.

4.7. Instruktorid

4.7.1. Teoreetilist koolitust korraldavad asjakohase kvalifikatsiooniga instruktorid. Nad peavad:

a) omama vajalikke teadmisi õpetatavast valdkonnast ja

b) olema tõendanud oma suutlikkust kasutada sobivaid õppemeetodeid.

4.7.2. Praktilisi oskusi õpetavad vajaliku kvalifikatsiooniga instruktorid, kes:

a) omavad õppele vastavaid teoreetilisi teadmisi ja kogemusi;

b) on tõendanud oma suutlikkust õpetada ja kasutada sobivaid õppemeetodeid;

c) on õpetatavate protseduuride õpetamise meetodeid praktikas rakendanud ning

d) osalevad regulaarselt täienduskoolituses õpetamisoskuste säilitamiseks.

4.7.3. Praktiliste oskuste instruktoritel peab olema või olema olnud õigus tegutseda lennujuhina.

4.8. Tasemetestijad

4.8.1. Lennujuhtide oskuste hindamise eest vastutavad isikud:

a) on tõendanud oma suutlikkust hinnata lennujuhtide tegevust ning neid testida ja kontrollida ning

▼B

b) osalevad regulaarselt täienduskoolituses hindamisstandardite ajakohasuse tagamiseks.

4.8.2. Praktiliste oskuste taseme testijatel on või on olnud õigus tegutseda lennujuhina valdkondades, mida tuleb hinnata.

4.9. Lennujuhi terviseseisund

4.9.1. Kõik lennujuhid tõendavad korrapäraselt oma ülesannete täitmiseks sobivat terviseseisundit. Sobivust näitab nõuetekohane hindamine, mille käigus võetakse arvesse võimalikku vanusest tulenevat vaimse ja füüsilise seisundi halvenemist.

4.9.2. Sobiv terviseseisund, mis hõlmab füüsilist ja vaimset tervist, tähendab seda, et lennujuhtimisteenust osutaval isikul ei ole haigust ega puuet, mille tõttu ta ei ole võimeline:

a) nõuetekohaselt täitma lennujuhtimisteenuse osutamisega seotud ülesandeid;

b) igal ajal täitma talle määratud tööülesandeid või

c) tajuma õigesti oma ümbruskonda.

4.9.3. Kui sobivat terviseseisundit ei ole võimalik täielikult tõendada, võib rakendada riskide maandamise meetmeid, mis tagavad samaväärse ohutustaseme.

5. TEENUSEOSUTAJAD JA KOOLITUSORGANISATSIOONID

5.1. Teenuseid osutatakse üksnes juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) teenuseosutajal on vahetult või kolmandate isikutega sõlmitud lepingute kaudu kõik teenuse mahuks ja ulatuseks vajalikud vahendid. Nende vahendite hulka kuuluvad muu hulgas süsteemid, rajatised, sealhulgas energiavarustus, juhtimisstruktuur, töötajad, varustus ja nende hooldamine, ülesandeid, kohustusi ja menetlusi käsitlevad dokumendid, juurdepääs asjakohastele andmetele ning andmete dokumenteerimine;

b) teenuseosutaja koostab teenuste osutamise kohta juhtimis- ja käitamiskäsiraamatud, mida ta järgib ja ajakohastab. Sellised käsiraamatud peavad sisaldama kõiki juhtimissüsteemi käitamiseks, juhtimissüsteemiks ning käitamisega seotud töötajate kohustuste täitmiseks vajalikke juhendeid, teavet ja menetlusi;

▼M3

c) tegevuse liigist ja organisatsiooni suurusest sõltuvalt peab teenuseosutaja rakendama ja töös hoidma juhtimissüsteemi, millega tagatakse käesolevas lisas sätestatud oluliste nõuete täitmine, juhtima ohutus- ja julgeolekuriske ning püüdma seda süsteemi pidevalt täiustada;

▼B

d) teenuseosutaja kasutab üksnes sobiva kvalifikatsiooni ja koolitusega töötajaid, kehtestab töötajate koolitus- ja kontrolliprogrammid ning rakendab neid;

e) teenuseosutaja korraldab käesolevas lisas sätestatud oluliste nõuete täitmise tagamiseks ametliku koostöö kõikide huvirühmadega, kes võivad otseselt mõjutada teenuste ohutust;

▼B

f) teenuseosutaja koostab ja rakendab erakorraliste olukordadega tegelemise plaani, mis hõlmab kõiki tema osutatava teenuse puhul esineda võivaid häda- ja ebatavalisi olukordi, kaasa arvatud sündmusi, mille tagajärjel tema tegevus oluliselt halveneb või katkeb;

g) teenuseosutaja peab alapunkti c kohase juhtimissüsteemi osana sisse seadma ohutust mõjutavatest juhtumitest teatamise süsteemi, et aidata järjepidevalt parandada ohutust. Ohutust mõjutavatest juhtumitest teatamise süsteem peab olema kooskõlas kohaldatava liidu õigusega; ning

h) teenuseosutaja kehtestab korra, mille kohaselt kontrollitakse, et igal ajal on täidetud kõikide käitatavate süsteemide ja koostisosade ohutus- ja toimivusnõuded.

5.2. Lennujuhtimisteenuseid osutatakse üksnes juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) lennujuhtimisteenust osutavate töötajate väsimuse tekkimist välditakse tööajakorraldusega. Sellise tööajakorraldusega tuleb reguleerida vahetuste kestust ja tööaega ning nendele vastavalt kohandatud puhkeaega. Tööajakorralduses kehtestatud piirangutes tuleb arvestada väsimust põhjustavaid asjakohaseid tegureid, näiteks magamatust, ööpäevatsükli häirimist, öötööd, tööaja kumuleerumist teatavatel perioodidel ning ka töötajate vahelist tööjaotust;

b) lennujuhtimisteenust osutavate töötajate stressi ennetamiseks kasutatakse õppe- ja ennetusprogramme;

c) lennujuhtimisteenuse osutaja on kehtestanud menetlused, millega kontrollitakse, et lennujuhtimisteenust osutavate töötajate kognitiivne otsustusvõime ei oleks häiritud ega terviseseisund ebasobiv; ning

d) lennujuhtimisteenuse osutaja võtab oma tegevuse kavandamisel ja elluviimisel arvesse nii kõiki käitamisega seotud ja tehnilisi piiranguid kui ka inimtegureid.

5.3. Side-, navigatsiooni- ja/või seireteenuseid osutatakse üksnes juhul, kui on täidetud järgmine tingimus:

teenuseosutaja teavitab kõiki asjaomaseid õhuruumi kasutajaid ning lennuliiklusteeninduse üksusi õigel ajal lennuliiklusteeninduse võimaldamiseks osutatavate teenuste olukorrast (ja selle muutustest).

5.4. Koolitusorganisatsioonid

Lennujuhtimisteenust osutavaid töötajaid koolitav koolitussorganisatsioon peab vastama järgmistele nõuetele:

a) tal on kõik oma tegevusega kaasnevate ülesannete ulatusele vastavad vahendid. Nende vahendite hulka kuuluvad muu hulgas rajatised, töötajad, varustus, meetodid, ülesandeid, kohustusi ja menetlusi käsitlevad dokumendid, juurdepääs asjakohastele andmetele ning andmete dokumenteerimine;

b) koolituse liigist ja organisatsiooni suurusest sõltuvalt peab organisatsioon rakendama ja töös hoidma juhtimissüsteemi, millega tagatakse käesolevas lisas sätestatud oluliste nõuete täitmine, juhtima ohutusriske, sealhulgas koolituse taseme alanemisega seotud riske, ja püüdma seda süsteemi pidevalt täiustada, ning

▼B

c) vajaduse korral sõlmib kokkulepped teiste asjaomaste organisatsioonidega käesolevas lisas sätestatud oluliste nõuete jätkuva täitmise tagamiseks.

6. LENNUNDUSARSTID JA LENNUNDUSMEDITSIINIKESKUSED

6.1. Lennundusarstid

Lennundusarst peab:

a) omama meditsiinialast kvalifikatsiooni ja tegevusluba;

b) olema läbinud lennundusmeditsiinikoolituse ja regulaarsed lennundusmeditsiinialased täienduskoolitused, et tagada ajakohase hindamistaseme säilitamine, ning

c) olema omandanud praktilisi teadmisi ja kogemusi seoses tingimustega, milles lennujuhid oma ülesandeid täidavad.

6.2. Lennundusmeditsiinikeskused

Lennundusmeditsiinikeskused peavad vastama järgmistele tingimustele:

a) neil on kõik neile antud õigustega kaasnevate ülesannete ulatusele vastavad vahendid. Nende vahendite hulka kuuluvad muu hulgas rajatised, töötajad, varustus, tööriistad ja materjalid, ülesandeid, kohustusi ja menetlusi käsitlevad dokumendid, juurdepääs asjakohastele andmetele ning andmete dokumenteerimine;

b) tegevuse liigist ja organisatsiooni suurusest sõltuvalt rakendatakse ja hoitakse töös juhtimissüsteemi, millega tagatakse käesolevas lisas sätestatud oluliste nõuete täitmine, juhitakse ohutusriske ning püütakse seda süsteemi pidevalt täiustada, ning

c) vajaduse korral sõlmitakse kokkulepped teiste asjaomaste organisatsioonidega käesolevas lisas sätestatud nõuete jätkuva täitmise tagamiseks.

▼M3

7. FINANTSSTABIILSUS, VASTUTUSKINDLUSTUS- JA KINDLUSTUSKAITSE NÕUDED, OMAND JA ORGANISATSIOONILINE STRUKTUUR

Turvalise ja järjepideva teenuste osutamise tagamiseks teevad ATM/ANS-teenuste osutajad järgmist:

a) tõendavad piisavat finantsstabiilsust;

b) on võtnud asjakohase vastutuskindlustus- ja kindlustuskaitse vastavalt oma õiguslikule staatusele ja kättesaadavale ettevõttekindlustusele ning

c) järgivad omandi ja organisatsioonilise struktuuri suhtes kohaldatavaid nõudeid, et vältida mittediskrimineeriva teenuseosutamise tagamiseks huvide konflikte.

▼B

IX LISA

Mehitamata õhusõidukit käsitlevad olulised nõuded

1. MEHITAMATA ÕHUSÕIDUKI PROJEKTEERIMIST, TOOTMIST, HOOLDAMIST JA KÄITAMIST KÄSITLEVAD OLULISED NÕUDED

1.1. Mehitamata õhusõiduki käitaja ja kaugpiloot peavad olema kursis kohaldatavate liidu ja liikmesriigi normidega kavandatud käitamise kohta, eelkõige ohutuse, eraelu puutumatuse, andmekaitse, tsiviilvastutuse, kindlustuse, julgestuse ja keskkonnakaitse alal. Mehitamata õhusõiduki käitaja ja kaugpiloot peavad suutma tagada mehitamata õhusõiduki ohutu käitamise ja ohutu kauguse maa peal olevatest inimestest ja teistest õhuruumikasutajatest. See hõlmab ka mehitamata õhusõiduki tootja koostatud käitamisjuhendite, mehitamata õhusõiduki õhuruumis ohutu ja keskkonnasõbraliku kasutamise, mehitamata õhusõiduki asjakohase funktsionaalsuse, kohaldatavate lennueeskirjade ning lennuliikluse korraldamise ja aeronavigatsiooniteenustega seotud protseduuride kohaldatavate reeglite põhjalikku tundmist.

1.2. Mehitamata õhusõiduk tuleb projekteerida ja konstrueerida nii, et see sobib selle kavandatud otstarbe jaoks ning et seda on võimalik käitada, kohandada ja hooldada inimesi ohustamata.

1.3. Kui on vaja maandada mehitamata õhusõiduki käitamisest tulenevaid riske, mis on seotud ohutuse, eraelu puutumatuse, isikuandmete kaitse, julgestuse või keskkonnakaitsega, peavad mehitamata õhusõidukil olema konkreetsed sellekohased omadused ja vastav funktsionaalsus, mis oma projekti poolest juba vaikimisi arvestavad eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitse põhimõtetega. Vastavalt vajadustele peavad need omadused ja funktsionaalsus tagama õhusõiduki hõlpsa identifitseeritavuse ning käitamise laadi ja eesmärgi; samuti tuleb tagada kohaldatavate piirangute, keeldude ja tingimuste järgimine, eriti seoses käitamisega konkreetses geograafilises piirkonnas, käitajast teatavatest vahemaadest kaugemal ja teatavatel kõrgustel.

1.4. Mehitamata õhusõiduki tootmise või turustamise eest vastutav organisatsioon peab andma mehitamata õhusõiduki käitajale ja asjakohasel juhul hooldusorganisatsioonile teavet selle kohta, missuguste kasutusviiside jaoks mehitamata õhusõiduk on ette nähtud, samuti teavet selle ohutu käitamise ja sellekohaste piirangute kohta, sh käitamis- ja keskkonnamõju, lennukõlblikkuspiirangute ja hädaolukorras tegutsemise korra kohta. Sellist teavet tuleb anda selgelt, järjepidevalt ja üheselt mõistetavalt. Sellise mehitamata õhusõiduki, mida võib kasutada tegevuseks, mille jaoks ei ole vaja sertifikaati ega deklaratsiooni, tegevussuutlikkus peab võimaldama kehtestada sellise tegevuse suhtes kohaldatavatele õhuruumi kasutamise reeglitele vastavaid piiranguid.

2. ARTIKLI 56 LÕIGETES 1 JA 5 OSUTATUD MEHITAMATA ÕHUSÕIDUKI PROJEKTEERIMIST, TOOTMIST, HOOLDAMIST JA KÄITAMIST KÄSITLEVAD TÄIENDAVAD OLULISED NÕUDED

Võttes arvesse artiklis 1 sätestatud eesmärke, peavad olema täidetud järgmised nõuded, et tagada maa peal olevate inimeste ja teiste õhuruumikasutajate ohutus mehitamata õhusõiduki käitamise ajal, võttes vastavalt vajadusele arvesse tegevuse riskitaset.

▼B

2.1. Lennukõlblikkus

2.1.1. Mehitamata õhusõiduk peab olema projekteeritud viisil või selle omadused või detailid peavad olema sellised, mis võimaldavad piisavalt tõendada mehitamata õhusõidukit käitava isiku või kolmandate isikute, sealhulgas omandi, ohutust õhus või maa peal.

2.1.2. Mehitamata õhusõiduki puhul peab olema tagatud toote terviklikkus vastavalt eeldatavates lennutingimustes esinevatele riskidele.

2.1.3. Mehitamata õhusõiduk peab vastavalt vajadusele olema ohutult juhitav ja manööverdatav kõikides eeldatavates käitamistingimustes, sealhulgas pärast ühe või asjakohasel juhul ka mitme süsteemi riket. Nõuetekohaselt tuleb arvesse võtta inimteguriga seotud asjaolusid, eelkõige olemasolevaid teadmisi sellest, kuidas tagada tehnika ohutu käitamine inimese poolt.

2.1.4. Mehitamata õhusõiduk ning selle mootorid, propellerid, osad, teisaldatav varustus ja mehitamata õhusõiduki kaugjuhtimisseadmed peavad toimima eesmärgikohaselt eeldatavates käitamistingimustes kogu õhusõiduki projekteerimistingimustele vastava käitamise ajal ja piisava aja jooksul pärast seda.

2.1.5. Mehitamata õhusõiduk ning selle mootorid, propellerid, osad, teisaldatav varustus ja mehitamata õhusõiduki kaugjuhtimisseadmed tuleb üksikult või üksteise suhtes võetuna projekteerida nii, et rikke tõenäosus ning selle kahjulik mõju maa peal olevate inimeste ja teiste õhuruumikasutajate jaoks on artikli 4 lõikes 2 sätestatud põhimõtete alusel maandatud.

2.1.6. Kõik mehitamata õhusõiduki käitamisel kasutatavad kaugjuhtimisseadmed, sh olukorrast ülevaate saamist tagavad vahendid, peavad hõlbustama lennutegevust ning eeldatavate ja hädaolukordade lahendamist.

2.1.7. Mehitamata õhusõidukite, mootorite ja propellerite projekteerimisse kaasatud organisatsioonid peavad rakendama ettevaatusabinõusid, et minimeerida ohte, mis tulenevad mehitamata õhusõidukit ja selle süsteeme mõjutavatest sise- ja välistingimustest, mis kogemuste kohaselt mõjutavad ohutust. Siia hulka kuulub ka kaitse elektroonikaseadmetega põhjustatud häirete eest.

2.1.8. Mehitamata õhusõiduki valmistamise protsess ning selle tootmisel kasutatavad materjalid ja komponendid peavad olema nõuetekohaste ja korratavate omadustega ning neil peab olema projekti omadustele vastav jõudlus.

2.2. Organisatsioonid

Mehitamata õhusõiduki projekteerimise, tootmise, hooldamise ja käitamise ning sellekohaste teenuste osutamise ja koolitusega tegelevad organisatsioonid peavad vastama järgmistele tingimustele:

a) organisatsioonil peavad olema kõik oma töö jaoks vajalikud vahendid ning ta peab vastama oma tegevusega seotud asjakohastele olulistele nõuetele ning artiklis 58 osutatud delegeeritud õigusaktidele ja artiklis 57 osutatud rakendusaktidele;

▼B

b) organisatsioon peab rakendama ja töös hoidma juhtimissüsteemi, millega tagatakse asjakohaste oluliste nõuete täitmine, juhtima ohutusriske ja püüdma seda süsteemi pidevalt täiustada. Selline juhtimissüsteem peab olema proportsionaalne organisatsiooni tegevuse liigi ja suurusega;

c) organisatsioon peab juhtimissüsteemi osana sisse seadma ohutust mõjutavatest juhtumitest teatamise süsteemi, et aidata järjepidevalt parandada ohutustaset. Selline teavitamise süsteem peab olema proportsionaalne organisatsiooni tegevuse liigi ja suurusega;

d) organisatsioon peab vajaduse korral sõlmima kokkuleppeid teiste organisatsioonidega asjakohaste oluliste nõuete jätkuva täitmise tagamiseks.

2.3. Mehitamata õhusõiduki käitamisel osalevad isikud

Igal mehitamata õhusõiduki käitamisel osaleval isikul, kaasa arvatud kaugpiloodil peavad olema teadmised ja oskused, mis on vajalikud lennuohutuse tagamiseks ja proportsionaalsed käitamise liigiga seotud riskiga. Kõnealune isik peab ka tõendama sobivat terviseseisundit, kui on vaja maandada asjaomase käitamisega kaasnevaid riske.

2.4. Käitamine

2.4.1. Mehitamata õhusõidukit käitav isik vastutab käitamise eest ja peab võtma kõik selle ohutuse tagamiseks vajalikud meetmed.

2.4.2. Lend peab toimuma kooskõlas kohaldatavate õigusnormide ja menetlustega, mis tulenevad käitajate tööülesannete täitmisest ning on ette nähtud kasutatava piirkonna või õhuruumi või kasutatavate lennuväljade või kohtadega, ning asjakohasel juhul kooskõlas seonduvate ATM/ANS-süsteemidega.

2.4.3. Mehitamata õhusõidukiga teostatavate lendude korral tuleb tagada maa peal olevate kolmandate isikute või teiste õhuruumikasutajate ohutus ning minimeerida riske, mis tulenevad kahjulikest välis- ja sisetingimustest, sealhulgas keskkonnatingimustest, säilitades kõikidel lennuetappidel nõuetekohase kauguse teistest õhusõidukitest.

2.4.4. Mehitamata õhusõidukit võib käitada üksnes siis, kui see on lennukõlblik ja kui kavandatud käitamiseks vajalik varustus ning muud komponendid ja teenused on kättesaadavad ja töökorras.

2.4.5. Mehitamata õhusõiduk ja mehitamata õhusõiduki käitamine peab olema kooskõlas liidu õiguse alusel tagatud asjakohaste õigustega.

2.4.6. Mehitamata õhusõidukit käitav isik peab tagama, et sellel õhusõidukil on vajalik navigatsiooni-, side-, seire-, avastamis- ja vältimisvarustus, samuti muu kavandatud lennu ohutuse tagamise varustus, võttes arvesse käitamise laadi, lennuliikluseeskirju ning igas lennuetapis kohaldatavaid lennureegleid.

▼B

2.5. Elektromagnetilise ühilduvuse ja raadiospektriga seotud olulised nõuded mehitamata õhusõiduki puhul ning seotud mootorid, propellerid, osad ja teisaldatav varustus, mille projekt on sertifitseeritud kooskõlas artikli 56 lõikega 1 ja mis on mõeldud käitamiseks üksnes sagedustel, mis on Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu raadiosidenormidega eraldatud kaitstud lennundusalaseks kasutamiseks

2.5.1. Mehitamata õhusõiduk, mootorid, propellerid, osad ja teisaldatav varustus tuleb tehnika taset arvesse võttes projekteerida ja toota sellisel viisil, et oleks tagatud järgmine:

a) nende tekitatavad elektromagnetilised häiringud ei ületa taset, mille ületamise korral ei saa raadio- ja telekommunikatsiooniseadmed või muud seadmed töötada ettenähtud viisil, ning

b) neil on elektromagnetilise häiringu kindluse tase, mis võimaldab neil töötada ilma eesmärgipärase kasutamise kvaliteedi lubamatu halvenemiseta.

2.5.2. Mehitamata õhusõiduk, mootorid, propellerid, osad ja teisaldatav varustus tuleb tehnika taset arvesse võttes projekteerida ja toota sellisel viisil, et oleks tagatud, et need kasutavad tõhusalt raadiospektrit ja toetavad raadiospektri tõhusat kasutamist, et vältida kahjulikke häireid.

3. MEHITAMATA ÕHUSÕIDUKILE ESITATAVAD OLULISED KESKKONNANÕUDED

Mehitamata õhusõiduk peab vastama III lisas esitatud keskkonnamõjunõuetele.

4. MEHITAMATA ÕHUSÕIDUKI JA SELLE KÄITAJATE REGISTREERIMIST KÄSITLEVAD OLULISED NÕUDED NING MEHITAMATA ÕHUSÕIDUKI MÄRGISTAMINE

4.1. Piiramata Chicago konventsiooni kohaseid liikmesriikide kohustusi, registreeritakse mehitamata õhusõiduk, mille projekt tuleb artikli 56 lõike 1 kohaselt sertifitseerida, artiklis 57 osutatud rakendusaktide kohaselt.

4.2. Mehitamata õhusõiduki käitaja tuleb registreerida kooskõlas artiklis 57 osutatud rakendusaktidega, kui käitaja käitab mõnda järgmistest:

a) mehitamata õhusõiduk, mis kokkupõrke korral võib kanda inimesele üle rohkem kui 80 džauli kineetilist energiat;

b) mehitamata õhusõiduk, mille käitamine on ohuks eraelule, isikuandmete kaitsele, julgeolekule või keskkonnale;

c) mehitamata õhusõiduk, mille projekt tuleb artikli 56 lõike 1 kohaselt sertifitseerida.

4.3. Kui tulenevalt punktist 4.1 või 4.2 kehtib registreerimise nõue, märgistatakse ja identifitseeritakse asjaomane mehitamata õhusõiduk kooskõlas artiklis 57 osutatud rakendusaktidega individuaalselt.

▼B

X LISA

Vastavustabel

Määrus (EÜ) nr 216/2008	Käesolev määrus
Artikli 1 lõige 1	Artikli 2 lõiked 1 ja 2
Artikli 1 lõige 2	Artikli 2 lõige 3
Artikli 1 lõige 3	Artikli 2 lõige 5
Artikkel 2	Artikkel 1
Artikkel 3	Artikkel 3
Artikli 4 lõike 1 punkt a	Artikli 2 lõike 1 punkt a
Artikli 4 lõike 1 punkt b	Artikli 2 lõike 1 punkti b alapunkt i
Artikli 4 lõike 1 punkt c	Artikli 2 lõike 1 punkti b alapunkt ii
—	Artikli 2 lõike 1 punkti b alapunkt iii
Artikli 4 lõike 1 punkt d	Artikli 2 lõike 1 punkt c
Artikli 4 lõige 2	Artikli 2 lõige 2
Artikli 4 lõige 3	Artikli 2 lõike 1 punktid b ja c
Artikli 4 lõige 3a	Artikli 2 lõike 1 punktid d ja e ning lõige 2
—	Artikli 2 lõige 4
—	Artikli 2 lõige 6
Artikli 4 lõige 3b	Artikli 2 lõige 7
Artikli 4 lõige 3c	Artikli 2 lõike 1 punkt g ja lõige 2
Artikli 4 lõiked 4 ja 5	Artikli 2 lõike 3 punkt d
Artikli 4 lõige 6	—
—	Artikli 2 lõiked 8–11
—	Artikkel 4
—	Artikkel 5
—	Artikkel 6
—	Artikkel 7
—	Artikkel 8

▼B

Määrus (EÜ) nr 216/2008	Käesolev määrus
Artikli 5 lõiked 1, 2 ja 3	Artiklid 9–16
Artikli 5 lõike 4 punktid a ja b	Artikli 18 lõige 2
Artikli 5 lõike 4 punkt c	Artikli 18 lõike 1 punkt b
—	Artikli 18 lõike 1 punkt a
Artikli 5 lõige 5	Artiklid 17 ja 19
Artikli 5 lõige 6	Artikkel 4
Artikkel 6	Artikli 9 lõige 2 ja artikli 19 lõige 3
Artikli 7 lõiked 1 ja 2	Artiklid 20 ja 21
Artikli 8 lõige 4	Artikkel 22
Artikli 7 lõiked 3–7	Artiklid 23–28
Artikli 8 lõiked 1–3	Artikkel 29 ning artikli 30 lõiked 1–3
—	Artikli 30 lõiked 4–7
Artikli 8 lõige 5	Artiklid 31 ja 32
Artikli 8 lõige 6	Artikkel 4
Artikli 8a lõiked 1–5	Artiklid 33–39
Artikli 8a lõige 6	Artikkel 4
Artikli 8b lõiked 1–6	Artiklid 40–47
Artikli 8b lõige 7	Artikkel 4
Artikli 8c lõiked 1–10	Artiklid 48–54
Artikli 8c lõige 11	Artikkel 4
—	Artiklid 55–58
Artikkel 9	Artiklid 59–61
Artikli 10 lõiked 1–3	Artikli 62 lõiked 1 ja 2
—	Artikli 62 lõiked 3–8
Artikli 10 lõige 4	Artikli 62 lõige 9
—	Artikli 62 lõiked 10–12
Artikli 10 lõige 5	Artikli 62 lõiked 13–15
—	Artikkel 63
—	Artikkel 64
—	Artikkel 65

▼B

Määrus (EÜ) nr 216/2008	Käesolev määrus
—	Artikkel 66
Artikli 11 lõiked 1–3	Artikli 67 lõiked 1–3
Artikli 11 lõiked 4–5b	—
Artikli 11 lõige 6	Artikli 67 lõige 4
Artikkel 12	Artikkel 68
Artikkel 13	Artikkel 69
Artikli 14 lõiked 1–3	Artikkel 70
Artikli 14 lõiked 4 – 7	Artikkel 71
Artikkel 15	Artikkel 72
Artikkel 16	Artikkel 73
—	Artikkel 74
Artikkel 17	Artikkel 75
Artikkel 18	Artikli 76 lõiked 1 – 5
Artikkel 19	Artikli 76 lõiked 1 – 5
Artikkel 20	Artikkel 77
Artikkel 21	Artikkel 78
Artikli 22 lõige 1	Artikli 76 lõige 6
Artikli 22 lõige 2	Artikli 76 lõige 7
—	Artikkel 79
Artikkel 22a	Artikkel 80
Artikkel 22b	Artikkel 81
Artikkel 23	Artikli 82 lõiked 1 ja 2
—	Artikli 82 lõige 3
Artiklid 24 ja 54	Artikkel 85
Artikkel 25	Artikkel 84
Artikkel 26	Artikli 86 lõiked 1 – 4
—	Artikli 86 lõige 5
—	Artikkel 87
—	Artikkel 88
—	Artikkel 89

▼B

Määrus (EÜ) nr 216/2008	Käesolev määrus
Artikkel 27	Artikli 90 lõiked 1–3
—	Artikli 90 lõiked 4–6
—	Artikkel 91
—	Artikkel 92
—	Artikkel 93
Artikli 28 lõiked 1 ja 2	Artikli 94 lõiked 1 ja 2
—	Artikli 94 lõige 3
Artikli 28 lõiked 3 ja 4	Artikli 94 lõiked 4 ja 5
Artikli 29 lõige 1	Artikli 95 lõige 1
Artikli 29 lõige 2	Artikli 98 lõike 2 punkt m ja lõige 6
Artikli 29 lõige 3	—
—	Artikli 95 lõige 2
Artikkel 30	Artikkel 96
Artikkel 31	Artikkel 97
Artikli 32 lõige 1	Artikli 119 lõige 3
Artikli 32 lõige 2	Artikli 119 lõige 6
Artikkel 33	Artikli 98 lõiked 1 – 5
Artikli 34 lõige 1	Artikli 99 lõiked 1 ja 2
—	Artikli 99 lõige 3
Artikli 34 lõiked 2 ja 3	Artikli 99 lõiked 4 ja 5
Artikkel 35	Artikkel 100
Artikkel 36	Artikkel 101
Artikli 37 lõiked 1–3	Artikli 102 lõiked 1–3
—	Artikli 102 lõige 4
Artikli 38 lõiked 1–3	Artikli 104 lõiked 1–3
—	Artikli 104 lõige 4
Artikkel 39	—
—	Artikkel 103
Artikkel 40	Artikkel 105

▼B

Määrus (EÜ) nr 216/2008	Käesolev määrus
Artikli 41 lõige 1	—
Artikli 41 lõiked 2 ja 3	Artikli 106 lõige 1
Artikli 41 lõige 4	—
Artikli 41 lõige 5	Artikli 106 lõige 6
Artikkel 42	Artikli 106 lõiked 2–5
Artikkel 43	Artikkel 107
Artikkel 44	Artikkel 108
Artikkel 45	Artikkel 109
Artikkel 46	Artikkel 110
Artikkel 47	Artikkel 111
Artikkel 48	Artikkel 112
Artikkel 49	Artikkel 113
Artikkel 50	Artikli 114 lõiked 1, 2 ja 4
Artikkel 51	Artikli 114 lõige 3
Artikli 52 lõiked 1–3	Artikkel 115
Artikli 52 lõige 4	Artikli 76 lõige 6
Artikli 53 lõiked 1 ja 2	Artikkel 116
Artikli 53 lõige 3	Artikli 76 lõige 6
Artikkel 54	Artikkel 85
Artikkel 55	Artikkel 83
Artikkel 56	Artikkel 117
Artikkel 57	Artikkel 118
Artikli 58 lõiked 1 ja 2	Artikli 119 lõiked 1 ja 2
—	Artikli 119 lõige 4
Artikli 58 lõige 3	Artikli 119 lõige 5
Artikli 58 lõige 4	Artikli 132 lõige 2
Artikli 59 lõiked 1–4	Artikli 120 lõiked 1–4
—	Artikli 120 lõige 5
Artikli 59 lõiked 5–11	Artikli 120 lõiked 6–12
Artikkel 60	Artikkel 121
Artikkel 61	Artikkel 122

▼B

Määrus (EÜ) nr 216/2008	Käesolev määrus
—	Artikkel 123
Artikkel 62	Artikkel 124
Artikkel 63	Artikkel 125
Artikli 64 lõiked 1 ja 3	Artikli 126 lõige 4
Artikli 64 lõige 2	—
Artikli 64 lõige 4	Artikli 126 lõige 1
Artikli 64 lõige 5	Artikli 126 lõige 2
—	Artikli 126 lõige 3
Artikkel 65	Artikkel 127
Artikkel 65a	—
—	Artikkel 128
Artikkel 66	Artikkel 129
—	Artikkel 130
Artikkel 67	—
Artikkel 68	Artikkel 131
—	Artikli 132 lõige 1
Artikli 58 lõige 4	Artikli 132 lõige 2
Artikkel 69	—
—	Artikkel 133
—	Artikkel 134
—	Artikkel 135
—	Artikkel 136
—	Artikkel 137
—	Artikkel 138
—	Artikkel 139
—	Artikkel 140
Artikkel 70	Artikkel 141